Manga Kanuri Translation

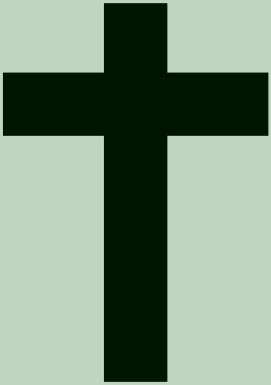

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

Manga Kanuri Translation

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kanuri, Manga)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
c9559a71-f08b-5c68-a545-05813d16a08e

Contents

Matiyu 1
Markus 74
Luka 119
Yahaya 194

MATIYU
Kawuɩri kəji Isa Almasiwuye
Matiyu ruwujənadə

Linjila Matiyuyedə

Kitawu Matiyu ruwujənadə, tima Linjila kəntilomiyedə wo. Ti Matiyudə tiro Lewi ye cani sanianju akki mowo duwon Isaa ga badiyeno. Ti ye am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənadəye falnja nangaro, awo ajabba ajabba Isa cədənadəa cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-a tagənasso amanju yaudiyaro ruwuyeyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Kaariya Isaye
(Luk 3.23-38)

1 Akko kitawu* kaariya Isa Almasiwu tada† Mai Daudaye,
ti ye tada Nawi Ibrahimbedəyedə:
2 Ibrahim Isakua kembo, Isaku ye Yakubaa kembo, Yakuba
ye Yahuda-a awaanawanju-aa kembo,
3 Yahuda ye Feres-a Jera-aa kembo, yanja Tamar, Feres ye
Hesronna kembo, Hesron ye Aramba kembo,
4 Aram ye Aminadabba kembo, Aminadab ye Nashonna
kembo, Nashon ye Salmonna kembo,
5 Salmon ye Bowossa kembo, ya Bowosse Rahab, Bowos
ye Abidaa kembo, ya Abidaye Rut, Abida ye Yisaia kembo,
6 Yisai ye Mai Daudaa kembo.

Mai Dauda Sulemanaa kembo, calan ya Sulemanayedə
kamu Uriyaye,
7 Sulemana ye Rehobowamba kembo, Rehobowam ye
Abijaa kembo, Abija ye Asaa kembo,
8 Asa ye Yosafatta kembo, Yosafat ye Yoramba kembo,
Yoram ye Wojiyassa kembo,
9 Wojiyas ye Yotamba kembo, Yotam ye Ahajua kembo,
Ahaju ye Hejekiyassa kembo,
10 Hejekiyas ye Manasea kembo, Manase ye Amonna
kembo, Amon ye Josiyassa kembo,

---

* **1:1** 1.1 kitawu - Bam. † **1:1** 1.1 tada - Kaduwu.

11 Josiyas ye jaman yaudiyaa dunon cadane cidi Babi-
layero caadənadən Yekoniyas-a awaanawanju-aa kembo.
12 Ngawo cidi Babilayero caadənayedəlan, Yekoniyas
Sheyaltiyella kembo, Sheyaltiyel ye Jorobabella kembo,
13 Jorobabel ye Abihudda kembo, Abihud ye Aliyakimba
kembo, Aliyakim ye Ajorra kembo,
14 Ajor ye Jadokka kembo, Jadok ye Akimba kembo, Akim
ye Alihudda kembo,
15 Alihud ye Aliyasarra kembo, Aliyasar ye Matanna
kembo, Matan ye Yakubaa kembo,
16 Yakuba ye Isuwua kembo, Isuwudə kwa Merambe,
Meram ye Isa tia Almasiwulan bowojaidəa kembo.
17 Adəgaima Nawi Ibrahimlan tai har Mai Daudaro
yadero am jamannja tiloa gadegade mewu deri dasaa,
koro Mai Daudalan tai har jaman yaudiyaa cidi Babilayero
caadənaro yadero mewu deri dasaa, koro jaman adən tai
har tambo Almasiwuyero yadero mewu deri dasaa.

Tambo Isaye
(Luk 2.1-7)
18 Akko lawar tambo Isa Almasiwuye. Yanju Meramdə
təmaji Isuwuye, amma kawu larusa cade rokko dasayiro,
Ruhu Alaye cakke curoaro walyeno.
19 Isuwu təmajinjudə kam jirema, fuwu jamayen tia
nanguro njakko cəraannidəro, asərlan tia kolduro nia
ngoyeno.
20 Adə karwunjun duwon, malaiya Kəmandeye laa
kənnəsimlan tiro fəlediye: «Isuwu kaduwu Mai Daudaye,
bare Meramba kamuro ngoduro rinəmmi, Ruhu Alayeman
curoaro walyeno.
21 Tada kongwa cambi, ni ye tiro cu Isa‡ yakke, dalilnjudə
jamanjua biwunjalan cəkkayi nangaro,» yeno.
22 Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə
wakkayeno.
23 Tiye: «Akko fero kəlayakku kwa nojənni curo ngoje
tada kongwa cambe tia Imanuwellan bowojai,»† cənna,
maana Imanuwelledə Ala andi-a rokko.
24 Kənəmlan fayenniya, Isuwu awo malaiya Kəmandeye
tiro wuljəgənadəa cəde Meramba kamuro ngoyeno.
25 Amma tia kamuro nojənni duwon, har tada kongwa
cambe Isuwu tiro cu Isa kekko.

2

Ilmuwu cidi adinnambe Isaro ambəttuwu

‡ **1:21** 1.21 Isa - Maananjudə Kəmande cəkkayi. † **1:23** 1.23 Ish 7.14

1 Jaman Isa bəla Baitalami cidi Yahudiyayen tambənadən,
Hirudus ti mai duwon, ilmuwu laa cidi adinnambe cijane
Jerujalembo isane:
2 «Nda ti mai yaudiyaye tambənadə? Sillowunju adin-
namlan culuwuna ruiye tiro ambəttuwuro kadiye,» cane
keworo.
3 Mai Hirudus adəa fangenniya, hangalnju caa ciyeno, am
Jerujalembe samma ye ngai.
4 Daji wurawa ɨrimannaye-a maləmba Attauraye-a sam-
maa bowoje ndaran Almasiwu tambiro kiworənniya,
5 tiro: «Bəla Baitalami cidi Yahudiyayen, akko awo nawi
kuren ruwujənadə:

6 “Ni Baitalami cidi Yahudayedə,
curo bəlawa Yahudayedən darajanəm gana gəni,
dalilnjudə curonəmlaman mai culuwi,
mai duwon jamani Israyilawua cunodidə.”»†

7 Daji Mai Hirudus asərlan ilmuwudəa bowoje sa sil-
lowudə tayiro fələdəgənadəa cuwore tabbatkeyeranniya,
8 tayia Baitalamiro cunode tayiro: «Lenowo hangallayen
tadadəa manowo! Tia fanduwiya, lawar sukkudowo, wu ye
lekko tiro ambətkəgəkko!» yeno.
9 Mana Maiyedəa fangeranniya, ilmuwudə jawal ngojane
leyera. Ledu cadi duwon, akko sillowu adinnamlan culuwe
carunadə fuwunjaro koje leje, har na tadadə dəganadəa
nayeyenniya, tak dayeno.
10 Sillowudəa kerunniya, karwunja tai daje kəjiyeno!
11 Daji fadodəro ngasaye tadadə-a yanju Meram-aa
carune tungurumjane tadadəro ambətkeyera. Ajanja ka-
jane tiro dinar so, kaaji so, kawudi so kedo.
12 Daji Kəmande kənnasimlan tayia galaje bare na Mai
Hirudussero waldanni yenniya, jawal gade ngojane lardun-
jaro walladara.

Masarro kasəme ledu

13 Ngawo ilmuwudə saptanayen, malaiya Kəmandeye laa
kənnasimlan Isuwuro fəlediye: «Cine tadadə-a yanju-aa
ngone Masarro kasowo lenowo, nadən har kawu mana
njadəkkiro nammowo, dalilnjudə Mai Hirudus tadadəa
njejoro maji nangaro,» yeno.
14 Daji Isuwu cije buneman tadadə-a yanju-aa ngoje
Masarro lejane,

† **2:6** 2.6 Mik 5.2

15 nadən har karmo Mai Hirudussero napkera. Adəgaima
awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno.
Tiye: «Tadania Masarnin culuworo bowokkəna,»† cənna.
16 Mai Hirudus ilmuwudə tia jambajanaro asuyenniya,
fum gərgaje wada ce kəla sa ilmuwudə tiro tabbac-
caanayen tadawa kongwa kərwu yindia-a yindi cadənni-a
bəla Baitalamiye-a bəladeyanju-alan dasaana sammaa roro
keyeso.
17 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen
wuljənadə wakkayeno. Tiye:

18 «Bərni Ramayelan so lagaranne jauro fandi,
Rahila diye yallanjuro cikkiri.
Kanadi ta wajəna,
bawo bawojana nangaro,»† cənna.

Lardu Israyilawuyero waldu

19 Ngawo Mai Hirudus bawojənayen, Masarnin malaiya
Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye:
20 «Cine tadadə-a yanju-aa ngone lardu Israyilawuyero
waldənowo, am duwon tadadəa roro njejoro majaidə
sanuna nangaro,» yeno.
21 Daji Isuwu cije tadadə-a yanju-aa ngoje lardu Israyi-
lawuyero walladara.
22 Amma Mai Arkilawus cuju bawanju Mai Hirudussero
cidi Yahudiyayea cunodidəro fangenniya, Isuwu nadəro
ngaworo riyeno. Daji Kəmande kənnasimlan tia galayen-
niya, cidi Galileyero leje
23 bəla laa Najarat canidən napkeno. Adəgaima awo
Kəmande kuren ci nawiyayen wuljənadə wakkayeno.
Tayiye: «Tia* kam Najarattelan bowojai,» canna.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mar 1.1-8; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)

1 Jaman adən Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaa cidi
Yahudiyayen jamaro kawuɨri cədde:
2 «Təmmowo, *nodo bargaa Mai Samemaye del
karənjəna!» cəni kərga.
3 Tima kam duwon Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen
kəlanjun mana cədənadə wo. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:

---

† **2:15** 2.15 Hos 11.1 † **2:18** 2.18 Iri 31.15 * **2:23** 2.23 tia - Almasiwua.

“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!”
cəne wormaji.»†

4 Yahayaye kajəmunjudə kanduɾi kaɾimoyen caaada, can-
janju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a.
5 Daji am bərni Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye
sammaye-a cidi bərəm Jordaniye ngaye-a nanjuro isane
6 biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala
tuwaye kiddo.
7 Yahaya Farisawa-a Sadusiya-a kada tayiro kasala tuwaye
cəddoro nanjuro isairo kirunniya, tayiro: «Nayi kaduwu
fusiyayeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja?
8 Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo!
9 Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,”
wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur
kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji.
10 Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada.
Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro
fijagai.
11 «Wudə təmmuwwa nangaro ingilan nayiro kasala
ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna sunonju
tuluwoma tikkəni ngawonin isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-
alan nayiro kasala* njaddi.
12 Mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero
ise algama-a kalaɾi-a firji. Algamanjudəa culore bəralan
gənaji, amma kalaɾidəa kannu təmmaro nuiwawolan
warji,» yeno.

Kalmaram: Nodo bargaa Mai Samemaye

Ala Mai Kura same-a cidi-a cunodi yaye, am duniaye samma gəni kasaccane tiro daraja cadi. Sa Ala Ruhunjua cakke Bargaande Isaro jəpciye tia Almasiwunjuro galajənadən, Isa jiɾi bəɾinnin nodo bargaa Mai Samemaye duniaro tarduwu badiyeno. Isaye am samma kasacca tuwa cado Alaro dau koljaa yeno. Kam kasacce mananju ngoje daunju koljiya, Ala ye tia ardije biwunju cinje jamanjuro kəljiye barga dəpciyi. Ngaiman nodonju bargaa duniaro dunoaro tardiyi. Yim Isa Almasiwu walde duniaro isiya duwon, Alaye nodonju bargaa təgəmbo napci. Daji Isa Almasiwudə adamgəna sammaro shara cəddi. Adəgaima am duwon mana Alayedəa kasaccannidəro wowom kannuye gənajiyi, amma jama Alayedəa jannaro cakke na Alayen sawisoro dasayi.

---

† **3:3** 3.3 Ish 40.3 * **3:11** 3.11 kasala kannuye - Ajawu gənaduwu-a bone nja-a tayirro kalaktu-a.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu
(Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)

13 Daji Isa cidi Galileyen cije bərəm Jordaniyero Nawi
Yahaya tiro kasala cəddoro kadio.
14 Yahaya tiro daptuwuro maje: «A! Awiro gəle naniro
isəmidə? Ngəlanjudə, nima diye wuro kasala səddəmi,»
yeno.
15 Amma Isaye tiro: «Kərmadə kasadde, dalilnjudə awo
jire sammaa diodə andiro jussəna nangaro,» yenniya,
Yahaya kasatkeno.
16 Tiro kasala cədde Isa ingidəlan kiluwunniyama, same
farakko fərəmde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciyi
kiro.
17 Koro samelan kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia
raakkəna. Tiramnin jauro karwuni kəjijəna!» yeno.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu
(Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)

1 Daji Yiwulis tia jarapcoro Ruhu Alaye Isaa simojiye karaa
dəriro kiluwo.
2 Kawu fidewuro bune-a kausu-aro asem kidanniya, kəna
tia kida.
3 Daji Jaraptumadə nanjuro ise tiro: «Ni Tada Alayea,
dongur kauye aniro wulgəne kəmboro walja!» yeno.
4 Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Kam kəmbo baslan
gəni, mana Ala wuljəna samman dəgai,"»† yeno.
5 Koro Yiwulis tia bərni tayirro* cade loiloiram Fado
Alayen gənayenniya,
6 tiro: «Ni Tada Alayea, səktəne cidiro yukkure! Awoa
kitawulan ruwuwada: "Ala kəlanəmnin malaiyawan-
juro wada ce mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro
gəmdəgənniro,"»† yeno.
7 Isaye tiro: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Bare Ala
Kəmandea rijamməmmi!"»† yeno.
8 Koro yaye Yiwulis tia kəla kau kuruwu fet laayero cade
tiro larduwa duniaye samma-a darajanja-aa fəleyeyenniya,
9 tiro: «Ngunəme wuro sujada səddəmia, ani sammaa
niro njikki!» yeno.
10 Daji Isaye tiro kalakciye: «Nani kolle, Yiwulis! Kitawu-
lan ruwuwada: "Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro
ambətkəgəne!"»† yeno.

† **4:4** 4.4 SK 8.3 * **4:5** 4.5 bərni tayir - Jerujalem. † **4:6** 4.6 Jaw 91.11-12
† **4:7** 4.7 SK 6.16 † **4:10** 4.10 SK 6.13

11 Daji Yiwulis tia kolyeno, malaiyawa ye isane tiro
ngiskeyera.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu
(Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)

12 Isa Nawi Yahayaa kosoro casakkənaro fangenniya, cidi
Galileyero wallada.
13 Bəla Najarattea kolje leje bərni laa Kafarnaam cani-
lan napkeno, bərni duwon ci bərəmben cidi Jabulonne-a
Naptaliye-alan† dəganadə.
14 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen
wuljənadə wakkayeno. Tiye:
15 «Cidi Jabulonne-a Naptaliye-a kanji jawal bərəmbe na
duwon fəde bərəm Jordaniyen tiro Galile cidi kərdiyaye
canidəlan,
16 am curo duwuyen dasaanadə nur kura laa caruna, koro
tayi curo kaudi karmoyen dasaanadə yea nur wassəna!»†
17 Sa adən Isa jamaro kawuɨri kəji wulduwu badiyeno.
Tiye: «Təmmowo, nodo bargaa Mai Samemaye del
karenjəna!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyea bowodu
(Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

18 Yim laa Isa ci bərəm Galileyea jəgai duwon, yaana
yindi Siman tiro Biturus cani-a yanjugəna Andarawus-a
buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu.
19 Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro‡
njadəkki!» yeno.
20 Sadəman buni taramnja koljane tia geya.
21 Koro nadən fuwuyenniya, yaana yindi gade ye Yakuba
tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a bawanjan kundenno
curo maarayen buni taramnja caassai kiro. Tayia bowoyen-
niyama,
22 cijane maaradə-a bawanja-aa koljane tia geya.

Jama kadaye Isaa ga
(Mar 3.7-12; Luk 6.17-19)

23 Daji Isa bəla bəlaro leje dandalnjan jamaa alamje
kawuɨri kəji nodo bargaa Alaye wuljiyi, am dondia ka-
suwanja jiɨri fi yayen isangajiyi ngai duwon, cidi Galileye
sammaa diriyeno.

---

† **4:13** 4.13 Jabulon-a Naptali-a - Jiɨri yindi Israyilawuye. † **4:16** 4.15-16 Ish 9.1-2 ‡ **4:19** 4.19 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə.

24 Adəgainin lawarnju cidi Siriyaye ngaro tatargaada.
Koro am larduyedə amnja kasuwaa-a kəndondi jiɗi jiɗia-
a karuwaa-a sedan koroyea-a tiyi canaa-a sammaa Isaro
cakkude isangayeyeno.
25 Jama kada tia geya, laanja cidi Galileye, laa cidi
Bəlamewuye, laa bərni Jerujalembe, laa cidi Yahudiyaye,
laa ye ngawo bərəm Jordaniye.

5

Jawawi Isaye
kəla kau kuruwu laayen
(Luk 6.17-49)

1 Isa jama kada kadami captairo kirunniya, kəla kau
kuruwu laayero juwane napkeno. Fuwurawanju ye nanjuro
kadira.
2 Daji tayia alamdu badiyeno.

Am bargaasodə
(Luk 6.20-26)

3 «Barganja am karwulan talaawadə,*
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.
4 Barganja am kərma cesiridə,
fuwun simalonja bawodəro.
5 Barganja am rokura bawoadə,
fuwun dunia warasajaidəro.
6 Barganja am kərma kəna-a ngudu-aaro jire dioro
ngənəptaimadə,†
fuwun kuljaidəro.
7 Barganja am kanjimaɗimasodə,
tayi ye fuwun kanjimaɗi cawandidəro.
8 Barganja am karwu bulladə,
fuwun Alaa caruidəro.
9 Barganja am kərma nanlewa cawudidə,
fuwun tayia tadawa Alayelan‡ bowodaidəro.
10 Barganja am kəla jire dionjayen tayia basarjaidə,
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.

11 «Am wu nangaro nayia raranjane basarnjane diwindo
jiɗi jiɗi wuljaiya, bargando!

---

* **5:3** 5.3 am karwulan talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə. † **5:6** 5.6 am kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə - Am duwon kowoɗi cade awo Ala cəraanaa dioro majaidə. ‡ **5:9** 5.9 tadawa Alaye - Alaa mərsajane awo ti cəraanaa dioro majana nangaro, tayi am hal ngəlaa Alaye gairo waljai.

12 Kəji dama baworo fanowo, dalilnjudə samelan
mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman
nawiya kureye burwonjanadəa basaryera.

Manda-a nur-a

13 «Nayima manda duniaye wo. Amma mandadə
kəlambo walyenoa, jiɨri fin gəle cayenju gairo walji? Aw-
imaro faidajiwawo, tia deyan yirjane am guguwaccai.
14 Nayima nur duniaye wo. Bərni kəla kau kuruwuyen
dəganadə gəradiwawo.
15 Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo. Kam
fatəla wassiya, kəla gənaduramnjuyen gənaje fadodən
wundusoro nur ci.
16 Adəgaima nayi ye kollowo nurndo fuwu amben wasso,
awo ngəla diwidəa caro Bawando Mai Samemaro daraja
cadoro!

Kəla Attaurayen

17 «Bare awo Attaura-a kitawuwa nawiyaye-alan
ruwuwadadəa baworo dioro kadikkoro təmanuwwi. A'a,
tayia baworo dioro gəni, tayi samma wakkajaro kadikko.
18 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu same-a cidi-a ba-
woro waljaimaro, arawu bi səkkal falma Attauralan baworo
waljiwawo, sai tayi samma wakkajaiya duwon.
19 Wundu duwon wadawa aniye gananjaa ga waje
am gade yea ngai alamjidə, curo am nodo bargaa Mai
Samemayen tia kam daraja jauro ganaalan bowojai. Amma
wundu duwon wadawa ania jəgane am gade yea jaaro
alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam
daraja kuraalan bowojai.
20 Adə nangaro nayiro wulnjagakki, maləmba Attauraye-
a Farisawa-aa jire diolan konuwwawoa, təmmaro nodo
bargaa Mai Samemayero ngawuwwawo.

Kəla gərgaduyen

21 «Amwurawande jaman kureyero: "Bare kam yejəmmi,
wundu duwon kamba cejənadəa shararo caadi,"† cane
wuljaanadəa fanuwwa.
22 Amma wu nayiro wulnjagakki, kam kamanjuro
gərgajəgənadəa shararo caadi. Koro kam kamanjuro "Kam
bowuye!" cəne rajənadəa majilis adinwuyero caadi. Koro
kam duwon kamanjua waje tiro: "Batti!" cənnadəa kannu
jaanamayero koljagai.
23 «Adə nangaro na laya duwaduramben sadaa njəddoro
isəmma duwon, awo kuttu laa kamanəmbo yiddəmmaa
tangəmia,

† **5:21** 5.21 NL 20.13; SK 5.17

24 fuwu laya duwaduramdəyen sadaanəmdəa kolle lene
ni-a kamanəm-a solodənowo duwon, daji walde are
sadaanəm yidde.
25 «Shararambo lawalamanəm-a rokko ledu diwi duwon,
kəla jawallen doiro kowoɾi de tawaktəne, bare nia alkaliro
sərənjəgənniro. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero
njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi.
26 Jiremaro niro wulnjəgəkki, nadən wuɾi njəgaidəa cotto
rəmbəmmia, təmmaro luwumbawo!

Kəla kənjənayen

27 «Koro tayiro: “Bare kənjəna dimmi,”† cane wul-
jaanadəa fanuwwa.
28 Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamua
cure mangarjənadə, karwunjun kəɲjəna cədəna.
29 Simməm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kulaine
gəmme. Tiyinəm samma kannuro fidiyidəroa, sim fal
fuddəmmadəma niro ngalwo.
30 Koro mukkonəm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia
kamme gəmme. Tiyinəm samma kannuro fidiyidəroa,
mukko fal fuddəmmadəma niro ngalwo.

Kəla kamu dəptayen

31 «Koro waldane tayiro: “Kam kamunjua dəpcidə tiro
kakkadu kamu dəptaye co,”† cane wuljana.
32 Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon ka-
munjua kəla kənjənayen gəni dəpcənadə tia kənjənamaro
cədəna. Koro wundu duwon kamu dəpkadaa niyajənadə,
ti ye kənjəna cədəna.

Kəla kansi boyen

33 «Koro amwurawande jaman kureyero: “Bare bowuro
kansi bummi, kansi Kəmandero yibbummadəa de!”† cane
wuljaanadəa fanuwwa.
34 Amma wu nayiro wulnjagakki, bare təmmaro kansi
buwwi! Bare sameyen kansi buwwi, Alaye kurisnju
kərmaiye nangaro,
35 bi cidiyen, sinju gənaduram nangaro, bi Jerujalemben,
bərni Mai Kuraye nangaro.
36 Koro bare kəlandoyen kansi buwwi, ranguwe kanduɾi
kəlandoye falmaa bul bi cələmbo diwwawo nangaro.
37 Ngəlanjudə “Aaa,” bi “A’a,” wullowo. Awi yaye adəa
kojənadə na ti Kəladoyen§ kadio.

Kəla rəmboyen

---

† **5:27** 5.27 NL 20.14; SK 5.18 † **5:31** 5.31 SK 24.1-4 † **5:33** 5.33 Lew 19.12; KI 30.2; SK 23.21 § **5:37** 5.37 Kəlado - Yiwulis.

38 «Koro tayiro: “Kam laa sim bi timi kamanjuye fal kittuluwoa, simnju bi timinju fal ye cattuluwo!”† cane wuljaanadəa fanuwwa.
39 Amma wu nayiro wulnjagakki, bare kam kəlado wanuwwi. Kam laa feɾinəm kəmboram maɾin bakcia, wailadə yea tiro kalakkəgəne.
40 Koro kam laa gəmajenəm moworo nia shararo njadi cənia, kolle garinəmdə yea ngojo.
41 Kam laa dunodunon njakke na kilometər fallaro lenəmia, na kilometər yindiaro ti-a rokko lenowo.
42 Kam njuworənamadəro ye, koro kam nanəmnin tagari cəraanadəro bare dapkəgəmmi.

Kəla kəlado rawoyen
(Luk 6.27-36)

43 «Koro tayiro: “Kəmaskinəmba raye,† kəladonəmba wane,” cane wuljaanadəa fanuwwa.
44 Amma wu nayiro wulnjagakki, kəladowandoa rawowo, koro am nayia basarnjanadə yero Alaa yukkorowo,
45 tadawa Bawando Mai Samemayero walloworo. Dalil-njudə Ala cakke kəngal am ngəla-a diwi-aa wassi, koro ingi sameye ye jirewu-a jirenambuwu-aro cuduriyi nangaro.
46 Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Akki mowomaso ye ngai gəna cadi?
47 Koro kəramiyando runjaa lewanuwia, awi gəle am gadesoyea kojəna diw? Kərdiya ye ngai gəna cadi?
48 Adə nangaro Bawando Mai Samemadə kalkallo diomadə gai, nayi ye kalkallo diowuro wallowo!

6

Kəla sadaayen

1 «Hangal gənanowo, bare kəndondo jireye federo jama nayia njaroro diwwi. Adə gənia, mukowa na Bawando Mai Samemayen fanduwwawo.
2 Adə nangaro sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mənafəkkaso gai am gadero awo dimmadəa wulgəmmi. Tayidə dandal so, farsam solan am tayia caro daraja cadoro sadaa cadi. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna.
3 Amma nidə sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mukkonəm waila awo mukkonəm kəmboram cədidəa nojənni,
4 sadaanəmdə asərlan napco. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

---

† **5:38** 5.38 NL 21.24; Lew 24.20; SK 19.21 † **5:43** 5.43 Lew 19.18

Kəla moduwayen
(Luk 11.1-4)

5 «Moduwa dimiya, bare mənafəkkaso cadidə gai dimmi.
Tayidə dandal so, farsam solan daada am tayia caroro
moduwa cadiya, caraana. Jiremaro nayiro wulnjagakki,
nuwanja cawandəna.
6 Amma nidə moduwa dimiya, ngimməmbo ngaye cin-
nadəa jange Bawanəm turuiwawodəa kore. Daji Bawanəm
asərlan curuidə niro mukowa nji.
7 Koro moduwa diwiya, bare kərdiyadə gai awo falla
ngəwuro wuwulluwwi. Mananja ngəwu nangaro Ala tayia
fanjiro təmajai.
8 Bare tayi gairo walluwwi, dalilnjudə kawu tia ko-
ruwidəmaro Bawando məradundosodəa nojəna nangaro.
9 Akko ngailan moduwa dewo:

"Bawande Mai Samema,
cunəmbo daraja tio!
10 Nodonəm bargaa iso!
Awo raamma dunian tədo,
jiři same yen tədidə gai!
11 Kəmbonde kuye sade.
12 Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddənadəa
gawurniyenadə gairo.
13 Bare kolsame jaraptiyende,
Kəladodəro kasane.
Nodo-a kənduwo-a daraja-a
har abadaro kaanəmdəma. Amin."

14 «Nonowo, am biwu njaddənadəa gawurnuwia,
Bawando Mai Samema nayi yea gawurnjai.
15 Amma tayia gawurnuwwawoa, Bawando ye biwundo
gawurjiwawo.

Kəla asemben

16 «Asem diwiya, bare mənafəkka cadidə gai fəkkando
dinuwwi! Tayidə am asemnja caroro fəkkanja faljai.
Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna.
17 Amma nidə asem dimiya, kəlanəm ye kəndawulan
samme, fəkkanəm ye lamme,
18 Bawanəm turuiwaworo kajia, bare wunduma asem
dimiro nojənniro. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro
mukowa nji.

Kəla arsiyi captayen

19 «Bare kəlandoro arsiyi dunialan cammuwwi, na du-
won kanam-a diwuram-a bannajai, barwuso ye faljane
ngasaye ngojaidə.
20 Kəlandoro arsiyi samelan cammowo, na duwon
kanam-a diwuram-a bannajaiwawo, barwuso ye faljane
ngasaye ngojaiwawodə.
21 Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye
kərga.
22 «Simdə, tima fatəla tiyiyedə wo. Simməm ngaa,
tiyinəm samma ye nurraro walji.
23 Amma simməm jaujia, tiyinəm samma ye duwuaro
walji. To, nur nilan dəganadə duwua, duwu adə jaumaro
kura, diye!
24 «Wunduma rakce wolodi kam yindiyero waljiwawo.
Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye
ranguwe wolodi Ala-a wuɗi-ayero walluwwawo.

Kəla karwungai dioyen
(Luk 12.22-34)

25 «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo ron-
doro buwi-a yawi-ayen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen
karwungai diwwi. Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə ye
kajəmua kojəna, gəna?
26 Ngudowa sameyea ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala
ye cadiwawo, koro nema ye jawulan capcaiwawo yaye,
Bawando Mai Samema tayia ambaji. Nayidə jauro ngu-
dowaa darajan konuwwa, gəna?
27 Wundundo gəle rakce karwungainjulan sa fal kawun-
juro cərgaidə?
28 «Koro awiro kəla kajəmuyen karwungai diwi? Fəɗeso
karaaye jiɗi ɗijaidəa ruiwo, ngənəpcaiwawo, koro caa
cadiwawo.
29 Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa
yaye, ngaltema kajəmu fəɗe aniye falnjaa nanshawan
najəgəna cakkənni.
30 Ala fəɗeso ku karaan ɗijai baɗi kannuro fijagai ania ngai
jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə!
31 «Adə nangaro bare kəla awo aniyen karwungai diwwi,
bare kəlandoro: “Awi gəle buiye?” bi “Awi gəle yaiye?” bi
“Awilan gəle tiyinde jangiye?” wulluwwi.
32 Kərdiyaso awo ania majai, amma Bawando Mai
Samema nayi ye awo ani samman məradundoaro nojəna.
33 Attəroa, nodo bargaa Alaye-a jirenju-a manowo duwon,
awo ani samma yea nayiro njadi.
34 Adə nangaro bare karwungai baɗiye diwwi, karwungai
baɗiyedə kuye gəni. Ku nguson suwol kaanjua.

7

Kəla ambo shara njəddoyen
(Luk 6.37-45)

1 «Bare wundumaro shara yidduwwi,* nayi yero shara
njaddiwawo.
2 Jiři ambo shara yidduwidə gai, nayi yero shara njaddi.
Koro jiři ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnjagai.
3 «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm
curo simməmbea asunəmbawodə?
4 Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle ka-
manəmbo: “Kolle kaləm simməmbedəa tuluwukke,” nəmi?
5 Mənafək! Karjəm simməmbedəa tuluwumiya duwon,
daji ngəlaro rume kaləm sim kamanəmbedəa tuluwumi.
6 «Bare awo tayirdəa kəriyaro yiwwi, koro bare awondo
darajaa fuwu aladeyayen kolluwwi. Kolluwiya, tayia
guguwaccai, kəriya ye suwordane nayia njanjannjai.

Kəla koro-a madu-a cinna bakta-ayen
(Luk 11.9-13)

7 «Korowo njadi, manowo fanduwi, cinna bangowo
kanjagai.
8 Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye
cuwandi, koro kam cinna bakcimadə yero kajagai.
9 «Wundundo tadanju tia burodiro cuworiya, dongur
kauye cidə?
10 Bi buniro cuworiya, kadi cidə?
11 Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa,
balle Bawando Mai Samema awowa ngəla am tia caworiro
cidə!
12 Adə nangaro awo duwon amso nayiro njaddiya
raawwadəa nayi ye tayiro yiddowo! Adəma maana Attaura-
a kitawuwa nawiyaye-ayedə wo.

Kəla ngaworam jəkkadəyen

13 «Ngaworam jəkkadəyen ngawowo, dalilnjudə nga-
woram farak, jawalnju ye kəskedə, tima ngaworam kan-
nuyedə wo, am tiyen ngasayidə kada.
14 Amma ngaworam jəkka, jawalnju ye jaudə, tima
ngaworam ro sawisoyero cadimadə wo, am tia cawandidə
ganama.

Kəla kəska-a tadanju-ayen
(Mat 12.33-37; Luk 6.43-45)

---

* **7:1** 7.1 bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

15 «Nawiya kattuwuyero hangal gənanowo! Tayidə
nandoro isaiya, alamanja dimi gai, amma karwunja jauro
diwi bulduye gai.†
16 Tada casakkidəlan tayia asunuwi. Inab coccoɾilan
njakcai wa? Koro tarmu kolollan cadori wa?
17 Kəska ngəla nguson tada ngəla cakki, koro kəska diwi
ye tada diwi cakki.
18 Kəska ngəladə rakce tada diwi cakkiwawo, koro kəska
diwidə ye rakce tada ngəla cakkiwawo.
19 Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane
kannuro fijagai.
20 Adə nangaro tadanjalan tayia asunuwi.

Kəla fuwura jireyen

21 «Am wuro: "Kəma! Kəma!" cani samma gəni nodo
bargaa Mai Samemayero ngasayi, sai kam awo Bawani Mai
Samema cəraanaa cədimadə.
22 Yim adən‡ am ngəwu wuro: "Kəma, Kəma, cunəmlan
gəna nawinawi kidiye, sedanso duyeiye, koro awo ajabba
ajabba kada ye kidiye?" cani.
23 Daji wuye tayiro: "Ngaltema nayia nonjakkəni. Wun
kuruwunno lenowo, nayi diwi diomasodə!" nəkki.

Misal fado tandowu yindiye
(Luk 6.46-49)

24 «Adə nangaro wundu duwon manani ania fanje
jəganamadə, ti alama kam hangalla soronju kəla kauyen
cədandənadə gai.
25 Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye
cije sorodəa babakkenniya, sorodə wurdənni, dalilnjudə
fərdunju kəla kauyen tədandəna nangaro.
26 Amma wundu duwon manani ania fanjəna
jəgannimadə, ti alama kam hangal bawoa soronju kəla
cidi kesayen cədandənadə gai.
27 Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije
sorodəa babakkenniya, wurde təgəmbo fiyada,» yeno Isaye.
28 Isa mana ania cəde kerənniya, jama captanadə alam-
dunjudəa ajapkera,
29 dalilnjudə maləmbanja Attauraye gai gəni,
kənduwoaro tayia alamji nangaro.

8

Isaye kam barasua isangaduwu
(Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)

---

† **7:15** 7.15 alamanja dimi gai, karwunja buldu gai - Curo dəla, ngawo kani.
‡ **7:22** 7.22 yim adən - Kiyama.

1 Isa kəla kaudəyen jəpkenniya, am kada kadami tia geya.
2 Kam barasua laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma,
raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,»
yeno.
3 Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro
walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno.
4 Daji Isaye tiro: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi,
amma lene ɾimandəro fəledəgəne, koro sadaa Nawi Musa
wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!»

Isaye soji kura Rombeye kaɾea isangaduwu
(Luk 7.1-10; Yah 4.43-54)

5 Isa bərni Kafarnaambero kərgaanniya, soji kura Rombe
laa nanjuro ise tia lowoje:
6 «Kəma, kaɾeani dondi fadon bowada, tiyinju nuna jauro
basardi,» yeno.
7 Isaye tiro: «Lekke tia isangagəkki,» yeno.
8 Amma soji kuradəye tiro: «Kəma, nia fannin sawo
tikkəni. Biya wada ye, kaɾeani ngaji.
9 Wudə cidiya kənduwo amben kərgakko, fərduni yen
sojiya takkəna. Falnjaro: “Lene!” nəkkiya, leji. Fal laaro:
“Are!” nəkkiya, isi. Koro kaɾeaniro: “Adəa de!” nəkkiya,
cədi.»
10 Isa adəa fangenniya, ajapce jama tia jagaidəro:
«Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyen
kambərse kura adə gai fandəkkəni!
11 Nayiro wulnjagakki, am kada adinnam-a fəde-alan*
isane Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a rokko
nodo bargaa Mai Samemayen masəna dioro napcai.
12 Amma tadawa nodo bargaayedəa† deyan curo duwu
cələm pəttero gəpcagai, nadən so ye tədi, sheɾi ye naldi,»
yeno.
13 Daji Isaye soji kuradəro: «Lene, kambərsenəm nan-
garo awo suworəmmadə wakkajo!» yeno. Kaɾeanjudə sa
adəman ngayeno.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mar 1.29-39; Luk 4.38-44)

14 Isa fado Biturussero kadinniya, ya kəsai Biturusse
kangea bowada kiro.
15 Isa mukkonju leyenniya, kangedə tia kolje, ti ye cije Isaa
sosadu badiyeno.
16 Yim adəa kəngal kikkurunniya, bərniwudə karuwa-
maso kada na Isayero kewudo. Mananjulaman sedannadəa
duyeno, koro am dondi sammaa isangayeyeno.

---

* **8:11** 8.11 am adinnam-a fəde-alan - Kərdiya. † **8:12** 8.12 tadawa nodo bargaayedə - Israyilawu.

17 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen
wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Kəndondinde kəlanjuro
ngoje kasuwanden isangaseyera,»† cənna.

Isaa ga kəske gəni
(Luk 9.57-62)

18 Yim laa Isa jama kada tia dirijane kəljanadəa kirun-
niya, fuwurawanjuro wada bərəmdəa faldaye kaino.
19 Daji maləm Attauraye laa nanjuro ise tiro: «Sayinna,
ndara lenəmi yaye nia njəgakki,» yeno.
20 Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanjaa, ngudoso sameye ye
fannjaa, amma Tada Kambedə‡ nanju tustuyema bawo,»
yeno.
21 Koro fuwuranju laa ye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke
bawania sittərakkiya duwon,» yeno.
22 Amma Isaye tiro: «Wua səgai, kolle am sanuna amanja
sanunadəa sittəraja!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

23 Isa curo maarayero kərgaanniya, fuwurawanju ye tia
jaane kasargawo.
24 Sadəman karuwa dunoa cije ingi bərəmbe cambalje,
har ingi maaradəro fiduwu badiyeno. Sadən Isa kənəm
cədi.
25 Fuwurawanjudə isane tia kənəmnin kesangəranniya,
tiro: «Kəma, andia samoye, nuiye!» yera.
26 Isaye tayiro: «Awiro yaayew, nayi kambərse ganaadə?»
yeno. Daji cije karuwadə-a bərəmdə-aro kikkadənniya,
dajane dunia gəmbo walyeno.
27 Fuwurawanjudə ajapcane: «A! Kam jiɨri fi attə?
Karuwa-a bərəm-ama mananju jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

28 Isa bərəmdəa falje koje cidi Gadarawuyero kadinniya,
karuwama yindi kaurilalan caluwe tia kapkeyera. Tayidə
jauro jau, har wunduma rakce jawaldəyen kojiwawo.
29 Daji yiljane: «Awi lambonəm andiro, Tada Alaye? Sanju
cədənnin andiro ajawu gənaduwuro wa kadim?» yera.
30 Kuruwunjan alade kada newo cadi ye mbeji.
31 Daji sedannadə Isaa lowojane: «Dusamia, aladeyadəro
dusagane curonjaro ngayiyo!» yera.
32 Isaye tayiro: «To, lenowo!» yenniya, sedannadə caluwe
curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə samma

† **8:17** 8.17 Ish 53.4 ‡ **8:20** 8.20 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye
ngoje kasuno.
33 Səniya aladeyayedə cagase bəlaro lejane awo kəla
karuwamaso aniyen wakkajənadəa ambo wulyeyera.
34 Daji am bəlaye samma ye Isaa kaptuwuro caluwe
kerunniya, cidinja koljoro tia lowoyera.

9

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

1 Daji Isa maaradəro ngaye bərəmdəa falje koje
bərninjaro* wallada.
2 Am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane
nanjuro kewudo. Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam
tiyinju nunaadəro: «Tadani, bare təma kolləmmi, biwunəm
gawurdəna,» yeno.
3 Daji maləmba Attauraye laa karwunjan: «Kam attə Alaa
gaskajəna, diye!» yera.
4 Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro kar-
wundon niadiwi dəganadə?
5 Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma
ra “Cine lene!” wulduma?
6 Nonowo, Tada Kambedə nanjun kənduwo biwu ambe
dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju
nunaadəro: «Cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!»
yeno.
7 Kamdə cije fannjuro leyeno.
8 Jama captanadə adəa kerunniya, rijane Ala kənduwo
adə gai ambo cinadəa kengoro.

Isaye Matiyua bowodu
(Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

9 Isa nadəa kolji duwon, kam laa tiro Matiyu cani
kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua
səgai!» yenniya, cije tia giya.
10 Isa fado Matiyuyelan masənaro napcəna duwon,
akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye isane ti-a
fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera.
11 Farisawa adəa kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro
maləmndo akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko
masəna cadidə?» yera.
12 Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam
ngadə lowotor majiwawo.

---

* **9:1** 9.1 bərninjaro - Bərni Kafarnaambe.

13 Lenowo, mana adəye maananju asunowo: “Bu fida
gəni, kanjimaɾima raakko.”† Awoa jiremasoa gəni, biwu-
masoa bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)

14 Daji fuwurawa Nawi Yahayaye na Isayero isane
tiro: «Awiro andi-a Farisawa-a asem‡ taiye, amma fuwu-
rawanəm asem cadaiwawodə?» cane keworo.
15 Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngal-
adiya karwunja kuttaji wa? A’a, amma sa ise mai
larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem
cadai.
16 «Wunduma guntu batta bəɾinne ingiro cakke captənni
ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta
bəɾində capte kardudə cayemaro kuraro walji.
17 Koro wunduma diben bəɾin ngoje satki dinaro fijiyi-
wawo. Ngai cədia, satkidə falde,§ diben ye cidiro fidiyi,
satki ye bannadi. A’a, amso diben bəɾindəa satki bəɾinno
fijagai, adəgainin tayi yindi samma kəlewa dasayi,» yeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

18 Isa tayiro manajiyi ngai duwon, kura dandalle laa ise
fuwunjun tungurumje tiro: «Kərmama feroni bawoyeno.
Are mukkonəm tiro gənagəne, roaro walji,» yeno.
19 Daji Isa cije fuwurawanju-a rokko kamdəa geya.
20 Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu
fidanju* dajənni. Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci
kalwunjuyedəa leyeno,
21 awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,»
cəni.
22 Isa suworde tia kirunniya, tiro: «Feroni, bare təma
kolləmmi! Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma!»
yeno. Sadəman kamudə ngayeno.
23 Isa fado kam kura dandalledəyero ise algaidawu
lagaranneso-a jama captana kalala fijai-aa kirunniya,
24 tayiro: «Luwowo lenowo! Ferodə bawojənni, kənəm
cədi,» yeno. Amma tia rujane tiro kaasu keddo.
25 Jamadəa deyaro kettuluwunniya, ngaye ferodəa
mukkoyen cədane ciyeno.
26 Lawar adə cididə ngaro tatargaada.

Isaye kambu yindia isangaduwu

---

† **9:13** 9.13 Hos 6.6 † **9:13** 9.13 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro. ‡ **9:14** 9.14 asem - Asem faral gəni, nafila. § **9:17** 9.17 satkidə falde - Diben bəɾin mojogolje kuraro walji nangaro, satki dinadə faldi. * **9:20** 9.20 bu fidanju - Salanambu.

27 Isa nadəa kolje ledu cədi duwon, kambu yindi tia jaane
kowo sapcane: «Isa *Tada Mai Daudaye,† andia njunosane!»
cani.
28 Fado laaro kərgaanniya, kambuwadə nanjuro kadira.
Isaye tayiro: «Rangəkke adəa njaddəkkiro mərsasuwwa
wa?» cəne kiworo. Kambuwadəye: «Aaa, Kəma!» yera.
29 Daji Isa simnja leje tayiro: «Kambərsendo nangaro,
nayiro wakkanjaa!» yenniya,
30 sim kewando. Isa tayiro wada ce: «Fanowo, bare
wunduma adəa nojənni!» yeno.
31 Amma lejane lawar Isayedəa cididə ngaro tataryeyera.

Kalmaram: Tada Mai Daudaye

Nawi Mai Dauda jairo duwon Ala Nawi Samailaa cun-ode kəla Daudayero kəndawu jaitunne fijiye samjiye mai Israyilayero galayeno. Tən yimdən Ruhu Alaye karwu Daudayero kərgawo. Nawi Mai Dauda kəladowa jama Alaye sammaa lardu Israyilawuyen duje kərmainju ye cidi kərdiyaye ngəwuro tatargadan. Maiya Israyilaye samman Nawi Mai Daudama kura wo.

Ci nawiyayen Kəmandeye kaduwu Nawi Mai Daudaye laa tia daraja-a kənduwo-alan kojəna ise nodo bargaa Mai Samemaye dunia ngaro dunoaro tarjiyi yeno. Mai kura adə tima Almasiwu Alayedə wo. Adəgaima Bargaande Isa Almasiwudə warasama Nawi Mai Daudaye nangaro, tia kaala Tada Mai Daudayelan bowojai.

Isaye karuwama manajiwawoa isangaduwu

32 Tayi sim cawandənadə sapkadaranniya, am gade
karuwama laa rakce manajiwawoa ngojane na Isayero
kewudo.
33 Isa sedandəa duyenniya, kamdə manadu badiyeno.
Daji jamadə ajapcane: «Ngaltema awo adə gai lardu
Israyilayelan turunni!» yera.
34 Amma Farisawadəye: «Kənduwo mai sedannayen
sedannaa duji,» yera.

Kala ngəwu, kidawu gana

35 Daji Isa leje dandalnjan jamaa alamje kawuɾi kəji nodo
bargaa Mai Samemaye wuljiye am dondia kasuwanja ngan
isangajiyi ngai duwon, bəla-a bəladeya-a sammaa giya.
36 Jama kada captanadəa kirunniya, tayia njunoyeno,
dalilnjudə jəktane hangalnja caa cijəna alama dimiya səni
bawoa gai nangaro.

---

† **9:27** 9.27 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

37 Daji fuwurawanjuro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə
gana.
38 Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade
yea tiro kala njəddoro cunodo!» yeno.

10

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)

1 Isa fuwurawanju mewun yindindəa bowoje tayiro
kənduwo sedan dudaye-a am kasuwa so, kəndondi so jiɨri
fi yayea isangaduwuye-a kaino.
2 Cuwa kəngayambanju mewun yindindəyedə, tayima
Siman kam tiro Biturus canidə, yanjugəna Andarawus,
Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya,
3 Filibus, Bartolomi, Toma, Matiyu akki mowoma, Yakuba
tada Alfawusse, Tadawus,
4 Siman kam Kan'anaye,* Yahusa Iskariyot kam mukko
kəladowayero Isaa sərəttuwumadə.

Jawawi Isaye
kəla kida-a bone nja-ayen

Kida tayi mewun yindindəye
(Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)

5 Isa tayi mewun yindin aniro wada ce kinodo. Tayiro:
«Bare na kərdiyayero lenuwwi bi bəlawa Samariyawuyero
ngawuwwi,
6 biya na jama Israyilawu tayi dimiya faccaanadə gaiyero
lenowo!
7 Lenuwilan, ambo: "Nodo bargaa Mai Samemaye del
karənjəna!" wulgənowo.
8 Am dondia isangagənowo, am sanunaa roaro kalan-
gowo, am barasuaa isangagənowo tayirro walja, sedanna
dunowo. Dero kiwanduw, nayi ye dero yowo.
9 «Bare kunguna dinarre, bi ɨriwullaye, bi kulloye
ngonuwwi,
10 koro bare ngərwu, bi gəmaje yindi, bi suno gade,
bi ka ngonuwwi, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna
nangaro.
11 «Bəla-a bəladeya-a fi yayero ngawuwiya, kam ngəlama
manowo fannjun jəmmowo nammowo, har kawu nadəa
kolluwiro.
12 Fannjuro ngawuwiya, barga dəpkəgənowo.

---

* **10:4** 10.4 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

13 Am fadodəye ngəlaro njamoyia, bargandodə tayilan
dəga. Amma nayia mowo wajaia, bargandodə nandoro
waldo.
14 Wunduma nayia njamowonni bi manando ngojənnia,
fadodəa bi bəladəa kolluwiya, katti sindoye kagangowo.†
15 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya,
wowom am bəla adəyedə am bərni Sodombe-a Gomorre-
adəyea‡ nanjaunin koji.

Bone nja mbeji
(Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)

16 «Fanowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo
nayia njanodəkki. Adə nangaro kadi gai burwoaro wallowo,
koro bullam gai biwu bawoaro dəgaiwo.
17 Amsoro hangal gənanowo, dalilnjudə nayia njadane
fuwu majilissero njasade dandalnjasolan kowonjai,
18 koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyero njasadi,
tayi-a kərdiya-aro shedaro walloworo.
19 Shararo njasadiya, bare kəla jiɍi mananuwi bi awo
wulluwiyen karwungai diwwi. Ruhu Bawandoyedə sadən
awo wulluwidəa nayiro njadi,
20 dalilnjudə nayi gəni mananuwi, tima nayiyen manaji
nangaro.
21 Yaana yanjugənaa sərəcciye roro ceyesi, bawa ye
tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro tuɍu cadde
casakke tayia roro ceyesi.
22 Cuni nangaro§ am samma nayia wanjai, amma
kam mərje har sa njerorambero dəganamadə njəkkawo
cuwandi.
23 Bəla laan nayia basarnjaiya, bəla gadero kasowo
lenowo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Tada
Kambedə walde isidəro, bəlawa Israyilawuye sammaa ga
yeruwwawo.
24 «Fuwura maləmnjua kojiwawo, koro wolodi kəmanjua
kojiwawo.
25 Fuwura maləmnju gairo waljiya, jussəna. Wolodi
ye kəmanju gairo waljiya, jussəna. Kəma fadoyedəa
Beljabullan* bowoyera, balle am fannjuye?

Bare rinuwwi!
(Luk 12.1-12)

---

† **10:14** 10.14 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai. ‡ **10:15** 10.15 bərni Sodombe-a Gomorre-a - Bərniya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno.

§ **10:22** 10.22 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. * **10:25** 10.25 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

26 «Adə nangaro bare tayia rinuwwi. Awima jakkada
federo culuwiwawodə bawo, koro awima asərre nodiwa-
wodə bawo.
27 Awo curo buneyen nayiro wulnjagakkənadəa kausu-
lan wullowo, koro awo curo səmondoyen tatapcane
fanuwwadə yea farsamlan kurungowo.
28 Am tiyi ceyesi ro rakcane cattuluwiwawodəa bare
rinuwwi. Amma ti ro-a tiyi-a sammaa rakce kannu
jahannamayen sijiyidəa rinowo!
29 Binaru yindi gursu tiloro caladi, gəna? Adə yaye
Bawandoye nodunjun gənia, falnjama cidiro cukkuriwawo.
30 Nayidə, kanduɾi kəlandoyema samma komgada.
31 Adə nangaro bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan
konuwwa.
32 Wundu duwon fuwu amben wua kasansənamadə, wu
ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia kasaddəkki.
33 Amma wundu duwon fuwu amben wua
angərsənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen
tia angərnəkki.

Firda mbeji
(Luk 12.49-59)

34 «Bare duniaro nanlewa kudoro kadikkoro təmanuwwi.
A'a, nanlewa gəni, kashagar† kudoro kadikko.
35 Awoa amba firduro kadikko, tada kəlado bawanjuyero
walji, fero ye kəlado yanjuyero walji, kamu tadaye ye
kəlado kəsainjuyero walji.
36 Adəgaima kambe waduwunjudə am fannjuyero waljai.
37 Wundu duwon bawanju bi yanjua wumaa kojənaro
cəraanamadə, kakkero waldu tinni. Wundu duwon tadanju
bi feronjua wumaa kojənaro cəraanamadə, kakkero waldu
tinni.
38 Koro wundu duwon kəskanju karmoye‡ ngoje wua
səgannimadə, kakkero waldu tinni.
39 Kam duwon ronju fando cəraanamadə ronjudəa
cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju
cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi.

Mukowa fando

40 «Kam nayia njamowonamadə wumaa səmowo. Koro
kam wua səmowonamadə ye ti wua sunodənadəmaa
cəmowo.
41 Kam duwon nawia ti nawi nangaro cəmowonamadə
mukowa nawiye cuwandi. Koro kam jiremaa ti jirema
nangaro cəmowonamadə mukowa kam jiremaye cuwandi.

† **10:34** 10.34 kashagar - Firda. ‡ **10:38** 10.38 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

42 Wundu duwon tayi aniye gananja laaro ti fuwurani
nangaro ingi kənjaye samsu cinamadə, jiremaro nayiro
wulnjagakki, təmmaro mukowanju fucciwawo,» yeno Isaye.

11

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Luk 7.18-35)

1 Isa fuwurawanju mewun yindinno wada ce kerənniya,
nadəa kolje bəla bəlaro leje jamaa alamje tayiro kawuɾi kəji
wulduwu badiyeno.
2 Nawi Yahaya kosolan awo Almasiwu cədidəa fangen-
niya, fuwurawanju laa nanjuro cunode
3 tiro: «Nima wa fuwun isimadə wo* ra gade gureniye?»
cane tia keworo.
4 Isaye tayiro: «Waldənowo, awo fanuwwa-a ruwwa-aa
Yahayaro wulgənowo:
5 Kambuwa sim cawandi, ngurdiyiya ye sinjan lejai, am
barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am
sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuɾi kəjidəa fanjai.
6 Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.
7 Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Ya-
hayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo
karaayen kuroro leyew? Ngəlai laa kanji kanjiro karuwaye
cakke moji cədi wa?
8 A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa
cakkənaa wa? A'a, am kajəmu shawa casakkənadə mair-
ilan kasarga.
9 To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro
wulnjagakki, nawimaa kojəna.
10 Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə
ruwuwadadə: "Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro
jawalnəm cassai."†
11 Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan
tambəna sammayen wunduma Yahaya Kasalamaa kojəna
bawo. Amma curo nodo bargaa Mai Samemayen təngəɾidə
tia kojəna.
12 Jaman Yahaya Kasalamayen tamiya har kuro kudero
nodo bargaa Mai Samemaye kiaddin fuwu juwui, am
tiro fuwu bo dapcaanadə kənduwodəa dunodunon mowo
majai.
13 Dalilnjudə kitawuwa nawiyaye-a Attaura Nawi Musaye-
a nawinawi cadəna ngai duwon, har Yahaya kadio.

---

* **11:3** 11.3 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye. † **11:10** 11.10 Mal 3.1

14 Manadəa ngodu kasadduwwaa, tima Nawi Iliya fuwun
isimadə wo.
15 Kam səmonjuamadə fanjo!
16 «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Tayi
alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane aman-
jaro:
17 “Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi.
Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi,” cani gai.
18 To, Yahaya ise juwunni ye, canni ye, “Ti karuwama!”
yera.
19 Koro Tada Kambedə ise juwui, cai, “Akko kəmboma,
kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!” yera.
Amma nanrashidudə kəndonjulan asudi.»

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Luk 10.13-16)

20 Daji Isa am bərniya curonjan awo ajabba ajabba
ngəwuso cədənadəyea kəla təmjanniyen wusadu badiyeno.
Tiye:
21 «Kuttundo am bərni Korajinne! Kuttundo am bərni
Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənasodə
bərni Tirre-a Sidonne-alan† tədənaa, tən kuren amnja ajaja-
a buwu-alan‡ napcane tuwa cadəna.
22 Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom-
ndo am bərni Tirre-a Sidonne-ayedəa§ nanjaunin koji.
23 Nayi ye am bərni Kafarnaambe, samero wa samnjai
təmayew? A’a, kannuro kolnjagai. Ca awo ajabba ajabba
nandon tadənadə bərni Sodomben tadənaa, kua gairo
dəgai.
24 Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom-
ndo bərni Sodombedəa* nanjaunin koji,» yeno.

Na Isayen tustu fando

25 Sa adən Isaye: «Bawani Kəma same-a dunia-aye, nia
njungorəkki, dalilnjudə awo ania ilmuwu so, rashiduwa
soro gəraame yallaro isanogəmma nangaro.
26 Aaa, Bawa, adəma awo jauro raammadə wo.
27 «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti
gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma
Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isano-
jiyiya cəraana-a.

---

† **11:21** 11.21 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya kərdiyaye. ‡ **11:21** 11.21 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. § **11:22** 11.22 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayia siyeyeno.
* **11:24** 11.24 bərni Sodombe - Bərni duwon amnju jauro diwi nangaro Ala samelan tayiro kannu fijiye siyeyeno.

28 «Arowo naniro, nayi kare kurwowu ngowada yim-
baruwwa samma, tustu njadəkki.
29 Wudə rokuraa gəni, karwu ngəlaa nangaro, duini†
daundoro ngogənowo, kolsənowo alamnjakko, karwundon
tustu fanduwi.
30 Awoa duini ye kəske, kareni ye kamboi,» yeno.

12

Isa kəma yim tustuye
(Mar 2.23-28; Luk 6.1-5)

1 Sa adən yim tustuyea Isa-a fuwurawanju-a kulo alga-
maye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəna fanjaidə, kəla
algamaye ficcane ngəro badiyera.
2 Farisawa laa adəa kerunniya, tiro: «Akko rui, fuwu-
rawanəm awo yim tustuyea kəndoro haramdəa cadi,» yera.
3 Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fan-
janadən, awo cədənadəa kitawulan kəranuwwi wa?
4 Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje giwo.
Ŕimannaro kajia, ti-a amnju-aro burodi sadaaye ngərodə
haram!†
5 Ra, ŕimanna curo Fado Alayen awo yim tustuyea
kəndoro haram cadison,* biwunja bawodəa Attauralan
kəranuwwi wa?
6 Nayiro wulnjagakki, awo laa† Fado Alayea kojəna nadən
mbeji.
7 Alaye: “Bu fida gəni, kanjimaŕima raakko,”† cənna.
Ca mana adəye maananju nonuwwaa, am ayaunja baworo
ayau gənaawwi.
8 Awoa Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mar 3.1-6; Luk 6.6-11)

9 Isa kəla fuwunna leyenniya, dandalnjaro kərgawo.
10 Nadən kam laa mukko canaa mbeji. Farisawadə Isaro
ayau gənaduwu caraana nangaro, tiro: «Yim tustuyea kam
isangaduwudə halal wa?» cane tia keworo.
11 Isaye tayiro: «Wundundo diminju yim tustuyea bəlaaro
cukkuriya, gərje cuttuluwiwawodə?
12 Adəgaia, kam dimia darajan kojəna nangaro, yim
tustuyea ngəla kəndo halal,» yeno.
13 Daji kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya,
ngaje kəlewa salai faldə gairo walyeno.

---

† **11:29** 11.29 duini - Alamdu Isaye. † **12:4** 12.4 1Sam 21.1-6 * **12:5** 12.5 awo yim tustuyea kəndoro haram - Kida. † **12:6** 12.6 awo laa - Isa kəlanjuma-a nodo bargaa Mai Samemaye-a. † **12:7** 12.7 Hos 6.6

14 Farisawadə dandalnin keluwunniya, sawardane jawal
Isaa njejoye mayera.

Wakkil Kəmaye

15 Isa adəa asuyenniya, nadəa kolyeno. Jama kada ye tia
geya. Tayi sammaa isangajiye
16 bare tia isanojaganniro səmonja kaskeno.
17 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen
wuljənadə wakkayeno. Tiye:

18 «Akko wakkilni kərenəkkənadə, tia raakkəna,
tima karwuni jauro kəjijəgəna wo.
Ruhuni tiro yakkəkke
jiredəa jama duniaye sammaro isanojiyi.
19 Kambiwu cədiwawo, yiljiwawo,
kowonju farsamlan fandiwawo.
20 Caccau ɨrimjənaa namjiwawo,
fatəla no cədi yea cejiwawo,
har jiredəa kənnasarro cuwudiro.
21 Koro jama duniaye samma
cunjulan təmanjaaro walji,»† cənna.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mar 3.20-30; Luk 11.14-23)

22 Daji karuwama laa kambu ye, muwa ye kewudənniya,
Isa tia isangajiye caye gai curui ye manaji yero walyeno.
23 Jama samma ajapcane: «Kam adə, tima gəni Tada Mai
Daudayedə wo?» yera.
24 Farisawadə adəa fangeranniya, tayiye: «Kənduwo
Beljabul‡ mai sedannaye baslan sedannaa duji,» yera.
25 Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi
yaye kəlanjuro yaktəgənadə dəgaiwawo, koro bəla bi fado
fi yaye kəlanjuro yaktəgənadə ye dəgaiwawo.
26 To, Yiwulis sedannanjua dujia, kəlanjuro yaktəgəna.
Ndayilan gəle kərmainjudə dəgai?
27 Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia,
fuwurawando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai?
Adəmaro tayi sharawundoro waljai.
28 Amma kənduwo Ruhu Alayeman sedannaa dukkia, daji
nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!
29 «Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju
cəmoyiwawo, sai kam dunoadəa cikkeriya duwon.
Cikkeriya, kəndanju cəmoyi.
30 Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro
kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

† **12:21** 12.18-21 Ish 42.1-4 ‡ **12:24** 12.24 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

31 Adə nangaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa
bastu-a samma kambo gawurdiyi. Amma Ruhu Alayea
bastudə gawurdiwawo.
32 Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu
wuljidə, tiro gawurdiyi. Amma wundu duwon kəla Ruhu
Alayen manakuttu wuljidə, dunia yen kal, leira yen kal har
abadaro gawurdiwawo.

Kəska-a tadanju-a
(Mat 7.15-20; Luk 6.43-45)

33 «Kəskadə ngəlaa, tadanju ye ngəla. Kəskadə diwia,
tadanju ye diwi. Kəskadə tadanjulan asudi.
34 Nayi kaduwu fusiyayeso! Nayi jauro diwidə, awiawin
gəle ranguwe awo ngəla mananuwi? Dalilnjudə awo
karwulan dəganadəmaa cidə manaji nangaro.
35 Kam ngəladə awo ngəla karwunjulan dəganadəyen
ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan
dəganadəyen diwi cədi.
36 Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, Ala kəla mana
faida bawoa kam manajəna sammayen tia cuwori.
37 Awoa mananəmlan jiremaro walləmi bi mananəmlan
jirenambumaro walləmi,» yeno.

Alama Nawi Yunusse
(Luk 11.29-32)

38 Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a laaye Is-
aro: «Sayinna, alama laa sameye fəlesagame ruiyeya,
rayiyena,» cane tia keworo.
39 Isaye tayiro: «Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama
majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro
fəlediyiwawo.
40 Jiɨri Nawi Yunus kuren curo buni mafəndiyen bune-a
kausu-aro kawu yakkuro dəganadə gai, Tada Kambedə ye
curo cidiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəgai.
41 Kiyama wakkajiya, am bərni Niniweye cijane am jaman
adəyedəa jirenambuwuro shedajai, dalilnjudə tayi mana
Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo
laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.
42 Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbedə ye
cije am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedaji, dalilnjudə
ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju
fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa
kojəna nadən mbeji.

Waldu sedanne
(Luk 11.24-28)

43 «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəɾiyen na
naptuye maji, amma cuwandiwawo.
44 Daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənadəro waldəkke,”
cəni. Waldiya, fadodəa bowu fat ye, tas fəraada ye, tassana
ye najiyi.
45 Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce
cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə
cayemaa kojənaro kuttaji. Am jaman diwi adəye yero
adəgai wakkajiyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

46 Isa jamadəro mana cəddi duwon, yanju-a yanjugənaso-
a isane ci fadoyen dajane tiro mana caddo cane keworo.
47 [Kam laaye tiro: «Akko yanəm-a yanəmgənaso-a deyan
daada niro mana njəddoro majai,» yenniya,]
48 Isaye kamdəro: «Wundu yanidə wo?§ Koro wunduso
yanigənasodə wo?» yeno.
49 Daji fuwurawanjua mukkon fəlejiye: «Akko yani-a
yanigənaso-adə!
50 Wundu duwon awo Bawani Mai Samema cəraanaa
cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

13

Jawawi Isaye
kəla nodo bargaa Mai Samemayen

Misal kasuni jəjərdumaye
(Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

1 Yim adəman Isa fadodən culuwe leje ci bərəmben
napkenniya,
2 am kada kadami nanjun captane, har cije maararo ngaye
napkeno. Amdə samma ye ci bərəmben dajana ngai duwon,
3 awo kada misalnin tayiro wulduwu badiyeno. Tiye:
«Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo.
4 Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji
ngudowa isane cotto gewo.
5 Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada.
Katti ngəwu bawodəro, sadəman ɾiyeno.
6 Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu
bawo nangaro ɾimje ngamgeno.
7 Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ɾije alga-
madəa kimitkeyeno.

§ **12:48** 12.48 Wundu yanidə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

8 Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya,
ɾije nema kekko, laa tada mia mia, laa firakku firakku, laa
fiakku fiakku.
9 Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwuye
(Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

10 Daji fuwurawa Isaye nanjuro isane tiro: «Awi nangaro
jamadəro misalnin managəmidə?» cane tia keworo.
11 Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Mai Samemaye
noduro amardəgəna, amma tayiro amardəgənni.
12 Kam nanjun awoamadə,* tiro casargane ngəwuro walji,
amma kam nanjun bawomadə,† awo cədanadəmaa tilan
camoyi.
13 Akko dalil misalnin tayiro managəkkiyedə: Caruima,
asujaiwawo. Fanjaima, caɾiwawo, kəlanja yero ngayi-
wawo.
14 Ngaima kəlanjan awo Kəmande kuren ci Nawi
Ishayayen wuljənadə wakkaji. Tiye:

“Ngəlaro fanuwi duwon,
kəlandoro təmmaro ngayiwawo.
Koro ngəlaro ruwi duwon,
təmmaro asunuwwawo.
15 Am ani hangalkuttuaro waljana,
kiaddin səmonja fanjai,
simnja yea jakcana,
bare simnjan carunni, səmonjan fanjanni,
koro karwunjan asujanniro.
Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade
tayia isangagəkki,”† cənna.

16 «Amma barganja simndo, carui nangaro, səmondo ye,
fanjai nangaro.
17 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, jirewu
so kada awo ruwwadəa kuroro jauro caraana, amma
carunni. Koro awo fanuwwadəa fanduro caraana, amma
fanjanni.

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)

18 «To, maana misal kasuni jəjərdumayedəyea fanowo!
19 Wundu duwon mana kəla nodo bargaadəyen fanje
kəlanjuro ngaannimadə, Kəladodə ise mana karwunjun

---

* **13:12** 13.12 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. † **13:12** 13.12 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. † **13:15** 13.14-15 Ish 6.9-10

fidənadəa cotto cuttuluwi. Tima kasuni kəla jawallen fidənadə wo.
20 Kasuni na kauan fidənadə ye, tima kam manadəa fanjiyama, karwu kəjiaro cəmoyidə wo.
21 Amma tilan fərdu bawo nangaro, tussiwawo. Kəla manadəyen kuttu caiya, bi am tia basarjaiyama, waje kolji.
22 Kasuni na ngiwian fidənadə ye, tima kam manadəa fanjəna duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so manadəa kəpcane tiro faidajiyiwawodə wo.
23 Amma kasuni na katti ngəlaan fidənadə, tima kam manadəa fanje kəlanjun rojəna tiro faidajiyi, nema laa tadanju mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku cakkidə wo,» yeno.

Misal kasuni ngəla-a diwi-aye

24 Isa tayiro misal gade ye wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam kulonjun kasuni algamaye ngəla jəjərjənadə gai.
25 Amma am samma kənəm cadi duwon, kəladonju ise curo algamadəyero kasuni kajimbe jəjərjiye sapkadan.
26 Algamadə ɾije kəla fitkenniya, kajimdə ye asudiro walyeno.
27 Kidawudə isane banja ngimbaro: “Barganəmmin, ni kasuni algamaye ngəla gəna kulonəmlan jəjərnəm? To, ndayilan gəle kajimbadə?” cane tia keworo.
28 Banja ngimbaye tayiro: “Kəlado laa adəa cədo!” yeno. Daji kidawudəye tiro: “Leniye tuluwiyeya, raamma wa?” cane keworənniya,
29 tiye: “A’a, lenuwe kajimdəa tuluwuwiya, algamadə yea mənguwi.
30 Kollowo, har kalaro rokko ɾija. Biyilajiya, kalawudəro kajimdəa kamja kəla kəlaro cekkero kannun warja duwon, daji algamadə yea capca bəranilan gənaja nəkki,”» yeno.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye
(Mar 4.30-34; Luk 13.18-21)

31 Koro Isa walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kasuni mutarre kam laa ngoje kulonjulan fijəna gai.
32 Kasuni mutarredə, curo kasuniya sammayen tima təngəɾi wo. Amma ɾije wurajiya, kəskawa jərwulan sammaro kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun fannja cadandi,» yeno.
33 Koro walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujəna gai,» yeno.

34 Isa jama captanadəro awo ani sammaa misalnin wu-
lyeyeno. Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgəna bawo.
35 Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə
wakkayeno. Tiye: «Misalnin mananəkki, awowa tən dunia
alaktənaman gəraadadəa wulləkki,»† cənna.

Maana misal kasuni ngəla-a diwi-aye

36 Daji Isa jamadəa kolje fadodəro kasargawo. Fuwu-
rawanju ye nanjuro isane tiro: «Marne, andiro maana
misal kajim kuloyedəa fisarsagane,» yera.
37 Isaye tayiro: «Kam kasuni ngəla jəjərjənamadə, tima
Tada Kambedə wo,
38 kulodə tima dunia wo, kasuni ngəladə tayima am nodo
bargaadəa kasaccanadə wo. Kajimdə tayima am Kəladodəa
jaanadə wo,
39 Kəlado kajimdəa jəjərjənamadə, tima Yiwulis wo.
Biyiladə, tima cinowo duniaye wo, kalawusodə, tayima
malaiyawa wo.
40 Jiɨri kajimdəa capcane kannun warjaidə gai, dunia
cijiya, adəgai wakkaji.
41 Tada Kambedə malaiyawanjua juwaje lejane curo
nodonju bargaayen am am gadea casakke biwu cadiso-a am
diwi cadiso-a sammaa capcane
42 kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheɨri ye naldi.
43 Daji jirewudə curo nodo bargaa Bawanjayen kəngal
gairo nurraro waljai. Kam səmonjuamadə fanjo!

Misal gadegade nodo bargaa Mai Samemaye

44 «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju awo laa
jaumaro tamanna kulolan rəpkada gai. Kam tia cuwandiya,
caye gairo rəpce karwu kəjiaro leje kəndanju sammaa
cəlade kulodəa ciwi.
45 «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju
sawurma laa mursam ngəla maji gai.
46 Mursam jauro tamanna laa cuwandiya, leje kəndanju
sammaa cəlade mursamdəa ciwi.
47 «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju buni
taram laa buni tawu tia bərəmbo gəpcagane buni jiɨri jiɨri
cadai gai.
48 Cəmbərənaro waljiya, gərjane ci bərəmbero cawudəne
napcane ngəla ngəladəa kərejane joworo fijagai, amma
batti battidəa wajane yirjai.
49 Dunia cijiya, adəgaima wakkaji. Malaiyawa isane
jirenambuwua curo jirewuyen firjane
50 kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheɨri ye naldi,» yeno.

† **13:35** 13.35 Jaw 78.2

51 Isaye fuwurawanjuro: «Awo ani samma kəlandoro
ngaana wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa,» yera.
52 Daji tayiro: «Adəgaima maləm Attauraye fi yaye
fuwura nodo bargaa Mai Samemayedəro waljənadə ala-
manju kəma fadoye ajaramnjun ləman dina-a bərin-a ngoje
cuttuluwidə gai,» yeno Isaye.

Am bəla Najaratte Isaa wadu
(Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

53 Isa misal ania cəde kerənniya, nadəa kolyeno.
54 Bəla wurajənadəro leje dandalnjan jamaa alamdu
badiyeno. Amdə tia ajapcane: «Ndaran kam attə
nanrashidu-a kənduwo-a ania kiwando?
55 Ti gəna tada katako karomadəyedə wo? Yanjuye
cunjudə Meram, gəna? Yanjugənasodə ye Yakuba-a Isuwu-
a Siman-a Yahusa-a, gəna?
56 Koro yanjugəna ferowa samma-a rokko kərgaiye,
gəna? To, ndaran gəle ti adə awo ani sammaa kiwando?»
cane
57 tia kasatturo wayera. Amma Isaye tayiro: «Nawi curo
bəlanjaye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno.
58 Kambərsenambunja nangaro, nadən awo ajabba
ajabba ngəwu cədənni.

14

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo
(Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

1 Sa adən Mai Hirudus lawar Isaye fangenniya,
2 kowonawanjusoro: «Kam adə Yahaya Kasalama, tima
roaro walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba
ajabba dioye nanjun mbeji,» yeno.
3 Caman kəla lamar Ya Hirudiya kamu yanjugəna Mai
Filibussen Mai Hirudus Yahayaa cədane cekkere kosoro
kesakko,
4 dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu
yanəmgənaye mowodə haram!» cənna nangaro.
5 Koro Mai Hirudus Yahayaa roro njejoro maji duwon,
jamadəa riyeno, tia nawiro ngojana nangaro.
6 Ngaima duwon saanduri Mai Hirudus tambənaye
kidənniya, fero Ya Hirudiyaye ise fuwunjan bikke kirando.
Karwu Maiye jauro kəjije
7 tiro awi yaye ronju cəraanaa ci cəne wadu ngoje kansi
giwo.
8 Ferodə ye leje yanju tiro gala ce walde Mairo: «Wuro na
adən kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen se!» yeno.

9 Maidə karwunju jauro kuttu yaye, kansi bonju-a
kusottowanju-a nangaro wada ce
10 amnju cunode lejane kosolan kəla Yahayaye kamgera.
11 Daji kəlanjudəa buwurulan cawudəne ferodəro kedo,
ti ye ngoje yanjuro kikkado.
12 Fuwurawa Yahayaye isane kaminnju ngojane caade
sittərayera, koro lejane Isaro lawar adəa wulyeyera.

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

13 Isa awo wakkajənadəa fangenniya, ti runju maararo
ngaye nadəa kolje karaa na wunduma baworo leyeno.
Amma jamadə adəa fangeranniya, tayi ye bəlanjasolan
caluwe silan Isaa geya.
14 Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure
tayia njunoje amnja dondia isangayeyeno.
15 Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə
karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna. Jamadəa salamme,
bəladeyasoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera.
16 Amma Isaye tayiro: «A'a! Sai lejaiya gəni, nayima awo
kəmboye tayiro yowo!» yeno.
17 Tiro: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade
taiyende,» yera.
18 Isaye: «Wuro tayia sukkudowo!» cəne
19 wada ce jamadə kəla kajimben napca yeno. Daji burodi
uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro
ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye
jamadəro kedo.
20 Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowo
sammaa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəɗo.
21 Am duwon kəmbo adəa jawunadə kamuwa-a tadawa-a
dawun baworo kongwa alama dəwu uwu gai.

Isaye kəla ingiyen silan ledu
(Mar 6.45-56; Yah 6.16-24)

22 Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwunno
bərəmdəa koja ci todəro lejaro maararo kasargawo, ti ye
jamadəa salamji yeno.
23 Tayia salamgenniya, ti runju moduwa dioro kəla kau
kuruwuyero giwa. Nadən ti tilonju lok duwon, dunia
ləmgeno.
24 Koro sa adəlan karuwa dunoa cije ingi bərəmbedəa
cambalje maaradəa babakce, har maaradə ci ingiyea ku-
ruwunno leyeno.
25 Sa yakku buneyen Isa kəla ingiyen silan nanjaro kadio.

26 Fuwurawadə Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerun-
niya, karwunja pət kamde: «Kaime kam nunaye!» cane
riduro burwu kesakko.
27 Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo,
wuma! Bare rinuwwi!» yeno.
28 Daji Biturusse tiro: «Kəma, nimaa, amarsəgəne kəla
ingiyen nanəmbo isəkko,» yeno.
29 Isaye: «Are!» yenniya, Biturus curo maaradəyen
culuwe tia naduwuro kəla ingidəyen silan ledu badiyeno.
30 Amma karuwa dunoadəa kirunniya, yaaje tia ləptu
badiyeno. Daji kowo sapce: «Kəma, wua səmoye!» yeno.
31 Sadəman Isa mukkonju sajiye tia cədane: «Ni
kambərse ganaadə, awiro shekku kekkəm?» yeno.
32 Daji maaradəro kasargaanniya, karuwadə gəm
nəmgeno.
33 Am curo maaradəyedə Isaro ambəccagane: «Jiremaro
ni Tada Alaye!» yera.
34 Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Gennesaretten
jəpkera.
35 Am nadəye Isaa asuyeranniya, lawarnju cididə ngaro
tatargaada. Amnja dondiso sammaa na Isayero cawudəne
36 ci kalwunjuyedəmaa lejaro tia lowoyera. Am kalwun-
judəa lejana samma ngayera.

15

Tayir-a tayir gəni-a
(Mar 7.1-23)

1 Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-a laa Jerujalemlan
cijane na Isayero isane tiro:
2 «Awiro fuwurawanəmdə ada amwurawandeyea koljane
mukkonja tuljannin* kəmbo jawuidə?» cane tia keworo.
3 Isaye tayiro: «Nayidə nda, awiro wada Alaye kolluwe
adando gawidə?
4 Awoa Alaye: “Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!”† Koro
“Kam duwon bawanju bi yanjua bassənamadə, tia roro
ceyeso!”† cənna.
5 Amma nayiye: “Kam bawanju bi yanjuro: ‘Awo nanin
nuwandoro təmanuwwadəa Alaro gənaakkəna,’ cənia,
6 bare tilan bawanju-a yanju-aro ser cədde daraja cinni,”
nuwi. Adəgaima adando nangaro mana Alayedəa bowuro
kalakkew.
7 Nayi mənafəkkaso, awo Nawi Ishayaye kəlandon
wuljənadə jire. Tiye:

---

* **15:2** 15.2 mukkonja tuljannin - Kəla ada yaudiyayen kam mukko tuljənnin kəmbo juwuia, tayir gəniro walji. † **15:4** 15.4 NL 20.12; SK 5.16 † **15:4** 15.4 NL 21.17; Lew 20.9

8 “Jama adə cilan wuro daraja sadi,
amma karwunjan nanin kuruwujana.
9 De sullo wua ambənsagai,
alamdunjadə wada kambe,”† cənna.»

10 Daji Isa jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Fanowo, asunowo!
11 Awo ci kambero ngayidə kamdəa tayir gəniro cədiwawo, amma awo cinjun culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo,» yeno.
12 Daji fuwurawadə nanjuro isane tiro: «Farisawadə mana adəa kutturo fanjanaro nonəmma wa?» cane tia keworo.
13 Isaye tayiro: «Kəska fi duwon Bawani Mai Samema gəni kokcomadə, fərduyen tia məkcai.
14 Kollowo tayia, kambu kambua jedumaso! Kambu kambu kamanjua jejia, tayi yindi samma bəlaaro ca-sukkuri.»
15 Daji Biturusse tiro: «Misal adəa andiro fisarsagane,» cəne Isaa kiworənniya,
16 Isaye: «A! Nayi ye kuamison kəla jakkadaa wa?
17 Awi yaye ci kambero ngaanadə curonjuro koje daji tiyinjuyen culuwiro nonuwwi wa?
18 Amma awo ci kamben culuwidə curo karwunjuyen isəna, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo.
19 Dalilnjudə niadiwi so, kam njejo so, kənjəna so, jarawa so, nambarwu so, shedakambu so, adəlamdu so samma curo karwudəyeman caluwi,
20 anisodəma kamdəa tayir gəniro cadidə wo. Mukko tuljənnin bəri bodə kamdəa tayir gəniro cədiwawo,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando
(Mar 7.24-30)

21 Daji Isa nadəa kolje lardu bərni Tirre-a Sidonne-ayero leyeno.
22 Kamu Kan’anama† cididən dəgana laa nanjuro ise kowo sapce tiro: «Kəma, Tada Mai Daudaye, wua njunosəne! Feroni jaumaro karuwaa,» yeno.
23 Amma Isa tiro mana falma kalakcəgənni. Daji fuwu-rawanju nanjuro isane tia lowojane: «Tia salamme lejo, kowo sapciaro andia sagai,» yera.
24 Isaye: «Dimiya fattaana Israyilayero gənia, Ala wua wunduyemaro sunodənni,» yeno.

---

† **15:9** 15.8-9 Ish 29.13 † **15:22** 15.22 Kan’anama - Jaman Nawi Musayen lardu ku Israyel canidə cunju Kan’ana. Kan’anawu samma kərdiya, yaudiya tayia wul wajana.

25 Amma kamudə ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma,
wua banasəgəne!»
26 Isaye: «Kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə
jussənni!» yenniya,
27 kamudəye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo
cidiro cukkurunadəa jawui,» yeno.
28 Daji Isaye kamudəro: «Kambərsenəmdə jauro kura,
diye! Awo raammadə wakkajo!» yeno. Sadəman feronjudə
ngayeno.

Isaye am kasuwa jiɨri jiɨria kada isangaduwu

29 Daji Isa nadəa kolje leje ci bərəm Galileye jəgane kəla
kau kuruwuyen juwane napkeno.
30 Am kada kadami isane ngurdiyi so, kambu so, dungu
so, muwa so, am dondi gade ngəwu soa nanjuro cawude
fuwunjun gənajane tayia isangayeyeno.
31 Jamadə muwaso manajai, dunguso ye ngaro wal-
jana, ngurdiyiya ye sinjan lejai, koro kambuwa ye sim
cawandənaro kerunniya, ajapcane Ala jama Israyilayedəa
jajakkera.

Isaye am dəwu dewu ambadu
(Mar 8.1-10)

32 Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: «Jama
kada adəa njunokkəna, dalilnjudə ku wu-a rokko kawunja
yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro.
Kənanjaa duwon tayia salamməkkiya, raakkəni, bare
jawallan dunonja baworo waljənniro,» yeno.
33 Fuwurawanjudəye tiro: «Ndaran gəle karaa adən
kəmbo sarai fandiye jama kada adəa ambaniye?» yera.
34 Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne ki-
worənniya, tiro: «Tulur buni sanana laa-a,» yera.
35 Daji Isa jamadəa cakke cidin napkeranniya,
36 burodi tulurdə-a buniyadə-a ngoje Alaro ardije fəsakce
fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadəro kedo.
37 Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa
capkeranniya, jowo kalaram tulur kesəmbəɨro.
38 Am duwon kəmbo adəa jawunadə, kamuwa-a tadawa-a
dawun baworo kongwa dəwu dewu.
39 Daji Isa jamadəa salamgenniya, maararo ngaye cidi
Magadannero leyeno.

16

Alama sameye mada
(Mar 8.11-13)

1 Farisawa-a Sadusiya-a isane Isaa rijapturo alama laa
sameye tayiro fəlejuworo tia keworo.
2 Isaye tayiro: «Kajirijiya, nayiye: “Kasam kəji fandiye,
same kimejəna nangaro,” nuwi.
3 Koro dunia wajiya, nayiye: “Ku ingi cuduri, same
keyera kime cittaro waljəna nangaro,” nuwi. Awo samen
fəlediyidəa fisardu nonuwwa, amma awo jaman adən
wakkajidəa fisardudə nayiro katkero!
4 Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama majai,
amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro
fəlediyiwawo,» yeno. Daji tayia kolje leyeno.

Yis Farisawa-a Sadusiya-aye
(Mar 8.14-21)

5 Fuwurawadə bərəm faljane ci todəro koyeranniya,
ngessane burodi ngojanniro asuyera.
6 Daji Isaye tayiro: «Yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal
gənanowo!» yeno.
7 Tayidə kattenjan: «Burodi ngoniyende nangaro ngai
wulji,» cane mana badiyera.
8 Isa adəa asuje tayiro: «Nayi kambərse ganaaso, awiro
kəla burodi nandon bawoyen kattendon mananuwidə?
9 Ra, kua yaye asunuwwi wa? Burodi uwu am
dəwu uwuro dagargaadadə-a jowo ndawu cammuwwa-
adəa ngessuwwa wa?
10 Ra, burodi tulur am dəwu dewuro dagargaadadə-a jowo
kalaram ndawu cammuwwa-adəa ngessuwwa wa?
11 To, awiro gəle asunuwwidə? Wu kəla burodiyen
gəni mananjagakki, yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal
gənanowo yekko!»
12 Daji fuwurawadə yis burodiyero gəni, alamdu
Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənaja wuljəgənaro
asuyera.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

13 Isa cije cidi bərni Kaisariya Filifiyero kadinniya, fuwu-
rawanjuro: «Wunduro Tada Kambedəa amsodə ngoyera?»
cəne tayia kiworo.
14 Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama cani, laa ye Nawi
Iliya cani, laa ye Nawi Irimiya bi nawiya kureye falnja cani,»
yera.
15 Tiye: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia
kiworənniya,
16 Siman Biturusse: «Nima *Almasiwu Tada Ala
Kəndəgaimayedə wo!» yeno.

17 Daji Isaye tiro: «Barganəm Siman tada Yunusse, dalil-
njudə kam gəni, Bawani Mai Samema adəa isanonjəgəna
nangaro.
18 Niro wulnjəgəkki, nima Biturus,* kəla kau adəyeman†
jama kakke tandəkki,‡ koro kənduwo jaanamaye kəlanjan
kənnasar cuwandiwawo.
19 Niro nodo bargaa Mai Samemaye cuwurambanju§
njikki. Awi duwon dunian gerəmidə same yen tikkerəna,
koro awi duwon dunian wuinəmidə same yen wuidəna,»
yeno.
20 Daji Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro tima
Almasiwudə woro wuljaganni yeno.

Kalmaram: Almasiwu Alaye

Maana Almasiwuyedə kam kəndawulan samgada. Jaman kureyen Ala kam laaa kəreje mai jama Israyilawuyero cədiya, nawi bi ɨriman kuraa cakke fuwu jamayen kəla kamdəyero kəndawu jaitunne fijiye samjiyi. Adə noduwuram Kəmande kamdəa jama Alayea cunodoro kəreje galajənaye. Kam ngailan maijənadəa Almasiwu Alayen bowojai.

Ci nawiyayen Kəmandeye kam laa maiya jaman kureyesodəa daraja-a kənduwo-an kojənaa jamanjuro juwajiyi yeno. Kam adə yea Almasiwu Alayen bowojai, dalilnjudə Kəmande tiro Ruhunju cakke wakkilnjuro galajəna nangaro. Təlam nasaralan Almasiwudəa Kəristilan bowojai. Kidanju cu Kəmandeyen jama Alayea jawal jireyen nodo, koro nodo bargaa Alayea dunia ngaro tarduwu. Adə nangaro yaudiya jaman adəyen Isaa Almasiwu ye, Mai Israyilaye yelan bowoyera. Almasiwu Alaye-a Mai Israyilaye-a yindi samma kaala Bargaande Isa Wakkil Alayedəye.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 8.31–9.1; Luk 9.22-27)

21 Kua adən fuwun Isa fuwurawanjuro Ala kadarjəna
Jerujalembo leje mukko amwurawa-a wurawa ɨrimannaye-
a maləmba Attauraye-ayen kuttu tai daje cane tia roro
ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu
badiyeno.
22 Daji Biturus tia səgəriro cuttuluwe jəkkade: «A!
Ala nia adəro damnjuwo, Kəma! Adə təmmaro niro
wakkanjiyiwawo!» yeno.

---

* **16:18** 16.18 Biturus - Maananjudə kau. † **16:18** 16.18 kau adə - Awo Biturus wuljənadə. ‡ **16:18** 16.18 jama kakke tandəkki - Am duwon Isa tayia capce fuwurawanjuro waljane mananju ye jagaidə. § **16:19** 16.19 cuwuramba - Kənduwo.

23 Amma Isa suworde Biturusso: «Nani kolle, Yiwulis!
Jawalnilan takkallo walsəgəmma. Awo karwunəmlan
tammadə Alaye gəni, kambe!» yeno.
24 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Kam laa wua ga cəraanaa,
məradu kəlanjuye wajo kəskanju karmoye* ngojo wua
səga.
25 Dalilnjudə wundu duwon ronju ɾiwo cəraanamadə
ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu nangaro ronju
cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi.
26 Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda
riwanju? Ra, awi gəle kam ce ronju cuwandi?
27 Dalilnjudə Tada Kambedə curo daraja Bawanjuyen
malaiyawanju-a rokko isiya, daji wundu yayero kəla awo
cədənasoyen kalkallo ci nangaro.
28 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada
mbeji, kawu kawunja dajidəro, Tada Kambedəye nodonju
bargaa walde isi carui,» yeno.

17

Isaye darajanjua fəledu
(Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)

1 Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a
yanjugəna Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero
gewa.
2 Fuwunjan Isaye alamanju falde fəkkanju kəngal gai
tai daje yiyilyeno, koro kajəmunju ye nur gai bul fokko
walyeno.
3 Sadəman Nawi Musa-a Nawi Iliya-a tayiro fəledagane
Isa-a jandedu badiyera.
4 Daji Biturusse Isaro: «Kəma, andi na adən mbejidə jauro
ngəla. Raammaa, ngurwo yakku na adən lamməkki: fal
kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno.
5 Manaji ngai duwon, fofou nurra ise tayia jakkeno.
Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia
jauro raakkəna. Tima karwuni jauro kəjijuwo. Mananju
fanowo!» yeno.
6 Adəa fangeranniya, fuwurawadə fədəryero rəbət
təmdane karwunja tai daje kamgada.
7 Amma Isa ise tayia leje: «Cinowo, bare rinuwwi!» yeno.
8 Kəla sapkeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa
carunni.
9 Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isaye tayiro wada ce:
«Bare awo ruwwa adəa wundumaro wulgəwwi, sai Tada
Kambedə karmolan cijiya duwon,» yeno.

---

* **16:24** 16.24 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

10 Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro gəle maləmba Attau-
rayedə sai Nawi Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo.
11 Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya ise awiso kalkallo
kalakci.
12 Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna duwon,
tia asujanni, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo.
Adəgaima Tada Kambedə ye mukkonjan kuttu cai,» yeno.
13 Daji fuwurawadə kəla Yahaya Kasalamayen tayiro
mana cəddiro asuyera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)

14 Na jama captanadəro kadiranniya, kam laa ise fuwu
Isayen tungurumje
15 tiro: «Kəma, tadania njunone! Ti sedan koroyea jauro
suwoljəna, koro ngəwuro kannu so, ingi soro cukkurəna.
16 Fuwurawanəmbo tia kikkadəkkəniya, tia isangaduwu
tayiro katkero,» yeno.
17 Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwu
karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakki? Koro
sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro sukkudowo!»
yeno.
18 Isa sedandəro kikkadənniya, tadadəa kolje culuwe
sadəman ngayeno.
19 Daji fuwurawadə na Isayero isane runjan tiro: «Awiro
sedandəa duda andiro katkero?» cane tia keworo.
20 Isaye tayiro: «Kambərsendo gana nangaro. Jiremaro
nayiro wulnjagakki, ca kambərsendo mbejia, kasuni mu-
tarre gai† yaye, kau kuruwu adəro: “Cine na todəro lene!”
wulluwiya, cije leji. Awima nayiro tiyeri bawo!
21 [Amma sedan jiɨri adəyedə culuwiwawo, sai moduwa
diwe asem tawiya duwon.]»

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)

22 Fuwurawanju cidi Galileyelan capkadaranniya, Isaye
tayiro: «Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagane
23 tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,»
yeno. Daji fuwurawadə karwunja jauro kuttayeno.

Isaye akki Fado Alaye biyadu

24 Bərni Kafarnaambero kadiranniya, akki Fado Alaye
mowomaso na Biturussero isane tiro: «Maləmndodə akki
Fado Alayedəa biyajiwawo wa?» cane tia keworo.

---

* **17:10** 17.10 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi. † **17:20** 17.20 kasuni mutarre gai - Curo kasuniya ngayen tima təngəɨri wo.

25 Biturusse: «A'a, biyaji,» yeno. Fadoro kadinniya, Isaye
burwon tiro: «Siman, awi təmanəm? Na wundusoyen
maiya duniayesodə akki camoyi? Na tadawanjayen ra na
am gadesoyen?» cəne tia kiworo.
26 Biturusse: «Na am gadesoyen,» yenniya, Isaye tiro:
«Adəgaia, tadawanjasodə dawun bawo, diye!
27 Adə yaye bare yakkiye karwunja wajənniro, lene
bərəmbo mui kolgəne buni burwon tammadəa ngone cinju
kane. Kanəmiya, gursu fal fandəmi. Ngone yade akki
mowomasodəro ye, wu-a ni-ayero,» yeno.

18

Jawawi Isaye
kəla jama tia gawuyen

Wundunja kura wo?
(Mar 9.33-41; Luk 9.46-50)

1 Sa adən fuwurawadə na Isayero isane tiro: «Curo nodo
bargaa Mai Samemayen wundu kura wo?» cane tia keworo.
2 Daji Isa tadaana laaa bowoje dawunjan isadajiye
3 tayiro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, karwundo falde
tadawa sanana gairo walluwwia, təmmaro nodo bargaa
Mai Samemayero ngawuwwawo.
4 Adə nangaro wundu duwon tadaana adə gai kəlanjua
awimaro ngojənnidə, curo nodo bargaa Mai Samemayen
tima kura wo.
5 «Koro wundu duwon tadaana adə gaia cunilan*
cəmowonamadə, wumaa səmowo.
6 Amma wundu duwon tadawa sanana wua mərsasanaso
aniye falnjaa cakke talje biwu cədidə, kamdəye daun-
juro kau neduram mafəndi lujagane bərəm kuruwuro
gəpcaanama tiro ngalwo.
7 «Kuttunja am duniayeso, dalilnjudə awowa tayia
casakke taljane biwu cadi mbeji. Jaraptaso kadu baworo
isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə!
8 Mukkonəm bi sinəm njakke talləme biwu dimia, tia
kamme nin kuruwunno gəmme! Mukko yindia bi si yindia
kannu təmmaro nuiwaworo ngawodəroa, maskin bi dungu
ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.
9 Koro simməm njakke talləme biwu dimia, tia kulaine
nin kuruwunno gəmme! Sim yindia kannu jaanamayedəro
ngawodəroa, sim falla ro sawisoyero ngaammama niro
ngalwo.

---

* **18:5** 18.5 cunilan - Isa nangaro.

Misal dimi faccəgənaye
(Luk 15.1-7)

10 «Hangal gənanowo, bare tadawa sanana aniye falnjamaro rudu gənagəwwi! Nayiro wulnjagakki, samelan malaiyawanja sawisoro fəkka Bawani Mai Samemaye carui kasarga.
11 [Awoa Tada Kambedə awo faccəgənasodəa maje njəkkaworo isəna.]
12 Awi gəle təmanuw? Kam laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filəgar ləgaridəa kərisolan kolje leje fal faccəgənadəa maji, mare?
13 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiwandoa, karwukəji duwon kəla faldəyen cədidə, kəla filəgar ləgari faccagannidəyen cədidəmaa kojəna.
14 Adəgaima Bawando Samema ye tadawa sanana aniye falnjaye fattuwu cəraanni.

Kəraminəmbe biwu niro njəddo

15 «Kəraminəm biwu niro njəddia, lene katte nayi yindi rundoyen tiro biwunjudəa wulgəne. Mananəm fanjia, kəraminəmdəa mowomma.
16 Fanjiwawoa, kam fal bi yindi ngone kallo lenowo. Adəgainin mana fi yaye ci sheda yindi bi yakkuyen tabbattiyi.
17 Tayi yea fanduro wajia, jama wua gawuro wulgəne. Koro yaye jama wua gawudəmaa fanduro wajia, kərdi bi akki mowoma gairo tia ngone.
18 Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi duwon dunian geruwidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinuwidə same yen wuidəna.
19 Koro nayiro wulnjagakki, dunian kamndo yindi kəla awi yayen ardijane Bawani Mai Samemaa caworia, tayiro ci.
20 Dalilnjudə na duwon kam yindi bi yakku cunilan captanadə, wu ye dawunjan,» yeno.

Misal kam gawurdu wadumaye

21 Daji Biturus na Isayero ise tiro: «Kəma, kəramini wuro biwu səddiya, ndawuro tia gawurnəkki? Har gadegade tulurro?» cəne tia kiworo.
22 Isaye tiro: «A'a, har gadegade tulurro gəni wulnjəgəkko, fitulur gadegade tulurro tia gawurne!
23 Adə nangaro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju mai laa wolodiyanju-a kəla kasunjayen balas dio cəraanadə gai.

24 Maidə balas dio badiyenniya, kam talanti† dəwu
mewuro jəgaimaa tiro kekkudo.
25 Kamdə awonju rəmboye bawodə, Maidə wada ce ti-
a kamunju-a yallanju-a kəndanju samma-aa calado kasudə
tərəmbo yeno.
26 Amma kamdə fuwu Maidəyen tungurumje tiro: “Bar-
ganəmmin, kanadi tai, sammaa rəmbəkki, diye!” yeno.
27 Daji Maidə tia njunoje kasudəa wajiye tia kolje leyeno.
28 «Kiluwunniya, wolodi adə ye kamanju laa dinariyus‡
miaro jəgaimaa kiro. Tia dauyen rəpciye kimiljiye: “Awo
nia njəgakkidəa rəmbe!” yeno.
29 Daji kamanjudə fuwunjun tungurumje tia lowoje:
“Marne, kanadi tai, rəmbəkki, diye!” yeno.
30 Amma waje tia kosoro cakke, har kasudəa cərəmbiro
yeno.
31 «Wolodiya amanjudə awo wakkajənadəa kerunniya,
karwunja jauro bannade lejane Maidəro awo wakkajəna
sammaa wulyeyera.
32 Daji Maidə koro walde wolodidəa bowoje tiro: “Ni
wolodi kəlado! Lowosəgəmma nangaro, kasunəm adə
sammaa wangeyekko.
33 Njunonjəkkənadə gai, wolodi kamanəmba njunodudə
niro wajimnjəgəna, gəna?” cəne
34 gərgaje tia mukko am tiro ajawu caddiyero cakke, har
ti ye sammaa cərəmbiro yeno.
35 Adəgaima wundundo yaye karwunjun kamanjua
gawurjiwawoa, Bawani Mai Samema ye tiro ngaidəmaa
cəddi,» yeno Isaye.

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

19

Kambiwu kəla kamu dəptayen
(Mar 10.1-12)

1 Isa mana ania cəde kerənniya, cidi Galileyea kolje cidi
Yahudiyaye ngawo bərəm Jordaniyen dəganaro leyeno.
2 Jama kada kadami Isaa jaane nadən am dondia isan-
gayeyeno.
3 Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kəla dalil fiye
yayen kam kamunju dəptadə halal wa?» cane tia keworo.
4 Isaye tayiro: «Ngaltema kitawulan adəa kəranuwwi
wa? “Badiduramnin Alaktumadə tayia kongwa-a kamu-aro
alakkeno.”†

---

† **18:24** 18.24 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai.
‡ **18:28** 18.28 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. † **19:4** 19.4 Bad 1.27; 5.2

5 Koro tiye: “Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje
kamunjuro kərdiye tayi yindiso tiyi fallo waljai,”† cənna.
6 Adəgaima kua adən fuwun tayidə yindi gəni, tiloro
waljana. Adə nangaro awo Ala kəljənadəa bare kam
firjənni!» yeno.
7 Farisawadəye tiro: «To, awiro gəle Nawi Musa kam ka-
munjuro kakkadu dəptaye co duwon koljoro wada kaino?»†
cane tia keworo.
8 Isaye tayiro: «Kəlakibbundo nangaro Nawi Musa kamu
dəpta nayiro amarngeyera, amma badiduramnin ngai gəni.
9 Nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla
kənjənayen gəni dəpce gade niyajənadə kənjəna cədəna,»
yeno.
10 Daji fuwurawanjuye tiro: «Adəma naptu kam ka-
munjuayea, niya dionambudəma ngalwo!» yera.
11 Isaye tayiro: «Kam nguson gəni rakce mana adəa ngoji,
sai am duwon tayiro tinamasodə.
12 Dalilnjudə am laa curo yanjayeman adim tayia
casambəna mbeji, am laa ye am tayia adimbo cadəna mbeji,
koro am laa ye nodo bargaa Mai Samemaye nangaro kəlanja
adimbo cadəna mbeji.* Kam mana adəa rakce ngojimadə
ngojo!» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu
(Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

13 Daji am laa Isa mukkonju kəla yallanja sananayero
gənajuwo moduwa cəddoro tayia nanjuro kewudəranniya,
fuwurawadə amdəa wusayera.
14 Amma Isaye fuwurawanjuro: «Yalla sananadəa kol-
lowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Mai
Samemayedə am tayi gaiye nuwanja, diye!» yeno.
15 Daji kəlanjaro mukko gənayeyenniya, nadəa kolje
leyeno.

Gariwu laaye ro sawisoye mada
(Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

16 Daji jairo laa ise Isaro: «Sayinna, awi ngəla dikke ro
sawisoye† fandəkki?» cəne tia kiworo.
17 Isaye tiro: «Awiro kəla awo ngəlayen wua su-
worəmidə? Ti ngəladə tilo lon! Ro sawisoye fando
raammaa, wadawadəa gai!»‡ yeno.

---

† **19:5** 19.5 Bad 2.24 † **19:7** 19.7 SK 24.1-4 * **19:12** 19.12 am laa kəlanja adimbo cadəna - Am laa kəlanja adimba gairo ngojane kamu dio wajana. † **19:16** 19.16 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. ‡ **19:17** 19.17 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada.

18 Jairodəye: «Wada fiso?» cəne tia kiworənniya, Isaye:
«Bare ro kambe tuluwummi, bare kənjəna dimmi, bare
nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi,
19 bawanəm-a yanəm-aro daraja ye, koro kəmaskinəm
yea kəlanəm gairo raye!»† yeno.
20 Jairodəye: «Wada ani sammaa gakkəna, awi gəle wua
mauso?» yeno.
21 Isaye: «Kalkal diomaro waldu raammaa, lene
kəndanəm lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji
are wua səgai!» yeno.
22 Jairodə mana adəa fangenniya, ti jauro gaɾiwu nangaro
karwu kuttuaro sapkadan.
23 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Jiremaro nayiro wulnja-
gakki, gaɾiwuye nodo bargaa Mai Samemayero ngawonju
jauro jau, diye!
24 Koro waldəkke nayiro wulnjagakki, gaɾiwuye nodo
bargaa Alayero ngawonjudəro kaɾimoye cuwuɾi ɾiwurayen
kodunjuma budu wo!» yeno.
25 Fuwurawadə adəa fangeranniya, jauro ajapcane:
«Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera.
26 Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro awiso
yoji!» yeno.
27 Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia
njəgaiyenadə, awi gəle fandiye?» yenniya,
28 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, leira wakkaje
Tada Kambedə kəla kurisnju kərmaiye darajaayen napciya,
nayi wua səgawwadə ye kuris kərmaiye mewun yindinlan
nammuwe jiɾiya Israyilaye mewun yindindəa noduwi.
29 Koro wundu duwon cuni nangaro§ fado, bi yeiya, bi
kanna, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənadə mia mia
cuwandi, koro ro sawisoye ye warasaji.
30 Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro
daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

20

Misal kəma jərwu inabbe-a kidawunju-aye

1 «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam laa suwa
ləp jərwunju inabbero kidawu madaaro culuwuna gai.
2 Tayiro kidanja dabduyero dinariyus* fal fal biyaji cəne
kasatkeranniya, tayia jərwunjuro kinodo.
3 Koro balde culuwe ci kasuwuyen am gade kida bawo
napkada kiro.

---

† **19:19** 19.18-19 NL 20.12-16; Lew 19.18; SK 5.16-20 § **19:29** 19.29 cuni nangaro - Isaa kasaccəna nangaro. * **20:2** 20.2 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

4 Tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo, awo kalkaldəa
njadəkki,” yenniya,
5 cijane leyera. Kausu dawu-a duwor-a ye culuwe caye gai
kido.
6 Koro yaye asar kiluwunniya, ci kasuwuyen am gade
napkada cuwande tayiro: “Awiro dabdu sərambo na adən
bowuro nammuwidə?” cəne tayia kiworo.
7 Tiro: “Wunduma kida sadənni nangaro,” yera. Daji
tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo!” yeno.
8 «Dunia mairiwuyenniya, kəma jərwuyedəye wakkil-
njuro: “Kidawudəa bowone tayiro biyanja ye, am
daryeyedən badinəmiya burwoyedəro yade,” yeno.
9 Am dunia asar kida badijanadə kadiranniya, dinariyus
fal fal kewando.
10 Daji am burwon kida badijanadə kadiranniya, awo
am daryeyedəyea kojəna cawandiro təmajana duwon,
ndasonja ye dinariyus fal fal kewando.
11 Kewandənniya, karwunja waje
12 tiro: “A! Am daryeye ani sa fallo kida cadəna yaye,
andi-a kalkallo kidəm! Andidə suwa ləp tawaniye dabdu
sərambo kausu jau fit kəlandenna ngənəptiyena, diye!”
yera.
13 Amma kəma jərwuyedəye falnjaro: “Sawa, awima
diwi njəddəkkəni. Dinariyus fallo kida dabduye dioro
kasaddəmma, gəna?
14 Awo kaanəmdəa ngone lene, njikkənadə gairo kam
daryeye yero yikkiya, raakko.
15 Kəndanilan rangəkke awo roni cəraana dikkiwawo
wa? Ra, karwuni ngəladəro, wua sim diwin surumi?” yeno.
16 Adəgaima am daryeyedə burwoyero waljai, koro bur-
woyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

17 Isa Jerujalembo ledu cədi duwon, kəla jawallen fuwu-
rawanju mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro:
18 «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambedəa mukko
wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-aro sərəccagane
shara ro tuluwoye tiro cadde
19 mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane kirwolan
jajarjane kəskaro jajagane roro ceyesi. Koro kawu yakkua
roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye
(Mar 10.35-45)

20 Daji ya tadawa Jabadiye tadawanju yindi-a kallo na
Isayero isane fuwunjun tungurumje awo laa cərawo cəne
tia kiworo.
21 Isaye tiro: «Awi raam?» cəne tia kiworo. Kamudəye
tiro: «Marne, kərmainəm fandəmiya, kolle tadawani yindi
ania napca, fal kəmboramməmlan, fal ye wailanəmlan!»
yeno.
22 Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ran-
guwe kənjaram† yakkidən yawi wa?» cəne tayia ki-
worənniya, tiro: «Aaa, rangiye!» yera.
23 Isaye tayiro: «Jire, kənjarammin yawi. Amma
kəmborammilan so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo
amargəkki, Bawani am kərejənadəro tayia dabbarjəgəna,»
yeno.
24 Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya, yaana
yindidəro gərgayeyera.
25 Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, maiya
kərdiyaye talaawanjaa jauro raccaana, koro fuwumanjaso
ye amnjaro kənduwo fəlejagai.
26 Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon
kuraro waldu cəraanamadə wolodindoro waljo!
27 Koro wundu duwon fuwumandoro waldu
cəraanamadə kaɾeandoro waljo!
28 Adəgaima Tada Kambedə tiro nanwolodi caddoro gəni
kadio, tidəma nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro
kadio,» yeno.

Isaye kambu yindia isangaduwu
(Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

29 Isa-a fuwurawanju-a bəla Jerikoyelan keluwunniya, am
kada kadami tia geya.
30 Kambu yindi ci jawallen napkada duwon, Isa kojiro
fangeranniya, kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye,
andia njunosane!» yera.
31 Jamadə tayiro jakkade mədək napca yera, amma cayea
kojənaro kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia
njunosane!» yera.
32 Daji Isa daje tayia bowoje: «Awi nayiro njaddəkkiya,
rawuw?» cəne tayia kiworo.
33 Tayiye: «Kəma, sim fandiyeya, rayiye!» yera.
34 Daji Isa tayia njunoje simnja leyeno. Sadəman sim
cawande Isaa geya.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

† **20:22** 20.22 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

21

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo
(Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

1 Jerujalemba karənjane bəla Baitfajeyero na Kau
Jaitunnedəro kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode
2 tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama,
koro laa kuttanjua tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo!
3 Kam laaye nayiro awo laa cənia, tiro: “Kəmadə tayilan
məradunjua,” wulgənowo! Sadəman tayia juwajiyi,» yeno.
4 Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə
wakkayeno.
5 Tiye: «Fero Siyonnero* wullowo: “Akko mainəm
nanəmbo kənde cədi, ti rokura bawoa kəla koroyen isi, kəla
kuttayeman,”»† cənna.
6 Fuwurawadə lejane awo Isa tayiro wuljəgənadəa kedo.
7 Daji korodə-a kuttanju-a na Isayero cawude kalwunja
kəladəro ferjagane Isa juwane napkeno.
8 Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye
dəlam kəɾi kəskaye kamjane kəla jawallen sərətkera.
9 Am fuwu gərjana so, ngawonju jaana so kowo sapcane:
«Hosanna,† Tada Mai Daudayero daraja tio! Bargaa ti cu
Kəmandeyen isimadə! Hosanna, Mai Samemaro daraja
tio!»† cani.
10 Isa Jerujalembo kərgaanniya, am bəlaye samma
hangalnja caa cijəna: «Wundu kam attə?» cane keworo.
11 Jamadəye: «Tima Nawi Isa kam bəla Najarat cidi
Galileyedə wo!» yera.

Isa Fado Alayen
(Mar 11.15-26; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

12 Daji Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a
njuwomaso-a sammaa duje tewur wuɾi canjimasoye-a nap-
turam tattawar ladomasoye-a yea təmbalyeno.
13 Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado mod-
uwayelan bowojai,”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero
kalakkew!»† yeno.
14 Daji Fado Alayen kambuwa-a ngurdiyiya-a na Isayero
isane tayia isangayeyeno.
15 Wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a awo
ajabba ajabba Isa cədidəa carune, koro tadawa sanana
ye Fado Alayen yiljane: «Hosanna, Tada Mai Daudayero
daraja tio!» canidəa fangeranniya, jauro gərgajane

---

* **21:5** 21.5 Fero Siyonne - Jama Jerujalembe. † **21:5** 21.5 Jak 9.9 † **21:9** 21.9 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **21:9** 21.9 Jaw 118.25-26 † **21:13** 21.13 Ish 56.7 † **21:13** 21.13 Iri 7.11

16 tiro: «Awo tadawa sanana ani wuljaidəa fanəmma
wa?» yera. Isaye tayiro: «Aaa, fakkəna. Ngaltema adəa
kitawulan kəranuwwi wa? “Tadawa sanana-a timalla-a
yakkəme nia jajannjai!”»† yeno.
17 Daji Isa tayia kolje bərnidən culuwe bəla Baitaniyero
leje boyeno.

Isaye ya tarmuye baskudu
(Mar 11.12-14)

18 Wajənanjua suwa ləp Isa bərniro waldi duwon, kəna
tia kida.
19 Ci jawallen ya tarmuye kirunniya, nanjuro kadio,
amma kalu gənia, awima cuwandənni. Daji Isaye tar-
mudəro: «Bare gadero tada yakkəmmi!» yeno. Sadəman
tarmudə ngau ngamgeno.
20 Fuwurawadə adəa kerunniya, ajapcane: «Awiawin
tarmu adə samdən ngau ngamgeno?» cane keworo.
21 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayi shekku
bawoa kambərsendoaa, ranguwe awo tarmudəro
yiddəkkənadəa diwi, koro adəa kojənaro kau kuruwu
adəro: “Cine bərəmbo fidəgəne!” wulluwiya, wakkaji.
22 Kambərsendoaa, awi yaye moduwalan koruwiya, fan-
duwi,» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mar 11.27-33; Luk 20.1-8)

23 Isa Fado Alayero kərgaanniya, jamaa alamji duwon,
wurawa ɾimannaye-a amwurawa jamaye-a nanjuro isane
tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo
adəa njo?» cane tia keworo.
24 Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki.
Jaawudəa siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa
nayiro wulnjagakki.
25 Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra
kamben?» cəne tayia kiworo. Daji kattenjan sawardane:
«“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasad-
duwwidə?” cəne sawori.
26 Amma “kamben” wulliyea, jamadəa riniyena, dalil-
njudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.»
27 Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye
kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal tada yindiye

28 «To, awi təmanuw? Kam laa tadanju yindia. Yim laa
na tada burwoyedəro leje tiro: “Tadani, ku lene jərwuni
inabben kida de!” yeno.

---

† **21:16** 21.16 Jaw 8.2

29 Tadadəye: “A’a, raakkəni!” yeno, amma ngawo adəyen
təmje leyeno.
30 Koro bawadə na tada yindiyedəro leyenniya, ti yero
caye gai wulyeyeno. Tadadəye: “To, bawa, lekki,” yeno,
amma lejənni.
31 Kərma tayi yindi aniyen wundunja awo bawanju
cəraanadəa cədo?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Bur-
woyedəma,» yeranniya, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnja-
gakki, akki mowomaso-a jawarraso-a nayin burwonno nodo
bargaa Alayero ngasayi.
32 Dalilnjudə Yahaya nandoro ise jawal jireye
fəlengeyeranniya, nayi tia kasadduwwi, amma akki
mowomaso-a jawarraso-adə tia kasatkera. Adəa ruwwa
yaye, təmmuwe tia kasadduwwi.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye
(Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

33 «Akko misal gade yea fanowo! Kam laa kəma
jərwuye mbeji, jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa ingi
inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji
jərwudəa jərwuwu laaro agərijiye bəlawuroro sapkada.
34 Sa fərdoye karəngenniya, nuwanju cuwandoro
kaɾeawanju laaa na jərwuwudəyero kinodo.
35 Amma jərwuwudə kaɾeawanjudəa keda. Faldəa
bakkera, faldə yea roro keyeso, faldə yero dongur kauye
gəpcagane kano.
36 Koro walde cayemaa kojənaro kaɾeawa gade kin-
odənniya, caye gai tayi yero keddo.
37 Darye kəma jərwudəye: “Tadaniro daraja cadi,” cəne
tadanju nanjaro kinodo.
38 Amma jərwuwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan:
“Adəma warasamadə wo! Arowo tia yejiyo, warasanjudəa
ngoniyo!” yera.
39 Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso.
40 To, kəma jərwuyedə isiya, awi jərwuwu aniro cəddi?»
cəne tayia kiworənniya,
41 tiro: «Am jauro kəlado aniro ajawu jau fəlejiye roro
ceyesi, koro am gade sa fərdoyen tiro nemanju cadimadəro
jərwunjudəa agərijiyi,» yera.
42 Daji Isaye tayiro: «Ngaltema awo kitawulan ruwuwada
adəa kəranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.
Adə kəndo Kəmandeye,

andiro jauro ajabba!”†

43 Adə nangaro nayiro wulnjagakki, Ala nodonju bargaa
mukkondon cəmoye mukko jama gade awo ti cəraana
cadimadəyero cakki.
44 [Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə
nanamdi, koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,»
yeno.]
45 Wurawa ɍimannaye-a Farisawa-a misallanju fangeran-
niya, kəlaŋjaman mana kidoro asuyera.
46 Daji jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera,
dalilnjudə amdə samma tia nawiro ngojana nangaro.

22

Misal masəna larusaye
(Luk 14.15-24)

1 Koro Isa walde misalnin tayiro wulyeyeno. Tiye:
2 «Nodo bargaa Mai Samemayedə alama mai laa tadanju
nangaro masəna larusaye dabbarjəna gai.
3 Maidə wolodiyanju laaa am masənaro dojənadəa
bowoja isaro nanjaro kinodənniya, kəndero wayera.
4 Koro walde wolodiya gadea cunode tayiro: “Am
dokkənadəro wullowo: ‘Akko masənanidə deyada.
Dalowani so, kənnawani kaisua so duwajana, awiso kərma
dabbargada. Arowo masəna larusayero!’ ” yeno.
5 Amma am dojənadə mananjudəa awimaro ngojanni
sapkadara. Laa kulonjaro, laa saniaramnjaro leyera.
6 Am gapcənasodə ye wolodiyadəa cadane basarjane roro
keyeso.
7 Maidə gərgaje sojiyanju cunode kamceji ania roro
ceyese bəlanja kannun waryera.
8 Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Akko masəna larusayedə
dabbargada, amma am dokkənadə martawa tia boye
cadanni.
9 Adə nangaro lenowo lai laisolan am fanduwwa sammaa
masəna larusayero bowonowo isa!” yeno.
10 Daji wolodiyadə lejane lai lai jaane am cawandəna
sammaa ngəlan diwin capcane isane, har larusaramdə
damgeno.
11 «Maidə am dojənadəa kuroro kərgaanniya, curonjan
kam laa kalwu larusaye lujənni kiro.
12 Maidəye tiro: “Sawa, awiawin kalwu larusaye bawoa
na adəro kərgaam?” cəne tia kiworənniya, kamdəro awo
wulduye katkero.

† **21:42** 21.42 Jaw 118.22-23

13 Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Tia si-a mukko-alan
gerowo deyan curo duwu cələm pəttero gəpkənowo, nadən
so ye tədi, sheɗi ye naldi,” yeno.
14 Nonowo, am bowojənadə ngəwu, amma tayi
kərejənadə gana,» yeno.

Kambiwu kəla akki njoyen
(Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

15 Daji Farisawadə lejane sawardane jawal Isaro curo
mananjuyen bəlaa laduwuye mayera.
16 Fuwurawanja-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro
canode tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, jawal Alaye
kalkallo yikkərami yero noniyena, dalilnjudə wundumaa
rinəmmi ye, gayirnəmmi ye nangaro.
17 To, awi təmanəm? Kaisarro* akki njodə halal ra
haram?» cane tia keworo.
18 Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro: «Mənafəkka!
Awiro wua rijamsuwi?
19 Wuro dinariyus tilan akki biyanuwidəa fəlesəgənowo
rukke!» cəne dinariyus tiro kekkudo.
20 Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia
kiworənniya,
21 tiro: «Kaisarre,» yera. Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa,
awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro
yowo!» yeno.
22 Adəa fangeranniya, tia jauro ajapcane koljane sap-
kadara.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

23 Yim adəman Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo
wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde:
24 «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa tada bawo bawoje
kamu koljia, yanjugəna kamunjudəa niyajo tiro kaduwu
majuwo!”† cənna.
25 Akko curonden yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu
ngoje tada cuwandənnin bawoje kamunjudəa yanjugənaro
kolyeyeno.
26 Yindiyedə-a yakkuyedə-a yero ngai wakkajiye, har ti
tulurredə kamudəa cəmoye bawoyeno.
27 Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno.
28 To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen
kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.
29 Isaye tayiro: «Nayidə fattuwuwwa, dalilnjudə kitawu
bi kənduwo Alaye nonuwwi nangaro.

---

* **22:17** 22.17 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **22:24** 22.24 SK 25.5

30 Cinowo duniayen larusa so, niya so cadiwawo, tayi
alama malaiyawa samelan dasaanadə gairo waljai.†
31 Koro karmon cidudə, awo Ala kitawulan nayiro wuln-
jaanadəa kəranuwwi wa?
32 Tiye: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a
wo,”† cənna. Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye!» yeno.
33 Jamadə adəa fangeranniya, tai dajane alamdunjudəa
ajapkera.

Wadawa samman finja kura wo?
(Mar 12.28-34)

34 Farisawadə Isa Sadusiyadəa manan yapcəgənaro
fangeranniya, captane nanjuro kadira.
35 Curonjan maləm Attauraye laa tia rijapturo tiro:
36 «Sayinna, wadawa curo Attaura Nawi Musayedən finja
kura wo?» cəne tia kiworo.
37 Isaye tiro: «“Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm
ngan, hangalnəm ngan raye!”†
38 Adəma wada kura burwoye wo!
39 Koro yindiyedə ye ti gai: “Kəmaskinəm yea kəlanəm
gairo raye!”†
40 Wada yindi anima fərdu Attaura Nawi Musaye-a
kitawuwa nawiyaye-a sammaye!» yeno.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

41 Farisawadə nadən captana duwon, Isaye tayiro:
42 «Awi kəla Almasiwudəyen təmanuw? Ti tada wun-
duye?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Tada Mai Daudaye!»‡
yera.
43 Daji Isaye tayiro: «Adəgaimaa, ndayilan gəle Mai
Dauda Ruhu Alayen tia Kəmalan bowoyeno? Tiye:
44 “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan
duwon, kəladowanəmba cidiya sinəmbero yakkəkko!’
cənna.”†
45 Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle
Almasiwudə tadanjuro walji?» yenniya,
46 wundunjama rakce tiro jaawu cinni. Koro adən fuwun
wunduma gadero cinju mudu kaje tiro koro cəddənni.

---

† **22:30** 22.30 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanui-wawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **22:32** 22.32 NL 3.6 † **22:37** 22.37 SK 6.5 † **22:39** 22.39 Lew 19.18 ‡ **22:42** 22.42 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † **22:44** 22.44 Jaw 110.1

23

Hal maləmba Attauraye-a Farisawaye-a
(Mar 12.38-40; Luk 20.45-47)

1 Daji Isaye jamadə-a fuwurawanju-aro:
2 «Maləmba Attauraye-a Farisawa-adə napturam Nawi Musayen napkada.*
3 Adə nangaro awo nayiro wulnjagai sammaa dewo gaiwo. Amma bare kəndonjadəa diwwi, dalilnjudə awo wuljanadəa cadiwawo nangaro.
4 Katkun kurwowu dama bawo casakkere ngawana ambero gənajagai, amma tayi kəlanja ngulondonjama casange tayia banajagaiwawo.
5 Kəndonja sammaa am tayia caroro cadi. Layanja mana Alaye ye fatatallo cadi, gəsər kalwunjaye ye kuruwuro cadi.†
6 Masəna kuralan na darajaa-a dandallan napturam fuwuye-a caraana,
7 koro kasuwulan am tayiro lewa darajaye cadde tayia Sayinnalan bowojaiya, jaumaro caraana.
8 «Amma nayidə, bare Sayinnalan bowonjanni, dalilnjudə maləmndo fal, nayi samma ye kəramiya nangaro.
9 Koro dunia adən bare wundumaa Bawalan bowonuwwi, dalilnjudə Bawando fal, ti samelan dəganadə.‡
10 Koro bare fuwumalan bowonjanni, dalilnjudə fuwumando fal, ti Almasiwudə.
11 Kam curondon kuramadə wolodindoro walji.
12 Nonowo, wundu yaye kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro wundu yaye kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.

Kuttunja maləmba Attauraye-a Farisawa-a!
(Luk 11.37-54)

13 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Cinna nodo bargaa Mai Samemayero ngawoyedəa ambo jakkəgəwwa. Nayi kəlando ye ngawuwwi, koro am tiyen ngaworo majaidə yero dapkəgəwwa.
14 [Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa buwi ye, halndo gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərnuwi ye. Adə nangaro ajawundo leiran jauro kura!]
15 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kərdi falla adinndoro kalakturo bərəm kura

* **23:2** 23.2 napturam Nawi Musaye - Kənduwo jamaro mana Alaye alamduwu-a fisarduwu-aye. † **23:5** 23.5 laya - Laya yaudiyaudi mana Alaye kəlan ruwuwada ngum-a ngasu-aro tudəgənadə. ‡ **23:9** 23.9 Bawa - Bawa buye gəni, adinne.

kura konuwe lardu lardu gawi. Təmjiya, tia kannuma
nayimaa jauro konjanaro kalanguwi.
16 Kuttundo simoduwu kambuwaso! Nayiye: “Wundu
duwon kəla Fado Alayelan kansi juwuidə, awima gəni.
Amma kam kəla dinar Fado Alayen dəganadəyelan kansi
juwuiya, kansinju tia cədai!” nuwi.
17 Nayi kambuwa hangal bawoaso! Ndasonja gəle kura
wo, dinardə ra Fado Alaye dinardəa tayirro kalakciyidə?
18 Koro nayiye: “Wundu duwon kəla laya duwadurambe-
lan kansi juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla sadaa laya
duwaduramdən gənaadadəyen kansi juwuiya, kansinju tia
cədai!” nuwi.
19 Nayi kambuwaso! Ndasonja gəle kura wo, sadaadə ra
laya duwaduram sadaadəa tayirro kalakciyidə?
20 Adə nangaro kam kəla laya duwaduramben kansi juwu-
namadə kəla laya duwadurambe-a awo kəlanjun gənaada
samma-ayen kansi giwo.
21 Koro kam kəla Fado Alayen kansi juwunamadə kəla
Fado Alaye-a ti curonjun dəganama-ayen kansi giwo.
22 Koro kam kəla sameyen kansi juwunamadə kəla kuris
kərmaiye Alaye-a ti kəladən napcənama-ayen kansi giwo.
23 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi
mənafəkkaso! Karasu so, bulu kaskasi so, nana soman
jakka tuluwuwi, amma awo Attauralan adəa nankuran
kojənadəa kolluwwa: jire dio so, kanjimaɾi fəleduwu
so, aman roda so.§ Adəa kolluwwin awo ani yea dio
wajimnjaana.
24 Nayi simoduwu kambuwaso! Kandana cejenuwi,
amma kaɾimo yunduwi!*
25 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi
mənafəkkaso! Nayi ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa
tulluwe tayirro kalanguwi, amma curonjudə awo ndallada
so, ndəlambe solan cəmbəɾəna.
26 Farisa kambu! Burwon curo tasaye-a gəmdowolombe-
adəa tulle duwon, ngawodə ye tayirro waljo!
27 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi
mənafəkkaso! Nayi alama kauri garuda bullan cingada gai,
ti ngawoyen kuroro shawa, amma curon silla am sanunaye-
a awo tayirnambuye jiɾi jiɾi-an cəmbəɾəna.
28 Ngaima nayidə, am ngawondo carune jirewuro ngonjai,
amma curondodə nanmənafək-a nandiwi-an cəmbəɾəna.

§ **23:23** 23.23 Karasu so, bulu kaskasi so, nana so - Jire dio so, kanjimaɾi fəleduwu so, aman roda sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana. * **23:24** 23.24 Kandana cejenuwi, amma kaɾimo yunduwi! - Kandana-a kaɾimo-adə yindi samma haram. Awo təngəɾima carune wayera yaye, awo jaumaro kura carune wajanni.

29 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi
mənafəkkaso! Kauriya nawiya kureye tanduwi, taktuwu-
ram jirewuye ye janenuwi.
30 Nayiye: “Ca jaman amwurawandesoyen kərgaiyea,
tayiro kəldəgəiye bu nawiyayedəa finiyende,” nuwi.
31 Ngainin nayima kaduwu am nawiyadəa ceyesənaye
nuwe shedanuwi.
32 To, kəndo diwi amwurawandoyedəa təmogənowo!
33 Nayi kadiya, kaduwu fusiyayeso! Ndayilan gəle ran-
guwe ajawu kannuyero kanuwi?
34 Adə nangaro wudə nawiya-a rashiduwa-a maləmba
Attauraye-a nayiro juwanjagakki. Laanjaa kəskaro jagəwe
roro yejuwi, laanja yea dandallandon kirwolan kowonuwe
bəla bəlan tayia basarnuwi.
35 Adəma nangaro jirewuye dunia adəye bunja samma
kəlandoro cukkuri, bu duwon jaman Nawi Haabila jire-
madəyen tamiya har jaman Nawi Jakariya tada Barakaye
katte Fado Alaye-a laya duwadurambe-ayen ronju tu-
luwuwwadəyero kudero samma fidənadə.
36 Jiremaro nayiro wulnjagakki, awo ani samma am
jaman adəyemaro wakkajiyi.

Karwukutta Isaye Jerujalembo
(Luk 13.31-35)

37 «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiyadəa roro
yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe
sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə
gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma
wayew.
38 Akko fanndo de sul kolnjaana.†
39 Nayiro wulnjagakki, gadero wua suruwwawo, har
nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

24

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen
(Mar 13.1-37; Luk 21.5-38)

1 Isa Fado Alayen culuwuna leji duwon, fuwurawanju
nanjuro isane tiro tando tando Fado Alayedəa fəleduwuro
badiyera.
2 Amma Isaye tayiro: «Awo ani sammaa ruwwa, gəna?
Jiremaro nayiro wulnjagakki, kau ani sammaa wurjane
fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,»
yeno.

† **23:38** 23.38 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwunjan culuwuna.

Badiduram boneye
(Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)

3 Isa kəla Kau Jaitunnen napcəna duwon, fuwurawanju runjan isane tiro: «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro sa kəndenəm-a sidu duniaye-aye cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo.

4 Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni!

5 Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma Almasiwudə wo!” cane am kada cawatki.

6 Kəriwu na karənso-a kuruwuso-alan nukcənaro fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.

7 Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Kəna ye na naro ngayi, koro cidi ye na gadegaden loloji.

8 Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

9 «Daji nayia njadane basarnjane roro njeyesi, koro cuni nangaro† jama duniaye samma wanjai.

10 Daji am ngəwu ye wua ganja koljai. Laa aman amanjaye jawui, laa gade yea wajai.

11 Koro nawiya kattuwuye isane am kadaa jambajane cawatki.

12 Kəla jirenambu tərganayen kərawo am ngəwuye təgərdi.

13 Amma kam mərje har sa njerorambero‡ dəganamadə njəkkawo cuwandi.

14 Koro kawuɨri kəji nodo bargaaye adə ye jama duniaye sammaro shedaro wuldiyi duwon, daji njeroramdə isi.

Bone kura
(Mar 13.14-23; Luk 17.20-37; 21.20-24)

15 «Adə nangaro sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma lawarnju Nawi Daniyel ruwujənadə na jauro darajaan daada ruwiya,† (Kəradumadə asujo!),

16 daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja!

17 Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngo-duro curo sorodəyero ngaanni!

18 Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni!

19 Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja!

---

* **24:5** 24.5 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani.
† **24:9** 24.9 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ **24:13** 24.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambedə. † **24:15** 24.15 Dan 9.27; 11.31; 12.11

20 Bare kasondo nangərilan§ bi yim tustuyen
wakkajənniro Alaa korowo!
21 Dalilnjudə sadən bone jauro kuttu mbeji, bone duwon
sa dunia alaktənadən tai kuro kudero ngaltema jiřinju
tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiwawo nangaro.
22 Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia,
wunduma njəkkawo cuwandiwawo. Amma am kərejənadə
nangaro kawudəa fuluji.
23 Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi
“Towonju ti!” cənia, bare tia yasarawwi!
24 Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya
kattuwuyeso-a isane alama kura so, awo ajabba ajabba
so cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa jambajane
cawatki.
25 Akko kawu wakkajidəro, adəa nayiro wulnjagakkəna.
26 Adə nangaro am laaye nayiro: “Towonju ti karaalan!”
cania, bare lenuwwi. Bi “Akkonju ti curo ngimben!” cania,
bare tayia yasarawwi.
27 Jiři same adinnamlan har fədero cuwalde wassidə gai,
kənde Tada Kambedə ye ngai.
28 Na řiwa dəganalan kowuwaso ye captai.

Kənde Tada Kambedəye
(Mar 13.24-27; Luk 21.25-28)

29 «Sadəman ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo
walji, kumbal ye nurnju ciwawo, sillowuwaso ye samelan
casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai.
30 Dəji alama Tada Kambedə samelan fəlediyi. Dəji
jama duniaye samma karwunja kuttaji, koro Tada Kambe
kənduwoa-a jauro darajaa-a kəla fofou sameyen isi carui.†
31 Adəgaima malaiyawanjua nuktu kura kangadiyen
cunode talgəmo duniaye dewu samman tai ci dajiram
sameyesoro yade amnju kərejənadəa capcai.

Misal ya tarmuye
(Mar 13.28-31; Luk 21.29-33)

32 «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije
kalu řijiya, nangəři karənjənaro nonuwwa.
33 Ngaima awo ani samma wakkajai ruwiya, ti cinnalan
del karənjənaro* nonowo!
34 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanui-
wawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon.
35 Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro
baworo waljiwawo.

---

§ **24:20** 24.20 nangəři - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye.

† **24:30** 24.30 Dan 7.13-14 * **24:33** 24.33 ti cinnalan - Tada Kambedəye kəndenju del karənjəna.

Faadaro dəgaiwo!
(Mar 13.32-37; Luk 21.34-38)

36 «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa
wunduma nojənni. Bawadəro kajia, malaiyawa samelan
dasaana ye nojanni, Tadadə ye nojənni.
37 Kənde Tada Kambedəye alamanju jaman Nawi Nuhuye
gai.
38 Awoa jaman adən kawu ingi tufanaye isidəro, amso
jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon,
har yim ise Nawi Nuhu curo maaradəyero kərgawo.
39 Nanjama nangi duwon, ingi tufanaye ise tayi sammaa
siyeyeno. Kənde Tada Kambedəye ye adəgairo walji.
40 Daji yim adən kongwa yindi kulolan duwon, fal ngojane
fal koljai.
41 Koro kamu yindi ye nedu cadi duwon, fal ngojane fal
koljai.
42 «Adə nangaro faadaro dəgaiwo, dalilnjudə yim
Kəmando isidəa nonuwwi nangaro.
43 Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu bune
fannjuro isidəa nojənaa, faadaro dəgane tia kolje fannjuro
ngayiwawo.
44 Adəgaima nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa
təmanuwwilan Tada Kambedə isi nangaro.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye
(Luk 12.35-48)

45 «Wundu gəle wolodi amanna ye, hangalla yedə wo,
ti duwon kəmanja tia kəreje wolodiya amanjuro nuwanja
kəmboye sa təraanan njoro galajənadə?
46 Kəjinju wolodi kəmanju waldiya, ngai cədi najiyidə!
47 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sam-
maa mukko wolodi adəyero cakki.
48 Amma ca wolodi adə ti kam batti duwon karwunjun:
“Kəmani duwan isiwawo,” cəne
49 wolodiya amanjua babaktu badije mbalmaso-a kallo
jawune casairo walyenoa,
50 daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-
alan ise
51 tia kirwolan jajarje curo mənafəkkayero cakki. Nadən
so ye tədi, sheɨri ye naldi.

25

Misal kəlayakku mewuye

1 «Sa adən* nodo bargaa Mai Samemaye alamanju fer-
owa kəlayakku mewu fatəlanja ngojane mai larusayedəa
kaptuwuro caluwunadə gai.
2 Curonjan uwu hangal bawoa, uwu ye hangalla.
3 Tayi hangal bawoadə fatəlanja ngoyeranniya, kəndawu
ngojanni.
4 Amma tayi hangalladə fatəlanja-a kalwo curon
kəndawu gadea-a ngoyera.
5 Mai larusayedə duwan isənnidə, tayi sammaa kənəm
ngoyeno.
6 Dawu buneyen kowo laa nukce: “Akkonju mai
larusayedə! Luwowo tia kapkənowo!” yeno.
7 Daji kəlayakku ani samma cijane fatəlanja dabbardu
badiyera.
8 Amma tayi hangal bawoadəye hangalladəro: “Andiro
kəndawu gana sadowo, fatəlawande no cadi!” yeranniya,
9 hangalladəye: “A’a, andi-a nayi-aa sadiwawo. Lenowo
na ladomasoyen yiwowo!” yera.
10 Kəndawu njuworo ledu cadi duwon, mai larusayedə
kadio. Tayi dabbardanadə ti-a kallo na ngəməri larusayero
ngasaane cinnadə jakkera.
11 Ngawo adəyen kəlayakku gapcanadə ye isane
tiro: “Barganəmmin, barganəmmin, andiro cinnadəa
fərəmsaganeye!” yera.
12 Amma mai larusayedəye: “Jiremaro nayiro wulnja-
gakki, nayia nonjakkəni,” yeno.
13 To, nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə yimnju bi sanju
nonuwwi nangaro.

Misal kəma-a wolodiyanju-aye
(Luk 19.11-27)

14 «Koro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju kam
laa bəlawuro cədi cəne wolodiyanjua bowoje kəndanju
mukkonjaro cakkənadə gai.
15 Wundunja yayero kəla raktunjuyen talanti† kaino. Kam
fallo uwu ce, fallo yindi ce, fal yero fal kaino. Daji
bəlawuroro leyeno.
16 Sadəman kam talanti uwu cəmowonamadə leje tayilan
sawur cəde riwa uwuye kiwando.
17 Kam yindi cəmowonamadə ye adəgai cəde riwa
yindiye kiwando.
18 Amma kam talanti fal cəmowonamadə leje bəlaa laje
wuɾi kəmanjuye gərayeno.

---

* **25:1** 25.1 Sa adən - Sa Tada Kambedə duniaro walde isidən. † **25:15** 25.15 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai.

19 «Ngawo kawu kadayen kəma wolodiya aniyedə
bəlawuron kadinniya, tayi-a balas kedo.
20 Kam talanti uwu cəmowonamadə ise gade uwu cuwude
tiro: “Barganəmmin, talanti uwu simmadə, akko gade uwu
riwaro fandəkkəna,” yeno.
21 Kəmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngəlama, amanma!
Awo ganan aman dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbo
yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno.
22 Kam talanti yindi cəmowonamadə ye ise tiro: “Bar-
ganəmmin, talanti yindi simmadə, akko gade yindi riwaro
fandəkkəna,” yenniya,
23 kəmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngəlama, amanma!
Awo ganan aman dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbo
yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno.
24 Daji kam talanti fal cəmowonamadə ye ise tiro:
“Barganəmmin, ni kam jauro nokkəna. Na nadəmmilan
kalanəmi, koro na kasuni finəmmilan mowomi nangaro,
25 rinjəkke lekke bəlaa lakke wuɾinəmdəa gərayekko.
Akko awonəm,” yeno.
26 Amma kəmanjuye tiro: “Ni wolodi kəlado, kam
bowuye! Na nadəkkənilan kalanəkki, koro na kasuni
finəkkənilan mowokkiro nonəmma, gəna?
27 Ca wuɾinidəa bankilan gənanəmmaa, waldunidən
wuɾini riwanjua mowokkəna.
28 To, talanti faldəa nanjun mowowo, kam nanjun
mewuadəro yowo!
29 Wundu duwon nanjun awoamadə,‡ tiro casargane
ngəwuro walji, amma kam nanjun bawomadə,§ awo
cədanadəmaa tilan camoyi.
30 Wolodi faida bawoa adəa deyan curo duwu cələm
pəttero gəpkənowo, nadən so ye tədi, sheɾi ye naldi,” yeno.

Jama duniaye sammaro shara kamduwu

31 «Sa Tada Kambedə darajanjua malaiyawa samman
kundenno walde isiya, kəla kurisnju kərmaiye darajaayen
napci.
32 Jama duniaye samma fuwunjun captai, jiɾi səni dimiya-
a kaniya-aa firjidə gai, kam kamanju-aa firje tayia kəwu
yindiro yakci.
33 Dimiyadəa kəmboramnjuro cakki, kaniyadə yea
wailanjuro.

‡ **25:29** 25.29 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. § **25:29** 25.29 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

34 Daji Maidəye tayi kəmboramnjuyedəro: “Nayi Bawani
barga dəmnjaanadə, arowo nodo bargaa duwon kawu
dunia alaktənayen nayiro dabbargaadadəa gandowo!
35 Awoa kənania duwon, awo kəmboye sew. Ngudunia
yen, awo kənjaye sew. Wu kusotto yen, sisawuw.
36 Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye sew. Wu dondi yen,
kisseyew. Kosoro sasakkəna yen, naniro kadiw,” cəni.
37 Daji am jirewu aniye tiro: “Kəma, yimbi nia
kənanəmba ngiruiye duwon, awo kəmboye ngeiye? Ra,
ngudunəmba duwon, awo kənjaye ngeiye?
38 Yimbi kusottoro walyem duwon, njuriye nia ngisayiye?
Ra, kajəmunəm bawo duwon, awo jaktuye ngeiye?
39 Yimbi ni dondi bi kosolan duwon, njuriye nanəmbo
kadiye?” cani.
40 Maidəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon
kəramiyani aniye gananjaro ser yidduwiya, wumaro sid-
duw,” cəni.
41 Daji Maidəye tayi wailanjuyedəro: “Nayi
baskuwadadə, nani kollowo kannu təmmaro nuiwawo
Yiwulis-a malaiyawanju-aro dabbarjaanadəro ngawowo!
42 Awoa kənania duwon, awo kəmboye siwwi. Ngudunia
yen, awo kənjaye siwwi.
43 Wu kusotto yen, səsaawwi. Kajəmuni bawo yen, awo
jaktuye siwwi. Wu dondi yen, kosolan yen naniro isuwwi,”
cəni.
44 Daji tayi ye tiro: “Kəma, yimbi kənanəmba nia
ngiruiye? Bi ngudunəmba, bi kusotto, bi kajəmunəm
bawoa, bi dondi, bi kosolan duwon, nia njuruiye niro
ngistuwuro wayeiye?” caniya,
45 Maidəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon
tayi aniye gananjaro ser njəddoro wanuwiya, wumaro
njəddoro wanuw,” cəni.
46 Daji tayidə ajawu sawisoyero ngasayi, amma jirewudə
ro sawisoyero ngasayi,» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

26

Isaa roro njejoro mada
(Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

1 Isa mana ani sammaa cəde kerənniya, fuwurawanjuro:
2 «Sala Laya Njəkkayirambero kawu yindi gapcoro
nonuwwa, koro Tada Kambedəa mukko ambero
sərəccagane kəskaro tia jajagane roro ceyesi,» yeno.
3 Daji wurawa ɾimannaye-a amwurawa jamaye-a fado
ɾiman kura tiro Kaifas caniyen captane

4 sawardane Isaa nangalan tame roro njejoye nia ngoyera.
5 Amma tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama
hangalsango casangənni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu
(Mar 14.3-9; Yah 12.1-8)

6 Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dərimayen*
7 masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi
jauro tamannaa ngoje ise kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno.
8 Fuwurawadə adəa kerunniya, kutturo carune kattenjan:
«Awiro kawudidəa basarjidə?
9 Ca adəa wuɾi kadaro calade wuɾidəa talaawaro
cadəna!» yera.
10 Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kamu adəa suwolluwi?
Wuro awo jauro ngəla səddəna.
11 Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə
sawisoro gəni curondon dəgakki.
12 Kawudi adəa tiyiniro fiduwunjudə, sittəraniro wua
dabbarseyeno.
13 Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia
ngayen kawuɾi kəji adəa wuljai nguson, kamu adəa takturo
awo səddənadə yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

14 Daji mewun yindindəye falnja, kam tiro Yahusa
Iskariyot canidə, na wurawa ɾimannayero leje
15 tayiro: «Isaa mukkondoro yakkəkkia, awi wuro siwi?»
cəne tayia kiworənniya, cungo ɾiwullaye fiakku mukkon-
juro kesakko.
16 Daji sa adən Yahusa dama Isaa tayiro sərəttuwuye
mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(Mar 14.12-21; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

17 Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoaye kidənniya, fuwu-
rawadə na Isayero isane tiro: «Ndaran masəna layayedəa
niro dabbarnjəgəiye bumi?» cane tia keworo.
18 Isaye: «Bərnidəro ngawowo, na kam laayero lenowo
tiro wullowo: “Sayinnaye niro sanju del karənjəna,
fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa fannəmlan cadi,”
yeno.»
19 Daji fuwurawadə jiɾi Isa tayiro wuljəgənadə gai kedo.
Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.
20 Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko
masənaro napkera.

---

* **26:6** 26.6 Siman dərima - Ti calan dərima duwon ngajənadə.

21 Masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnja-
gakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi,»
yeno.
22 Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Kəma,
wuma wa?» cəne tia koro badiyeno.
23 Isaye tayiro: «Kam duwon wu-a buwururo mukko
yakkiyenadə, tima wua sərəttuwumadə wo.
24 Tada Kambedə saptidəma,† jiɨri kəlanjun kitawulan
ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambedəa
kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə
tambənnima tiro ngalwo!» yeno.
25 Daji Yahusa kam tia sərəttuwumadəye: «Sayinna,
wuma wa?» yenniya, Isaye tiro: «Nimaye wulləmma,»
yeno.

Masəna Kəmaye
(Mar 14.22-26; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)

26 Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyen-
niya, fəsakce fuwurawadəro ce: «Ngonowo buiwo, adə
tiyini,» yeno.
27 Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce:
«Nayi samma yaiwo,
28 dalilnjudə adəma buni aman ndəptaye‡ duwon biwu
am kadaye gawurdu nangaro fidənadə wo.†
29 Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi in-
abbe§ adəa yakkiwawo, har yim nayi-a rokko nodo bargaa
Bawaniyelan bəɨrinno yakkiro,» yeno.
30 Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau
Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu
(Mar 14.27-31; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

31 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Bune adəman nayi
samma kəla wuyen ngaworo walduwi, akko awo kitawu-
lan ruwuwadadə: “Sənidəa bangəkkiya, dimiya bəriyedə
tatardai.”†
32 Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi
Galileyero lekki,» yeno.
33 Biturusse tiro: «Tayi samma kəla niyen ngaworo waldai
yaye, wudə təmmaro ngaworo waldəkkiwawo!» yeno.
34 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman
kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro
angərsəmi,» yeno.

---

† **26:24** 26.24 Tada Kambedə sapti - Isa nui. ‡ **26:28** 26.28 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə. † **26:28** 26.28 NL 24.8; Iri 31.31-34 § **26:29** 26.29 ingi inabbe - Diben. † **26:31** 26.31 Jak 13.7

35 Amma Biturusse tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero
walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno.
Fuwurawa samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye
(Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)

36 Isa fuwurawanju-a na tiro Gessemani canidəro kadiran-
niya, tayiro: «Na adən nammowo duwon, na todəro lekke
moduwa dikke,» yeno.
37 Daji Biturus-a tada yindi Jabadiyedə-aa ngoje rokko
lejane karwunju kuttaje ronju jauro bannadu badiyeno.
38 Tayiro: «Karwuni jauro kuttajəna, har nukki gai. Na
adən danowo, faadaro wu-a kallo dəgaiwo!» yeno.
39 Gana laa kuruwuje fədəryero təmde moduwa cəde:
«Bawani, yojia, kənjaram* adəa wulan ngone! Adə yaye
rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno.
40 Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi
nayeyeno. Biturusso: «Assha! Sa fallo ranguwe wu-a kallo
faadaro dəgawwawo wa?
41 Bare jaraptuwwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo!
Ruhudə† cəraana, amma tiyidə duno kəskea!» yeno.
42 Koro walde yindiyero leje moduwa cəde: «Bawani,
kənjaram adəa wulan ngonəmbawo sai yakkiyamaa, ra-
wonəmdəma tədo!» yeno.
43 Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno,
simnja nga kurwowujəna nangaro.
44 Koro walde tayia kolje yakkuyero leje mananju
cayedəlan moduwa kido.
45 Daji na fuwurawadəyero walladanniya, tayiro:
«Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Sadə
cədəna, Tada Kambedəa mukko biwumasoyero
sərəccaana.
46 Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del
karənjəna!» yeno.

Isaa ta
(Mar 14.43-52; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

47 Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye
falnja kadio. Jama kada ye na wurawa ɨrimannaye-a
amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-
a rokko kadira.
48 Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye:
«Kam tiro lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo!»
cənna.
49 Sadəman Yahusa na Isayero ise: «Wuse, sayinna!» cəne
tiro lewa darajaye kiddo.

---

* **26:39** 26.39 kənjaram - Kənjaram bone njaye. † **26:41** 26.41 ruhudə - Ro kambe.

50 Isaye tiro: «Sawani, awo kəndoro isəmmadəa de!»
yeno. Daji amdə fuwujane Isaa mukkon dap keda.
51 Am na Isayen dajanadəye falnja mukko sajiye kashagar
ficce wolodi ɾiman kurayea bakce səmonju tən kamgeno.
52 Daji Isaye tiro: «Kashagarnəmba fannjuro kalange!
Wundu duwon kashagar ficcənamadə kashagarlaman nui.
53 Ra, nonəmmi wa rangəkke Bawania bowonəkke
sadəman wuro malaiyawa kəwu mewun yindinmaa‡
kojənaa juwasiyidə?
54 Adəgai gənia, jiɾi fin gəle awo Ala caman kadarje
kitawulan wuljənadə wakkaji?» yeno.
55 Sa adən Isaye jamadəro: «A! Nayi kashagar so, ka
so mukkonna wua gəndema gai taro wa isuwidə? Yim
nguson Fado Alayen napkada jamaa alamməkki duwon,
wua sədawwi.
56 Amma awowa nawiya kitawulan ruwujanasodə wakka-
jaro awo ani samma tadəna,» yeno. Daji fuwurawanju
samma tia koljane keyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mar 14.53-65; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

57 Daji am Isaa cadanadə tia na Kaifas ɾiman ku-
radəyero kesado, na duwon maləmba Attauraye-a amwu-
rawa jamaye-a ye captanadə.
58 Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado ɾiman ku-
rayedəro tia jəgane kərgaanniya, awo wakkajidəa kuroro
dawu gureduwu Fado Alayen napkeno.
59 Wurawa ɾimannaye-a majiliswu samma-a Isaa roro
njejoro sheda bowuye mayera,
60 shedawu kattuwuye kada isana yaye, cawandənni.
Darye am yindi isane:
61 «Kam adəye rakce Fado Alayedəa wurje curo kawu
yakkuyen cədandi cənna,» yera.
62 Daji ɾiman kuradə cije daje Isaro: «Jaawunəm bawo
wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia
kiworo.
63 Amma Isa cinju kajənni. Koro ɾiman kuradə walde
tiro: «Ala Kəndəgaima nangaro, jire wulsagane! Nima wa
Almasiwu Tada Alayedə wo?» cəne tia kiworo.
64 Isaye tiro: «Nima wulləm, wuma! Koro nayiro wulnja-
gakki, kua adən fuwun Tada Kambedə mukko kəmboram
Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen
kənde cədi ye ruwi,»† yeno.

‡ **26:53** 26.53 kəwu malaiyawaye - Malaiya dəwu arakku gai. † **26:64** 26.64 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

65 Daji ɾiman kuradə kalwunju karje:§ «A! Ti Alaa
gaskajo! Sheda jiɾi fi gəle gade maniye? Nayi kəlando Alaa
gaskadunjudəa fanuwwa.
66 Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tiro:
«Ronju tuluwoma jusso!» yera.
67 Daji laanja fəkkanjuro lallaɾi təwatəwajagane tia
babakkera, laanja ye maɾin bakcane
68 tiro: «Ha! Almasiwu, nawinawi de! Wundu nia
bannjo?» yera.

Biturusse Isaa angərdu
(Mar 14.66-72; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)

69 Biturus balballa fadoyedən napkada duwon, kir laa ise
tiro: «Ni ye Isa kam cidi Galileye-a rokko kərgaw!» yeno.
70 Amma Biturus fuwu tayi sammayen angərje: «Awo
wulləmidəa nokkəni,» yeno.
71 Daji cinna ngaworambo kiluwunniya, kir gade tia cure
am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye Isa kam Najaratte-a
rokko!» yeno.
72 Koro Biturus walde tia angərje kansi juwe: «Tia
nokkəni,» yeno.
73 Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadə isane Bitu-
russo: «Fagatto ni ye kamnja fal, təlamməmlan asungeiye,»
yera.
74 Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam adəa
nokkəni!» yeno. Sadəman gudowom kokkore kekko.
75 Daji Biturus awo Isa tiro wulnjəgənadəa takkeno.
Isaye: «Kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro
angərsəmi,» cənna. Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so
ngoyeno.

27

Yahusaye kəlanju njejo

1 Dunia wayenniya, wurawa ɾimannaye-a amwurawa
jamaye-a samma cinja kəljane Isaa roro ceyesi yera.
2 Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero
kesakko.
3 Yahusa sərəttuwumanjudə shara karmoye Isaro caddiro
kirunniya, tuwaje leje cungo ɾiwullaye fiakkudəa wurawa
ɾimannaye-a amwurawa-aro ce
4 tayiro: «Biwu dikkəna, kam biwunju bawoa
sərənjagakkəna,» yeno. Tiro: «Awi andia sasakko? Nima
awonəm nonəm,» yeranniya,

§ **26:65** 26.65 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno.

5 Yahusa wuɾidəa Fado Alayero gəpciye nadəa kolje leje
kəlanju kəskaro rodiye kano.
6 Wurawa ɾimannayeso wuɾidəa capkeranniya, aman-
jaro: «Baitəmbal Fado Alayero fiduwunjudə haram, wuɾi
buye nangaro,» yera.
7 Daji nia ngojane wuɾidən cidi duwurammaye casiwe
kaurila kusottowayero kedo.
8 Adəma nangaro ku kundenno nadəa Cidi Buyelan
bowojaidə.
9 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen
wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Cungo ɾiwullaye fi-
akku, wuɾi duwon jama Israyilaye taman kəlanjun kasac-
canayedəa ngojane
10 cidi duwurammayedəa kesiwo, Kəmande wulsəgənadə
gai,»† cənna.

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mar 15.1-5; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

11 Isa fuwu Gomna Bilatussen dajəna duwon, gomnaye
tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo.
Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno.
12 Amma wurawa ɾimannaye-a amwurawa-a tia burwuy-
eranniya, awima tayiro kalakcəgənni.
13 Daji Bilatusse tiro: «Awo kadan burwunjanadəa
fanəmmi wa?» cəne tia kiworo.
14 Amma Isa awima tiro kalakcəgənni, har gomnadə jauro
ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu
(Mar 15.6-15; Luk 23.13-25; Yah 18.39–19.16a)

15 Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə adanju
jəgane kosoma fal jama caraanadəa tayiro salamjiyi.
16 Sa adən kosoma laa jauro nowada mbeji, cunju Barab-
bas.
17 Daji jama capkadaranniya, Bilatusse tayiro: «Wundua
nayiro salamnjagakkiya, rawuw? Barabbassa ra Isa kam tia
Almasiwulan bowojaidəa?»
18 Awoa nandəɾinja nangaro Isaa mukkonjuro
sərətkeyeraro nojəna.
19 Ngaima Bilatus kəla kurisnju sharayen napkada duwon,
kamunju kam laaa cunode tiro: «Bare kam jirema adəro
awima yiddəmmi, kəla tiyen ku kənnasimlan jauro bone
yakkəna nangaro,» yeno.
20 Amma wurawa ɾimannaye-a amwurawa-a jamadəa
casakke Barabbassa tayiro salamjuwo Isaa roro cejo yera.

† **27:10** 27.9-10 Jak 11.12-13

21 Koro gomnadə walde tayiro: «Tayi yindi anilan
wundunjaa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia
kiworo. Tiro: «Barabbas!» yera.
22 Bilatusse tayiro: «Awi gəle Isa kam tia Almasiwulan
bowojaidəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. Tayi sammaye:
«Kəskaro tia jagəne no!» yera.
23 Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye
baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera.
24 Bilatus curo lamar adəyen awima rakce cədiwawo
ye, kalala ngəwuji yero kirunniya, ingi ngoje fuwunjan
mukkonju tulje tayiro: «Bu kam adəyen mukkoni bawo,
nayima awondo nonuw!» yeno.
25 Amma jama sammaye: «Bunju kəla andi-a kaduwunde-
ayen dəga!» yera.
26 Daji Bilatus tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma so-
jiyanjudəa cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro
jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu
(Mar 15.16-20)

27 Daji sojiya Bilatussedə Isaa curo gomnariyero caade
kəwunja sojiyaye sammaa fuwunjun capkera.
28 Tia ɾingeranniya, kalwu kime* tiro lujagane
29 aɾiawu kaɾiyiye† kəlejane kəlanjuro gənajagane
mukkonju kəmborambo ka kesakko. Daji fuwunjun tungu-
rumjane tia rujane: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» yera.
30 Koro lallaɾi tiro təwajagane kadəa camoye tilan kəlanju
babakkera.
31 Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa
ɾinjane kajəmunju cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwuro
kesado.

Isaa kəskaro jaduwu
(Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

32 Caluwuna lejai duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju
Siman-a kəla kəlyera. Sojiyadə dunodunon tia casakke
kəska Isayedəa ngoje
33 na tiro Golgota canidəro leyera, Golgotaye maananjudə
Na Buwo Kəlaye.
34 Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro
kedo, amma cade kidambənniya, kənjaro wayeno.
35 Tia kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane
walawala cade kattenjan dagaryera.
36 Daji nadən tia kuroro napkera.

---

* **27:28** 27.28 kalwu kime - Kalwu maila. † **27:29** 27.29 aɾiawu kaɾiyiye - Jawa kərmaiye. ‡ **27:34** 27.34 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye.

37 Kəlakajinjudəro allo ayaunju kəlan ruwuwadadəa
royeyera: TI ADƎMA ISA MAI YAUDIYAYEDƎ WO.
38 Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə
kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan.
39 Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja
kalakalakcane
40 tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu
yakkuyen tandəmidə, nda kəlanəm moye! Ni Tada Alayea,
kəskadən jəmme!» cani.
41 Wurawa ɨrimannaye ye maləmba Attauraye-a
amwurawa-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro:
42 «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju
cəmoyiwawo! Tima Mai Israyilawuyedə woa, kəskadən
kərmama jəpco, tia kasaddiye.
43 Alaa mərsajəna. To, Ala tia cəraanaa, kərmama tia
cəmowo, tiye: “Wu Tada Alaye,” cənna nangaro,» cani.
44 Jiɨri adə gainin gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye
Isaa rarayera.

Karmo Isaye
(Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

45 Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo
walje, har sa yakku kajiriyero kiado.
46 Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi,
Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani,
awiro wua kolsem?»
47 Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye:
«Nawi Iliyaa bowoji!» yera.
48 Sadəman falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo
ləpciye cuttuluwe karo lassiye Isaro sayeyeno.
49 Amma am gapcanadəye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise
tia cəkkayia, ruiyo!» yera.
50 Daji Isa walde kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.
51 Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə§ samen
tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan.
Cidi ye loloyeno, kauwa ye fafalladara,
52 kauriya ye fərəmdane kamin muminnaye kada kar-
molan ciyera.
53 Isa roaro ciyenniya, kaurilan caluwe bərni tayirro*
ngasaane nadən am kadaro fəleyaadara.
54 Kajalladə sojiyanju Isaa gurejaimadə-a rokko cidi loloje
awo wakkajənaa kerunniya, karwunja kamde: «Jiremaro ti
Tada Alayedəma!» yera.

§ **27:51** 27.51 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. * **27:53** 27.53 bərni tayir - Jerujalem.

55 Kamuwa kada ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji.
Cidi Galileyen Isaa jaane banajagai.
56 Curonjan Meram Magdala so, Meram Yakuba-a Isuwu-
aye yanja so, tadawa Jabadiye yanja so mbeji.

Sittəra Isaye
(Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

57 Dunia kajiriyenniya, gaɾiwu laa kam Arimatiyaye cunju
Isuwu kadio, ti ye fuwura Isaye.
58 Na Bilatussero leje kamin Isayedəa tiro cadoro ki-
worənniya, Bilatus wada ce kamindəa tiro kaino.
59 Daji Isuwu leje kamindəa ngoje lowowon batta linnen
kəkərje
60 kaurinju bəɾin curo kauyen lajənadəro cakke sənaje ci
kauridəyero kau kura təmbaljiye leyeno.
61 Meram Magdala-a Meram faldə-a ye fuwu kauriyedən
napcana mbeji.

Kauri guredu

62 Yim dabbarduye† kojənaye wajənanjua wurawa
ɾimannaye-a Farisawa-a na Bilatussen captane
63 tiro: «Barganəmmin, jambama adə ronjualan: “Ngawo
kawu yakkuyen roaro walləkke cikki!” cənnadəa kəlan
taiyena.
64 Adə nangaro wada ye sojiyanəm kauridəa kawu
yakkuro gureja, bare fuwurawanjuso isane kaminnjudəa
ndaljane ambo: “Karmolan cijəna!” wuljanniro. Jamba
daryeyedə burwoyedəa koji,» yera.
65 Bilatusse tayiro: «Sojiyaa ngonowo lenowo, jiɾi
nonuwwadə gairo kauridəa gureja!» yeno.
66 Daji kauridəro lejane kau kura ci kauriyedəro tawaa
bakcagane sojiyadəa gadiro gənayera.

28

Karmolan cidu Isaye
(Mar 16.1-8; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

1 Yim tustuye koyenniya, mawuye yim burwoyea* suwa
ləp Meram Magdala-a Meram faldə-a kauridəa kuroro
leyera.
2 Sadəman cidi loloyeno, malaiya Kəmandeye laa same-
lan jəpce kau kuradəa təmbalje kəladən napkeno.
3 Camunonju mələ̀kci gai, kajəmunju ye bul fok.
4 Sojiyadə ridunjuro jauro lolojane am sanuna gairo
walyera.

---

† **27:62** 27.62 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.
* **28:1** 28.1 mawuye yim burwoyea - Ladu.

5 Amma malaiyadəye kamuwadəro: «Bare rinuwwi! Isa
kam kəskaro jajaanadəa manuwiro nokkəna.
6 Wuljənadə gai, ti na adən bawo, cijəna! Arowo na tia
sənajanadəa ruiwo!
7 Daji duwan lenowo fuwurawanjuro: “Karmolan cijəna.
Ti nayia burwonjane cidi Galileyero leji, nadən tia ruwi,”
wulgənowo. Akko adəa nayiro wulnjagakkəna,» yeno.
8 Daji kamuwadə karwunja kamdəna ye, jauro kəji fanjai
yero kauridən caluwe cagase lawardəa fuwurawanjuro
njadoro leyera.
9 Sadəman Isa tayia kapciye: «Wusowo!» yenniya,
nanjuro isane sinjuro kamdagane tiro ambətkeyera.
10 Daji Isaye tayiro: «Bare rinuwwi! Lenowo
kəramiyaniro wulgənowo cidi Galileyero leja, nadən wua
sarui,» yeno.

Sojiya gureduwuye lawar njo

11 Kamuwadə ledu cadi duwon, sojiya gureduwuye
laanja bərnidəro waldane wurawa ɾimannayedəro awo
wakkajəna sammaa wulyeyera.
12 Tayi ye amwurawadə-a rokko captane nia ngoyeran-
niya, wuɾi ngəwu sojiyadəro cade
13 tayiro: «Akko awo wulluwidə: “Bune kənəm diye
duwon, fuwurawanjuso isane kaminnjudəa ndalyera.”
14 Koro gomnadə awo adəa fanjia, tia lowoniye nayia
njamoyiye,» yera.
15 Daji sojiyadə wuɾidəa camoye lejane tayiro wul-
jaanadə gai kedo. Adəgaima ku kundenno mana adə curo
yaudiyayen tatargada.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu
(Mar 16.9-20; Luk 24.36-49; Yah 20.19-23)

16 Daji fuwurawa mewun tilondə cidi Galileyero lejane
kau kuruwu Isa tayiro wuljəgənadəro kadira.
17 Tia kerunniya, tiro ambətkeyera, amma laanja
dakkera.
18 Daji Isa nanjaro ise tayiro: «Kənduwo sameye-a cidiye-
a sammaa wuro sadəna.
19 Adəma nangaro lenowo jama duniaye sammaa
fuwurawaniro dewo, tayiro cu Bawadəye-a Tadadəye-a
Ruhudəye-alan kasala yiddowo.
20 Koro wadawa nayiro njadəkkəna sammaa jaaro tayia
alammowo. Nonowo, wu sawisoro nayi-a rokko, har cidu
duniayero,» yeno.

MARKUS
Kawuɨri kəji Isa Almasiwuye
Markus ruwujənadə

Linjila Markussedə

Kitawu Markus ruwujənadə, tima Linjila kənyindiyedə wo. Ti Markusdə kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Biturus-a kəngayamba gadedə-aa jauro nojəna. Tayiyen ti ye lawar Isayedəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo ania kəla kəndəgai Isayen ruwuyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DABBARDA KIDA ISAYE

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)

1 Akko badiduram kawuɨri kəji Isa Almasiwu Tada Alayeyedə.
2 Kuren curo kitawu Nawi Ishayayen ruwuwadadə gai:

«Nin fuwunno kəngayammi nodəkke
niro jawalnəm cassai.†
3 Tidə kam laa karaan kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!”
cəne wormaji.»†

4 Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaan jamaro kawuɨri kasala tuwaye biwuwa gawurduye cəddi kərga.
5 Adəgaima am lardu Yahudiyaye-a bərni Jerujalembe-a samma nanjuro isane biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.
6 Yahayaye kajəmunjudə kanduɨri kaɨimoyen caaada, can-janju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a.
7 Jamaro kawuɨri cəddə: «Kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye ngunəme wuiduma tikkəni ngawonin isi.
8 Wudə ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma tidə Ruhu Alayelan nayiro kasala njaddi,» yeno.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu-a Yiwulisse Isaa jaraptu-a
(Mat 3.13-17; 4.1-11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

---

† **1:2** 1.2 Mal 3.1 † **1:3** 1.3 Ish 40.3

9 Yim anin Isa bəla Najarat cidi Galileyedən cije bərəm
Jordaniyero ise Nawi Yahaya tiro kasala kiddo.
10 Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fərəmde
Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciyi kiro.
11 Koro samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo,
njəraakkəna. Niramnin jauro karwuni kəjijəna!» yeno.
12 Sadəman Ruhu Alayedə tia cakke karaa dəriro kiluwo.
13 Karaadən kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Ti
bundiya karaaye-a rokko, malaiyawa ye tiro ngissagai.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu
(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)

14 Ngawo Nawi Yahayaa kosoro casakkənayen, Isa cidi
Galileyero walde jamaro kawuri kəji Alaye wulduwu
badiyeno.
15 Tiye: «Sadə cədəna, nodo bargaa Alaye del karənjəna!
Təmmowo, kawuri kəji Alayedəa kasaddowo!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyea bowodu
(Mat 4.18-22; Luk 5.1-11)

16 Yim laa Isa ci bərəm Galileyea jəgai duwon, Siman-a
yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai
kiro. Tayidə buni tawu.
17 Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro
njadəkki,*» yeno.
18 Sadəman buni taramnja koljane tia geya.
19 Koro gana fuwuyenniya, Yakuba tada Jabadiye-a yan-
jugəna Yahaya-a curo maarayen buni taramnja caassai kiro.
20 Sadəman tayia bowoje cijane bawanja Jabadi-a
kidawunju-aa curo maaradəyen koljane tia geya.

Isaye kam karuwaa isangaduwu
(Luk 4.31-37)

21 Daji Isa-a fuwurawanju-a bərni Kafarnaambero kadira.
*Yim tustuye kidənniyama, Isa dandallo ngaye jamaa
alamdu badiyeno.
22 Jamadə alamdunjudəa ajapkera, dalilnjudə alamdun-
judə maləmba Attaurayedə gai gəni, kənduwoaro manaji
nangaro.
23 Sa adən curo dandalnjadəyen karuwama laa burwu
cakke:
24 «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia
siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə
wo!»† yeno.

---

* **1:17** 1.17 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə.
† **1:24** 1.24 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

25 Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm
jange kamdəa kolle luwe!» yeno.
26 Daji sedandə burwu dunoa cakke kamdəa jəjəkce kolje
kiluwo.
27 Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə awi? Alamdu
jiɗi bəɗin, diye! Kənduwoaro sedansoro wada ciya, jagai!»
cani.
28 Sadəman lawar Isaye cidi Galileye ngaro tatargaada.

Kalmaram: Yim tustuye

Ala same-a dunia-a kawu arakkulan alakkeno. Kawu tulurre kidənniya, kidanju alaktuye cerənadəro, Ala tuskeno. Kawu tulurredəro tagənasso barga dəpciye kaanjuro kido.

Ci Nawi Musayen Ala wada Israyilawuro ce curo mawuyen kawu arakkuro kida cado, amma kawu tulurredə bare kida cadənni, yim adə tussa tiro ambəccaa yeno. Jama Israyilawudə səbdua yim tustuyero kedo.

Jaman Bargaande Isa Almasiwuyen wurawa adinwu kəwu Farisawaye awo ngəwusoro kida cane jamaro yim tustuyea dio dapcaana, har bare am dondisoa yim tustuyea isangajaganni cani.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mat 8.14-17; Luk 4.38-44)

29 Dandaldən keluwunniyama, Isa-a Yakuba-a Yahaya-a
rokko fado Simanne-a Andarawusse-aro leyera.
30 Ya kəsai Simannedə dondi bowada, kange tia cədana.
Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya,
31 nanjuro leje mukkonju cədane tia kisango. Kangedə tia
kolje, ti ye tayia sosadu badiyeno.
32 Yim adəa kəngal kikkurunniya, am dondi-a
karuwamaso-a sammaa na Isayero kewudo.
33 Am bərnidəye samma ci fadodəyen captana duwon,
34 Isa am kada kasuwa jiɗi jiɗia isangayeyeno, koro
sedanna kada duyeno. Amma sedannadəro manadu
amarjəgənni, ti wunduro nojana nangaro.
35 Wajənanjua suwa ləp Isa tawaje culuwe na wunduma
baworo leje nadən moduwa kido.
36 Siman-a amanju-a ye tia madaro keluwo.
37 Kewandənniya, tiro: «Am samma nia manjai,» yera.
38 Isaye tayiro: «Bəlawa gadero leniyo, amnja yero mana
Alaye yiddəkko! Adəma nangaro kadikko,» yeno.
39 Adəgaima Isa bəla bəlaro leje dandalnjan ambo mana
Alaye wuljiyi, sedanna ye duji ngai duwon, cidi Galileye
sammaa diriyeno.

Isaye kam barasua isangaduwu
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

40 Kam barasua laa na Isayero ise tungurumje tia lowoje:
«Raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,»
yeno.
41 Isa kamdəa njunoje mukko sajiye tia leje: «Raakkəna,
tayirro walle!» yeno.
42 Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno.
43 Daji Isa tiro marmarea cədde tia salamgeno.
44 Tiro: «Bare awima wundumaro wulgəmmi, amma lene
rimandəro fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi
Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno.
45 Adə yaye kamdə leje ngəwuro manaje lawardəa
ndarasoro tataryeyeno, har Isa bəla fimaro rakce federo
ngayiwawo, sai karaa wunduma bawolan dəgai. Koro jama
ndarasoyen yaye nanjuro isai.

2

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

1 Ngawo kawu ganayen Isa bərni Kafarnaambero wal-
ladanniya, jamadə ti fadonno fangera.
2 Am ngəwu isane captane, har cinnaman na baworo
walyeno. Tayiro mana Alaye cəddi duwon,
3 am dewu kam tiyi nunaa laa ngojane isane nanjuro
kewudo.
4 Amma jama captana nangaro rakcane Isaa
karənjaiwawodə, daji sorodəro jawane kəla sorodəye
na Isa dəganadən kajane kamdəa kəla bənaramnjuyen
sayeyera.
5 Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro:
«Tadani, biwunəm gawurdəna,» yeno.
6 Daji maləmba Attauraye laa nadən napkada karwunjan:
7 «Awiro kam attə ngai wulji? Alaa gaskajəna, diye!
Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?»
cani.
8 Sadəman Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro
karwundon awo ania wulluwidə?
9 Ndaso gəle kam tiyinju nunaa adəro budu wo: “Bi-
wunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine bənaramməm
ngone lene!” wulduma?
10 Nonowo, Tada Kambedə* nanjun kənduwo biwu ambe
dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju
nunaadəro:

* **2:10** 2.10 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

11 «Niro wulnjəgəkki, cine bənaramməm ngone
fannəmbo lene!» yeno.
12 Sadəman kamdə fuwu am sammayen cije bənaramnju
ngoje leyeno. Tayi samma jauro ajapcane Alaa congorəne:
«Awo adə gai ngaltema ruiyende!» yera.

Isaye Lewia bowodu
(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

13 Koro Isa walde ci bərəmbero kadio. Am kada kadami
nanjuro isane tayia alamgeno.
14 Kodu cədi duwon, Lewi tada Alfawusse kidaramnju
akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!»
yenniya, cije tia giya.
15 Isa fado Lewiyen masənaro napcəna duwon, akki
mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye ti-a fuwurawanju-
a rokko masəna dioro napkera, tayi gai kada tia jaana
nangaro.
16 Maləmba Attauraye kəwu Farisawaye laa Isa
biwumaso-a akki mowomaso-a rokko masəna cadiro
kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro Isa akki mowomaso-a
biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera.
17 Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam
ngadə lowotor majiwawo. Jiremasoa gəni, biwumasoa
bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

18 Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a asem‡ cadai
duwon, am laa na Isayero isane tiro: «Awiro fuwurawa
Yahayaye-a Farisawaye-a asem cadai, amma fuwurawanəm
cadaiwawodə?» cane keworo.
19 Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngal-
adiya asem cadai wa? A'a, mai larusaye dawunjan duwon,
asem cadaiwawo.
20 Amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya,
sa adən duwon asem cadai.
21 «Wunduma guntu batta bərinne ingiro cakke captənni
ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta
bərində dinadəyen capte kardudə cayemaro kuraro walji.
22 Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyi-
wawo. Ngai cədia, dibendə satkidəa falji.§ Diben ye bawo,
satki ye bawo. A'a, amso diben bərindəa satki bərinno
fijagai,» yeno.

---

† **2:17** 2.17 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro. ‡ **2:18** 2.18 asem - Asem adə faral gəni, nafila. § **2:22** 2.22 dibendə satkidəa falji - Diben bərin mojogolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji.

Isa kəma yim tustuye
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

23 Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye
rejane kojai duwon, fuwurawadə kəla algamaye fifirdu
badiyera.
24 Farisawa laaye tiro: «Akko rui, awiro fuwurawanəm
awo yim tustuyea kəndoro haramdəa cadidə?» yera.
25 Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fan-
janadən, awo cədənadəa ngaltema kitawulan kəranuwwi
wa?
26 Jaman Abiyatar ɨriman kurayedən curo Fado Alayero
ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce gewo.
Rimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə
haram!»†
27 Daji Isaye tayiro: «Ala kamdəa yim tustuye nangaro
alakcənni, yim tustuyedəa kam nangaro alakkeno.
28 Adə nangaro Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!»
yeno.

3

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

1 Koro Isa walde dandallo kərgawo. Nadən kam laa
mukko canaa mbeji.
2 Am laa ye Isaro ayau gənaduwu caraana nangaro
hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdəa isan-
gayeyenoaro.
3 Daji Isa kam mukko canaadəro: «Cine dawunden
dane!» yeno.
4 Koro jamadəro: «Yim tustuyea ngəla kəndo ra diwi
kəndoma halal wo? Ro njəkkawo ra ro tuluwoma halal
wo?» cəne kiworo. Amma gəm kedo.
5 Isa gərgaje kəla karwukibbanjayen karwunju jauro
kuttaje tayia ninije kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno.
Sayenniya, mukkonju kəlewa salairo walyeno.
6 Farisawadə dandaldən keluwunniyama, lejane am Mai
Hirudusse-a rokko sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Jama kadaye Isaa ga
(Mat 4.23-25; Luk 6.17-19)

7 Daji Isa-a fuwurawanju-a cijane ci bərəmbero leyera.
Cidi Galileyen am kada kadami tia geya. Koro am lardu
Yahudiyaye-a

† **2:26** 2.26 1Sam 21.1-6

8 Jerujalembe-a lardu Idumiyaye-a cidi adinnam bərəm
Jordaniye-a cidi bərni Tirre-a Sidonne-ason kada kadami ye
awo Isa cədisodəa fanjane nanjuro kadira.
9 Adəgaima Isaye fuwurawanjuro bare am kada cap-
tanadə tia gəgərəpcaganniro maara tiro dabbarjaa yeno.
10 Isa am kada isangajəgəna nangaro, am kasuwaasodə
tia lejaro gəgərəptagai.
11 Sedanso ye tia caruiya, fuwunjun tungurumjane ngu-
jane yiljane: «Ni Tada Alaye!» cani.
12 Amma bare tia isanojaganniro tayiro jauro kikkado.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

13 Daji Isa kəla kauyero juwane am tayilan
məradunjuadəa bowoje nanjuro kadira.
14 Curonjan mewun yindin kəreje tayia
kəngayambanjuro galayeno. Nianjudə ti-a rokko napca,
tayia cunodo leja kawuřinjua jamaro wuljaa,
15 kənduwo sedan dudaye cawando.
16 Akko am mewun yindin galajənadə, tayima Siman kam
tiro cu Biturus cakkənadə,
17 Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya-a, tayi yindi
yero cu Bonaji cakkəna, maananjudə tadawa raduye,*
18 koro Andarawus, Filibus, Bartolomi, Matiyu, Toma,
Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, Siman kam Kan'anaye,†
19 Yahusa Iskariyot kam mukko kəladowayero Isaa
sərəttuwumadə.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23)

20 Daji Isa fadoro wallada. Jama kada ye caye gai captane,
har Isa-a fuwurawanju-aro masəna kəmboro katkero.
21 Kəramiyanju adəa fangeranniya, tia taro leyera, hangal
tia maujəna cani nangaro.
22 Koro maləmba Attauraye Jerujalemlan isanadəye:
«Beljabul‡ tia cədana! Kənduwo mai sedannayen sedannaa
duji,» yera.
23 Daji Isa tayia bowoje misalnin tayiro wuljiye: «Awiawin
Yiwulis rakce Yiwulissa duji?
24 Kərmai duwon kəlanjuro yaktiyia, rakce dəgaiwawo.
25 Fado duwon kəlanjuro yaktiyia, fadodə ye rakce
dəgaiwawo.
26 Yiwulis ye kəlanju lawalaje yaktiyia, rakce dəgaiwawo,
dunonju cerəna.

---

* **3:17** 3.17 tadawa raduye - Am ro doia. † **3:18** 3.18 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma. ‡ **3:22** 3.22 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

27 Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju
cəmoyiwawo, sai kam dunoadəa cikkeriya duwon.
Cikkeriya, kəndanju cəmoyi.
28 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a
samma kambo gawurdiyi.
29 Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, təmmaro tiro
gawurdiyiwawo. Biwu har abadaro gawurdiwawo cədo!»
yeno.
30 Adəa wuldunjudə, ti karuwama cani nangaro.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

31 Isaye yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane
am tia bowojaro kenodo.
32 Am kada ye Isaa dirijane kəljane napcana duwon, tiro:
«Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan nia manjai,» yera.
33 Isaye tayiro: «Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo?»§
yenniya,
34 am nadən napcanadəa ninije: «Akko yani-a
yanigənaso-adə!
35 Wundu duwon awo Ala cəraanaa cədimadə, tima yani-
a yanigəna-adə wo!» yeno.

4

Misalla Isaye

Misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

1 Koro Isa walde ci bərəmben jamaa alamdu badiyeno.
Am kada kadami nanjun captane, har maararo ngaye
napkeno. Amdə samma ye cidilan ci bərəmdəyen dajana
ngai duwon,
2 awo kadan misalnin jamaa alamgeno. Curo alamdun-
juyen tayiro:
3 «Fanowo, kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo.
4 Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji
ngudowa isane cotto gewo.
5 Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada.
Katti ngəwu bawodəro, sadəman ɾiyeno.
6 Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu
bawo nangaro ɾimje ngamgeno.
7 Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ɾije alga-
madəa kimicciye, kəla cakkənni.

---

§ **3:33** 3.33 Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

8 Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, ɾije
kəla ficce nema tai daje kekko, laa tada fiakku fiakku, laa
firakku firakku, laa mia mia,» yeno.
9 Daji Isaye tayiro: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwuye
(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

10 Na Isayen wunduma gade baworo walyenniya, tayi
mewun yindində-a amnju gade tia dirijane kəljanadə-a kəla
misalladəyen tia keworo.
11 Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro
amardəgəna, amma tayi dawundon bawomasodəro awiso
misalnin wuldiyi.
12 Ngaima: "Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, caɾiwawo.
Adə gənia, Alaro waldane biwunja gawurdəna!"»† yeno.

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

13 Koro Isa walde tayiro: «Misal adəa asunuwwi wa?
Awiawin gəle misal gade asunuwi?
14 Kasuni jəjərdumadə mana Alaye jəjərjo.
15 Kasuni kəla jawallen fidənasodə, tayima am man-
adəa fanjana duwon, sadəman Yiwulis ise mana tayilan
fidənadəa cuttuluwidə wo.
16 Tayi na kauan fidanasodə ye, tayima am manadəa
fanjaiyama, karwu kəjiaro camoyidə wo.
17 Amma tayilan fərdu bawo nangaro, tussaiwawo. Kəla
manadəyen kuttu casaiya, bi am tayia basarjaiyama, wa-
jane koljai.
18 Am laaso ye kasuni na ngiwian fidənasodə, tayima am
manadəa fanjana duwon,
19 karwungai dio so, arsiyi mangardu so, awo gade
luwaptu so karwunjaro ngasaane manadəa kəpcane tayiro
faidajiyiwawodə wo.
20 Amma tayi na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am
manadəa fanjane ngojane karwunjan rojana tayiro faida-
jiyi, nema laa tadanju fiakku, laa firakku, laa mia mia
casakkidə wo.»

Misal fatəlaye
(Luk 8.16-18)

21 Koro Isa walde: «Fatəladəa kəmon təmdaro ra
cidiya dəgəllen gənaduro cawudi wa? A'a, tia kəla
gənaduramnjuyen gənaji.
22 Awima gəraada federo culuwiwawodə bawo, koro
awima asərre isanodiwawodə ye bawo.

---

† **4:12** 4.12 Ish 6.9-10

23 Kam səmonjuamadə fanjo!»
24 Koro tayiro: «Awo fanuwiro hangal gənanowo! Jiɨri
ambo ngalgəwwadə gai, nayi yero ngalnjagai, koro adəa
kojəna nayiro njasargai.
25 Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam
nanjun bawomadə,† awo cədanadəmaa tilan camoyi.»

Misal kasuni ɨrije wurajiye

26 Koro Isa walde: «Nodo bargaa Alayedə alamanju kam
laa kasuni cidiro fijiyi gai. Fijiyiya,
27 bune yen kal, kausu yen kal bonewane cədi, kasunidə
ye ɨrije wuraji, amma jiɨri fin tədi nojənni.
28 Kattidəma cakke nema culuwi. Burwon kal cədiya, kəla
ficci. Kəla cuttuluwiya, sim cədi.
29 Bafiyama, tawida ngoje cəwərdi, sa kalaye isəna
nangaro.»

Misal kasuni mutarre
(Mat 13.31-35; Luk 13.18-21)

30 Koro Isa walde: «Awiro nodo bargaa Alayea rat-
talgəiye? Misal fin gəle tia fisarniye?
31 Alamanju kasuni mutarre gai. Kasuni mutarredə, curo
kasuniya am cidilan fijai sammayen tima təngəɨri wo.
32 Amma fijaiya, ɨrije kəskawa jərwulan sammaro kura
woro walje, dəlam kura kura cəde, har ngudoso rakcane
kaudinjun fannja cadandi,» yeno.
33 Kəla raktunja fanduyen Isa tayiro mana Alayea misal
kada jiɨri adə gainin wulyeyeno.
34 Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgənni. Amma
sa nanjun jama baworo waljiya, fuwurawanjuro awiso
fisarjiyi.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

35 Yim adəa dunia ləmdu cədi duwon, Isaye fuwurawan-
juro: «Leniyo bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!»
yeno.
36 Daji jamadəa kolyeranniya, maaradən Isaa ngojane
leyera. Maara gade ye rokkonjun mbeji.
37 Daji karuwa dunoa cije ingi bərəmbe cambalje
maaradəro fidiye, har maaradəa ləptu mayeno.
38 Sadən Isa ngawo maaradəyen kəlanju birlan kənəm
cədi. Fuwurawanjudə tia kənəmnin kesangəranniya, tiro:
«Sayinna, nuiye, ni lambonəm bawo wa?» yera.

---

* **4:25** 4.25 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. † **4:25** 4.25 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

39 Isa cije karuwadəro jəkkade ingi bərəmbedəro: «Waldəne gəm bone!» yenniya, karuwadə daje dunia gəmbo walyeno.
40 Daji Isaye tayiro: «Awiro yaayew? Kua yaye kambərsendo bawo wa?» yeno.
41 Fuwurawanjudə jauro rijane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a bərəm-ama mananju jagai!» yera.

5

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

1 Daji Isa-a fuwurawanju-a bərəmdəa faljane kojane cidi Gərasawuyero kadira.
2 Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa kaurilalan culuwe tia kapkeyeno.
3 Kamdə kaurilalan kərga, koro wunduma rakce tia cikkeriwawo. Sargalaman tia geroro yojiwawo.
4 Calan ngəwuro sinju-a mukkonju-aro sarga casakkəna yaye, kullum kəjan kəjanno kakamji. Wunduma rakce tia rojiwawo.
5 Bune-a kausu-a curo kaurila-a kauwa-ayen burwu cakke tiyinju kaunin rereji kərga.
6 Kamdə Isaa kuruwun kirunniya, cəgase ise fuwunjun tungurumje nguje
7 dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Fuwu Alayen lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno.
8 Adəa wuldunjudə, Isaye calan tiro: «Sedan, kamdəa kolle luwe!» cənna nangaro.
9 Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Cuni Kəwu Sojiyaye,* andi kada nangaro,» yeno.
10 Bare tayia cididəlan dujənniro Isaa ngəwuro lowoyeno.
11 Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji.
12 Koro sedannadə Isaa lowojane: «Aladeyadəro dusagane curonjaro ngayiyo!» yera.
13 Tayiro amarjiye caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə alama dəwu yindi gai ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.
14 Səniya aladeyayedə cagase lejane bəladə-a karaanjualan lawardəa ambo wulyeyera. Amdə ye awo wakkajənadəa kuroro keluwo.

---

* **5:9** 5.9 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

15 Na Isayero isane kam duwon tilan kəwu sedannaye
caluwunadə kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna
napkada kerunniya, riyera.
16 Tayi lamar adəa carunadə awo karuwamadə-a
aladeyadə-aro wakkajəgənadəa amdəro wulyeyera.
17 Daji amdə ye Isa cidinja koljoro tia lowodu badiyera.
18 Isa maaradəro ngayi duwon, kam tilan sedanna
caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokkonjun dəga yeno.
19 Isa tiro amarjəgənni, tiro: «Waldəne fannəmbo, ser
kura Kəmande niro njəddənadə-a jiɾi nia njunonjənadə-a
tayiro satkəgəne!» yeno.
20 Daji kamdə leje cidi Bəlamewuyen ser kura Isa tiro
cəddənadəa ambo wulduwu badiyeno. Tayi samma ajap-
kera.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

21 Koro Isa walde maaradən bərəmdəa falje koyenniya,
jama kada isane tia dirijane kəlyera. Isa ci bərəmben
duwon,
22 kam laa wurawa dandaldəye falnja cunju Jairus nadəro
kadio. Isaa kirunniya, fuwunjun tungurumje
23 tia jauro lowoje: «Feroni kəlayakku no cədi. Are
mukkonəm tiro gənagəne, ngajo roaro dəgaro!» yeno.
24 Isa cije kamdə-a rokko leyera. Koro jama kada jaane
tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.
25 Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu
fidanju† dajənni.
26 Mukko karwunma ngəwusoyen jauro leiya cana, koro
kəndanju sammaa cuwatkəna yaye, kalkalnju cuwandənni,
kasuwadə fuwu juwui.
27 Daji lawar Isayedəa fangenniya, kamudə ise ngawoyen
susuje kalwunjudəa leyeno,
28 awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,»
cəni.
29 Sadəman bu fidanju dayeno, koro nanlewa
cuwandənaro tiyinjun fangeno.
30 Sadəman Isa ye kənduwo tilan culuwunaro asuje dawu
jamadəyen suworde: «Wundu kalwuni lejo?» cəne kiworo.
31 Fuwurawanjudəye tiro: «A! Jamadə niro kəkəldagane
gəgərəmnjaana rumma duwon, wundu nia lenjoro
korəmidə?» yera.
32 Amma Isa memeje kam adəa cədənadəa kuroro
mayeno.

---

† **5:25** 5.25 bu fidanju - Salanambu.

33 Kamudə awo tiro wakkajəgənadəa nojəna nangaro,
rije lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro jiredə ngaa
wulyeyeno.
34 Daji Isaye tiro: «Feroni, kambərsenəm nangaro
njəkkawo fandəmma! Kəlewan lene, nanlewa yade!» yeno.
35 Isa tiro manajiyi ngai duwon, am laa fado kam kura
dandaldəyen isane tiro: «Feronəm bawojəna. Awiro
maləmdəa gadero suwolləmi?» yera.
36 Amma Isa awo wuljaidəa fangenniya, kura dan-
dalledəro: «Bare rinəmmi, biya yasarai!» yeno.
37 Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a gənia, bare
wunduma gade tia jəganni yeno.
38 Fado kam kura dandalledəyero kadiranniya, Isa jama
captana kalala fijai kiro, laa so cadi, laa waiyo cani.
39 Kərgaanniya, Isaye tayiro: «Awiro kalala finuwi ye, so
diwi yedə? Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno.
40 Amma tia rujane tiro kaasu keddo.

Amdə sammaa deyaro kittuluwunniya, ferodəye bawa-
a ya-a am tia casadduwunadə-aa ngoje na ferodəyero
kasargawo.
41 Ferodəa mukkoyen kidanniya, tiro: «Talita kum!»
yeno, maananjudə: «Feroma, niro wulnjəgəkki, cine!»
42 Sadəman ferodə cije dadadu badiyeno. Tidə kərwunju
mewun yindin. Adəa kerunniya, jauro ajapkera.
43 Daji Isa wada ce tayiro bare wunduma lawar adəa
fanjənni yeno. Koro awo kəmboye ferodəro cado yeno.

6

Am bəla Najaratte Isaa wadu
(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

1 Daji Isa nadəa kolje bəla wurajənadəro kadio. Fuwu-
rawanju ye tia geya.
2 Yim tustuyea dandallan jamaa alamdu badiyeno. Am tia
kərənjana ngəwuso ajapcane: «Ndaran kam attə awo ania
kiwando? Nanrashidu tiro tina attə awi? Koro ndayilan
awo ajabba ajabba mukkonjuyen tədi?
3 Ti gəna katako karoma, tada Merambe, yeiya Yakubaye-
a Josiye-a Yahusaye-a Simanne-adə wo? Koro yanjugəna
ferowadə-a rokko kərgaiye, mare?» cane tia kasatturo
wayera.
4 Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a durnjuye-a am
fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno.
5 Adə nangaro nadən awo ajabba ajabba rakce cədənni,
sai am dondi gana laaro mukkonju gənajiye tayia isan-
gayeyeno.

6 Adəgaima Isa kəla kambərsenambunjayen ajapkeno.
Daji bəla bəlaro leje jamaa alamdu badiyeno.

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo
(Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

7 Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo kəla
sedannayen ce tayia yindi yindiyen nodo badiyeno.
8 Tayiro wada ce bəlawurodəro ka gənia, bare awima
ngojanni: kəmbo, bi ngərwu, bi wuɨri,
9 koro suno casakko, amma bare gəmaje yindi ngojanni
yeno.
10 Koro tayiro: «Ndaran yaye fado ngawuwwadən nam-
mowo, har kawu nadəa kolluwiro.
11 Amma ndaran yaye nayia njamowonni bi manando
fandu wayeraa, nadəa kolluwiya, katti sindoye kagangowo,*
tayiro shedaro waljo!» yeno.
12 Adəgaima kəngayambanjudə lejane ambo kawuɨri
cadde tuwa cado yera.
13 Sedan kada duyera, koro am dondi kadaro kəndawu
jaitunne fijagane samjagane tayia isangayeyera.

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo
(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

14 Mai Hirudus lawar ani sammaa fangeno, dalilnjudə
cu Isayedə ndarasoro tatardəgəna nangaro. Am laaye:
«Yahaya Kasalama roaro walje cijo! Adəma nangaro
kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» cani.
15 Laaye: «Ti Nawi Iliya,» cani. Laaye: «Ti nawi, nawiya
kureye falnja gai,» cani.
16 Amma Mai Hirudus adəa fangenniya, tiye: «Yahaya
kam kəlanju kamməkkənadə roaro walje cijo!» yeno.
17 Caman Mai Hirudus Ya Hirudiyaa, ti kamu yanjugəna
Mai Filibusse duwon, kamuro cəmowona. Ti nangaro, Mai
Hirudus cakke Yahayaa cadane cekkere kosoro kesakko,
18 dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu
yanəmgənaye mowodə haram!» cənna nangaro.
19 Koro Ya Hirudiya Yahayaa wul wajəna, har tia roro
njejoro maji. Amma jawal cuwandənni,
20 dalilnjudə Mai Hirudus Yahayadə jirema ye, kam
Alaye yero asujiye tia rije cəɨriwi nangaro. Mai Hirudus
tia kərənjiya, hangalnju ciji, adə yaye mananju fanduro
cəraana.
21 Ngaima duwon Ya Hirudiyaye sanju kadio.† Saan-
duri Mai Hirudus tambənaye kidənniya, Mai Hirudus

---

* **6:11** 6.11 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai. † **6:21** 6.21 Ya Hirudiyaye sanju kadio - Sanju kənnasar fandoye kadio.

wakkillanju-a kajallawanju-a amwurawa cidi Galileye-aro
masəna kəji dabbaryeyeno.
22 Fero Ya Hirudiyaye ise bikke kirandənniya, Mai
Hirudus-a kusottowanju-a ye karwunja jauro kəjiyeno. Mai
Hirudusse ferodəro: «Awi yaye ronəm cəraanadəa suwore
niro njikke!» yeno.
23 Kansi juwune tiro: «Kore! Awodə reda cidiniyero
walyeno yaye, niro njikki,» yeno.
24 Daji ferodə culuwe yanjuro: «Yani, awiro tia korəkki?»
yenniya, Ya Hirudiyaye: «Kəla Yahaya Kasalamaye!» yeno.
25 Sadəman ferodə dəgalje na Maidəyero walde tiro:
«Wuro kərmamaro kəla Yahaya Kasalamaye curo buwu-
ruyen simiya, raakko!» yeno.
26 Maidə karwunju jauro kuttu yaye, kansi bonju-a
kusottowanju-a nangaro ferodəro daptuwu cəraanni.
27 Sadəman kowonanju laaro wada ce kəla Yahayayedəa
cuwudo yeno. Kowonadə leje kosolan kəla Yahayaye kamje
28 kəlanjudəa buwurulan cuwude ferodəro kaino, ti ye
ngoje yanjuro kaino.
29 Fuwurawa Yahayaye lawar adəa fangeranniya, isane
kaminnju ngojane caade kauriro casakke sənayera.

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

30 Kəngayambadə na Isayen captane awo cadəna-a jiɨri
jamaa alamjana-a sammaa tiro wulyeyera.
31 Isaye tayiro: «Arowo runde karaa na wunduma
bawo laaro leniyo, tussowo!» yeno, dalilnjudə am kada
kadami nanjaro isane waldai, har dama masəna dioyemaa
cawandənni nangaro.
32 Daji tayi runja maararo ngasaye karaa na wunduma
baworo leyera.
33 Amma ledu cadilan am kada tayia carune asujane bəla
samman caluwe silan cagase tayin fuwunno nadəro leyera.
34 Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure
tayia njunoyeno, tayi alama dimiya səni bawoa gai nangaro.
Daji awo kadan tayia alamdu badiyeno.
35 Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə
karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna.
36 Jamadəa salamme, bəla-a bəladeya-asoro leja awo
kəmboye cesiwo!» yera.
37 Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro
yowo!» yeno. Tayiye: «A! Leniye kəmbo dinariyus‡ yer
yindia yiwiye tayiro yiye wa?» yera.

‡ **6:37** 6.37 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

38 Isaye: «Burodi ndawu taw? Lenowo ruiwo!» yeno.
Lejane kerunniya, tiro: «Uwu buni yindi-a,» yera.
39 Daji Isa wada ce jamadəa yakca kəwu kəwuro kəla
kajim kəriyen napca yeno.
40 Adəgai amdə yaktane laa mia mia, laa fiwu fiwuro
napkera.
41 Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero
sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawan-
juro ce fuwu jamadəyen gənayera. Koro buni yindidə yea
tayi sammaro dagaryeyeno.
42 Tayi samma jawune kulyera.
43 Fuwurawadə gaptowo burodiye-a buniye-aa capkeran-
niya, jowo mewun yindin kesəmbəɗo.
44 Am burodi adəa jawunadə kongwa dəwu uwu.

Isaye kəla ingiyen silan ledu
(Mat 14.22-36; Yah 6.16-24)

45 Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwunno
bərəmdəa koja ci todəro bəla Baitsaidayero lejaro maararo
kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno.
46 Tayia salamgenniya, moduwa dioro kəla kau ku-
ruwuyero giwa.
47 Kəngal kikkurənniya, maaradə dawu ingiyen, Isa ye ti
tilonju lok kəla kauyen.
48 Karuwa dunoa nangaro fuwurawanju kiaddin fuwuro
lejairo kirunniya, Isa sa yakku buneyen kəla ingiyen silan
nanjaro kadio. Karənnjayen kodu cəraana duwon,
49 Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, kaime
kam nunaye cane burwu kesakko.
50 Tayi samma tia caruna ye, karwunja kamdəna ye.
Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma!
Bare rinuwwi!» yeno.
51 Daji tayiro kəldiye maaradəro kərgaanniya, karuwadə
gəm nəmgeno. Tai dajane ajapcana,
52 dalilnjudə maana lamar burodi uwuyedəa asujanni,
kəlanja tikkerəna nangaro.
53 Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Gennesaret-
tero isane maaradəa kekkero.
54 Maaradən jəpkeranniyama, am cididəye Isaa asuyera.
55 Adəgaima amdə cagase cididə ngaro tatardagane am-
nja dondiso kəla bənaramnjayen ngojane ndara yaye na ti
mbeji fanjanadəro njado badiyera.
56 Bəladeya, bi bəla, bi bəla kuloye, biya ndara duwon
na lejəna ngasoro am dondisodəa ngojane cawudəne ci
kalwunjuye runju lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa
lejana samma ngayera.

7

Tayir-a tayir gəni-a
(Mat 15.1-20)

1 Farisawa-a maləmba Attauraye laa-a Jerujalemlan isane
na Isayen capkadaranniya,
2 fuwurawanju laa mukkonja tayir gəni bəri jawui kero,
maananjudə mukkonja tuljanni.
3 Wotte Farisawadə-a yaudiya samma-a ada amwurawan-
jayea jaane mukkonja kalkallo tuljannia, kəmbo jawui-
wawo.
4 Kasuwulan isaiya, kasaldannia, kəmbo jawuiwawo.
Koro ada gade kada cadana cadi mbeji, gəmdowolom so,
tasa so, kulo so tulda gai.
5 Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-aye Isaro: «Awiro
fuwurawanəmdə ada amwurawayedəa koljane mukkonja
tayir gənin kəmbo jawuidə?» cane tia keworo.
6 Isaye tayiro: «Nayi mənafəkkaso, awo Kəmande kuren
ci Nawi Ishayayen kəlandon wuljənadə jire, kitawulan
ruwuwadadə gai. Tiye:

"Jama adə cilan wuro daraja sadi,
amma karwunjan nanin kuruwujana.
7 De sullo wua ambənsagai,
alamdunjadə wada kambe,"† cənna.

8 Wada Alaye kolluwe ada kambe gawwa.»
9 Koro tayiro: «Fagat, wada Alaye wanuwe adando garo
jauro nonuwwa!
10 Kuren Nawi Musaye: "Bawanəm-a yanəm-aro daraja
ye!"† koro "Kam duwon bawanju bi yanjua bassənamadə,
tia roro ceyeso!"† cənna.
11 Amma nayiye: "Kam bawanju-a yanju-aro: 'Awo nanin
nuwandoro təmanuwwadəa Alaro gənaakkəna,' cənia,
12 bare gadero bawanju-a yanju-aro banajəgənni," nuwi.
13 Adəgaima adando tatarnuwe mana Alayedəa bowuro
kalakkew. Koro awo kada jiɾi adə gai diwi,» yeno.
14 Daji Isa walde jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Nayi
samma fanowo, asunowo!
15 Awima awo deyalan curo kambero ngaye kamdəa tayir
gəniro cədima bawo, amma awowa curo kamben caluwidə,
tayima kamdəa tayir gəniro cadi wo.
16 [Kam səmonjuamadə fanjo!]»
17 Isa jamadəa kolje fadoro kərgaanniya, fuwurawanjudə
kəla misal adəyen tia keworo.

† **7:7** 7.6-7 Ish 29.13 † **7:10** 7.10 NL 20.12; SK 5.16 † **7:10** 7.10 NL 21.17; Lew 20.9

18 Isaye tayiro: «A! Nayi ye kəla jakkadaa wa? Awi
yaye deyalan curo kambero ngaanadə kamdəa tayir gəniro
cədiwaworo nonuwwi wa?
19 Dalilnjudə karwunjuro gəni, curonjuro ngaye tiyin-
juyen culuwi,» yeno. Adəgainin kəmbo samma halallo
asuyeyeno.
20 Isaye walde tayiro: «Awo curo kamben culuwidə, tima
kamdəa tayir gəniro cədi wo.
21 Dalilnjudə niadiwi so, jarawa so, nambarwu so, kam
njejo so,
22 kənjəna so, mangar so, nankəlado so, curoyindi so,
nanjane so, nandəɾi so, ngadar so, rokura so, hangalnambu
so karwu kambedəman caluwi.
23 Awo diwi ani samma curo karwudəyen caluwe kamdəa
tayir gəniro cadi,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando
(Mat 15.21-28)

24 Daji Isa cije nadəa kolje lardu bərni Tirre-a Sidonne-
ayero* leyeno. Bare wunduma ti mbejiro asujənniro fado
laaro kərgawo, amma gəradunjudə yojənni.
25 Kamu laa feronju kəlayakku karuwaa lawar Isaye
fangenniya, ise fuwunjun tungurumgeno.
26 Kamudə lardu Gəresse tia cidi Siri-Fenisiyelan ke-
sambo. Daji Isa sedandəa feronjulan dujoro tia ngəwuro
lowoyeno.
27 Isaye tiro: «Kolle burwon yalla jawo kulja, kəmbo
yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya,
28 kamudə tiro kalakciye: «Aaa, Kəma. Adə yaye
kərisodəma kəmbo yalla koljane cidiro cukkurunadəa
jawui,» yeno.
29 Daji Isaye tiro: «Kəla mananəm adəyen lene, sedandə
feronəmlan culuwuna,» yeno.
30 Adəgaima kamudə fadoro walladanniya, feronju kəla
dəgəllen bowada nayeyeno, koro sedandə tilan culuwuna.

Isaye kam muwa ye, kəgənji ye isangaduwu

31 Daji Isa lardu bərni Tirredəa kolje cidi bərni Sidon-
neyen koje bərəm Galileye cidi Bəlamewudəyero kadio.
32 Nadən tiro kam laa muwa ye, kəgənji ye cakkude Isaa
lowojane mukkonju tiro gənajuwo yera.
33 Isa kamdəa dawu am captanayen səgəriro kittuluwun-
niya, ngulondonju curo səmo yindi kamdəyero cakke lallaɾi
təwaje təlam kamdəyea leyeno.

---

* **7:24** 7.24 lardu bərni Tirre-a Sidonne-aye - Lardu kərdiyaye.

34 Daji Isa kəla samero sapce captiye sinje: «Efata!» yeno,
maana efatayedə fərəmdəne.
35 Sadəman səmo kamdəye fərəmde, awo təlamnjuro
mana dapcəgəna ye wuide, farakko manadu badiyeno.
36 Isa amdəro wada ce bare wundumaro wuljaganni
yeno. Amma wada ce sapciyi yaye, cayemaa kojənaro
manajaidəma.
37 Amdə jauro naa kojənaro ajapcane: «Awisoa kalkallo
cədəna, har muwasoa fanjairo cədi ye, kəgənjisoa mana-
jairo cədi ye!» cani.

8

Isaye am dəwu dewu ambadu
(Mat 15.32-39)

1 Yim anin caye gai jama kada na Isayen mbeji, koro
awima kəmboye nanjan bawo. Daji Isa fuwurawanjua
nanjuro bowoje tayiro:
2 «Jama kada adəa njunokkəna, dalilnjudə ku rokkonilan
kawunja yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nan-
garo.
3 Kənanjaa duwon tayia fannjaro lejaro salamməkkia,
jawallan dunonja baworo walji, laanja kuruwun isana
nangaro,» yeno.
4 Fuwurawadəye tiro: «Ndaran gəle karaa adən kam
rakce kəmbo cuwande jama ania ambaji?» yera.
5 Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne ki-
worənniya, tiro: «Tulur,» yera.
6 Daji Isa jamadəa cakke cidin napkera. Burodi tulurdəa
ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu
jamadəyen gənaja cəne fuwunjan gənayera.
7 Buni sanana ye nanjan mbeji. Isa bunidə yea ngoje Alaro
ardiyenniya, fuwurawanjuro ce fuwu amdəyen gənaja
yeno.
8 Jamadə jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa
capkeranniya, jowo kalaram tulur kesəmbəřo.
9 Nadən am alama dəwu dewu gai mbeji. Daji Isa jamadəa
salamgenniyama,
10 ti-a fuwurawanju-a maararo ngasaye cidi Dalmanu-
tayero leyera.

Alama sameye mada
(Mat 16.1-4)

11 Daji Farisawa laa isane kambiwu Isaro njəddo badiy-
era. Tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo
mayera.

12 Amma Isa captiye sinje: «Awiro am jaman adəye alama majaidə? Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama fima am jaman adəyero fəlediyiwawo,» yeno.
13 Daji tayia kolje maaradəro walde ngaye bərəm falje kanji todəro koyeno.

Yis Farisawa-a Mai Hirudus-aye
(Mat 16.5-12)

14 Fuwurawadə ngessane burodi ngojanni. Burodi fal curo maaradəyen gənia, nanjan awo kəmboye bawo.
15 Isa səmonja kasse tayiro: «Yis Farisawaye-a Mai Hirudusse-aro hangal gənanowo!» yeno.
16 Tayidə kattenjan kəla burodinja bawoyen mana badiyera.
17 Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kəla burodi nandon bawoyen mananuwidə? Ra, kua yaye ruwe asunuwwi wa? Nayi kəla tikkerənaa wa?
18 Simndoa duwon ruwwawo wa? Səmondoa duwon fanuwwawo wa? Ra, nayi ngeskada?
19 Burodi uwu am dəwu uwuro fəsakkeyekkəniya, gaptowodən jowo ndawu yimbəɾuw?» yeno. Tiro: «Mewun yindin,» yera.
20 Isaye: «Koro burodi tulur am dəwu dewuro fəsakkeyekkəniya, gaptowodən jowo kalaram ndawu yimbəɾuw?» Tiro: «Tulur,» yera.
21 Daji tayiro: «To, kua yaye asunuwwi wa?» yeno.

Isaye kambu isangaduwu

22 Isa-a fuwurawanju-a bəla Baitsaidayero kadiranniya, am laa kambu laaa cawude Isaa lowojane kamdəa lejo yera.
23 Daji Isa mukko kambudəyea cədane tia jeje ngawo bəlayero kittuluwo. Simnjuro lallaɾi təwajiye tiro mukko gənajiye: «Awo laa rumi wa?» cəne tia kiworo.
24 Kambudə kəla sapce: «Aaa, am rukki, amma alamanja kəska dadajai gai,» yeno.
25 Koro Isa walde simnjuro mukko gənayeyenniya, ricce sim cuwande awiso farakko curuiro walyeno.
26 Daji Isaye: «Bare bəladəmaro waldəme ngaammi!» cəne kamdəa salamje fadoro lejo yeno.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

27 Isa-a fuwurawanju-a bəladeyaso cidi bərni Kaisariya Filifiyen dasaanadəro leyera. Kəla jawallen duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo.

28 Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama cani, laa ye Nawi
Iliya cani, laa ye nawiya kureye falnja cani,» yera.
29 Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne
tayia kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwudə wo!»
yeno.
30 Amma Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro ti
wunduro wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

31 Koro Isa fuwurawanjuro Ala kadarjəna *Tada Kambedə
kuttu tai daje cane amwurawa-a wurawa ɾimannaye-a
maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu
yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno.
32 Adəa federo tayiro wulyeyeno. Biturus tia səgəriro
cuttuluwe tiro njəkkado badiyeno.
33 Amma Isa suworde fuwurawanjua kirunniya, Biturusso
jəkkade: «Nani kolle, Yiwulis! Awo karwunəmlan tam-
madə Alaye gəni, kambe!» yeno.
34 Daji Isa jamadə-a fuwurawanju-aa nanjuro bowoje
tayiro: «Kam laa wua ga cəraanaa, məradu kəlanjuye wajo
kəskanju karmoye* ngojo wua səga.
35 Dalilnjudə wundu duwon ronju ɾiwo cəraanamadə
ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu-a kawuɾi kəji
Alaye-a nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəɾiwi.
36 Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda
riwanju?
37 Awi gəle kam ce ronju cuwandi?
38 Wundu duwon jaman diwi Alaro nan'ansi njəddoye
adən kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada
Kambedə ye daraja Bawanjuyen malaiyawa sameye-a rokko
isiya, tia nanguji,» yeno.

9

1 Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa
na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa
Alaye kənduwoaro walde isi carui,» yeno.

Kalmaram: Tada Kambe
Alama kərwu yer uwu gai kawu Bargaande Isa Almasiwu tambidəro, Nawi Daniyel kənnasimlan kuris Alaye-a malaiyawa kada kadami-aa kiro. Nawi Daniyel curui ngai duwon, alama adamgənaye laa curo fofou sameyen ise kuris Alayedəa nayeyeno. Ala tiro kənduwo-a daraja-a kərmai-aa ce jama duniaye samma tiro ambətkeyera.

---

* **8:34** 8.34 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

Kərmainjudə sawisoro dəgai, təmmaro ceriwawo. Kam kəlanjun Nawi Daniyel mana cədənadə tima Isa Almasiwudə wo.
Bargaande Isa ngəwuro kaala Tada Kambedən faidade kəlanjua adamgənaye kuranjadəro ngoyeno. Awi maananjudə? Jiɨri awo kitawulan ruwuwadadə gai, Ala kadarjəna Tada Kambedə kuttu tai daje cane wurawa adinwu yaudiyaye tia wajane roro keyeso, koro kawu yakkua roaro walje ciyeno. Adəgaima ti biwu cədannidə biwu duniaye ngoje, har Ala ronju njodəa ardije ambo gawara kaino. Adəma nangaro Tada Kambedə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji, koro ambo wowom gənaduwuye ye mbeji. Kiyama wakkajiya, Tada Kambedə duniaro walde ise jama duniaye sammaro shara cəddi.

Isaye darajanjua fəledu
(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

2 Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. Fuwunjan Isaye alamanju falde
3 kajəmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro walyeno, jiɨri wunduma dunialan kare tulje rakce buljiwawodə gai.
4 Koro Nawi Iliya-a Nawi Musa-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera.
5 Daji Biturusse Isaro: «Sayinna, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno.
6 Awo wuljidəmaa nojənni, tayi rijana nangaro.
7 Daji fofou ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauro raakkəna. Mananju fanowo!» yeno.
8 Sadəman memeyeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.
9 Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isa tayiro sapciye bare awo caruna adəa wundumaro wuljaganni, sai Tada Kambedə karmolan cijiya duwon yeno.
10 Tayi ye lamar adəa curonjan royera, amma awi maana karmolan ciduyedə woro kattenjan tawori kasarga.
11 Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo.
12 Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya burwon ise awiso kalkallo kalakci. Awiro gəle kitawulan Tada Kambedə tai daje kuttu cane am tia rujane wajai ruwuwadadə?

---

* **9:11** 9.11 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

13 Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna, koro awiso
kuttu ronja cəraanaa tiro keddo, jiɨri kəlanjun kitawulan
ruwuwadadə gai,» yeno.

Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)

14 Na fuwurawa gapcanadəyero kadiranniya, am kada
kadami tayia dirijane kəljana, koro maləmba Attauraye ye
tayiro kambiwu caddi kero.
15 Jamadə Isaa kerunniyama, tayi samma ajapcane cagase
isane tia lewayera.
16 Daji Isaye fuwurawadəro: «Kəla awiyen tayi-a kam-
biwu diwi?» cəne tayia kiworo.
17 Curo jamadəyen kam laaye tiro: «Sayinna, tadani niro
njukkudəkko. Ti karuwaa, sedandə tiro mana dapcəgəna.
18 Ndaran yaye karuwadə tia cədaiya, tia cidiro bəp
gəpce, cinju nga bilwua sheɨrinju nalje suduji. Sedandəa
dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya, tayiro katkero,»
yeno.
19 Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwu,
har sawi gairo dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia
rannjakki? Tadadəa wuro sukkudowo!» yeno.
20 Daji tadadəa tiro kekkudo. Sedandə Isaa kirunniyama,
tadadəa bakce, kar kar loloje cidiro cure cinju nga bilwua
fərwəryeno.
21 Isaye bawa tadadəyedəro: «Tən sawi gai adə tiro
wakkajiyi?» cəne tia kiworo. Kamdəye tiro: «Gananjun.
22 Tia njejoro ngəwuro kannu so, ingi soro gəpcəgəna.
Rangəmia, marne njunosane andia sasane!» yeno.
23 Daji Isaye tiro: «A! Rangəmia? Kam duwon
mərsajənamadəro awiso yoji!»
24 Sadəman bawa tadadəye kowo sapce:
«Mərsanjəkkəna, marne kambərsenambunin
banasəgəne!» yeno.
25 Isa am kada nadəro cagase isairo kirunniya, sedandəro
jəkkade: «Nima sedan muwa kəgənjima, wada njikki, tia
kolle luwe, bare gadero tiro ngaammi!» yeno.
26 Daji sedandə burwu cakke tadadəa tai daje bakce
fərdakce kolje kiluwo. Tadadə alama kamin gairo walje,
har am ngəwuye: «Ti bawo, nuna!» yera.
27 Amma Isa tia mukkoyen cədane sapkenniya, tadadə cije
dayeno.
28 Isa fadoro kərgaanniya, fuwurawanjuye runjan tiro:
«Awiro sedandəa duda andiro katkero?» cane tia keworo.
29 Isaye tayiro: «Moduwan gənia, jawal sedan jiɨri adəa
duduye bawo,» yeno.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45)

30 Daji Isa-a fuwurawanju-a nadəa koljane cidi Galileyen
koyera. Isa wunduma nojiya cəraanni,
31 dalilnjudə fuwurawanjua alamji nangaro. Tayiro:
«Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagane tia roro
ceyesi. Ngawo tia ceyesənayen kawu yakkua roaro walje
ciji,» yeno.
32 Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, koro tia
kororo riyera.

Wundunja kura wo?
(Mat 18.1-9; Luk 9.46-50)

33 Daji Isa-a fuwurawanju-a bərni Kafarnaambo kadira.
Isa curo fadoyen duwon, tayiro: «Kəla awiyen jawallan
kambiwu diwidə?» cəne tayia kiworo.
34 Amma tayi cinja kajanni, dalilnjudə jawallan kambiwu
kəla wundunja kura woyen cadəna nangaro.
35 Daji Isa napce tayi mewun yindindəa bowoje tayiro:
«Kam laa fuwumaro waldu cəraanaa, jama sammaye
ngawoma-a wolodinja-aro waljo!»
36 Daji tadaana laaa ngoje dawunjan isadayeyeno.
Tadadəa nganjiro ngoyenniya, tayiro:
37 «Wundu duwon tadaana adə gaia cunilan† cəmowonamadə, wumaa səmowo. Koro wundu duwon
wua səmowonamadə, wua gəni, ti wua sunodənamadəa
cəmowo,» yeno.
38 Yahayaye Isaro: «Sayinna, kam laa sedanso cunəmlan
duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeiye!»
yeno.
39 Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, dalilnjudə wun-
duma cunilan awo ajabba cədidə rakce diwini wuljiwawo.
40 Awoa kam lawalamande gənidə kaande.
41 Wundu duwon nayi Almasiwuye nangaro ingi kənjaye
gəmdowolom fal njadənamadə, jiremaro nayiro wulnja-
gakki, təmmaro mukowanju fucciwawo.

Awiso njakke biwu dimiro hangal gənane!

42 «Wundu duwon tadawa sanana wua mərsasanaso
aniye falnjaa cakke talje biwu cədidə, kamdəye daunjuro
kau neduram mafəndi lujagane bərəmbo gəpcaanama tiro
ngalwo.
43 Mukkonəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme!
Mukko yindia kannu təmmaro nuiwaworo ngawodəroa,
maskin ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

---

† **9:37** 9.37 cunilan - Isa nangaro.

44 [Curo jaannamayedən kuɾi tiyidəa jawuidə sanuiwawo,
koro kannudə ye təmmaro nuiwawo.]
45 Koro sinəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme! Si
yindia kannuro nia gəptuwudəroa, dungu ro sawisoyero
ngaammama niro ngalwo.
46 [Curo jaannamayedən kuɾi tiyidəa jawuidə sanuiwawo,
koro kannudə ye təmmaro nuiwawo.]
47 Koro simməm njakke talləme biwu dimia, tia kulaine!
Sim yindia kannuro nia gəptuwudəroa, sim falla nodo
bargaa Alayero ngaammama niro ngalwo.
48 Curo jaannamayedən kuɾi tiyidəa jawuidə sanuiwawo,
koro kannudə ye təmmaro nuiwawo.
49 «Wunduso kannulan mandaaro walji.‡
50 Mandadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jiɾi fin gəle
cayenju gairo walji? Adə nangaro nayi kəlando mandaaro
wallowo, amando-a ye nanlewan dəgaiwo!»

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

10

Kambiwu kəla kamu dəptayen
(Mat 19.1-12)

1 Daji Isa nadəa kolje cidi Yahudiyaye ngawo bərəm
Jordaniyen dəganaro leyeno. Caye gai jama kada tiro
captagane, koro walde tayia alamdu badiyeno.
2 Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kam kamunju
dəptadə halal wa?» cane tia keworo.
3 Isaye tayiro: «Awi Nawi Musa nayiro wadaro njado?»
yeno.
4 Tiro: «Nawi Musa kakkadu kamu dəptaye ruwunəme
tia koldu kwaro amarjəgəna,»† yera.
5 Isaye tayiro: «Kəlakibbundo nangaro Nawi Musa wada
adəa nayiro ruwungeyera.
6 Amma badiduramnin: “Ala tayia kongwa-a kamu-aro
alakkeno.”†
7 “Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro
kərdiye
8 tayi yindiso tiyi fallo waljai.”† Adəgaima kua adən
fuwun tayidə yindi gəni, tiloro waljana.
9 Adə nangaro awo Ala kəljənadəa bare kam firjənni!»
yeno.
10 Tayi fadon duwon, fuwurawanju kəla mana adəyen tia
keworo.

---

‡ **9:49** 9.49 kannulan mandaaro walji - Bonedə, tilaman kambərse kambe kibbaji. † **10:4** 10.4 SK 24.1-4 † **10:6** 10.6 Bad 1.27; 5.2 † **10:8** 10.7-8 Bad 2.24

11 Isaye tayiro: «Wundu duwon kamunjua dəpce gade
niyajənadə tiro biwu cədde kənjəna cədəna.
12 Koro kamu duwon kwanjua dəpce gade niyajənadə, ti
ye kənjəna cədəna,» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu
(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

13 Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro
cawudi duwon, fuwurawadə amdəa wusayera.
14 Isa adəa kirunniya, karwunju waje fuwurawanjuro:
«Yalladəa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo
bargaa Alayedə am tayi gaiye nuwanja, diye!
15 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana
gai nodo bargaa Alayedəa kasaccənnidə təmmaro ngayi-
wawo!» yeno.
16 Daji yalladəa nganjiro ngoje kəlanjaro mukko gənajiye
tayiro barga dəpkeyeno.

Gaɾiwu laaye ro sawisoye mada
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

17 Isa cije jawal kidanniya, kam laa cəgase ise fuwunjun
tungurumje tiro: «Maləm ngəlama, awi dikke ro sawisoye*
fandəkki?» cəne tia kiworo.
18 Isaye tiro: «Awiro wua ngəlaman bowosəmi? Ala
gənia, wunduma ngəla bawo.
19 Wadawadəa nonəmma:† Bare ro kambe tuluwummi,
bare kənjəna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda
kambu dimmi, bare kamba jambanəme kəndanju bummi,
bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!»† yeno.
20 Kamdəye: «Sayinna, tən gananilan wada ani sammaa
gakkəna,» yeno.
21 Isa tia ninije kirawo. Tiro: «Awo fal nia maunjəna.
Lene kəndanəm sammaa lade talaawaro ye, arsiyi samelan
fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno.
22 Kamdə mana adəa fangenniya, ti jauro gaɾiwu nangaro
fəkkanju kərje karwu kuttuaro sapkadan.
23 Isa memeje fuwurawanjuro: «Gaɾiwuye nodo bargaa
Alayero ngawonju jauro jau, diye!» yeno.
24 Fuwurawadə mana adəa ajapkera. Amma Isa walde
tayiro: «Tadawani, nodo bargaa Alayero ngawodə jauro
jau!
25 Gaɾiwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro
kaɾimoye cuwuɾi ɾiwurayen kodunjuma budu wo!» yeno.

---

* **10:17** 10.17 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. † **10:19** 10.19 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **10:19** 10.19 NL 20.12-16; SK 5.16-20

26 Fuwurawadə cayemaa kojənaro ajapcane amanjaro:
«Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera.
27 Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro gəni.
Alaro awiso yoji!» yeno.
28 Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia
njəgaiyena,» yenniya,
29 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma cuni-a
kawuɾi kəji Alayedə-a nangaro fado, bi yeiya, bi kanna, bi
bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənadə
30 dunia adəman fado, yeiya, kanna, ya, yalla, kulo
gadegade mia mia kuttu-ason cuwandiwawoma bawo. Koro
leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi.
31 Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro
daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

32 Isa-a fuwurawanju-a jawal Jerujalembe ngojana du-
won, Isa tayin fuwunno ledu cədi. Fuwurawadə ajapcana,
koro am tia jagaisodə ye rijana. Koro Isa walde mewun
yindindəa səgəriro cuttuluwe awo tiro fuwun wakkajiyidəa
tayiro wulduwu badiyeno.
33 Tayiro: «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambedəa
mukko wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-aro
sərəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde mukko
kərdiyayero casakke,
34 tayi ye tia rujane tiro lallaɾi təwajagane kirwolan
jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,»
yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye
(Mat 20.20-28)

35 Daji tadawa Jabadiye Yakuba-a Yahaya-a na Isayero
isane tiro: «Sayinna, awo njuworiyemadəa andiro
saddəmiya, rayiye!» yera.
36 Isaye tayiro: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne
tayia kiworo.
37 Tiro: «Marne, kərmainəm darajaa fandəmiya, kolsane
nammiyo, fal kəmboramməmlan, fal ye wailanəmlan!»
yera.
38 Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ran-
guwe kənjaram yakkidən yawi wa? Koro ranguwe kasala
dikkidəa diwi wa?»‡ cəne tayia kiworənniya,
39 tiro: «Aaa, rangiye!» yera. Isaye tayiro: «Kənjaram
yakkidən yawi ye, kasala dikkidəa diwi ye.

‡ **10:38** 10.38 kənjaram-a kasala-a - Bone nja.

40 Amma kəmborammilan so, wailanilan so naptadə, wu
gəni kambo amargəkki, na anidə am tayiro dabbargaa-
daye,» yeno.
41 Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya,
Yakuba-a Yahaya-aro gərgayeyera.
42 Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, curo
jama kərdiyasoyen am duwon jama tayia maiyaro ngo-
janasodə talaawanjaa jauro raccaana, koro fuwumanjaso ye
amnjaro kənduwo fəlejagai.
43 Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon
kuraro waldu cəraanamadə wolodindoro waljo!
44 Koro wundu duwon fuwumandoro waldu
cəraanamadə kaɾea nayi sammayero waljo!
45 Awoa Tada Kambedəma tiro nanwolodi caddoro gəni
kadio, nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,»
yeno.

Isaye kambu laa cunju Bartimawus isangaduwu
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

46 Isa-a fuwurawanju-a bəla Jerikoyero kadira. Jama
kada-a rokko Jerikolan keluwunniya, kambu laa cunju
Bartimawus tada Timawusse ci jawallen napkada lowo cədi
mbeji.
47 Isa kam Najarattedə kojiro fangenniya, kowo saptu
badije: «Isa, Tada Mai Daudaye,§ wua njunosəne!» yeno.
48 Am ngəwu tiro jakkade mədək napco yera, amma
cayea kojənaro kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua
njunosəne!» yeno.
49 Daji Isa daje: «Tia bowonowo iso!» yeno. Kambudəa
bowojane: «Bare təma kolləmmi! Cine nia bowonji,» yera.
50 Kambudə awonju jaktuye gəpce cije na Isayero kadio.
51 Isaye tiro: «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia
kiworo. Kambudəye: «Sayinna, sim fandəkkiya, raakko!»
yeno.
52 Daji Isaye tiro: «Lene, kambərsenəm nangaro
njəkkawo fandəmma!» yeno. Sadəman sim cuwande
jawallan Isaa ga badiyeno.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

11

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo
(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

§ **10:47** 10.47 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

1 Jerujalemba karənjane gəre bəlawa Baitfaje-a Baitani-
aye na Kau Jaitunnedəro kadiranniya, Isa fuwurawanjuye
yindi cunode
2 tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama,
koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi.
Fərangowo kudowo!
3 Kam laaye nayiro: “Awiro adəa diwi?” cənia,
tiro: “Kəmadə tilan məradunjua, kərmama kalakci,”
wulgənowo!»
4 Daji lejane kuttadə lailan ci fadoyen tuwada nayeyera.
Kuttadəa fərakcai duwon,
5 am laa nadən daadaye tayiro: «Awi diwi? Awiro
kuttadəa fəranguwi?» yera.
6 Jiɨri Isa tayiro wuljəgənadə gairo jaawu cadəne amdə ye
tayia kolyera.
7 Daji kuttadəa* na Isayero cawude kalwunja kəladəro
ferjagane Isa juwane napkeno.
8 Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye
ngəlai karaan kamjanadəa səretkera.
9 Am fuwu gərjana so, ngawonnju jaana so kowo sapcane:
«Hosanna!† Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!
10 Nodo bawande Mai Daudaye isimadəa bargaajo!
Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† cani.
11 Adəgaima Isa Jerujalembo ise Fado Alayero kərgawo.
Awiso kirunniya, dunia ləmjəna nangaro, tayi mewun
yindində-a rokko caluwe bəla Baitaniyero leyera.

Isaye ya tarmuye baskudu
(Mat 21.18-22)

12 Wajənanjua Isa fuwurawanju-a bəla Baitaniyelan
keluwunniya, kəna tia kida.
13 Kuruwun ya tarmuye kalunjua kirunniya, waneye tada
cuwandi cəne nadəro kadio. Kadinniya, kalu gənia, awima
cuwandənni, dalilnjudə sa tarmuye gəni nangaro.
14 Daji Isaye tarmudəro: «Bare wunduma gadero
tadanəm juwunni!» yeno. Koro fuwurawanju adəa fangera.

Isa Fado Alayen
(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

15 Daji Isa-a fuwurawanju-a Jerujalembo kadira. Isa
balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-aa
dudu badiyeno. Tewur wuɨri canjimasoye-a napturam
tattawar ladomasoye-aa təmbalje
16 wundu yayero Fado Alayedəyen karea kodu dapkeyeno.

---

* **11:7** 11.7 kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembo kəlewan ngayiye. † **11:9** 11.9 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **11:10** 11.9-10 Jaw 118.25-26

17 Daji jamadəa alamje tayiro: «Kitawulan ruwuwada:
“Fannidəa fado moduwaye jama dunia sammayelan bowo-
jai,”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»†
yeno.
18 Wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a adəa
fangeranniya, jawal Isaa njejoye madu badiyera. Isaa
rijana, dalilnjudə jama samma alamdunjudəa ajapcana
nangaro.
19 Dunia ləmgenniya, Isa-a fuwurawanju-a bərnidən
keluwo.
20 Wajənanjua suwa ləp jawaldəyen kojai duwon, ya
tarmuyedəa har fərdunjuro ngau ngamjəna kero.
21 Daji Biturus takce Isaro: «Sayinna, akko rui! Tarmu
baskunəmmadə ngamjəna!» yeno.
22 Isaye tayiro: «Alaa mərsanowo!
23 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kau ku-
ruwu adəro: “Cine bərəmbo fidəgəne!” cəne karwun-
jun shekku baworo awo wuljənadə wakkajiro mərsajiya,
wakkaji.
24 Adə nangaro nayiro wulnjagakki, awi yaye moduwalan
koruwiya, tia fanduwwaro mərsanowo, kaandoji.
25 Moduwaro danuwwa duwon, kam laa karwun tawwaa,
tia gawurnowo! Bawando Mai Samema ye biwundo
gawurnjagai.
26 [Amma tia gawurnuwwia, Bawando Mai Samema ye
biwundo gawurnjagaiwawo.]»

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

27 Koro Isa-a fuwurawanju-a waldane Jerujalembo kadira.
Isa curo Fado Alayen dadaji duwon, wurawa ɾimannaye-a
maləmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane
28 tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro
kənduwo awo ania dioyedəa njo?» cane tia keworo.
29 Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wuro
jaawudəa sewo. Siwia, wu ye kənduwo filan awo ania
dikkidəa nayiro wulnjagakki.
30 Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra
kamben? Wuro jaawudəa sewo!» yeno.
31 Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea,
andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori.
32 Amma “kamben” wulliye wa?» yera. Adəa wuldun-
jadə, jamadəa rijana, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro
ngojana nangaro.

† **11:17** 11.17 Ish 56.7 † **11:17** 11.17 Iri 7.11

33 Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye
kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

12

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye
(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

1 Daji Isa misalnin wurawa adinwuyesoro manaduwu
badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe cəde garje
curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu
juworoye kidando. Daji jərwudəa jərwuwu laaro agərijiye
bəlawuroro sapkada.
2 Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kaɾeanju
laaa na jərwuwudəyero kinodo.
3 Amma jərwuwudə tia cadane bakcane mukko dea
duyera.
4 Koro walde kaɾea gade kinodo. Ti yea cadane kəlanju
bakcane tia basaryera.
5 Koro walde kaɾea gade kinodənniya, tia roro keyeso.
Koro kaɾeawa gade kada kinodo. Laanjaa bakkera, laanjaa
keyeso.
6 Kamnju falma tiro gapcuwo, tadanju jauro cəraanadə.
Darye tiye: «Tadaniro daraja cadi,» cəne tia nanjaro kinodo.
7 Amma jərwuwudə kattenjan: «Adəma warasamadə wo!
Arowo tia yejiyo, warasadə kaandero walji!» yera.
8 Daji tia cadane roro ceyese ngawo jərwudəyen gəpkera.
9 To, kəma jərwuyedə awi cədi? Ise jərwuwu ania roro
ceje am gadero jərwunjudəa ci.
10 Awo kitawulan ruwuwada adəa kəranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.
11 Adə kəndo Kəmandeye,
andiro jauro ajabba!”»†

12 Jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə
kəlanjaman misaldəa kidoro asujana nangaro. Daji tia
koljane sapkadara.

Kambiwu kəla akki njoyen
(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

13 Daji wurawa adinwuyesodə Isaro curo mananjuyen
bəlaa lajaa cane Farisawa laa-a am Mai Hirudussa jaana
laa-aa nanjuro kenodo.
14 Kadiranniya, tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, wundu-
maa rinəmbawo yero noniyena, dalilnjudə gayirnəmbawo,

† **12:11** 12.10-11 Jaw 118.22-23

jawal Alaye kalkallo yikkərami nangaro. To, Kaisarro* akki
njodə halal ra haram? Yiye ra bare yiyende?» cane tia
keworo.
15 Amma Isa nanmənafəknjadəa asuje tayiro: «Awiro
wua rijamsuwi? Wuro dinariyus† sukkudowo rukke!» cəne
16 dinariyus tiro kekkudo. Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye
tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Kaisarre,»
yera.
17 Daji Isaye tayiro: «Awo Kaisarredəa Kaisarro yowo,
koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno. Adəgaima tia jauro
ajapkera.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

18 Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na
Isayero isane tiro koro cadde:
19 «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna
tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugəna
faccəgənayedəa niyajo yanjugənaro kaduwu majuwo!”†
ruwujəna.
20 Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada
cuwandənnin bawoyeno.
21 Yindiyedə ye kamudəa niyaje tada cuwandənnin ba-
woyeno. Yakkuyedə ye ngai.
22 Adəgaima tayi tulurdə tada cawandənnin bawoyera.
Darye kamudə ye bawoyeno.
23 To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen
kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.
24 Isaye tayiro: «Dalil nayi fattuwuwwayedə, kitawu bi
kənduwo Alaye nonuwwi, mare?
25 Karmolan cijaiya, larusa so, niya so cadiwawo, tayi
alama malaiyawa samelan dasaanadə gairo waljai.‡
26 Koro karmon cidudə, Attaura Nawi Musayen
kəranuwwi wa? Kitawulan na kannu dawu kəska
cambiyedən Alaye Musaro: “Wuma Ala Ibrahimbe-a
Isakuye-a Yakubaye-a wo,”† cənna.
27 Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye! Nayidə tai
danuwe fattuwuwwa!» yeno.

Wadawa samman finja kura wo?
(Mat 22.34-40)

---

* **12:14** 12.14 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **12:15** 12.15 dinariyus - Wuri tilan akki biyajai. † **12:19** 12.19 SK 25.5 ‡ **12:25** 12.25 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **12:26** 12.26 NL 3.6

28 Maləmba Attauraye falnja isəna kambiwunjadəa
kərənji duwon, Isa tayiro jaawu ngəla cinaro asuyenniya,
tiro: «Wadawa samman finja kura wo?» cəne tia kiworo.
29 Isaye tiro: «Sammaro kura wodə, tima: "Jama
Israyilawuye fanowo, Ala Kəmandedə ti tilonju lok.
30 Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan,
hangalnəm ngan, dunonəm ngan raye!"†
31 Koro yindiyedə: "Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo
raye!"† Wadawa aniro kura wo gade bawo!» yeno.
32 Maləm Attaurayedəye tiro: «Jirenəm, sayinna! Awo
wulləmmadə fagat: Aladə ti tilonju. Ti gənia, Ala gade
bawo.
33 Tia karwunəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan
raame kəmaskinəm yea kəlanəm gairo rawodə, layaso-a
sadaaso-a sammaro kura wo!» yeno.
34 Isa maləmdə hangal kəjiaro juwapcəgəna kirunniya,
tiro: «Ni-a nodo bargaa Alaye-a kattendo kuruwu gəni!»
yeno. Ngawo adəyen wunduma cinju mudu kaje tiro koro
gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

35 Fado Alayen Isa jamadəa alamdu cədi duwon, tayiro:
«Ndayilan maləmba Attaurayedəye Almasiwudə Tada Mai
Daudaye§ canidə?
36 Mai Dauda kəlanjuma Ruhu Alayen manaje:
"Kəmandeye Kəmaniro: 'Namme kəmborammilan duwon,
kəladowanəmba cidiya sinəmbero yakkəkko!' cənna."†
37 Mai Dauda kəlanjuma tia Kəmalan bowojənadə, nday-
ilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno. Jama jauro
kada karwu kəjiaro tia kərənjai.

Hal maləmba Attauraye
(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

38 Curo alamdunjuyen Isaye: «Maləmba Attaurayero
hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro
kasuwulan lewa darajaa-a
39 dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro
caraana.
40 Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui
ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro
gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jauro kura!» yeno.

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye
(Luk 21.1-4)

---

† **12:30** 12.29-30 SK 6.4-5 † **12:31** 12.31 Lew 19.18 § **12:35** 12.35 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † **12:36** 12.36 Jaw 110.1

41 Isa karən sanduwu sadaa fidaaramben napkenniya,
jamadə curo sanduwudəyero wuɾi fijagai lawarji duwon,
arsiyiwu kada isane wuɾi ngəwu fijagai kiro.
42 Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye ise gursu
kime* yindi fiyeyeno.
43 Daji Isa fuwurawanjua bowoje: «Jiremaro nayiro
wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə sadaa am
gadeye sammaa kojənaro fijəgəna.
44 Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti
ngudi duwon kəndanju sammaa fiyeyeno. Awo ronju
ɾiwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

13

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen
(Mat 24.1-44; Luk 21.5-38)

1 Isa Fado Alayen luwo cədi duwon, fuwurawanjuye fal
tiro: «Sayinna, akko rui kau ani-a soro ani-a jaumaro
ajabba!» yeno.
2 Isaye tiro: «Soro mafəndi mafəndi ania rumma, gəna?
Kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen
gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye
(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

3 Isa kəla Kau Jaitunnen na Fado Alaye turuidən napcəna
duwon, Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a Andarawus-a runjan
isane tiro:
4 «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro
awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo
fəlediyidə wo?» cane tia keworo.
5 Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia
njawatkənni!
6 Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma ti wo!” cane am
kadaa cawatki.
7 Kəriwu na karənso-a kuruwuso-alan nukcənaro
fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon
wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.
8 Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai
gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Cidi ye na gadegaden
loloji, koro kəna ye na naro ngayi. Awo ani samma
badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

---

* **12:42** 12.42 gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama. * **13:6** 13.6 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani.

9 «Hangal gənanowo! Ƒuwu majilissero njasade dan-
dalsolan kowonjai, koro wu nangaro fuwu gomna so, mai
soyen danuwi, tayiro shedaro walloworo.
10 Adəgaima sai kawuɍi kəji Alayedə jama duniaye sam-
maro wuldiyiya duwon.
11 Nayia njadane shararo njasadiya, bare kəla awo
wulluwiyen karwungai diwwi. Awo wulduye Ruhu Alaye
sadən nayiro njadidəa mananowo, dalilnjudə nayi gəni,
tima manaji nangaro.
12 Yaana yanjugənaa sərəcciye roro ceyesi, ƀawa ye
tadanjua ngai, tadawa ye ƀawanja-a yanja-aro tuɍu cadde
casakke tayia roro ceyesi.
13 Cuni nangaro† am samma nayia wanjai, amma
kam mərje har sa njeroramƀero‡ dəganamadə njəkkawo
cuwandi.

Bone kura
(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

14 «Sa duwon awo waada jauro ƀatti masiwa kudoma na
tia jussənnilan daada ruwiya,† (Kəradumadə asujo!), daji
am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja!
15 Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpcɛ kare ngo-
duro curo sorodəyero ngaanni!
16 Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro
waldənni!
17 Yim anin kamu curoa so, nganji cəmƀia sodə, kuttunja!
18 Bare awo adə nangəɍilan§ wakkajənniro Alaa korowo!
19 Dalilnjudə yim anin bone jauro kuttu mƀeji, bone
duwon sa Ala dunia alakcənayen tai kuro kudero ngaltema
jiɍinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiwawo nangaro.
20 Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia,
wunduma njəkkawo cuwandiwawo. Amma am kərejənadə
nangaro kawudəa fulujəna.
21 Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi
“Towonju ti!” cənia, bare tia yasarawwi!
22 Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya
kattuwuyeso-a isane alama so, awo ajabba ajabba so
cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa jambajane
cawatki.
23 Nayidə, hangal gənanowo! Kawu wakkajidəro, awo
sammaa nayiro wulnjagakkəna.

Kənde Tada Kambedəye
(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

---

† **13:13** 13.13 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ **13:13** 13.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambedə. † **13:14** 13.14 Dan 9.27; 11.31; 12.11
§ **13:18** 13.18 nangəɍi - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye.

24 «Amma ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji,
kumbal ye nurnju ciwawo,
25 sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa
sameye ye jauro lolojai.
26 Daji Tada Kambedə jauro kənduwoa-a darajaa-a curo
fofouyen isi carui.†
27 Adəgaima malaiyawanjua cunode talgəmo duniaye
dewu samman ci dajiram duniayen tai ci dajiram sameyero
yade amnju kərejənadəa capcai.

Misal ya tarmuye
(Mat 24.32-35; Luk 21.29-33)

28 «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije
kalu ɾijiya, nangəɾi karənjənaro nonuwwa.
29 Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, ti cinnalan del
karənjənaro* nonowo!
30 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanui-
wawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon.
31 Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro
baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!
(Mat 24.36-44; Luk 21.34-38)

32 «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa
wunduma nojənni. Bawadəro kajia, malaiyawa samelan
dasaana ye nojanni, Tadadə ye nojənni.
33 Hangal gənanowo, faadaro dəgaiwo, sanju nonuwwi
nangaro.
34 Alamanju kam bəlawuro cədi gai. Kənduwo fannjuro
kistuwuyedəa wolodiyanjuro koljiye wundunja yayero ki-
danju ce cinna guredumaro faadaro dəga cəne sapkadano.
35 Adə nangaro faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa kəma
fadoye isidəa nonuwwi nangaro, kajiri, bi bune, bi fajar,
bi suwa,
36 bare yekkinndo bawo kənəm diwi nayia nanjaganni!
37 Awo nayiro wulnjagakkənadəa wundusoro wulgəkki,
faadaro dəgaiwo!» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

14

Isaa roro njejoro mada
(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

---

† **13:26** 13.26 Dan 7.13-14 * **13:29** 13.29 ti cinnalan - Tada Kambedəye kəndenju del karənjəna.

1 Sala Laya Njəkkayirambe-a sala Burodi Yis Bawoaye-aro
kawu yindi gapco. Koro wurawa ɾimannaye-a maləmba
Attauraye-a jawal Isaa nangalan tame roro njejoye majai.
2 Tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango
casangənni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu
(Mat 26.6-13; Yah 12.1-8)

3 Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dəɾimayen* masəna
cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi məndemi
ye, jauro tamanna ye, cunju nardi ngoje ise səndaldəa
dauyen namje kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno.
4 Am laa awo adəa kutturo carune kattenjan: «Awiro
kawudidəa basarjidə?
5 Ca kawudi adəa dinariyus† yer yakku kojənaro calade
wuɾidəa talaawaro cadəna!» cane tiro saɾiwu gənaduwu
badiyera.
6 Amma Isaye tayiro: «Tia kollowo! Awiro tia suwolluwi?
Wuro jauro ser səddəna.
7 Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, koro sawi yaye,
raawwaa, ranguwe tayia banagəwi, amma wudə sawisoro
gəni curondon dəgakki.
8 Kamu adə awo rakcənadəa cədo. Kawudi adəa tiyiniro
fijiye sittəraniro wua dabbarseyeno.
9 Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia
ngayen kawuɾi kəji Alayedəa wuljai nguson, kamu adəa
takturo awo səddənadə yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

10 Daji Yahusa Iskariyot mewun yindindəye falnja Isaa
mukko wurawa ɾimannayero sərəttuwuro nanjaro leyeno.
11 Adəa fangeranniya, karwunja kəjije tiro wuɾi cadi cane
wadu ngoyera. Yahusadə dama Isaa tayiro sərəttuwuye
mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(Mat 26.17-25; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

12 Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon
ngəlaro Laya Njəkkayirambedəa‡ duwajaidə kidənniya,
fuwurawanjuye tiro: «Ndaran leniye masəna layayedəa
niro dabbarnjəgəiye bumi?» cane tia keworo.

---

* **14:3** 14.3 Siman dəɾima - Ti calan dəɾima duwon ngajənadə. † **14:5** 14.5 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. ‡ **14:12** 14.12 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə.

13 Daji Isa fuwurawanjuye yindi cunode tayiro: «Bərnidəro ngawowo, kam laa bule ingia ngojəna-a kəla
kəlluwi. Tia gaiwo,
14 fado duwon ngaanaye kəmadəro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masəna
layayedəa cadidə ndaran?”
15 Nayiro soro sameye ngim kura curon karea dabbargada fəlenjagai. Nadən masənadəa andiro dabbarsaganowo!»
yeno.
16 Daji fuwurawadə lejane bərnidəro ngasaye jiɍi Isa tayiro wuljəgənadə gai awiso kewando. Adəgaima masəna
layayedəa dabbaryera.
17 Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko kadira.
18 Napcana masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero
sərənsiyi, rokkomaro masəna diye,» yeno.
19 Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Wuma wa?» cəne tia koro badiyeno.
20 Isaye tayiro: «Curo mewun yindindəyen kərga, kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenadə.
21 Tada Kambedə saptidəma,§ jiɍi kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambedəa
kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno.

Masəna Kəmaye
(Mat 26.26-30; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)

22 Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyen-
niya, fəsakce tayiro ce: «Ngonowo, adə tiyini,» yeno.
23 Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce tilan
tayi samma kesano.
24 Isaye tayiro: «Adəma buni aman ndəptaye* duwon am
kada nangaro fidənadə wo.†
25 Jiremaro nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero
ingi inabbe† yakkiwawo, har yim nodo bargaa Alayen
bəɍinno yakkiro,» yeno.
26 Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau
Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu
(Mat 26.31-35; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

---

§ **14:21** 14.21 Tada Kambedə sapti - Isa nui. * **14:24** 14.24 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə. † **14:24** 14.24 NL 24.8; Iri 31.31-34 † **14:25** 14.25 ingi inabbe - Diben.

27 Isaye fuwurawanjuro: «Nayi samma ngaworo wal-
duwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidəa
bangəkkiya, dimiyadə tatardai.”†
28 Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi
Galileyero lekki,» yeno.
29 Biturusse tiro: «Tayi samma ngaworo waldai yaye,
wudə ngaworo waldəkkiwawo!» yeno.
30 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman
kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuro
angərsəmi,» yeno.
31 Amma Biturusse kowo dunoaro sapce tiro: «Dole
ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia
angərnjəkkiwawo!» yeno. Tayi samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye
(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

32 Na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, Isaye fuwu-
rawanjuro: «Na adən nammowo duwon, moduwa dikke,»
yeno.
33 Daji Isa Biturus-a Yakuba-a Yahaya-aa ngoje rokko
lejane karwunju kuttaje ronju jauro bannadu badiyeno.
34 Tayiro: «Karwuni jauro kuttajəna, har nukki gai. Na
adən danowo, faadaro dəgaiwo!» yeno.
35 Gana laa kuruwuje cidiro təmdiye, yojia, sa boneyedə
tia cədanniro moduwa dio badiyeno.
36 Tiye: «Bawani, awiso niro yoji. Kənjaram adəa‡
wulan ngone! Adə yaye awo wu raakkəna gəni, awo ni
raammadəma!» yeno.
37 Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi
nayeyeno. Biturusso: «Siman, kənəm wa dimi? Assha! Sa
fallo rangəme faadaro dəgambawo wa?
38 Bare jaraptuwwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo!
Ruhudə cəraana, amma tiyidə duno kəskea!» yeno.§
39 Koro walde leje mana cayedəlan moduwa kido.
40 Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno,
simnja nga kurwowujəna nangaro. Awo tiro wulduwuyema
nojanni.
41 Yakkuyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo
bowadando tussuwi wa? Cerəna! Sadə cədəna, Tada
Kambedəa mukko biwumasoyero sərəccaana.
42 Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del
karənjəna!» yeno.

Isaa ta
(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

† **14:27** 14.27 Jak 13.7 ‡ **14:36** 14.36 kənjaram - Kənjaram bone njaye.
§ **14:38** 14.38 ruhudə - Ro kambe.

43 Sadəman Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun
yindindəye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa
ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-
ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira.
44 Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye:
«Kam tiro lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo,
fərəstiwaworo yadowo!» cənna.
45 Daji Yahusa kadinniyama, na Isayero ise: «Sayinna!»
cəne tiro lewa darajaye kiddo.
46 Daji Isaa mukkon dap keda.
47 Am nanjun dajanadəye falnja kashagar ficce wolodi
ɾiman kurayea bakce səmonju tən kamgeno.
48 Isaye tayiro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna
wua gəndema gai taro wa isuwidə?
49 Yim nguson nandon Fado Alayen dəgaiye jamaa
alammək̀ki duwon, wua sədawwi. Amma awo kitawulan
ruwuwadadə wakkajo!» yeno.
50 Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.
51 Jairo laa mayafi gənia, awima tiyinjun bawo Isaa
jəgana mbeji. Amdə tia kedanniya,
52 mayafidəa koljiye de sul kiyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mat 26.57-68; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

53 Daji Isaa ngojane na ɾiman kurayero kesado. Nadən
wurawa ɾimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba
Attauraye-a samma ye capkadara.
54 Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado ɾiman
kurayedəro tia jəgane kərgaanniya, kannu gəttoro dawu
gureduwu Fado Alayen napkeno.
55 Wurawa ɾimannaye-a majiliswu samma-a sheda Isaa
roro njejoro mayera yaye, cawandənni.
56 Am kada kəlanjun sheda bowuye cadəna, amma cinja
tilojənni.
57 Daji am laa cijane sheda bowuye cade:
58 «Tiye: “Wudə Fado Alaye mukko kamben tədandəna
adəa wurnəkke curo kawu yakkuyen mukko kamben gəni
gade tandəkki,” ngai cəne fangeiye,» yera.
59 Amma kəla adəyeman cinja tilojənni.
60 Daji ɾiman kuradə cije dawunjan daje Isaro:
«Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin
shedajaidə?» cəne tia kiworo.
61 Amma Isa cinju kaje jaawu cinni. Koro ɾiman kuradə
walde tiro: «Nima wa Almasiwu Tada Ti Bargaayedə wo?»
cəne tia kiworo.

62 Isaye: «Wuma! Koro Tada Kambedə mukko kəmboram
Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen
kənde cədi ye ruwi,»† yeno.
63 Daji ɾiman kuradə kalwunju karje:* «A! Sheda jiɾi fi
gəle gade maniye?
64 Alaa gaskadunjudəa fanuwwa. Awi gəle təmanuw?»
cəne tayia kiworənniya, tayi samma tiro shara kamjagane
ronju tuluwoma jusso yera.
65 Daji laanja tiro lallaɾi təwatəwajagane simnju jakcane
tia babaktu badiyera. Tiro: «Nawinawi de!» cani.
Adəgaima gureduwudə ye tia cadane maɾin babakkera.

Biturusse Isaa angərdu
(Mat 26.69-75; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)

66 Biturus balballa fadoyedən cidiyan duwon, kir ɾiman
kuraye laa nadəro kadio.
67 Biturus kannu jəgətti kirunniya, tia ngəlaro ninije: «Ni
ye Isa kam Najaratte-a rokko kərgaw!» yeno.
68 Amma Biturus angərje: «Awo wulləmidəmaa nokkəni,
asukkəni!» yeno. Daji cinna ngaworambo culuwe gu-
dowom kokkore kekko.
69 Kirdə walde tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə
ye falnja!» yeno.
70 Koro Biturus walde angəryeno. Gana sam kidənniya,
am nadən dasaanadəye Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja
fal, ni kam lardu Galileye nangaro!» yera.
71 Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam
kəlanjun mananuwi adəa nokkəni!» yeno.
72 Sadəman gudowom yindiyero kokkore kekko. Daji
Biturus awo Isa tiro wuljəgənadəa takkeno. Isaye:
«Kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuro
angərsəmi,» cənna. Takkenniya, tai daje so ngoyeno.

15

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mat 27.11-14; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

1 Dunia wayenniyama, wurawa ɾimannaye-a amwu-
rawa jamaye-a maləmba Attauraye-a majiliswu samma-a ci
tiloaro sawari kedo. Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna
Bilatussero kesakko.
2 Bilatusse Isaro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne
tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno.
3 Wurawa ɾimannayedə awo kadan Isaa burwuyera.

---

† **14:62** 14.62 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 * **14:63** 14.63 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno.

4 Daji Bilatus walde tiro: «Kalakkəmbawo wa? Awo
kadan burwunjanadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo.
5 Amma Isa kua yaye tiro kalakcəgənni, har Bilatus
ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu
(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Yah 18.39–19.16a)

6 Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə kosoma fal
jama caworənadəa tayiro salamjiyi.
7 Sa adən kam laa amanju-a tuɾu cade kam ceyese kosolan
rojana mbeji, cunju Barabbas.
8 Daji jama na gomnayedəro isane awo caman tayiro
caddidəa njəddoro tia koro badiyera.
9 Bilatusse tayiro: «Mai Yaudiyayedəa wa nayiro salamn-
jagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo.
10 Awoa nandəɾinja nangaro wurawa ɾimannayedə Isaa
mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna.
11 Amma wurawa ɾimannayedə jamadəa casakke cuju
Isayero Barabbassa tayiro salamjuwo yera.
12 Bilatusse walde tayiro: «Awi gəle kam tia Mai
Yaudiyayelan bowonuwwadəro yiddəkki?» cəne tayia
kiworo.
13 Kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera.
14 Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye
baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera.
15 Daji Bilatus awo ronjaye cədiya cəraana nangaro,
tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma cakke Isaa kirwolan
jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu
(Mat 27.27-31)

16 Daji sojiyadə Isaa curo balballa gomnariyero caade
kəwunja sojiyaye sammaa bowojane capkera.
17 Kalwu kime* tiro lujagane aɾiawu kaɾiyiye† kəlejane
kəlanjuro gənayeyera.
18 Daji tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» wulduwu
badiyera.
19 Kalan kəlanju babakcane lallaɾi tiro təwajagane
fuwunjun tungurumjane tiro daraja kedo.
20 Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa
ɾinjane kajəmunju cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwuro
kesado.

Isaa kəskaro jaduwu
(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

---

* **15:17** 15.17 kalwu kime - Kalwu maila. † **15:17** 15.17 aɾiawu kaɾiyiye - Jawa kərmaiye.

21 Kam laa bəla Kuraneye mbeji, cunju Siman, tidə
Aleksanda-a Rufus-aye bawanja. Karaan cijəna kodu cədi
duwon, sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa
ngoje leyera.
22 Isaa na tiro Golgota canidəro kesado, Golgotaye
maananjudə Na Buwo Kəlaye.
23 Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro
kedo, amma kənjaro wayeno.
24 Daji tia kəskaro jajagane kajəmunju ngojane wundunja
yaye nuwanju cuwandoro walawala cade kattenjan dagary-
era.
25 Sa Isaa jajaanadə, sa ləgar suwaye.
26 Allo ayaunju kəlan ruwuwadadə: MAI YAUDIYAYE.
27 Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə
kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan.
28 [Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno.
Tiye: «Amso tia biwumaro ngoyera,»† cənna.]
29 Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja
kalakalakcane tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo
kawu yakkuyen tandəmidə,
30 nda kəskadən jəmme kəlanəm moye!» cani.
31 Wurawa ŕimannaye ye maləmba Attauraye-a rokko
adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro: «Am gadea
cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo!
32 Almasiwu Mai Israyilawuyedə kəskadən kərma jəpco,
ruiyo tia kasaddiyo!» cani. Gəndewu yindi ti-a rokko
jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye
(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

33 Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo
walje, har sa yakku kajiriyero kiado.
34 Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi,
Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani,
awiro wua kolsem?»
35 Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye:
«Fanowo, Nawi Iliyaa bowoji!» yera.
36 Daji falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo
ləpciye cuttuluwe karo lassiye Isaro sayeyeno. Tiye: «Nda
kollowo, Nawi Iliya ise tia kəskadən cəsayia, ruiyo!» yeno.
37 Daji Isa kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.
38 Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə§ samen
tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan.

‡ **15:23** 15.23 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye. † **15:28** 15.28 Ish 53.12 § **15:38** 15.38 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada.

39 Kajalla sojiyaye fuwu Isayen daadadə jiɨri Isa ba-
wojənadəa kirunniya, tiye: «Jiremaro kam adə Tada
Alayedəma!» yeno.
40 Kamuwa laa ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji.
Curonjan Meram Magdala-a Meram Yakuba Gana-a Josi-aye
yanja-a Salomi-a.
41 Sa Isa cidi Galileyedən tia jaane banajagai. Koro
kamuwa gade kada Isaa jaane Jerujalembo isana ye nadən
mbeji.

Sittəra Isaye
(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

42 Yim adə yim dabbarduye.* Wajiya yim tustuye
nangaro, dunia kajiriyenniya,
43 Isuwu kam Arimatiyaye, ti curo majiliswudəyen jauro
kam kura ye, nodo bargaa Alayedəye kəndenju gureji ye, na
Gomna Bilatussero ridu bawoaro leje kamin Isayedəa tiro
cadoro kiworo.
44 Bilatus Isa nagatto bawojənadəa ajapce kajalla so-
jiyayedəa bowoje Isa tussəna wa bawojənadəro kiworo.
45 Kajalladəyen Isa bawojənaro asuyenniya, kaminnjudəa
Isuwuro kaino.
46 Daji Isuwu leje lowowon batta linne ciwe kamindəa
kəskadəlan cəsaye battadən kəkərje kauri curo kauyen
lajana laaro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura
təmbalyeyeno.
47 Meram Magdala-a Meram Josiye yanju-a ye lawarjane
na Isaa sənajanadəa kero.

16

Karmolan cidu Isaye
(Mat 28.1-10; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

1 Yim tustuye koyenniya, Meram Magdala-a Meram ya
Yakubaye-a Salomi-a lejane kawudi kamin Isayedəro fi-
daaro kesiwo.
2 Mawuye yim burwoyea* suwa ləp kəngal kiluwunniya,
kauridəro leyera.
3 Kattenjan: «Wundu gəle ci kauridəyen kau kuradəa
andiro təmbalji?» cani.
4 Amma kəla sapkeranniya, akko kau mafəndidə
təmballada kero.
5 Kauridəro kasargaanniya, jairo laa kalwu bulla
kəmboramnin napkada kero. Tia kerunniya, karwunja tai
daje kamgadano.

---

* **15:42** 15.42 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.
* **16:2** 16.2 mawuye yim burwoyea - Ladu.

6 Jairodəye tayiro: «Bare karwundo kamdənni! Isa kam
Najaratte ti kam kəskaro jajaanadəa manuwi. Ti na adən
bawo, cijəna! Akko na tia sənajanadəa ruiwo!
7 Amma lenowo fuwurawanju-a Biturus-aro: “Ti nayia
burwonjane cidi Galileyero leji. Nayiro wulnjaanadə gai,
nadən tia ruwi,” wulgənowo,» yeno.
8 Daji karwunja kamdəna kar kar lolojaiaro kauridən
caluwe cagase leyera. Jauro rijana nangaro, wundumaro
awima wuljaganni.

Isaye fəleduwunju-a samero ledunju-a
(Mat 28.16-20; Luk 24.36-53; Yah 20.11-23)

9 [Mawuye yim burwoyea suwa ləp karmolan ciyen-
niya, Isa burwon Meram Magdala kamu tilan sedan tulur
dujənadəro fəleyaada.
10 Meram ye leje am calan Isa-a rokko dasaanadə kar-
wukuttaro cesiridəa najiye tayiro wulyeyeno.
11 Amma Isa roaro waljəna ye, Meram tia curuna yero
fangeranniya, njasarairo wayera.
12 Ngawo adəyen jiɾi gaden Isa amnja yindi karaaro ledu
cadidəro fəleyaada.
13 Tayi yindidə ye waldane amnja gapcanadəro wulyey-
era, amma tayi yea njasarairo wayera.
14 Koro fuwurawanju mewun tilondə masəna cadi du-
won, Isa tayi yero fəlediye kəla njasarainambunja-a
kəlakibbunja-ayelan tayiro kikkado, dalilnjudə am ngawo
cijənayen tia carunadəa njasarairo wayera.
15 Daji Isaye tayiro: «Dunia ngaro lenowo, kawuɾi kəji
Alayedəa adamgəna sammaro wulgənowo!
16 Kam kasacce tiro kasala caddənamadə njəkkawo
cuwandi, amma kam kasatturo wajənamadə wowom Alaye
tia cədai.
17 Am kasaccanamadə akko alama rakcane cadidə: Cuni-
lan sedanna dujai, təlamba gade bəɾin manajai,
18 kadi mukkon ngojai. Sum casaia, tayia lorujiwawo.
Mukkonja am dondiro gənajagaiya, nanlewa cawandi,»
yeno.
19 Kəma Isa mana adəa tayiro cəddənaye ngawon, tia
samero casade kəmboram Alayen napkeno.
20 Tayi ye lejane ndara yayero kawuɾi kəji Alayedəa
wuljagai adəgai duwon, Kəmadə tayia banajiye alama
kadan manadəa jirero tabbacciyi kərga.]

LUKA
Kawuɾi kəji Isa Almasiwuye
Luka ruwujənadə

Linjila Lukayedə

Kitawu Luka ruwujənadə, tima Linjila kənyakkuyedə wo. Luka lowotor cidi Gəresse. Ti kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Ruhu Alaye tia cakke lawar Isayea tən badiduramnjun jəgane hangallayen cucuwore fangenniya, awo ania sawije kitawunjudəa ruwuyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DƎLWU KITAWU ADƎA RUWUDUYE

1 Tiyofalas, Ala ngəwuro! Amnde ngəwu gərgam kəla lamarra dawunden wakkajana aniyen ruwuduro ngəssana,
2 jiɾi am duwon tən badiduramnin awo ania simnjan caruna-a mana Alaye sattuwumasoro waljana-adə andiro isanosaanadə gai.
3 Barganəmmin, tən badiduramnjan awo ani sammaa gakke hangallayen kokorəkke fakkəna nangaro, wu ye tayia sawinəkke niro kitawulan ruwunjəgəkki yekko.
4 Ngainin awowa niro njakkarana sammaa tabbatto nonəmi.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Lawar tambo Nawi Yahayaye

5 Jaman Mai Hirudus lardu Yahudiyaye cunodidən, ɾiman laa mbeji kəwu ɾimanna Abiyayen kərga, cunju Jakariya. Kamunju ye kaduwu Nawi Harunaye, cunju Alisabatu.
6 Tayi yindiso na Alayen jirewu, wada Kəmandeye sammaa taldu baworo jaana.
7 Tada cawandənni, Alisabatu rakce cambiwawo nangaro, koro tayi yindi kawu ngəwu jawuna.
8 Kəwu Abiyaye sanja dirije kidənniya, Jakariya ye kidanju nanɾimanne fuwu Alayen badiyeno.
9 Kəla ada ɾimannadəyen kamnja fal Fado Alaye na darajaaro ngawo kaaji cakkoro walawala cade Jakariyaa kəreyera.
10 Sa kaaji njakkoyen jama samma balballadən captana moduwa cadi duwon,
11 malaiya Kəmandeye laa kəmboram kaaji njakkoramben daada tiro fəleyaada.

12 Jakariya tia kirunniya, hangalnju jade karwunju pət
kamgada.
13 Amma malaiyadəye tiro: «Jakariya, bare rinəmmi, Ala
moduwanəm cəmowona. Kamunəm Alisabatu niro tada
kongwa njəkkambi, tiro cu Yahaya yakke.
14 Tiramnin jauro karwunəm kəjiji, koro tambonjudəye
am kada ye kəji fanjai.
15 Ti na Kəmandeyen kam darajaaro walji. Bare diben
bi mbal fimaa canni,* kawu tambimaro Ruhu Alaye tilan
dəgai.
16 Kaduwu Israyilaye kadaa jawal Ala Kəmanjayero
kalakciyi.
17 Tidə ro-a kənduwo-a Nawi Iliyayelan Kəmadəa bur-
woje ise bawaso-a tadawanjaso-a soloji, am ansiya Alaye ye
hangal jirewuyero kalakciyi. Adəgaima Kəmadəro jamaa
dabbarjiyi,» yeno.
18 Amma Jakariyaye malaiyadəro: «Awiawin mana
adəa jirero nokki? Akko wu kiarinəkkəna, kamuni ye
kəmurjojənadə,» yeno.
19 Daji malaiyadəye tiro: «Wuma Jibərilla fuwu Alayen
dadumadə wo. Tima wua nanəmbo lawar kəji adəa
njukkudəkkoro sunodo.
20 Amma manani yasarammidə, har awo ani wakka-
jaidəro, mədək namməme mana dimbaworo walləmi. Awo
wulnjəgəkkəna adə sanju cədiya, tabbatto wakkaji.»
21 Jama Jakariyaa gurejai ngai duwon, na darajaadən
jauro tussənadəa ajapkera.
22 Kiluwunniya, mana tayiro njəddo tiro tiyero. Jamadə
awo ajabba laa na darajaalan tiro fəledəgənaro asuyera.
Muwamuwan gənia, tayiro rakce manajiyiwawo, mədək
napkeno.
23 Kida nanřimanne sanju kerənniya, fadoro wallada.
24 Ngawo kawu aniyen kamunju Alisabatu curo ngoyeno.
Kəndawu uwuro kuwulero kəlanju cakke karwunjun:
25 «Akko ser Kəmande səddəna. Kawu anin kanjimařinju
wuro fəlesiye dawu amben nanguni cuttuluwuna,» yeno.

Lawar tambo Isaye

26 Alisabatu curo ngojənaye kəndawu arakkua Ala
malaiya Jibərillaa bəla Najarat cani cidi Galileyedəro cun-
ode
27 na fero kəlayakku laa təmajinju† kaduwu Mai Daudaye
laa cunju Isuwuyero leyeno. Ferodə cunju Meram.

---

* **1:15** 1.15 Bare diben bi mbal fimaa canni - Ala tia jauro cədana nangaro.
† **1:27** 1.27 təmajinju - Kəla ada yaudiyayen Meram jiremaro kamu Isuwuye, amma koro yaye ti-a rokko dəganni.

28 Malaiyadə na Merambero ise tiro: «Wuse, ni Kəmande
jauro barga dəmnjəgənamadə! Kəmadə ni-a rokko,» yeno.
29 Merambe hangalnju kəla lewa adəyen jauro cije awi
maananjuro kəlanju cuwori duwon,
30 malaiyadəye tiro: «Meram, bare rinəmmi, Ala niro
barga dəmnjəgəna.
31 Akko curo ngonəme tada kongwa yambəmi, tiro cu Isa
yakke.
32 Ti kam darajaaro walje tia Tada Mai Samemayelan
bowojai. Ala Kəmande tiro kərmai kaarinju Mai Dau-
dayedəa ci.
33 Adəgaima jama Yakubayea‡ har abadaro cunodi,
kərmainju ye təmmaro ceriwawo.»
34 Daji Merambe malaiyadəro: «Awiawin attə yoji, wu
ngaltema kwa nokkənidə?» cəne tia kiworo.
35 Malaiyadəye tiro: «Ruhu Alaye kəlanəmbo jəpciye
kənduwo Mai Samemaye nia fofou gairo jannji. Adə
nangaro tada tayir nilan tambidəa *Tada Alayelan bowojai.
36 Akko kəraminəm Alisabatu ye nankəmurjonjun curo
ngojəna. Kamu rakce cambiwawo canidə, kərma curonju
kəndawu arakkuyea.
37 None, awima Alaro tiyeri bawo!»
38 Merambe: «Wu kanji Kəmandeye. Kəla mananəmben
wakkajo!» yeno. Daji malaiyadə tia kolje sapkadan.

Kalmaram: Tada Alaye

Bargaande Isa Alaa Bawanjulan bowoyeno. Kəmande Ala ye Isa Almasiwudəa Tadanjulan bowoyeno. Nonowo, Aladə adamgəna gəni, tidə ruhu, maananjudə tiyinju bawo. Tambo Isayedə, kənduwo Ruhu Alaye fero kəlayakku kwa nojənniro jəpciye curo ngoje Isaa kembo. Adəgainin Isa kambo walyeno. Kam fi yaye dunia adən bawa adamgəna cədana, amma tambonju jauro ajabba nangaro Isa bawa adamgəna cədanni. Nawi Adamdə, Ala tia alakkeno, koro andi samma ye adamgəna ti gai, amma Bargaande Isa Alayen kadio. Adəma nangaro Isaa Tada Alayelan bowojai.

Nangi rəpta Merambe Alisabaturo

39 Yim anin Meram cije duwaduwan bəla cidi Yahudaye
curo kauwa kura kurayen dəgana laaro leje
40 fado Jakariyayero ngaye Alisabaturo salamgeyeno.
41 Alisabatu salamnjudəa fangenniya, tada curonjuyedə
moji kido. Ruhu Alaye Alisabaturo jəpciye

‡ **1:33** 1.33 jama Yakubaye - Israyilawu.

42 kowo dunoaro sapce: «Curo kamuwayen nima bargaa
wo, tada curonəmbedə ye bargaa!
43 Koro awiro gəle Kəmande wuro ser sədde, har ya
Kəmaniye naniro isidə?
44 Akko salamməmdəa fangekkəniyama, tada curoniyedə
karwukəjiro moji kido.
45 Awo Kəmande niro wulnjəgənadə wakkajiro
mərsanəmmadə, barganəm!» yeno.

Aiya Merambe

46 Daji Merambe:

«Karwuni Kəmandea jajakci,
47 roni Ala Njəkkayimanilan kəji fanji.
48 Wu kanjinjudəa curo nantalaaniyen§ surune
ngurnosəna.
Na adən fuwun am jaman sammaye wua bargaalan bowo-
sai,
49 Mai Kənduwoma ser kura wuro səddəna nangaro.
Cunju darajaa.

50 «Jaman kureyen tai jaman ngusoro
kanjimaɾinju am tia rijanaro fəlejiyi.
51 Kəmande mukkonjun kərmai fəleje,
am karwunjan rokuraa tarjəna.
52 Maiyaso kərmailan cəsaye səlje,
talaawaso yea darajaaro cədəna.
53 Am kənanjaasoa awo ngəlan ambaje,
gaɾiwuwaso yea mukko dea dujəna.
54 Kəmande kanjimaɾinju fəledu koljənni,
kanjinju Israyilaa banajəgəna,
55 amwurawande Nawi Ibrahim-a kaduwunju
har abada-aro wuljəgənadə gai.»

56 Meram fado Alisabatuyen kəndawu yakku gairo nap-
kenniya, fannjuro wallada.

Tambo Nawi Yahayaye

57 Alisabatu sanju njamboye kidənniya, tada kongwa
kembo.
58 Am fannjuye-a kəmaskiyanju-a ser kura Kəmande tiro
cəddənadəa fangeranniya, karwukəjinja tiro fəleyeyera.
59 Kawu wuskua jama kajanjuro kadiranniya, tiro cu
bawanju Jakariyaye njakko mayera,
60 amma yanjuye: «A'a, tia Yahayalan bowojai,» yeno.

---

§ **1:48** 1.48 nantalaani - Ti talaa ye, kəlanjua awimaro ngojənni ye.

61 Tayiye tiro: «Wunduma curo kəramiyanəmben cu adəa
bawo!» yera.
62 Daji muwamuwan bawanjuro cu fi tadadəro cakkiya
cəraworo keworo.
63 Jakariya allo cuwore tilan “Cunju Yahaya” ruwuyen-
niya, tayi samma ajapkera.
64 Sadəman Jakariya ci ye cuwande, təlamnju ye wuide,
Alaa cungoriaro mana badiyeno.
65 Daji kəmaskiyanja samma riyera, koro lawar adə
cidinja Yahudiyaye kauwa kura kuraa sammaro tatargaada.
66 Jama adəa fanjana samma karwunjan rojana, aman-
jaro: «Tadaana adə, awiro gəle walji?» cani. Fagatto mukko
Kəmandeyedə* tilan kərga.

Nawinawi Jakariyaye

67 Daji Ruhu Alaye Jakariyaro jəpciye nawinawi cəde:

68 «Ala Kəma Israyilawuyedəa yungoriyo!
Nguwu jamanjuyero ngaye tayia merujəna,
69 andiro curo kaduwu kanjinju Mai Daudayen
Njəkkayima kənduwoa galasaana.
70 Kəmande kuren ci nawiyanju kərejənayen wuljənadə
gai,
71 mukko kəladowande-a waduwunde samma-ayen
samoye
72 amannju bargaa koljənnilan amwurawandero kanji-
mařinju fəlejiyi.
73 Akko kansi duwon bawande Nawi Ibrahimbo jəbbunadə:
74 Mukko kəladowandeyen andia samoyiya, andi ye ridu
bawoaro rangiye tia gaiye
75 fuwunjun nanmumin-a jire-alan kawunde samman
tiro ambətkəiye.

76 «Ni ye tadanidə, nia nawi Mai Samemayen bowonjai.
Kəmadən fuwunno lenəme tiro jawal dabbargəmi,
77 jamanjuro biwunja gawurduyen njəkkawodəa
isanogəmi.
78 Ala Kəmande kanjimařima ye, serma ye nangaro,
cakke Nur Kudoma nandero samelan ise
79 am duwu-a kaudi karmoye-alan dasaanadəa wassi,
koro andiro jawal nanlewayedəa fəlesagai.»

80 Adəgaima tadadə wuraji ye, Ruhu Alayen dunoaji ye,
har yim jama Israyilayero fəledəgənaro karaan kərga.

---

* **1:66** 1.66 mukko Kəmandeye - Kərmainju.

2

Tambo Isaye
(Mat 1.18-25)

1 Jaman adən Kaisar* Agustas wada ce am larduwanjuye
sammaa komja yeno.
2 Sa kom burwoye adəa cadidən, Kəriniyus tima gomna
cidi Siriyaye wo.
3 Daji am samma bəlanja bəlanjaro tayia komjaro leyera.
4 Ngaima duwon Isuwu ye, ti kaduwu Mai Daudaye
nangaro, bəla Najarat cidi Galileyelan cije bəla Mai Daudaye
Baitalami cani cidi Yahudiyayedəro leji cəne
5 təmajinju Meram curoadəa ngoje tayia komjaro kallo
leyera.
6 Tayi Baitalamilan duwon, Merambe sanju njamboye
kidənniya,
7 tada kongwa karuro kembo. Kusottoramnin† na
jəpturam cawandənni nangaro, Meram tia jenen kəleje
curo kalwo kəmboram ləmannayen sənayeno.

Səniya-a malaiyawa-a

8 Cidi adən səniya laa karaan dasaana ləmannanja bune
gurejai duwon,
9 malaiya Kəmandeye laa tayiro fəlediye daraja
Kəmandeye nur gai tayia wasse dirije kəlyenniya, tai
dajane riyera.
10 Amma malaiyadəye tayiro: «Bare rinuwwi, akko
kawuɾi kəji nayiro wulnjagakki, kawuɾi duwon jama sam-
maye karwu kəjijiyidə.
11 Ku bəla Mai Daudayen Njəkkayimando tambəna. Tima
Almasiwu Kəmadə wo!
12 Akko awo nayiro naptu alamaye cədidə: Timal jenen
kəleyada curo kalwo kəmboram ləmannayen bowada
nagəwi,» yeno.
13 Sadəman malaiyadəro malaiyawa kəriwuwu
Kəmandeye kəldagane Alaa congorəne:
14 «Samelan Alaro daraja tio, dunia yen am ngurnojənaro
nanlewa jəpcuwo!» yera.
15 Malaiyawadə tayia koljane samero walladaranniya,
səniyadəye kattenjan: «Ciniyo Baitalamiro leniyo, awo
wakkaje Kəmande andiro isanosaana adəa ruiyo!» yera.
16 Daji duwaduwan lejane Meram-a Isuwu-a timal curo
kalwo kəmboram ləmannayen bowadadə-aa nayeyera.

---

* **2:1** 2.1 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **2:7** 2.7 kusottoram - Jaman adən na kusottorambedən amdə ye soro sameyelan, ləmannadə ye cidiyalan dasayi.

17 Tia kerunniya, tayi ye awo malaiyadə kəla tadadəyen
tayiro wuljəgənadəa isanoyera.
18 Am lawar səniyadə tayiro wuljaanadəa fanjanadə nga
ajapkera.
19 Meram ye awo ani sammaa karwunjun rojəna tayia
takci kərga.
20 Daji awo malaiyadə tayiro wuljəgəna sammaa kalkallo
fanjana ye caruna ye nangaro, səniyadə Alaa congorəne tiro
daraja cadiaro karaanjaro walladara.
21 Kawu mawua yim tadadəa kajaduye kidənniya, tiro cu
Isa kesakko, cu duwon malaiyadə kawu yanju curo ngojiro
wuljənadə.

Isaa Kəmandero saduwu

22 Kəla Attaura Nawi Musayen sanja tayirro walduye‡
kidənniya, Isuwu-a Meram-a tadadəa ngojane Kəmandero
saduwuro Jerujalembo kesado,
23 Attauralan ruwuwadadə gai: «Tada kongwa karu
tambəna nguson Kəmandeyero waljo!»†
24 Koro sadaa yea kəla awo Attauralan wuldənadəyen
kedo: «Bullam yindi bi tattawar sanana yindi.»†
25 Sa adən Jerujalemlan kam laa mbeji, cunju Simiyon.
Tidə jirema ye, adinma ye, sa simalo jama Israyilaye
cinduyedəa gureji, koro Ruhu Alaye tilan kərga.
26 Caman Ruhu Alayedə tiro Almasiwu Kəmandeyedəa
curunni duwon nuiwawo wuljəgəna.
27 Ngaima duwon Ruhu Alayedə Simiyonna cakke balballa
Fado Alayero kərgawo. Isuwu-a Meram-a awo Attaura
wuljənadəa dioro Isaa kewudənniya,
28 Simiyon tia nganjiro ngoje Alaa cungore:

29 «Kəmande, wuro wulsəgəmmadə gai,
kərma wu kanjinəmba kolsəne kəlewan nukko!
30 Akko njəkkawonəm simmin rukkəna,
31 njəkkawo duwon fuwu jama duniaye sammayen
dabbarnəmmadə.
32 Adə jama kərdiyayero nur Alaye njukkudoma ye,
jamanəm Israyilawuyero daraja njoma ye,» yeno.

33 Bawanju-a yanju-a awo kəlanjun wuljənadəa fangeran-
niya, ajapkera.
34 Simiyon tayiro barga dəpciye Merambo: «Akko Ala
kadarjəna tada adə nangaro curo jama Israyilawuyen am
kada ye cijai, kada ye casuri. Ti naptu alama waadaye cədi,

‡ **2:22** 2.22 sanja tayirro walduye - Tada tambənaye kawu fidewua, ya nguson Fado Alayero leje sadaa cədi. † **2:23** 2.23 NL 13.2, 12 † **2:24** 2.24 Lew 12.6-8

35 karwu am kadayen gəraada federo culuworo. Nidə ye,
kashagar karwunəm sukci,» yeno.
36 Nadən nawi kamuye laa ye mbeji, cunju Hannatu.
Ti fero Fanuwelle ye, kaduwu Asherre ye. Kawu ngəwu
juwuna, kəlayakkun kwanju-a rokko kərwu tulurro nap-
kenniya,
37 kwadə bawoyeno, ngawo adəyen runju napce, har
kərwu fiskun lukko dewun kiwando. Ngaltema Fado
Alayedəa koljənni, asem-a moduwa-a cədilan bune-a kausu-
a Alaa ambəcciyi kərga.
38 Sa adən Hannatu ye ise Alaro ardije kəla tadadəyen am
duwon Jerujalem merudu gurejai sammaro mana kiddo.
39 Daji kəla wada Kəmandeyen awo sammaa kedənniya,
Isuwu-a Meram-a bəlanja Najaratte cidi Galileyero wal-
ladara.
40 Adəgaima tadadə wuraji ye, dunoaji ye, jauro rashiduji
ye, koro barga Alaye tilan kərga.

Isa kərwu mewun yindinna Fado Alayen

41 Saa nguson Isaye bawanju-a yanju-a Jerujalembo sala
Laya Njəkkayirambero lejai.
42 Ngai duwon Isa kərwunju mewun yindin§ kidənniya,
kəla adayen kallo saladəro leyera.
43 Ngawo sala kojənayen, fadoro waldai duwon, nojanni-
lan tada Isadə Jerujalemnin napkeno.
44 Ti dawu jamadəyen cane ledu kawu falle kedənniya,
curo kəramiyanja-a sawawanja-ayen tia madu badiyera.
45 Cawandənnidə, Jerujalembo tia maduro walladara.
46 Ngawo kawu yakkuyen Isa Fado Alayen dawu
maləmbayen napkada tayia kərənji ye, cuwori ye nayeyera.
47 Am tia kərəndu cadi samma kəla hangalkəjinju-a
jaawunju-ayen ajapcana.
48 Bawanju-a yanju-a tia kerunniya, jauro ajapcane yan-
juye tiro: «Tadani, awiro adəa andiro seddəm? Wu-a
bawanəm-a hangalnde nga cijəna nia manjiye,» yeno.
49 Isaye tayiro: «Awiro wua masew? Fado Bawaniyedən
naptudə wuro wajipdəro nonuwwi wa?» yeno.
50 Amma mananju adəa asujanni.
51 Daji Isa tayia jəgane kallo bəla Najarattero waldane
mananja ngoji kərga. Yanju awo ani sammaa karwunjun
royeno.
52 Adəgaima Isa wuraji ye, rashiduji ye, na Alaye-a ambe-
an ardiya cuwandi ye kərga.

---

§ **2:42** 2.42 Isa kərwunju mewun yindin - Kəla ada salayedən kərwu adəman jairo yaudiyaye samma rakcane ibada dio badiyera.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Yah 1.19-28)

1 Nodo Kaisar* Tiberiyasse saa kənmewu wuria Buntus
Bilatus gomna cidi Yahudiyaye, Hirudus ye mai Galileye,
awanjugəna Filibus ye mai cidi Ituriyaye-a Tarakunitisse-
aye, Lisaniyas ye mai Abileneye,
2 koro Annas-a Kaifas-a ye wurawa ɾimannaye. Jaman
adən mana Alaye karaan Nawi Yahaya tada Jakariyayero
jəpkeyeno.
3 Daji Yahaya cidi bərəm Jordaniye sammaa jəgane
jamaro kawuɾi cədde kasala tuwaye biwuwa gawurduye
wormaji kərga.
4 Adəgaima awo Nawi Ishaya curo kitawunjuyen
ruwujənadə wakkayeno. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!
5 Ngorso rəpkadaro walja,
kəri-a kau-aso ye sanaadaro walja.
Jawal kəriyadaso cəkko walja,
batti ye tassa.
6 Ngainin adamgəna samma njəkkawo Alayedəa carui,”
cəne wormaji.» †

7 Jama kada na Yahayayero tayiro kasala tuwaye cəddoro
isai duwon, Yahayaye tayiro: «Nayi kaduwu fusiyayeso!
Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja?
8 Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo! Bare karwundon:
“Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wul-
njagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi
Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji.
9 Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada.
Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro
fijagai,» yeno.
10 Daji jama captanadəye tiro: «Awi gəle diye?» cane tia
keworo.
11 Yahayaye tayiro: «Kam nanjun gəmaje yindiadə kam
cədanniro fal co, koro kam nanjun kəmboadə ye ngai
cədo!» yeno.

---

* **3:1** 3.1 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **3:6** 3.4-6 Ish 40.3-5

12 Akki mowomaso ye tayiro kasala tuwaye cəddoro
nanjuro isane tiro: «Sayinna, awi gəle diye?» cane tia
keworo.
13 Tayiro: «Bare awo wowom wulnjaanadəa kojənaro
mowuwwi!» yeno.
14 Koro sojiya ye tiro: «Andi nda, awi gəle diye?» cane
tia keworənniya, tayiro: «Bare dunon bi jirenambun wuɾi
kambe mowuwwi, amma kəla biyandoyen danowo!» yeno.
15 Jamadə təmanjaa karwunjan Yahayama wa Almasi-
wudə woro cawori duwon,
16 Yahayaye tayi sammaro: «Wu ingilan nayiro kasala
ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna je
sunonjuye wuiduma tikkəni isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-
alan nayiro kasala njaddi.
17 Akko mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamn-
juyero ise algama-a kalaɾi-a firji. Algamanjudəa culore
bəralan gənaji, amma kalaɾidəa kannu təmmaro nuiwa-
wolan warji,» yeno.
18 Adəgaima mana kadan Yahaya jamadəa galaje tayiro
kawuɾi kəji Alayedəa wulyeyeno.
19 Calan Yahaya Mai Hirudusso kamu yanjugənaye Ya
Hirudiyaa kamuro cəmowona-a awo diwi kada cədənadə-a
nangaro jəkkadəna.
20 Daji Mai Hirudus biwunjuro biwu gade cərgane Ya-
hayaa kosoro kekko.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu
(Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)

21 Jaman Nawi Yahaya jama sammaro kasala tuwaye
cəddidən, Isa yero kasala kiddo. Daji Isa moduwa cədi
duwon, same farakko fərəmde
22 Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciye samelan
kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin
jauro karwuni kəjijəna!» yeno.

Kaariya Isaye
(Mat 1.1-17)

23 Isa kərwunju fiakku gai duwon, kidanju badiyeno.
Jamadə tia tada Isuwuyero ngoyera. Isuwudə tada Eliye,
24 Eli ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, Lewi ye tada
Malkiye, Malki ye tada Jannaye, Janna ye tada Isuwuye,
25 Isuwu ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Amosse,
Amos ye tada Nahumbe, Nahum ye tada Esliye, Esli ye tada
Naggaiye,
26 Naggai ye tada Maatte, Maat ye tada Mattatiyaye,
Mattatiya ye tada Semeyinne, Semeyin ye tada Yosakke,
Yosak ye tada Yodaye,

27 Yoda ye tada Yohanaye, Yohana ye tada Resaye,
Resa ye tada Jorobabelle, Jorobabel ye tada Sheyaltiyelle,
Sheyaltiyel ye tada Neriye,
28 Neri ye tada Malkiye, Malki ye tada Addiye, Addi ye
tada Kosambe, Kosam ye tada Almadamaye, Almadama ye
tada Yeriye,
29 Yeri ye tada Yushawuye, Yushawu ye tada Aliyejerre,
Aliyejer ye tada Yerimaye, Yerima ye tada Mattaye, Matta
ye tada Lewiye,
30 Lewi ye tada Simiyonne, Simiyon ye tada Yahudaye,
Yahuda ye tada Isuwuye, Isuwu ye tada Jonamiye, Jonami
ye tada Aliyakimbe,
31 Aliyakim ye tada Malayaye, Malaya ye tada Mannaye,
Manna ye tada Mattataye, Mattata ye tada Natanne, Natan
ye tada Mai Daudaye,
32 Mai Dauda ye tada Yisaiye, Yisai ye tada Abidaye, Abida
ye tada Bowosse, Bowos ye tada Salmonne, Salmon ye tada
Nashonne,
33 Nashon ye tada Aminadabbe, Aminadab ye tada
Adaminne, Adamin ye tada Arambe, Aram ye tada Hes-
ronne, Hesron ye tada Feresse, Feres ye tada Yahudaye,
34 Yahuda ye tada Yakubaye, Yakuba ye tada Isakuye,
Isaku ye tada Nawi Ibrahimbe, Nawi Ibrahim ye tada
Tarahuye, Tarahu ye tada Nahorre,
35 Nahor ye tada Serukke, Seruk ye tada Rewuye, Rewu ye
tada Felekke, Felek ye tada Abiruye, Abiru ye tada Shelaye,
36 Shela ye tada Kenanne, Kenan ye tada Arfajadde,
Arfajad ye tada Samuye, Samu ye tada Nawi Nuhuye, Nawi
Nuhu ye tada Lamekke,
37 Lamek ye tada Matusalembe, Matusalem ye tada
Idərisaye, Idərisa ye tada Jaredde, Jared ye tada Maha-
lalelle, Mahalalel ye tada Kenanne,
38 Kenan ye tada Yenosse, Yenos ye tada Shituye, Shitu ye
tada Nawi Adambe, Nawi Adam ye Alaye.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu
(Mat 4.1-11; Mar 1.12-13)

1 Ruhu Alaye Isalan dəgana duwon, Isa bərəm Jordaniye
kolje Ruhu Alaye tia simojiye karaa dəřiro culuwe
2 kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Yim anin Isa
awima juwunni, ngawo adəyen kəna tia kida.
3 Daji Yiwulisse tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye
adəro wulgəne kəmboro waljo!» yeno.

4 Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Kam kəmbo baslan
gəni dəgai,"»† yeno.
5 Koro Yiwulis tia na toɾi laaro cade samdən tiro larduwa
duniaye sammaa fəleyeyenniya, tiro:
6 «Kənduwo-a daraja-a larduwa ani sammayedəa niro
njikki. Awo ania wuro sadəna, wu ye kam raakkənaro tayia
yikki.
7 Wuro sujada səddəmia, ani samma kaanəmbo waljai,»
yeno.
8 Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Ala Kəmandero
sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!"»† yeno.
9 Koro yaye Yiwulis tia Jerujalembo cade loiloiram Fado
Alayen gənayenniya, tiro: «Ni Tada Alayea, na adən
səktəne cidiro yukkure!
10 Awoa kitawulan ruwuwada: "Ala malaiyawanjuro
wada ce nia njaɾiwi,"
11 koro: "Nia mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro
gəmdəgənniro,"»† yeno.
12 Isaye tiro kalakciye: «A'a, kitawu ye wuljəna: "Bare Ala
Kəmandea rijamməmmi!"»† yeno.
13 Tia jarapce kerənniya, Yiwulis tia har sa gade laaro
kolyeno.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu
(Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)

14 Daji Isa kənduwo Ruhu Alayea cidi Galileyero wallada.
Lawarnju ye lardu sammaro tatargaada.
15 Dandal dandallo leje jamaa alamgenniya, wunduso tia
jajakkeno.

Am bəla Najaratte Isaa wadu
(Mat 13.53-58; Mar 6.1-6)

16 Ngai duwon Isa Najarat bəla wurajənadəro kadio. Kəla
adanjuyen yim tustuyea dandallo ngaye jamadəro kəra
njəddoro cije dayeno.
17 Tiro kitawu Nawi Ishayaye cade kayenniya, na adə
ruwuwadadəa kiwando. Tiye:

18 «Ruhu Kəmandeye wulan kərga,
tima kawuɾi kəji talaawaro wulgəkkoro
wua galasəna nangaro.
Am cadane kaɾearo waljanaro
nankam kəlaye cawandi,
kambuwa yero sim cawandi wulduwuro

† **4:4** 4.4 SK 8.3 † **4:8** 4.8 SK 6.13 † **4:11** 4.10-11 Jaw 91.11-12 † **4:12** 4.12 SK 6.16

wua sinodo.
Koro am curo jəktuyen dasaanaye asərnja jakturo
wua sinodo.
19 Ngaima “Sa ser Kəmandeye fandoye cədəna!”
jamaro wulgəkke wormaduro kadikko,»† yeno.

20 Daji kitawudəa jakce kistuwumadəro kalakciye napkeno.* Am samma dandaldən tiro sim fijaana duwon,
21 tayiro: «Kuma awo kitawulan ruwuwada səmondon fanuwwa adə wakkajəna,» yeno.
22 Tayi samma kəla mana serra cinjun culuwuna adəyen ajapcane tia jajakcane amanjaro: «A! Kam attə tada Isuwuyedəma, gəna?» cani.
23 Daji Isaye tayiro: «Fagatto karau adəa sədduwe: “Karwunma, kəlanəm isangaane!” Koro wuro: “Awo ajabba ajabba bərni Kafarnaamben dimma faniyenadəa bəlande yen de, ruiye!” nuwi.
24 Jiremaro nayiro wulnjagakki, nawi fimaa bəla wurajənalan kasaccanni.
25 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren jaman Nawi Iliyayen lardu Israyilayen kamuwa kwa faccaanaa kada mbeji, koro kərwu yakku redaaro ingi duro waje lardu sammaro kəna kura kərgawo.
26 Adə yaye kamu kwa faccəgənaa laa bəla Sarepta lardu Sidonnedəro† gənia, Ala Nawi Iliyaa na wundunjamayero cunodənni.
27 Koro jaman Nawi Iliyasayen lardu Israyilayen am barasua kada mbeji. Adə yaye Naaman kam lardu Siriyayea‡ gənia, Nawi Iliyasa wundunjamaa isangajəgənni,» yeno.
28 Adəa fangeranniya, am dandalnin dasaana samma tiro fum gərgayeyera.
29 Cijane tia cadane ngawo bəlayero cattuluwe ci kau kura bəlanja kəladən garjanadəyero kesado. Nadən tia cidiyaro gəptuwu majai duwon,
30 Isa dawunjayen reje koje leyeno.

Isaye kam karuwaa isangaduwu
(Mar 1.21-28)

31 Daji Isa bərni Kafarnaambe cidi Galileyero kadio. Yim tustuye kidənniya, dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno.
32 Jamadə alamdunjudəa ajapkera, kənduwoaro manaji nangaro.

---

† **4:19** 4.18-19 Ish 61.1-2 * **4:20** 4.20 napkeno - Sayinna napcəna duwon, jamadəa alamdu badiji. † **4:26** 4.26 lardu Sidonne - Lardu yaudiyaye gəni, kərdiyaye. ‡ **4:27** 4.27 lardu Siriyaye - Lardu kərdiyaye.

33 Curo dandaldəyen karuwama laa mbeji, kamdə burwu
dunoaro cakke:
34 «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia
siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə
wo!»§ yeno.
35 Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm
jange kamdəa kolle luwe!» yeno. Sedandə kamdəa
dawunjan cidiro yapkeyenniya, tia lorujənnin kolje kiluwo.
36 Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə mana jiɨri fi?
Kənduwoaro sedansoro wada ciya, caluwi!» cani.
37 Lawar Isaye cididə ngaro tatargaada.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mat 8.14-17; Mar 1.29-39)

38 Isa dandaldən kiluwunniya, fado Simannero leyeno. Ya
kəsai Simannedə dondi, kange tia jauro cədana. Daji Isaro
lawarnju wulyeyeranniya,
39 ise tiro ngujiye kangedəro kikkado. Kangedə tia kolje,
ya kəsai ye sadəman cije tayia sosayeno.
40 Kəngal kikkurunniya, amnja dondi kasuwa jiɨri jiɨria
sammaa na Isayero kewudo. Wundunja yayero mukko
gənajiye isangayeyeno.
41 Sedanna ye am ngəwun caluwe yiljaiaro: «A! Ni
Tada Alaye!» cani. Amma Isa tayiro jəkkade manadu
amarjəgənni, ti Almasiwuro nojana nangaro.
42 Wajənanjua suwa ləp Isa cije culuwe na wunduma
baworo leyeno. Am ngəwu tia madaro keluwo. Ke-
wandənniya, bare tayia koljənniro tia roduro mayera.
43 Amma Isaye tayiro: «Dole bəlawa gadero lekke kawuɨri
kəji nodo bargaa Alayedəa wulgəkki. Adəma nangaro Ala
wua sinodo,» yeno.
44 Adəgaima cidi Yahudiyaye yen dandalnjan jamaro
kawuɨri kəjidəa wulyeyeno.

5

Isaye fuwurawanju burwoyea bowodu
(Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)

1 Yim laa Isa ci bərəm Genesaretten daada, am ngəwu
ye mana Alaye fanduro gəgərəptagane tia kimiccagai ngai
duwon,
2 maara yindi ci ingidəyen tuwada kiro. Buni tawudə
jəpcana, karenja buni taye tuldu cadi.

---

§ **4:34** 4.34 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

3 Daji Isa leje maara Simannedəro ngaye tiro: «Ci
ingidəyen ganaro lene!» yeno. Ngai kidənniya, Isa ci
maaradəyen napce koro yaye jamadəa alamdu badiyeno.
4 Mana cəde kerənniya, Simanno: «Maaradəa na ku-
ruwuro yade, buni taramndo figənowo buni taiwo!» yeno.
5 Simanne tiro: «Maləm, bune farai ngənəptiye diye-
nason, awima taiyende! Amma wulsəgəmmadəro, buni
taramdəa ingidəro figəkki,» yeno.
6 Fiyeyeranniya, buni kada kadami cadane, har buni
taramnjadə kakamdu badiyeno.
7 Daji amanja maara toyedəa mukkon cəgapcane isa tayia
banajaaro bowoyera. Isane maara yindi sammaa bunin kek
casəmbəɾe, har maara yindiso ləpturo mayera.
8 Siman tiro Biturus canidə adəa kirunniya, fuwu Isayen
tungurumje: «Kəma, marne nani kolle! Wu biwuma, diye!»
yeno.
9 Awoa ti-a am rokkonjuye-aso kəla buni ngəwu
cadanadəyen ajapkera.
10 Koro sawawanju kidaye Yakuba-a Yahaya-a tadawa
Jabadiye ye ajapkera. Daji Isaye Simanno: «Bare rinəmmi,
kua adən fuwun kam tamaro walləmi!»* yeno.
11 Maaranja ci ingiyero kewudənniya, awonja sammaa
koljane tia geya.

Isaye kam barasua isangaduwu
(Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

12 Isa bəla laan duwon, kam laa tiyinju ngan barasua
mbeji. Isaa kirunniya, fədəryero təmde tia lowoje: «Kəma,
raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,»
yeno.
13 Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro
walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolyeno.
14 Daji Isa tiro wada ce: «Bare wundumaro adəa
wulgəmmi, amma lene ɾimandəro fəledəgəne. Tayirro
walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro
shedaro waljo!» yeno.
15 Adəson lawar Isaye cayea kojənaro ndarasoro tatar-
gaada. Am kada kadami tia kərəndu-a kasuwanjan ngadu-
aro nanjuro capkadara.
16 Amma Isa ngəwusoro karaa wunduma baworo leje
moduwa cədi.

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

---

* **5:10** 5.10 kam tama - Kam duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majidə.

17 Yim laa Isa fado laan jamaa alamdu cədi du-
won, Farisawa-a maləmba Attauraye-a nadən napkada ye
mbeji. Tayidə bəlawa samma cidi Galileye-a Yahudiyaye-
a bərni Jerujalembe-alan isana, koro na Isayen kənduwo
Kəmandeye am dondi isangaduwuye mbeji.
18 Daji am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane
kadira. Kamdəa cawude fuwu Isayen gənajai cane mayera-
son,
19 jama captana nangaro rakcane nanjuro isaiwawodə,
daji sorodəro jawane kajane kamdəa kəla bənaramnjuyen
dawu jamayen fuwu Isayero sayeyera.
20 Isa kambərsenja kirunniya, kamdəro: «Kam, biwunəm
gawurdəna,» yeno.
21 Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-adə karwunjan:
«Wundu gəle kam Alaa gaskajəna attə? Ala gənia, wun-
duma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani.
22 Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro
karwundon ngai wulluwidə?
23 Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma
ra “Cine lene!” wulduma?
24 Nonowo, Tada Kambedə† nanjun kənduwo biwu ambe
dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju
nunaadəro: «Niro wulnjəgəkki, cine bənaramməm ngone
fannəmbo lene!» yeno.
25 Sadəman kamdə fuwu jamadəyen cije bənaramnju
ngoje Alaa cungoriaro fannjuro leyeno.
26 Tayi samma jauro ajapcane rijane Alaa congorəne: «Ku
awo ajabba ajabba ruiyena!» yera.

Isaye Lewia bowodu
(Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

27 Ngawo adəyen Isa culuwe akki mowoma laa cunju
Lewi kidaramnjun napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!»
yenniya,
28 cije kare sammaa kolje tia giya.
29 Daji Lewi fannjun Isaro masəna kura dabbaryeyeno.
Akki mowomaso-a am gadeso-a kada ye Isa-a fuwurawanju-
a rokko masəna dioro napkera.
30 Farisawa-a maləmbanja Attauraye-a adəa kerunniya,
karwunja waje fuwurawanjuro: «Awiro akki mowomaso-a
biwuma gadeso-a rokko masəna diwidə?» yera.
31 Isaye tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor
majiwawo.

† **5:24** 5.24 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

32 Jiremasoa gəni, biwumasoa bowokke tuwa cadoro
kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(Mat 9.14-17; Mar 2.18-22)

33 Am laaye Isaro: «Fuwurawa Nawi Yahayaye-a
Farisawaye-a ngəwusoro asem‡ cadai ye, moduwa cadi ye,
amma kaanəm jawui ye, casai ye,» yera.
34 Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngal-
adiyaa yakkuwe asem cadai wa?
35 A'a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cat-
tuluwiya, sa adən duwon asem cadai.»
36 Koro walde tayiro misal adəa cəddɛ: «Wunduma
kajəmu bərin karje guntu ngoje kajəmu dinaro cukkududi-
wawo. Ngai cədia, kajəmu bərin ye kardəna, guntu bərin
ye dinadəro candənni.
37 Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyi-
wawo. Ngai cədia, diben bərində satkidəa falje§ cidiro
fidiyi, satki ye bannadi.
38 A'a, amso diben bərindəa satki bərinno fijagai.
39 Koro wunduma diben dina canadə bərindəa majiwawo,
tiye: "Diben dinadə kəji," cəni nangaro.»

6

Isa kəma yim tustuye
(Mat 12.1-8; Mar 2.23-28)

1 Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye
rejane kojai duwon, fuwurawadə kəla algamaye ficcane
mukkonjan kəməssane ngəro badiyera.
2 Farisawa laaye tayiro: «Awi nangaro awo yim tustuyea
kəndoro haramdəa diwidə?» yera.
3 Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fan-
janadən, awo cədənadəa kitawulan kəranuwwi wa?
4 Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre
amnju yero ce gewo. Rimannaro gənia, am gadero burodi
sadaaye ngərodə haram!»†
5 Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedə kəma yim tustuye,
diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mat 12.9-14; Mar 3.1-6)

---

‡ **5:33** 5.33 asem - Asem faral gəni, nafila. § **5:37** 5.37 diben bərində satkidəa falje - Diben bərin mojogolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji. † **6:4** 6.4 1Sam 21.1-6

6 Koro yim tustuyea laa Isa dandallo ngaye jamaa alamdu
badiyeno. Nadən kam laa mukkonju kəmboram canaa
mbeji.
7 Maləmba Attauraye-a Farisawa-a Isaro ayau gənaduwu
majai nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman
kamdəa isangayeyenoaro.
8 Amma Isa awo karwunjaye asuje kam mukko
canaadəro: «Cine dawunden dane!» yeno. Kamdə cije
dayenniya,
9 Isaye jamadəro: «Nayia njaworəkki, yim tustuyea ser
dio ra niadiwi dioma halal wo? Ro kambe njəkkawo ra ro
tuluwoma halal wo?»
10 Isa memejiaro tayi sammaa curui duwon, kamdəro:
«Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kəlewa
salairo walyeno.
11 Maləmba Attauraye-a Farisawa-a jauro gərgajane
sawardane awo Isaro njəddoye mayera.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mat 10.1-4; Mar 3.13-19)

12 Yim anin Isa leje kəla kauyero juwane bune farai
moduwa kido.
13 Dunia wayenniya, fuwurawanjua bowoje curonjan
mewun yindin kəreje tayia kəngayambanjuro galayeno.
14 Tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənadə, yan-
jugəna Andarawus, Yakuba, Yahaya, Filibus, Bartolomi,
15 Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Siman tiro kam
lardunju rawoma canidə,
16 Yahusa tada Yakubaye, Yahusa Iskariyot kam fuwun
aman bomaro waljənadə.

Jawawi Isaye faya laan
(Mat 4.23-25; Mar 3.7-12)

17 Isa kəngayambanju-a rokko kaudəlan jəpce faya laan
na fuwurawanju kada captanalan dayeno. Koro jama gade
jauro ngəwu bərni Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye samma-
a bərniya ci tekuye Tir so, Sidon so-alan ye
18 mananju kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro
kadira. Am duwon karuwa tayia basarjaidə ngayera.
19 Jama samma Isaa leduro mayera, dalilnjudə kənduwo
tiyinjun culuwe tayi sammaa isangajiyi nangaro.

Barga-a kuttu-a
(Mat 5.3-12)

20 Daji Isa fuwurawanjua niniyenniya, tayiro:

«Bargando nayi talaawadə,*
nodo bargaa Alayedə nuwandodəro.
21 Bargando nayi kərma kənandoadə,
fuwun kulluwidəro.
Bargando nayi kərma yiruwidə,
fuwun kaasu diwidəro.

22 «Am Tada Kambedə nangaro nayia wanjane dunjane raranjane diwindo wuljaiya, bargando!
23 Sa adən kəji fanowo, bikke ye farnowo, dalilnjudə samelan mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiyaro keddo.

24 «Kuttundo nayi gaɗiwuwadə,
nuwando dunialan fanduwwadəro.
25 Kuttundo nayi kərma kulluwwadə,
fuwun kəna fanuwidəro.
Kuttundo nayi kərma kaasu diwidə,
fuwun karwukutta nayia njadane yiruwidəro.

26 «Am samma ngəlando wuljaiya, kuttundo! Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiya kattuwuyero keddo.

Kəladonəm rawo
(Mat 5.43-48)
27 «Amma nayi manani fanuwidəro wulnjagakki, kəladowandoa rawowo, waduwundoro ser yiddowo,
28 am nayia baskunjanadəro barga dəpkənowo, koro am nayia basarnjanadə yero Alaa yukkorowo.
29 Kam feɗinəm maɗin bakcia, feɗi faldə yea fəlegəne. Koro kam kalwunəm gari ngojia, bare gəmajedəa dapkəmmi.
30 Wundu duwon njuworənadəro ye, koro kam karenəm ngojənadəro bare yukkorəmmi.
31 Jiɗi am nayiro njaddiya raawwadə gai, nayi ye tayiro yiddowo!
32 «Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye am tayia caraanadəa caraana.
33 Am nayiro ser njaddiro ser yidduwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye ngai cadi.
34 Am nayiro njakkarəmbiro kasu yiwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye tayiro kalkal kalakcaaro amanjaro kasu cadi.

---

* **6:20** 6.20 nayi talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə.

35 Amma nayidə, kəladowandoa rawowo, ser yid-
dowo, kasu yiwiya, bare awima fanduwiro təmanuwwi.
Daji mukowando ngəwuro walje, nayi ye tadawa Mai
Samemayero walluwi, dalilnjudə ti am kəladowa so, ser-
nambuwu soye serma nangaro.
36 Bawando kanjimařimadə gai, nayi ye amba
njunonowo!»

Bare wundumaro shara yidduwwi!
(Mat 7.1-6)

37 «Bare wundumaro shara yidduwwi,† nayi yero shara
njaddiwawo. Bare wundumaro ayau gənagəwwi, nayi yero
ayau gənanjagaiwawo. Gawurnowo, nayi yea gawurnjai.
38 Yowo, nayi yero njadi, jakka kek cəmbəřəna, har fidun
fidi gairo nayiro njadi. Jiři ambo ngalgəwidə gai, nayi yero
ngalnjagai.»
39 Daji Isa tayiro misal adəa ce: «Kambu kambu kamanjua
jeji wa? Tayi yindi samma bəlaaro casukkuri, mare?
40 Fuwura maləmnjua kojənni. Amma fuwura fi yaye
ngəlaro alamgadaro waljiya, maləmnju gairo walji.
41 «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm
curo simməmben asunəmbawodə?
42 Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle
kamanəmbo: "Sawani, kolle kaləm simməmbedəa tu-
luwukke," nəmi? Mənafək! Karjəm simməmbedəa tuluwu-
miya duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim kamanəmbedəa
tuluwumi.

Kəska-a tadanju-a
(Mat 7.15-20; 12.33-37)

43 «Kəska ngəla tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwi ye
tada ngəla cakkiwawo.
44 Kəska fi yaye tadanjulan asudi. Tarmu kolollan
cadoriwawo, koro inab ye coccořilan njakcaiwawo.
45 Kam ngəladə awo ngəla karwunjulan dəgana nangaro
ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan
dəgana nangaro diwi cədi. Adəgaima awo karwulan
dəganadəmaa ci manaji.

Misal fado tandowu yindiye
(Mat 7.24-27)

46 «Awiro wua Kəma, Kəmalan bowosuwi, amma awo
wulləkkənadəa diwwawodə?
47 Wundu duwon naniro ise manani fanje jəganamadə,
nayiro camunonju fəlenjagakki.

---

† **6:37** 6.37 Bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

48 Ti alama kam soro cədandi cəne leje kuruwuro laje
fərdudəa kəla kauyen gənajənadə gai. Ingi bərəmbe
ngəwuje fala tarje sorodəa babakkenniya, wurjənni, dalil-
njudə sorodə ngəlaro tədandəna nangaro.
49 Amma kam duwon manani fanjəna jəgannimadə, ti
alama kam soro fərdu bawo cidilan cədandənadə gai.
Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodəa bakkenniyama,
wurgada. Wurdu sorodəye jauro diwi,» yeno Isaye.

7

Isaye soji kura Rombeye kařea isangaduwu
(Mat 8.5-13; Yah 4.43-54)

1 Isa mananju samma jamaro cədde kerənniya, bərni
Kafarnaambero leyeno.
2 Nadən soji kura Rombe laa kařeanju jaumaro cəraana
dondi no cədi mbeji.
3 Soji kuradə lawar Isaye fangenniya, amwurawa
yaudiyaye laaa nanjuro cunode tia lowoja iso kařeanju
isangajuwo yeno.
4 Na Isayero kadiranniya, tia jauro lowojane: «Marne,
adəa tiro yiddəmiya jussəna,
5 dalilnjudə jamande yaudidəa cəraana, har dandal
andiro settando,» yera.
6 Daji Isa tayi-a rokko leyera. Isa fadodəa karəngenniya,
soji kuradə sawawanju laaa na Isayero cunode tiro: «Soji
kuraye yeno: “Kəma, bare suwoldəmmi, nia fannin sawo
tikkəni.
7 Nanəmbo kəndema ye tikkəni. Biya wada ye, kařeani
ngaji.
8 Wudə cidiya kənduwo amben kərgakko, fərduni yen
sojiya takkəna. Falnjaro: ‘Lene!’ nəkkiya, leji. Fal laaro:
‘Are!’ nəkkiya, isi. Koro kařeaniro: ‘Adəa de!’ nəkkiya,
cədi.”»
9 Isa adəa fangenniya, ajapce suworde jama tia ja-
gaidəro: «Nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyeman
kambərse kura adə gai fandəkkəni!»
10 Daji am soji kura cunodənadə fadodəro walladaran-
niya, kařeadəa kəlewanju salai nayeyera.

Isaye tada kamu kwa faccəgənaayea roaro kalaktu

11 Ngawo adəyen tussənni Isa bəla laa Nayin canidəro
leyeno. Fuwurawanju-a am ngəwu-a ye tia casadduwe
leyera.
12 Ngaworam bəlayedəa karənjana duwon, kam laa nuna
ngojana kaurilaro casadi. Yanjudə tada gade cədanni,

kwanju ye faccəgəna, koro jama kada bəladəye yadəa
casadduwi.
13 Kəmadə tia kirunniya, njunoje tiro: «Bare yirəmmi!»
yeno.
14 Balangardəa karənje leje am tia ngojanadə gəm dayera.
Isaye: «Jairo, niro wulnjəgəkki, cine!» yenniya,
15 kam nunadə cije napce mana badiyeno. Daji Isa tia
yanjuro kalakkeyeno.
16 Am samma rijane Alaa congorəne: «Fagat, nawi kura
curonden culuwuna, Ala jamanjua banaduwuro isəna!»
yera.
17 Lawar Isaye adə cidi Yahudiyaye-a larduwa tia dirijane
kəljana-a sammaro tatargaada.

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Mat 11.1-19)

18 Fuwurawa Nawi Yahayaye awo ani sammaa tiro wu-
lyeyera. Daji Yahaya curonjan yindi bowoje
19 na Kəma Isayero koro adəa njəddoro kinodo: «Nima
wa fuwun isimadə wo* ra gade gureniye?»
20 Na Isayero kadiranniya, tiro: «Yahaya Kasalama andia
nanəmbo koro adəa njəddoro sanodo: "Nima wa fuwun
isimadə wo ra gade gureniye?"» cane tia keworo.
21 Sa adən Isa am kəndondia-a kasuwaa-a karuwaa-a
kada isangajiyi, koro kambuwa ngəwua simbaro cədi.
22 Daji Isaye fuwurawa Yahayayero: «Waldənowo, awo
ruwwa-a fanuwwa-aa Yahayaro wulgənowo: Kambuwa sim
cawandi, ngurdiyiya ye sinjan lejai, am barasua ngajane
tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai,
koro talaawa ye kawuɾi kəjidəa fanjai.
23 Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.
24 Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Ya-
hayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo
karaayen kuroro leyew? Ngəlei laa kanji kanjiro karuwaye
cakke moji cədi wa?
25 A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa
cakkənaa wa? A'a, am kajəmu shawa casakke curo
larasuyen dasaanadə mairilan kasarga.
26 To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro
wulnjagakki, nawimaa kojəna.
27 Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə
ruwuwadadə: "Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro
jawalnəm cassai."†

---

* **7:19** 7.19 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye. † **7:27** 7.27 Mal 3.1

28 Nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahayaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Alayen təngəridə tia kojəna.»
29 (Jama samma akki mowomason kundenno caman kawuri Yahayaye fanjanadə, Alaa jiremaro asujane kasaccane tayiro kasala tuwaye kiddo.
30 Amma Farisawa-a maləmba Attauraye-a awo Ala tayiro niajəgənadəa wajane kasala tuwaye Yahayayedəa kasaccanni.)
31 «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Awi gəle tayi-a camun wo?
32 Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: "Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi," cani gai.
33 To, Yahaya Kasalama ise burodi ye juwunni, diben ye canni, "Ti karuwama!" yew.
34 Koro Tada Kambedə ise juwui, cai, "Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!" yew.
35 Amma nanrashidudə kəndonju ngan asudi.»

Isaye kamuro biwunju gawurduwu

36 Farisa laa Isaa masəna dioro doyenniya, Isa fannjuro ngaye masənaro napkeno.
37 Bəladən kamu biwuma laa mbeji. Isa fado Farisadəyen masəna cədiro fangenniya, səndal curonjun kawudi tamannaa ngoje ise
38 ngawo Isayen daje ciriaro si Isayero simalo kokoljiye kanduri kəlanjuyen cinje ka cinjuye gənajiye kawudidəa fijiye samgeyeno.
39 Adəa kirunniya, Farisa Isaa dojənadə karwunjun: «Ca kam adə nawia, kamu tia lejidə biwumaro noji,» yeno.
40 Isaye tiro kalakciye: «Siman, awo laa niro wulnjəgəkkiya, raakkəna,» yenniya, tiye: «Sayinna, wulle!» yeno.
41 Isaye: «Am yindi kam laayen wuri tagariyera. Faldə kasuro dinariyus† yer uwu ngoyeno, faldə ye dinariyus fiwu ngoyeno.
42 Cawande carəmbənnidə, kamdə kasudəa tayi yindi sammaro wayeyeno. Wundunja gəle tia jaumaro cərayi?» cəne tia kiworo.
43 Simanne: «Təmanidən kam tiro ngəwu wajəgənadəma,» yenniya, Isaye: «Jire wulləm,» yeno.
44 Daji Isa kanji kamudəyero suworde Simanno: «Kamu adəa rumma, gəna? Fannəmbo ngaakkənadən, ingi si

† **7:41** 7.41 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

tuldaye sukkudəmmi, amma kamu adə simalonju siniro kokoljiye kanduɾi kəlanjuyelan cingeno.
45 Feɾiniro ka cinəmbe gənaame kaptuwu darajaa ye
səddəmmi, amma ngaakkənaman, ti wuro sinilan lewa
darajaye njəddo koljənni.
46 Ni kəlaniro kəndawu jaitunnema figəmmi, amma ti
siniro kawudi tamanna fijiye samgeyeno.
47 Adə nangaro niro wulnjəgəkki, biwunju ngəwu
gawurdənaro kərawo kura wuro fəlesəgəna, amma kam
biwu ganaa gawurdənadə kərawo ganama fəlejiyi.»
48 Daji Isaye kamudəro: «Biwunəm gawurdəna,» yeno.
49 Am masəna dioro ti-a kallo napcanadəye amanjaro:
«Wundu kam biwu gawurduma attə?» yera.
50 Daji Isaye kamudəro: «Kambərsenəm nangaro
njəkkawo fandəmma, kəlewan lene!» yeno.

8

Kamuwa laa njadduwowu Isaye

1 Ngawo adəyen tussənni Isa bəla kuran ganansoa jəgane
jamaro kawuɾi kəji nodo bargaa Alaye wulyeyeno. Fuwu-
rawanju mewun yindində-a
2 kamuwa laa karuwa so, kasuwa son isangajəgəna-a tia
kesadduwo. Kamuwadə tayima Meram kamu tilan sedan
tulur caluwuna tia Magdalan bowojai-a
3 Yanna kamu Ba Kuja cuwuramma Mai Hirudusse-
a Susanna-a kamu gade ngəwu-a. Koro kamuwa laa
gade ngəwu kəndanjalan Isa-a fuwurawanju-aa banajagai
kasarga.

Misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

4 Am kada kadami bəla bəlan isai duwon, jama ngəwu na
Isayen capkadaranniya, tayiro misal adəa wulyeyeno.
5 Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. Jəjərji
ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji am koduwu
guguwaccane ngudowa isane cotto gewo.
6 Kasuni laa ye na kau kauan fiyada. Riyenniya, noso
nambu nangaro ɾimje ngamgeno.
7 Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ti-a kallo ɾije
algamadəa kimitkeyeno.
8 Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, ɾije
tada mia mia kekko,» yeno. Isa adəa wulyenniya, kowo
sapce: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwuye
(Mat 13.10-17; Mar 4.10-12)

9 Fuwurawanju maana misal adəyedəa keworənniya,
10 Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma am gadesodəro misalnin wuldiyi. Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, caɾiwawo.”†

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)

11 «Akko maana misaldəye: Kasunidə mana Alaye.
12 Kasuni kəla jawallen fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, bare kasaccane njəkkawo cawandənniro, Yiwulis ise manadəa karwunjan cuttuluwidə wo.
13 Kasuni na kauan fidanasodə, tayima am manadəa fanjaiya, karwu kəjiaro camoyidə wo. Amma tayilan fərdu bawo nangaro, kawu ganaro kasaccai yaye, kəla manadəyen kuttu casaiya, wajane koljai.
14 Kasuni na ngiwian fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so, duniaaram so karwunjaro ngasaane kun baɾin manadəa kəpcane tayiro faidajiyiwawodə wo.
15 Amma kasuni na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane karwunja ngəlan rojana tayiro faidajiyi, kanadin nema laa casakkidə wo.

Misal fatəlaye
(Mar 4.21-25)

16 «Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo bi cidiya dəgəllen gənajiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji.
17 Awima gəraada federo culuwiwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo.
18 Adə nangaro jiɾi manani fanuwiro hangal gənanowo! Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədana təmajənadəmaa tilan camoyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)

19 Daji Isaye yanju-a yanjugənaso-a nanjuro kadira, amma jama ngəwu nangaro rakcane tia gərejanni.
20 Am laaye tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada nia manjai,» yeranniya,

---

† **8:10** 8.10 Ish 6.9 * **8:18** 8.18 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. † **8:18** 8.18 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

21 Isaye tayiro: «Nonowo, yani-a yanigənaso-adə,‡ tayima
am mana Alaye fanjane jagaidə wo!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mat 8.23-27; Mar 4.35-41)

22 Yim laa Isa fuwurawanju-a rokko curo maarayero
ngasaane tayiro: «Leniyo bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro
koniyo!» cəne ledu badiyera.
23 Lejai duwon, kənəm Isaa ngoyeno. Daji karuwa dunoa
cije ingi maaradəa ləptu maje, har masiwa tayia fando
karəngeno.
24 Fuwurawadə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro:
«Maləm, maləm, nuiye!» yera. Isa cije karuwadə-a
cambaldu ingiyedə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo
walyeno.
25 Daji Isaye tayiro: «Nda kambərsendodə?» yeno.
Fuwurawanjudə rijane ajapcane amanjaro: «A! Wundu
gəle kam attə? Karuwa-a ingi-amaro wada ciya, jagai!»
yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)

26 Daji Isa-a fuwurawanju-a bərəmdəa faljane kojane cidi
Gərasawuye fuwu cidi Galileyero kadira.
27 Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa bəladən
ise tia kapkeyeno. Tussəna kamdə kajəmu ye lujənni, fado
yen napcənni, kaurilalan kərga.
28 Kamdə Isaa kirunniya, burwu cakke fuwunjun tungu-
rumje nguje dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa
Tada Ala Mai Samemayedə? Lowonjəkkəna, bare wuro
ajawu gənasəgəmmi!» yeno.
29 Adəa wuldunjudə, Isa burwoje sedandəro wada ce
kamdəa koljo culuwo cənna nangaro. Calan ngəwuro
sedandə kamdəa cədana. Mukkonju-a sinju-a sargasolan
tasakkerəna yaye, tayia tən kakamje sedandə tia karaaro
cuttuluwi.
30 Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya,
tiye: «Kəwu Sojiyaye,»§ yeno, sedan kada tiro ngasaana
nangaro.
31 Bare tayia na ajawuyedəro dujəgənniro sedannadə Isaa
lowoyera.
32 Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi
ye mbeji. Koro sedannadə Isaa lowojane tayia koljo curo
aladeyadəyero ngasaworo. Tayiro amarjiye

‡ **8:21** 8.21 yani-a yanigənaso-a - Na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye. § **8:30** 8.30 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

33 kamdən caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji
aladeyadə ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane
ingiye ngoje kasuno.
34 Səniya aladeyayedə awo wakkajənadəa kerunniya,
cagase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardəa ambo wu-
lyeyera.
35 Daji amdə ye awo wakkajənadəa kuroro keluwo.
Na Isayero isane kam duwon tilan sedanna caluwunadə
kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna fuwu Isayen
napkada nayeyeranniya, riyera.
36 Am lamar adəa carunadə jiɾi karuwamadə nanlewa
cuwandənadəa tayiro wulyeyera.
37 Karwunja jauro kamdəna nangaro, am cidi
Gərasawuye samma Isa cidinja koljoro tia lowoyera. Daji
ci bərəmbe todəro walduro Isa maaradəro kərgawo.
38 Kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco
rokko leja yeno. Amma Isa tia salamje:
39 «Waldəne fannəmbo, ser kura Ala niro njəddənadəa
tayiro satkəgəne!» yeno. Daji kamdə leje bəlanja sam-
malan ser kura Isa tiro cəddənadəa ambo wulyeyeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)

40 Isa cidi Galileyero walladanniya, jamadə cijane mukko
yindin tia kemowo, tayi samma tia gurejai nangaro.
41 Daji kura dandalle laa cunju Jairus na Isayero ise
fuwunjun tungurumje fannjuro isoro tia jauro lowoyeno,
42 dalilnjudə feronju tok tilo kərwu mewun yindinna gai
no cədi nangaro. Isa ledu cədi duwon, jamadə jauro tiro
kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.
43 Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu
fidanju* dajənni. Koro kəndanju sammaa karwunmasoyen
cuwatkəna yaye, wunduma tia rakce isangajəgənni.
44 Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa
leyeno. Sadəman bu fidanju dayeno.
45 Isaye: «Wundu wua leso?» cəne kiworo. Wundu yaye
ti gəni yenniya, Biturusse: «Maləm, jamadə nia dirinjane
kəlnjana gəgərəmnjagai, diye!» yeno.
46 Amma Isaye: «Kam laa wua lesəna, kənduwo wulan
culuwunaro asukkəna,» yeno.
47 Kamudə rakce gəradiwaworo kirunniya, lolojiaro ise
fuwunjun tungurumje tiro fuwu jama sammayen dalil
tia lejena-a jiɾi nanlewa sadəman cuwandəna-adəa wu-
lyeyeno.

---

* **8:43** 8.43 bu fidanju - Salanambu.

48 Isaye tiro: «Feroni, kambərsenəm nangaro njəkkawo
fandəmma! Kəlewan lene!» yeno.
49 Isa manaji ngai duwon, kam laa fado Jairussen ise tiro:
«Feronəm bawojəna, bare gadero maləmdəa suwolləmmi,»
yeno.
50 Amma Isa adəa fangenniya, tiro: «Bare rinəmmi, biya
yasarai, ngaji,» yeno.
51 Fadodəro kadiranniya, Isaye Biturus-a Yahaya-a
Yakuba-a ferodəye bawa-a ya-a ani gənia, bare wunduma
ti-a rokko ngaanni yeno.
52 Sa adən am samma kəla ferodəyen karwukuttaro casiri.
Daji Isaye tayiro: «Bare yiruwwi. Ferodə bawojənni, kənəm
cədi,» yeno.
53 Amma ferodə nuna nojanadəro, tia rujane tiro kaasu
keddo.
54 Daji ferodəa mukkoyen cədane kowo sapce: «Feroma,
cine!» yeno.
55 Ferodə ro cuwande sadəman ciyeno. Isaye awo
kəmboye ferodəro cado yeno.
56 Bawanju-a yanju-a jauro ajapkera. Amma Isa wada
ce tayiro bare wundumaro awo wakkajənadəa wuljaganni
yeno.

9

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo
(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)

1 Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan
sammaa dudaye-a am kasuwaa isangaduwuye-a ce
2 tayiro leja kawuɾi kəji nodo bargaa Alaye jamaro wuljaa
am dondi yea isangajaa yeno.
3 Tayiro: «Bəlawurodəro bare awima ngonuwwi: ka, bi
ngərwu, bi kəmbo, bi wuɾi, bi gəmaje yindi.
4 Ndaran yaye fado ngawuwwadən nammowo, har kawu
nadəa kolluwiro.
5 Amma ndaran yaye nayia njamowonnia, bəlanja kol-
luwiya, katti sindoye kagangowo, tayiro shedaro waljo!»*
yeno.
6 Adəgaima kəngayambanjudə saptane bəla bəlaro le-
jane kawuɾi kəji Alaye jamaro wulyeyera, koro ndarasolan
am dondi isangayeyera.

Mai Hirudusse hangal cidu
(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)

---

* **9:5** 9.5 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.

7 Mai Hirudus awo wakkajəna sammaa fangenniya,
hangalnju caa cijəna, dalilnjudə am laaye: «Yahaya
Kasalama roaro walje cijo!» cani,
8 laaye: «Nawi Iliya ambo walde fəleduwo!» cani, laaye:
«Nawiya kureye falnja roaro walje cijo!» cani.
9 Mai Hirudusse: «Wuma kəla Yahayayedəa kamməkko.
Wundu gəle kam awo kada kəlanjun fakki attə?» yeno.
Adəgaima Isaa kuroro maji.

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yah 6.1-15)

10 Kəngayambadə walladaranniya, awo cadəna sammaa
Isaro wulyeyera. Daji tayi runjaa ngoje karaa bəla laa
Baitsaida canidəyero leyera.
11 Amma jama adəa asuyeranniya, tia geya. Isa jamadəa
cəmoye tayiro mana kəla nodo bargaa Alayen wuljiye
amnja dondidəa isangayeyeno.
12 Dunia ləmdu badiyenniya, tayi mewun yindində isane
tiro: «Na dəgaiyenadə karaa. Jamadəa salamme, bəladeya-
a bəla-asoro leja bənaram-a kəmbo-a maja!» yera.
13 Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro
yowo!» yeno. Tayiye: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia,
awima gade taiyende. Leniye kəmbo jama ani sammaro
yikkiwiye wa?» yera.
14 Nadən kongwa alama dəwu uwu gai mbeji. Isaye
fuwurawanjuro: «Jamadəa yakkowo, kəwu fiwu fiwuyero
napca,» yeno.
15 Adəgai cade am samma napkera.
16 Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero
sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawan-
juro ce fuwu jamadəyen gənayera.
17 Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa
capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəɽo.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mat 16.13-20; Mar 8.27-30)

18 Yim laa Isa runju moduwa cədi, fuwurawanju
ye rokkonjun duwon, tayiro: «Wunduro wua amsodə
ngosera?» cəne tayia kiworo.
19 Tayiye: «Am laa nima Yahaya Kasalama wo cani, laa
ye Nawi Iliya cani, laa ye nawiya kureye falnja roaro waljo
cani,» yera.
20 Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne
tayia kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwu Alayedə
wo!» yeno.
21 Amma Isa səmonja kasse tayiro wada ce bare wundu-
maro adəa wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 16.21-28; Mar 8.31–9.1)

22 Koro Isa walde tayiro: «Ala kadarjəna Tada Kambedə kuttu tai daje cane amwurawa-a wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.
23 Daji Isaye tayi sammaro: «Kam laa wua ga cəraanaa, məradu kəlanjuye wajo wajisoro kəskanju karmoye† ngojo wua səga.
24 Dalilnjudə wundu duwon ronju ɾiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəɾiwi.
25 Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju?
26 Wundu duwon kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambedə ye darajanju-a daraja Bawadəye-a malaiyawanjuye-aa isiya, tia nanguji.
27 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye carui,» yeno.

Isaye darajanjua fəledu
(Mat 17.1-13; Mar 9.2-13)

28 Ngawo Isa awo ania wuljənayen kawu wusku gaia, moduwa dioro cije Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa.
29 Moduwa cədi duwon, alama fəkkanjuye falde kajəmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro walyeno.
30 Sadəman am yindi Isa-a jandejai mbeji, tayima Nawi Musa-a Nawi Iliya-a.
31 Jauro nurra fəledagane kəla karmo Isaye Jerujalemnin wakkajiyen manajai.
32 Biturus-a amanju-aa kənəm dama bawo ngojəna duwon, fayeranniya, Isaye darajanjudə-a am yindi nanjun daadadə-aa kero.
33 Sa am yindidə nanjun saptaidən, Biturusse Isaro: «Maləm, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno, amma awo wuljidəmaa nojənni.
34 Manaji ngai duwon, fofou ise tayia jakkeno. Fofou tayia jakcənaro kerunniya, riyera.
35 Daji curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia kərenəkkəna. Mananju fanowo!» yeno.
36 Kowodə nəmgenniya, Isaa tilonju lon kero. Yim anin wundumaro awo carunadəa wuljaganni gəm napkera.

---

† **9:23** 9.23 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mat 17.14-21; Mar 9.14-29)

37 Wajənanjua Isa-a fuwurawanju yakkudə-a kaudən
jəpkeranniya, am kada kadami nanjuro isane tia kapkey-
era.
38 Daji curo jamadəyen kam laa kowo sapce: «Sayinna,
nia lowonjəkkəna, tadania njunone! Ti gənia, gade takkəni.
39 Sedan tia cədaiya, sadəman burwu cakke cinju nga
bilwua kar kar loloji. Tussənaro basarjənnia, tia koljiwawo.
40 Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya,
tayiro katkero,» yeno.
41 Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwu
karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakke nayia
rannjakki?» yenniya, kamdəro: «Tadanəm kude!» yeno.
42 Tadadə kənde cədi duwon, sedandə tia babakce cure
fərdaktu badiyeno. Amma Isa sedandəro jəkkade tadadəa
isangajiye bawanjuro kalakkeyeno.
43 Jama samma kənduwo Alayedəa jauro ajapkera.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Jamadə awo Isa cədi ngaa ajapcana duwon, Isaye fuwu-
rawanjuro:
44 «Awo kərma wulnjagakkidəa ngəlaro kəlandon taiwo,
Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagai,» yeno.
45 Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, maananju
tayiro gəraaada, koro kəla mana adəyen tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?
(Mat 18.1-9; Mar 9.33-41)

46 Daji kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen
ciyeno.
47 Isa awo karwunjaye asuje tadaana laaa ngoje gərenjun
isadajiye
48 tayiro: «Wundu duwon cunilan‡ tada adəa
cəmowonamadə, wumaa səmowo. Koro wundu duwon
wua səmowonamadə, ti wua sunodənamadəa cəmowo.
Awoa kam curondon ganadə, tima kura wo,» yeno.
49 Yahayaye Isaro: «Maləm, kam laa sedanso cunəmlan
duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeiye!»
yeno.
50 Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, awoa kam lawala-
mando gənidə kaando,» yeno.

ISA KƎLA JAWAL JERUJALEMBEN

Am cidi Samariyaye Isaa saworo wadu

‡ **9:48** 9.48 cunilan - Isa nangaro.

51 Isaye sanju samero saptaye karəngenniya, nia Jerujalembo leduye tai daje ngoyeno.
52 Kəngayamba tin fuwunno cunode tiro jəpturam dabbarduwuro lejane bəla laa cidi Samariyayero kasargawo.
53 Amma Jerujalembo leji nangaro, am bəladəye tia saworo wayera.§
54 Fuwurawanju Yakuba-a Yahaya-a adəa kerunniya, tiro: «Kəma, wada yiye samelan kannu jəpce tayia juwuiya, raamma wa?» cane tia keworo.
55 Amma Isa suworde tayiro kikkado.
56 Daji bəla gadero koyera.

Isaa ga kəske gəni
(Mat 8.18-22)

57 Jawalnin lejai ngai duwon, kam laaye Isaro: «Ndara lenəmi yaye nia njəgakki,» yeno.
58 Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambedəye nanju tustuyema bawo,» yeno.
59 Isaye kam laaro: «Wua səgai!» yenniya, kamdəye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya duwon,» yeno.
60 Amma Isaye tiro: «Kolle am sanuna amanja sanunadəa sittəraja! Amma nidə, lene nodo bargaa Alayedəa ambo satkəgəne!» yeno.
61 Koro kam laaye Isaro: «Kəma, nia njəgakki, amma amarsəgəne lekke jamania alakəlewakkiya duwon,» yeno.
62 Daji Isaye tiro: «Kam barero ngujəna duwon ngawo curuimadə, nodo bargaa Alayedən faidanju bawo,» yeno.

10

Isaye fuwurawanjuye fitulur yindin nodo

1 Ngawo adəyen Kəmadə curo fuwurawanjuyen am fitulur yindin gade kəreje tayia yindi yindiyen cunode bəla so, bəladeya so, na leji sammaro tin fuwunno leyera.
2 Tayiro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njəddoro cunodo!
3 Lenowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodəkki.
4 Bare wuɾi, bi ngərwu, bi suno gade ngonuwwi, koro bare kəla jawallen danuwe wundumaa lewanuwwi.

---

§ **9:53** 9.53 am bəladəye tia saworo wayera - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuɾi. Yaudiya ye tayia wayera, tayi ye yaudiyadəa wayera.

5 Fado fi yayero ngawuwiya, burwon ambo: “Fado adə
barga cuwando!” wulgənowo.
6 Kam nanlewaye nadən mbejia, bargandodə tilan dəgai.
Amma bawoa, bargandodə nandoro waldi.
7 Fado adən jəmmowo nammowo, awo njadənadəa buiwo
yaiwo, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro.
Bare fado adəa kolluwe fado fadoro lenuwwi.
8 Bəla fi yayero ngawuwe nayia njamoyiya, awo
njadənadəa buiwo,
9 amnja dondi nadən isangagənowo, koro jamadəro:
“Nodo bargaa Alaye nayia karənnjana!” wulgənowo.
10 Amma sa bəla laaro ngawuwe nayia mowo wajaiya,
farsambo luwowo tayiro:
11 “Katti bəlandoye sindero tandəgənadəmaa cinniye
nayiro kolnjagaiye! Amma adəa nonowo, nodo bargaa
Alaye karənjəna!” wulgənowo.
12 Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am
bəla adəyedə am bərni Sodombea* nanjaunin koji.

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Mat 11.20-24)

13 «Kuttundo am bərni Korajinne! Kuttundo am bərni
Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənasodə
bərni Tirre-a Sidonne-alan† tədənaa, tən kuren amnja tuwa
cade ajaja-a buwu-alan‡ napcana.
14 Amma kiyama wakkajiya, wowomndo am bərni Tirre-a
Sidonne-ayedəa§ nanjaunin koji.
15 Nayi ye am bərni Kafarnaambe, samero wa samnjai
təmayew? A’a, kannuro kolnjagai.
16 «Kam manando ngojənamadə mananimaa ngojo. Kam
nayia wanjanamadə wumaa waso. Koro kam wua
wasənamadə ye ti wua sunodənadəmaa wajo,» yeno.

Fuwurawa fitulur yindindəye waldu

17 Fuwurawanju fitulur yindində karwu kəjiaro wal-
ladaranniya, Isaro: «Kəma, cunəmlan sedannama man-
ande jaana,» yera.
18 Isaye tayiro: «Yiwulis radu gai samelan curi kirukko.
19 Fanowo, nayiro kənduwo kadi so, kəlanji so guwattuye
njadəkkəna, koro kənduwo kəla duno kəladodəye sam-
mayen njadəkkəna. Awima rakce nayiro njaddiwawo.

---

* **10:12** 10.12 bərni Sodombe - Bərni duwon amnju jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno. † **10:13** 10.13 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya kərdiyaye. ‡ **10:13** 10.13 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne.

§ **10:14** 10.14 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayia siyeyeno.

20 Adə yaye bare sedanna manando jagaidəro karwundo
kəjijənni, cundo samelan ruwuwadadəro kəjijo!»

Isaye karwunju kəjidu

21 Sa adən Ruhu Alaye cakke karwu Isaye tai daje
kəjije: «Wusenjəkkəna, Bawani, Kəma same-a dunia-aye,
dalilnjudə awo ania rashiduwa so, ilmuwu soro gəraame
tadawa sananaro isanogəmma nangaro. Aaa Bawa, adəma
awo raamma wo.
22 «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia,
wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa
nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojiyiya,
cəraana-a,» yeno.
23 Isa suworde fuwurawanju runjaro: «Sim duwon awo
ruwwadəa caruidə, barganja!
24 Nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, maiya so kada
awo ruwwadəa kuroro caraana, amma carunni. Koro awo
fanuwwadəa fanduro caraana, amma fanjanni,» yeno.

Misal kam kanjimaɾima cidi Samariyaye

25 Maləm Attauraye laa Isaa rijapturo cije tiro: «Sayinna,
awi dikke ro sawisoye* fandəkki?», yenniya,
26 Isaye tiro: «Awi curo Attaurayen ruwuwadadə?
Ndayiro tia kərayem?» yeno.
27 Tiye: «“Ala Kəmandea karwunəm ngan, ronəm ngan,
dunonəm ngan, hangalnəm ngan raye!† Koro kəmaskinəm
yea kəlanəm gairo raye!”»† yeno.
28 Isaye: «Kalkallo wulyem. Adəa de, ro fandəmi,» yeno.
29 Amma maləm Attaurayedə ti jiremaro fəleduwuro
maje Isaro: «To, wundu gəle kəmaskini wo?» yeno.
30 Daji Isaye tiro: «Kam laa Jerujalemnin cijəna
bəla Jerikoyero leji duwon, jawalkorjimaso tia kapcagane
ɾinjane babakcane tia nuna gai koljane leyera.
31 Adəgai duwon, ɾiman† laa jawaldəyen ise kamdəa
kirunniya, səgərije koje leyeno.
32 Lewi‡ laa ye nadəro ise tia kirunniya, səgərije koje
leyeno.
33 Kam cidi Samariyaye laa ye bəlawuro cədi duwon,
nadəro kadio. Tia kirunniya, jauro njunoje
34 ise tunowanjuro kəndawu-a diben-a karwunno fijiye
kəlekəleyeno. Daji tia koronjuro dam gənajiye kusot-
torambo cuwude tiro kiskeyeno.

---

* **10:25** 10.25 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. † **10:27** 10.27 SK 6.5 † **10:27** 10.27 Lew 19.18 † **10:31** 10.31 ɾiman - ɾimanna Israyilawuye kaduwu Nawi Harunaye, koro kidanja Fado Alayen kedo. ‡ **10:32** 10.32 Lewi - Kaduwu Nawi Lewiye, ɾimanna gai kidanja Fado Alayen kedo.

35 Wajənanjua dinariyus yindi cuttuluwe kəma kusot-
torambero ce tiro: “Kam adəro kiskəne. Waldəkkiya, wuɾi
kojənaro yejəmma sammaa niro kalannjəgəkki,” yeno.
36 «To, maləm, niyen wa curo am yakku aniyen wundunja
kəmaski kam jawalkorjimaso kapcaanadəye wo?» cəne tia
kiworo.
37 Maləm Attauraye: «Kam tia njunojənadəma,» yenniya,
Isaye tiro: «Ni ye lene, ti gai de!» yeno.

Marta-a Meram-a

38 Isa-a fuwurawanju-a lejai duwon, bəla laaro kadiran-
niya, kamu laa cunju Marta tia fannjun kisawo.
39 Yanjugəna cunju Meram fuwu Kəmadəyen napkada
mananju kərəndu cədi duwon,
40 Martaro kida sosaye ngəwujiye hangalnju jauro jaada.
Daji Marta na Isayero ise tiro: «Kəma, yanigəna wua
kolsəna runi kida dikkidə, ni lambonəm gəni wa? Tiro
wulgəne wua banasuwo!» yeno.
41 Kəmadəye tiro: «Marta, Marta, awo ngəwuro
hangalnəm jadi,
42 amma awo faidaadə falma, diye! Meram awo ngal-
wodəa kərejo, koro wunduma nanjun cəmoyiwawo.»

11

Isaye kəla moduwayen alamdu
(Mat 6.9-15; 7.7-12)

1 Yim laa Isa na laan moduwa cəde kerənniya, fuwu-
rawanjuye falnja tiro: «Kəma, andiro moduwa dio sakkarai,
jiɾi Yahaya fuwurawanjuro cəkkəranadə gai,» yeno.
2 Isaye tayiro: «Sa moduwa diwiya, ngai wullowo:

“Bawa, cunəmbo daraja tio!
Nodonəm bargaa iso!
3 Yimbi yaye kəmbonde sade.
4 Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddənadəa gawurniye nangaro.
Bare kolsame jaraptiyende.”»

5 Koro Isa walde tayiro: «Kamndo laa sawanjua duwon
dərdu fannjuro leje tiro: “Sawa, burodi yakku tagarisəgəne.
6 Kərmama sawani laa curo bəlawuroyen duwon, nanin
jəpkeno, koro wu ye awima tiro yikke juwui bawo,”
yenniya,
7 sawanjudə curo fadodəyen tiro: “Kolsəne, bare su-
wolsəmmi! Cinna ye jakkada, koro wu-a yallani-a ye
boniyena. Rangəkke cikke njikkiwawo,” cəni wa?

8 Nayiro wulnjagakki, nansawanja nangaro gəni, dolero
cije awo cəraana sammaa ci. Dalilnjudə kamdə nangujənni
tia cuworiya, cuwori nangaro.
9 «Koro nayiro wulnjagakki, korowo njadi, manowo
fanduwi, cinna bangowo kanjagai.
10 Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye
cuwandi, koro kam cinna bakcimadə yero kajagai.
11 Bawa fi curondon tadanju tia buniro cuworiya, cujun-
juro kadi cidə?
12 Bi ngəwullo cuworiya, kəlanji cidə?
13 Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa,
balle Bawa Mai Samema Ruhunjudəmaa am tia caworiro
juwajiyidə!» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 12.22-32; Mar 3.20-30)

14 Yim laa Isa sedan kam laaa muwaro cədənaa duje
kiluwunniya, kamdə mana badiyeno. Jamadə ajapkera,
15 amma laaye: «Kənduwo Beljabul* mai sedannayen
sedannaa duji,» yera.
16 Laanja ye tia rijapturo alama laa sameye tayiro
fəlejuworo mayera.
17 Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi
yaye kəlanjuro yaktəgənadə dəgaiwawo, koro fado duwon
kəlanjuro yaktəgənadə dəgaiwawo.
18 Wu sedannaa kənduwo Beljabullen dukki nuwwa. To,
Yiwulis ye kəlanjuro yaktiyia, ndayilan gəle kərmainjudə
dəgai?
19 Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia,
fuwurawando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai?
Adəmaro tayi sharawundoro waljai.
20 Amma kənduwo Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo
bargaa Alaye nandoro isəna, diye!
21 «Kam dunoa mukkon bařimia fannju gurejiya,
kəndanju samma kəlewa.
22 Amma kam laa tia dunon kojəna ise tia lawalaje
nasardiya, bařiminju ardijənadəa cəmoye kəndanju sam-
maa ngoje dagarji.
23 Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro
kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

Waldu sedanne
(Mat 12.43-45)

---

* **11:15** 11.15 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

24 «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəɾiyen na
naptuye maji, cuwandiwawodə, daji kəlanjuro: “Nda fanni
kolləkkənadəro waldəkke,” cəni.
25 Waldiya, fadodəa tas fəraada ye, tassana ye najiyi.
26 Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce
cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə
cayemaa kojənaro kuttaji,» yeno.
27 Isa manaji ngai duwon, kamu laa curo jamadəyen kowo
sapce: «Bargaa kamu nia njambe kiam njinadə!» yeno.
28 Isaye: «Attəroa, barganja am mana Alaye fanjane
jaanadə!» yeno.

Alama Nawi Yunusse
(Mat 12.38-42)

29 Jamadə na Isayen cacaptai adəgai duwon, Isaye:
«Am jaman adəye jauro diwi. Alama laa sameye majai,
amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro
fəlediyiwawo.
30 Jiɾi Nawi Yunus kuren am bərni Niniweyero alamaro
waljənadə gai,† Tada Kambedə ye am jaman adəyero
alamaro walji.
31 Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbedə cije
am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedaji, dalilnjudə ti ci
duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro
isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən
mbeji.
32 Kiyama wakkajiya, am bərni Niniweye ye cijane am
jaman adəyedəa jirenambuwuro shedajai, dalilnjudə tayi
mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko
awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.

Misal fatəla-a nurnju-aye
(Mat 5.15; 6.22-23)

33 «Wunduma fatəla wasse na turuiwawolan bi kəmon
təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa
caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji.
34 Simməmdə, tima fatəla tiyinəmbe wo. Simməm ngaa,
tiyinəm samma ye nurraro walji. Amma simməm kuttua,
tiyinəm samma ye duwuaro walji.
35 To, hangal gənane, bare nur nilan dəganadə duwuro
waljənniro!
36 Tiyinəmlan ndarama duwu bawo samma nurraa,
alama fatəla nurnjulan nia wasnjidə gai kərgam.»

---

† **11:30** 11.30 Nawi Yunus gai - Jiɾi Nawi Yunus kawu yakkuro curo buni mafəndiyen dəganadə gai, Isa ye nune kawu yakkuro kaminnju curo kauriyen dəgai.

Kuttunja Farisawa-a maləmba Attauraye-a!
(Mat 23.1-36)

37 Isa mana cədi ngai duwon, Farisa laa fannjuro tia
masəna dioro doyeno. Leje fadodəro ngaye masənaro
napkera.
38 Farisadə kəla Isa mukkonju tulje tayirro cədənnin
masənaro napcənayen ajapkeno.
39 Daji Kəmaye tiro: «Nayi Farisawadə ngawo tasaye-
a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi,
amma curondodə kare kambe luwaptu so, niadiwi solan
cəmbərəna.
40 Nayi hangal kuttua! Ti ngawodəa alakcənadə curodə
yea alakcənni wa?
41 Karwu tiloaro sadaa yowo, daji awiso nayiro tayirro
walnjagai.
42 «Kuttundo nayi Farisawa! Bulu kaskasi so, nana so,
kərijuwo samma solan‡ jakka tuluwuwi, amma jire dio so,
Alaa rawo soa kolluwwa. Tayidəa kolluwwin awo ani yea
dio wajimnjaana.
43 Kuttundo nayi Farisawa! Dandallan napturam fuwuye-
a kasuwulan lewa darajaa-a raawwa.
44 Kuttundo, nayi alama kauri noduram bawoa§ am
nojannilan tia guwaccane kojaidə gai,» yeno.
45 Maləmba Attauraye falnjaye tiro: «Sayinna, adəgai
wulləmiya, andi yea rasamma, diye!» yeno.
46 Daji Isaye tiro: «Nayi ye kuttundo, maləmba Attauraye!
Katkun kurwowu dama bawo ambo gənagəwi, amma nayi
ngulondoma sanguwe tayia banagəwwawo.
47 Kuttundo! Kauriya nawiya kureye tanduwi, koro
amwurawandodəma tayia ceyeso!
48 Ngainin awo amwurawando cadəna sammaa kasad-
duwwaro shedanuwi, dalilnjudə tayi nawiyaa ceyesəna,
nayi ye kauriyanja tanduwwa!
49 Adə nangaro nanrashidunjulan Alaye: “Nawiya-a
kəngayamba-a tayiro juwaakki. Laanjaa ceyesi, laanja yea
basarjai,” cənna.
50 Adəma nangaro bu nawiya sammaye kawu dunia
alaktənaman am jaman adəyero cukkuri,
51 bu duwon jaman Nawi Haabilayen tamiya har jaman
Nawi Jakariya katte laya duwadurambe-a Fado Alaye-ayen

‡ **11:42** 11.42 Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo so - Jire dio so, Alaa rawo sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana. § **11:44** 11.44 kauri noduram bawoa - Jiri kauri guwattudə amba tayir gəniro kalakcidə gai, Farisawa-a adanja-adə ye amba na Alayen kuruwunno kalakcai.

bawojənadəyero kudero samma fidənadə. Ai, nayiro
wulnjagakki, kəla am jaman adəyemaro cukkuri.
52 Kuttundo, maləmba Attauraye! Cuwuram ilmuye
ngonuwi. Nayi kəlando ye ngawuwwi, koro am tia ngaworo
majaidə yero dapkəwwa.»
53 Isa nadəa kolyenniya, maləmba Attauraye-a Farisawa-
a tiro jauro gərgajagane koro kəla awo ngəwuyelan tia
jəkcane
54 jawal mananjulan tia taye madu badiyera.

12

Bare rinuwwi!
(Mat 10.26-33)

1 Sa adən am kada kadami isane captane, har aman-
jaa guguwaccai duwon, Isa burwolan fuwurawanjuro
manaduwu badiyeno. Tayiro: «Farisawadəro hangal
gənanowo, nanmənafəknja yis gai.
2 Awima gəraada federo culuwiwawodə bawo, koro
awima asərre isanodiwawodə ye bawo.
3 Adəgaima awo curo buneyen wulluwwadəa kausulan
fanjai, koro awo curo ngimben tatapkəwwadəa farsamlan
kurukcai.
4 «Sawawani, nayiro wulnjagakki, bare am ro kambe cat-
tuluwe ngawo adəyen awima gade rakcane cadiwawodəa
rinuwwi.
5 Amma ti rinuwimadəa nayiro fəlenjagakki: Rinowo
ti duwon ngawo ro kambe cuttuluwunayen kənduwo tia
kannuro njakkoye cədana. Aaa, nayiro wulnjagakki, Alaa
rinowo!
6 Binaru uwu gursu yindiro caladi, gəna? Adə yaye Ala
falnjamaa cəpciyiwawo.
7 Nonowo, kanduɾi kəlandoyema samma komgada. Bare
rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa.
8 «Nayiro wulnjagakki, wundu duwon fuwu amben ti
kakke cənnamadə, Tada Kambedə ye fuwu malaiyawa
Alayen kamdə kaanju cəni.
9 Amma kam duwon fuwu amben wua angərsənamadə
fuwu malaiyawa Alayen angərdi.
10 Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu
wuljidə, tiro gawurdiyi. Amma kam Ruhu Alayea bassi-
madə, tiro gawurdiyiwawo.
11 Sa nayia dandallo, bi jujuriro, bi mairiro njasadiya,
kəla awo wulluwiyen bi jiɾi kəlando mowuwiyen bare
hangalndo cijənni,
12 dalilnjudə sa adən Ruhu Alaye awo wulduyedəa nayiro
njakkarai nangaro,» yeno.

Misal gaɍiwu hangal bawoaye

13 Curo jamadəyen kam laaye Isaro: «Sayinna, yeiyaniro
wulgəne, curo warasandeyen nuwani sio!» yenniya,
14 Isaye tiro: «A! Wundu wua shara kamdamandoro bi
warasa dagardumandoro sədo?» yeno.
15 Daji jamadəro: «Hangal gənanowo! Arsiyi luwapturo
kanowo, kam ləman ngəwu jəgandəna nangaro gəni roa
dəgai,» yeno.
16 Daji tayiro misal cədde: «Gaɍiwu laa kulonju nema
jauro kekkənniya,
17 kəlanjuro: "Na nemani adəa camməkke njakkoye
bawodə, awi gəle dikki?" yeno.
18 Daji walde: "Akko awo dikkidə: Jawuwanisoa
wurnəkke gade kura kura tandəkke curonjan algamani-a
awo gade gandəkkəna samma-a camməkke yakkəkki.
19 Daji wuye karwunin: 'Akko kəmboso kərwu kadaye
takkəna. Garal namməkke bukke yakke, kəji fakki!' nəkki."
20 Amma Alaye tiro: "Ni hangal bawoa! Bune
adəman kawunəm daje numi! Daji awo ani kəlanəmbo
capkəmmadə, wundu gəle tayia jəgandi?" yeno.
21 Ngaima kam kəlanjuro arsiyi capcəgəna, amma na
Alayen gaɍiwuro waljənnimadə, ti yero wakkajiyi,» yeno.

Bare karwungai diwwi!
(Mat 6.25-34)

22 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Adə nangaro nayiro
wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwiyen bi kəla awo
tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi.
23 Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə ye kajəmua kojəna.
24 Ngawusoa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadi-
wawo, koro ngajiram-a jawu-a ye cadanni yaye, Ala tayia
ambaji. Nayidə jauro ngudowaa darajan konuwwa, diye!
25 Wundundo gəle rakce karwungainjulan sa falma
kawunjuro cərgai?
26 To, ranguwe awo kəske adəmaa diwwawoa, awiro gəle
kəla awowa gadedəyen karwungai diwi?
27 «Fəɍeso jiɍi ɍijaidəa ruiwo, ngənəpcaiwawo, koro
caa cadiwawo. Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana
jauro darajaa yaye, ngaltema kajəmu fəɍe aniye falnjaa
nanshawan najəgəna cakkənni.
28 Ala fəɍeso ku karaan ɍijai baɍi kannuro fijagai ania ngai
jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə!
29 Bare awo buwi-a yawi-aa manuwwi, bare karwungai
diwwi.
30 Jama duniaye samma awo ania majai, amma Bawando
nayi ye awo anin məradundoaro nojəna.

31 Attəroa, nodonju manowo duwon, awo ani yea nayiro
njadi.
32 «Nayi jama gana, bare rinuwwi, Bawando nodonju
bargaa nayiro njoro cəraana nangaro.
33 Kəndando ladowo, wuɾidəa talaawaro yowo.
Kəlandoro aɾitta dinjiwawo yikkududowo, arsiyindo
samelan har abadaro ceriwawo, na duwon barwu ye
lejiwawo, kanam ye juwuiwawodə.
34 Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye
kərga.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye
(Mat 24.45-51)

35 «Canjando ye gerowo, fatəlawando ye waskada kol-
lowo!
36 Wolodiya waldu kəmanjaye gurejai gairo
dabbardənowo. Sa kəmanja larusadin ise cinnadəa
bakciyama, tiro kajagai.
37 Barganja wolodiya kəmanja ise tayia faada najiyidə!
Jiremaro nayiro wulnjagakki, dabbarde tayia cakke masəna
dioro napcane ise ti kəlanju kəmbo tayiro sajiyi.
38 Bune dərdu bi dərdu kojənaman kadioro walyenoa,
tayia faada najiyia, barganja!
39 Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu
fannjuro isidəa nojənaa, tia kolje fannjuro ngayiwawo.
40 Nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa təmanuwwilan
Tada Kambedə isi nangaro,» yeno.
41 Daji Biturusse: «Kəma, misal adəa andiro wa wul-
sagami, ra jama sammaro?» cəne tia kiworo.
42 Kəmaye tiro: «Wundu gəle wolodi amanna ye, hangalla
yedə wo, ti duwon kəmanja tia kəreje wolodiya amanjuro
nuwanja kəmboye sa təraanan njoro galajidə?
43 Kəjinju wolodi kəmanju waldiya, ngai cədi najiyidə!
44 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sam-
maa mukko wolodi adəyero cakki.
45 Amma ca wolodi adə karwunjun: “Kəmani duwan
isiwawo,” cəne wolodiya amanjua kamun kwan babaktu
badije juwe diben cane sagarandi kərgaro walyenoa,
46 daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-
alan ise tia kirwolan jajarje curo aman bowuyero cakki.
47 Wolodi məradu kəmanjuye nojəna duwon dabbarduro
bi məradu kəmanjuyedəa galduro wajənamadə, jauro tia
kowojai.
48 Amma wolodi awo kəmanju cəraana nojənni duwon
awo tiro wowom gənaduwuye cədənamadə, tia ganamaro
kowojai. Wundu duwon tiro awo ngəwu cadənadə, nanjun

ngəwu cawori. Koro kam mukkonjuro awo jauro ngəwu casakkənadə, nanjun ngəwudəmaa kojəna cawori.

Nanlewa gəni, firda
(Mat 10.34-39)

49 «Kannu duniaro njəttaro kadikko. Kannudə kərmaman cambənaa, jauro raakko!
50 Wuro kasala laaa* saddi mbeji. Kawu ceridəro, kasala adəye kurwowunju jauro jau fakki.
51 Duniaro nanlewa wa kudoro kadikkoro təmayew? A'a, nayiro wulnjagakki, nanlewa gəni, firda.
52 Na adən fuwun fado falnin kam uwu firdai, yakkudə kəlado am yindiyero waljai, yindidə ye kəlado am yakkuyero waljai.
53 Adəgaima firdai, bawa kəlado tadanjuyero walji, tada ye bawanjuyero, ya kəlado feronjuyero walji, fero ye yanjuyero, ya kəsai kəlado kamu tadanjuyero walji, kamu tadaye ye kəsainjuyero.»
54 Daji Isaye jamadəro: «Keyera fəden cijəna ruwiya, sadəman nayiye: "Ingi fandiye," nuwi, adəgaima wakkaji.
55 Koro karuwa anəmbe cijəna ruwiya, nayiye: "Ku jauro kausuaro walji," nuwi, adəgaima wakkaji.
56 Nayi mənafəkkaso! Awo same-a cidi-alan fəlediyidəa fisardu nonuwwadə, awiro gəle awo jaman adən wakka-jidəa fisardu nonuwwidə?
57 «Awi nangaro nayidə kəlandoro kommuwe awo dioye jussənadəa nonuwwawodə?
58 Sa lawalamanəm-a rokko shararambo lenuwiya, kəla jawalledəman kowoɨri de tawaktəne, bare nia fuwu alka-liyero njadənniro. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi.
59 Niro wulnjəgəkki, nadən təmmaro luwumbawo, sai wuɨridəa cotto rəmbəmiya duwon,» yeno.

13

Tuwa dewo!

1 Sa adən am laa na Isayero isane lawar am cidi Galileye bu fida cadi duwon, Gomna Bilatus cakke tayia ceyesənayedəa tiro kekkudo.
2 Isaye tayiro: «Galilewu ani bone ngai casana nangaro, Galilewu gade sammaa biwunin kojanaro təmanuwwa wa?
3 A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.

---

* **12:50** 12.50 kasala laaa - Kasala adəye maananju bone cane nui.

4 Ra, am mewun wuskun soro kuruwu lakka Silowambe
wurde kəlanjaro cukkure sanunadə, am gade Jerujalemnin
dasaanadəa biwunin kojanaro təmanuwwa wa?
5 A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi
samma ye nuwi.»

Misal ya tarmuye tada bawoaye

6 Daji Isa tayiro misal adəa cəddə: «Kam laa curo
jərwunju inabbeyen ya tarmuye kokcəna duwon, tada
madaro kadinniya, cuwandənni.
7 Daji jərwu njattomadəro: "Akko ku kərwu yakku kəska
adən tada madaro isəkkiya, awima fandəkkiwawodə. Calle
tia! Awiro bowuro na cəmoyi?"
8 Amma jərwu njattomadəye tiro: "Bani ngimba, kasadde
kəmənə adə tia kolle, fərdunju tamməkko muɨri figəkko.
9 Baɨriminna tada kekkoa, ngəla. Bawoa, calləmi,"» yeno.

Isaye kamu karuwaa isangaduwu

10 Yim tustuyea laa Isa dandalnin jamaa alamji duwon,
11 kamu laa nadən mbeji, karuwa tia leje maskinno
cədəna kərwu mewun wuskunno nguwada rakce cəkko
dajiwawo.
12 Isa tia kirunniya, bowoje tiro: «Yani, nanmaskinnəm-a
fainjakkəna!» yeno.
13 Tiro mukkonju gənayeyenniyama, kamudə cije cəkko
daje Alaa jajaktu badiyeno.
14 Amma Isa yim tustuyea kamudəa isangajəgəna nan-
garo, kura dandaldəye gərgaje jamaro: «Curo mawuyen
kawu arakku kidaye kambo amardəgəna. Yim tustuyea
gəni, yim animaa arowo isanganjaa!» yeno.
15 Kəmaye tiro kalakciye: «Mənafəkka! Wundundo yaye
yim tustuyea dalonju bi koronju wuije cade catti, gəna?
16 To, kamu adə, kaduwu Nawi Ibrahimbe duwon Yiwulis
kərwu mewun wuskunno tia cikkerənadə nda? Yim
tustuyea tia wuidu wuro wajimsəgənni wa?» yeno.
17 Adəa wulyenniya, waduwunju sammaa nangu kida,
amma jama gade samma awo ajabba ajabba cədidəye kəji
fanjai.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye
(Mat 13.31-35; Mar 4.30-34)

18 Daji Isaye: «Nodo bargaa Alayedə, awi camunonju wo?
Awiro tia rattalgəkki?
19 Alamanjudə kasuni mutarre kam laa ngoje jərwunjulan
fije ɨrije kəska kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun
fannja cadandənadə gai,» yeno.

20 Koro Isa walde tayiro: «Awiro nodo bargaa Alayedəa
rattalgəkki?
21 Alamanjudə yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa
yakku-a kəlje dije, har fum fujənadə gai,» yeno.

Cinna jəkkayen ngawowo!
(Mat 7.13-14, 21-23)

22 Isa jawal Jerujalembe jəgailan bəla kuran gənansolan
jamadəa alamji ngai duwon,
23 kam laaye tiro: «Kəmani, am ganama wa njəkkawo
cawandi?» cəne tia kiworo. Isaye jamaro:
24 «Cinna jəkkadəyen jəktənowo ngawowo, nayiro wuln-
jagakki, am kada ngaworo majai, amma rakcaiwawo.
25 Fanowo, sa kəma fadoye cije cinnadəa kərəp jakciya,
nayi deyan daadadə cinna banguwe: "Kəma, kasagane!"
nuwi, amma tiye: "Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro,"
cəni.
26 Daji nayi ye: "A! Ni-a kallo buiyena ye, yaiyena ye, koro
farsam bəlandeyeson jamaa alamməmma, diye!" nuwi,
27 amma tiye: "Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro."
Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomaso!» cəne
kalannjagai.
28 «Nadən so ye tədi, sheɗi ye naldi, sa adən Nawi
Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a nawiya gade
samma-a nodo bargaa Alayen ruwi, amma nayi kəlandodəa
deyaro gəmnjagai.
29 Am laa adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan* isane tayi
ye nodo bargaa Alayen masəna dioro napcai.
30 Adəgaima am laa daryeyedə burwoyero waljai, koro
laa burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Karwukutta Isaye Jerujalembo
(Mat 23.37-39)

31 Sa adən Farisawa laa na Isayero isane tiro: «Lene, na
adəa kolle! Mai Hirudus nia njejoro manji,» yera.
32 Isaye tayiro: «Lenowo, dəla jambamadəro: "Akko ku-
a baɗi-a sedanna dukki, am yea isangagəkki, kawu yakkua
kidanidəa tumogəkki," wulgənowo.
33 Fagatto ku-a baɗi-a waare-a jawalni gakki. Jerujalemlan
gənia, na gaden nawi fimaa ceyesiwawo,» yeno.
34 Koro Isa walde: «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon
nawiyadəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye
gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowan-
jun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna,
amma wayew.

---

* **13:29** 13.29 am adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan - Kərdiya.

35 Akko fanndo de sul kolnjaana.† Nayiro wulnjagakki,
wua suruwwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen
isimadə!” wulluwiro.»

14

Isaye kam dondia isangaduwu

1 Yim tustuyea laa Isa masəna dioro fado Farisawaye
kuranja laayero leyenniya, amdə jauro Isaa ninijai duwon,
2 kam laa tiyinju nga fuwadaa fuwunjun kiro.
3 Isaye maləmba Attauraye-a Farisawa-aro: «Yim tustuyea
kamba isangaduwuma halal ra haram?» cəne tayia kiworo.
4 Gəm kedənniya, Isa kamdəa cədane isangajiye salamje
leyeno.
5 Daji tayiro: «Wundundo tadanju bi dalonju yim tustuyea
barambo cukkuriya, sadəman cuttuluwiwawodə?» yeno.
6 Koro mana tiro kalaktuwuye tayiro katkero.

Bare rokura diwwi!

7 Isa am masəna dioro dojanadə na darajaa kərejane
napcai kirunniya, tayiro misal cədde:
8 «Kam laa masəna larusayero nia donjiya, bare na
darajaadən namməmmi, dalilnjudə waneye sosamanəm
kam nia darajan konjəna laaa dojəna.
9 Adəgaia, sosamandodə nanəmbo ise niro: “Cine nadəa
tiro kolgəne!” cəni. Daji nangunəmbaro cinəme lenəme na
daraja bawodəlan namməmi.
10 Amma kam laa nia donjiya, lene na daraja bawolan
namme. Daji sosamanəmdə isiya, niro: “Sawani, are na
darajaan namme!” cəne fuwu jama dojəna sammayen
daraja fandəmi.
11 Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia
bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia
jajakcai.»
12 Daji Isaye sosamanjudəro: «Ngəməri masəna kausuye
bi lesaye dabbarnəmiya, bare sawawanəm, bi yanəmgəna,
bi kəramiyanəm, bi kəmaskiyanəm gaɗiwuwa donəmmi.
Adəgai kidəmba, tayi ye nia donjane njakkarəmbi.
13 Amma ngəməri masəna dioye dabbarnəmiya, ngudiya
so, maskinna so, ngurdiyiya so, kambuwa soa done.
14 Adəgainin bargaaro walləmi, tayi rakcane niro
njakkarəmbiwawo nangaro. Yim cinowo jirewuyea Ala
niro njəkkərəmbi.»

Misal masəna ngəməriye
(Mat 22.1-14)

---

† **13:35** 13.35 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwunjan culuwuna.

15 Curo masənawuyen falnja adəa fangenniya, Isaro: «Barganju kam nodo bargaa Alayen masəna juwuidə!» yeno.
16 Isaye tiro: «Kam laa masəna ngəməriye cədi cəne am kada doyeno.
17 Sa masənayedə kidənniya, wolodinjua cunode am dojənadəro: “Arowo, awiso kərma dabbargada!” yeno.
18 Amma tayi samma wajane fal fallen gawara koro ngəskera. Burwoyedə tiro: “Lowonjəkkəna gawurso, kulo yiwukkəna dolero lekke rukki,” yeno.
19 Fal ye: “Lowonjəkkəna gawurso, dalo bareye mewu yiwukkəna lekke tayia rijamməkki,” yeno.
20 Faldə ye: “Bərinmaro larusa kidəkko. Adəmaro rangəkke lekkiwawodə,” yeno.
21 Daji wolodidə na kəmanjuyero walde awo ani sammaa wulyeyeno. Adəa fangenniya, kəma fadoyedə gərgaje wolodinjudəro: “Duwan luwe bəlaye farsam farsam so, lai lai so gai, talaawa-a maskinna-a kambuwa-a ngurdiyiya-a sammaa mane kude!”
22 Daji wolodidə walde tiro: “Kəmani, awo wulləmmadə tədəna, amma koro yaye na gapcəna mbeji,” yeno.
23 Koro kəmadəye wolodinjuro: “Bəlan luwe jawal kuran gananso gai amba yakke isa, fanni cappo cəmbərо!
24 Nayiro wulnjagakki, am burwon dokkənadəye faln-jama masənani juwuiwawo, diye!”»

Fuwura Isayero waldu

25 Am kada kadami Isaa casadduwuna kallo ledu cadi duwon, Isa suworde tayiro:
26 «Kam laa naniro ise bawanju-a yanju-a, kamunju-a yallanju-a, yeiyawanju-a kannawanju-a, har ronjudəmaa wajənnia, rakce fuwuraniro waljiwawo.
27 Koro wundu duwon kəskanju karmoye* ngoje wua səgannimadə, rakce fuwuraniro waljiwawo.
28 Wundundo gəle soro sameye tando cəraana duwon, dunonju koji ra kojiwaworo nojoro napce wuri ceji sammaa burwon komjənni tando badijidə?
29 Ngai gənia, fərdudəa gənaje rakce sorodəa təmojəgənniro walyenoa, am caruna samma rudu tiro gənajagane:
30 “Ruiwo, kam adə soro tando badijəna duwon, tumod-uwu tiro katkero!” cani.
31 Koro mai laa amnju dəwu mewua duwon mai kamanju am dəwu findiaro kəriwu njəkkado majia, burwon napce rakce tayia kəriwun juwui ra juwuiwawodəa curui, mare?

* **14:27** 14.27 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

32 Tia jawuiro kiroa, lawalamanju kuruwunin duwon,
naptu nanlewaye kororo am cukkunodi.
33 Adəgaima kam duwon kəndanju ngaa wajənnidə rakce
fuwuraniro waljiwawo.
34 «Mandadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jiɾi fin
gəle cayenju gairo walji?
35 Manda kəlamdə kattiro bi muɾiro fiduwuro faidaa gəni,
tia deyan yirjai. Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

15

Misal dimi faccəgənaye
(Mat 18.10-14)

1 Yim laa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a Isaa
kərənduro nanjuro isai duwon,
2 Farisawa-a maləmba Attauraye-a adəa kutturo carune
kattenjan: «Kam adə biwumasoa kasacce, har tayi-a rokko
masəna cadi,» yera.
3 Daji Isa tayiro misal adəa cəddə:
4 «Kamndo laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa,
filəgar ləgaridəa karaalan kolje leje fal faccəgənadəa maje,
har cuwandi, mare?
5 Cuwandiya, karwu kəjiaro ngawanan ngoje
6 fannjuro waldi. Daji sawawanju-a kəmaskiyanju-aa
bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukəjinde kallo fəleniyo,
dimini faccəgənadəa fandəkkəna nangaro,” cəni.
7 Nayiro wulnjagakki, adəgaima samelan karwukəji du-
won kəla biwuma fal tuwa cədənayen tədidə, kəla jirewu
filəgar ləgari jawallan caluwunnidəmayen kojənaro tədi.

Misal cungo faccəgənaye

8 «Koro kamu laa cungonju mewua duwon, fal
fatkeyenoa, fatəla wasse fadodəa fəraje hangallayen
kulasse, har cuwandi, mare?
9 Cuwandiya, koiyanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje
tayiro: “Wu-a nayi-a karwukəjinde kallo fəleniyo, cungoni
faccəgənadəa fandəkkəna nangaro,” cəni.
10 Nayiro wulnjagakki, adəgaima biwuma fal tuwa
cədiya, malaiyawa Alaye ye kəji fanjai.»

Misal tada faccəgənaye

11 Koro Isa walde: «Kam laa tada yindia duwon,
12 təngəɾimadəye tiro: “Bawa, nuwani warasaye se!”
yenniya, bawadə tayiro kəndanju dagaryeyeno.
13 Ngawo kawu ganayen təngəɾimadə awonju sam-
maa capce lardu kuruwu laaro leje nadən nanjairo cəde
kəndanju basaryeno.

14 Wuřinju sammaa ceje cot kerənniya, kəna jau lar-
dudəro ngaye lambimaro walyeno.
15 Daji cije kam larduye laaro napciye aladeya neworo
kulowanjuro tia kinodo.
16 Tada kəskaye aladeya jawuidəa juwune curonju
njəmbəřoro jauro mangarjəna, amma wunduma tiro cinni.
17 Daji kəla naptunju adəyen tuwore karwunjun: “Kai!
Kidama bawaniye fi yaye kəmbo juwe, har kulji, amma
akko wua na adən kənaye sesi.
18 Kolle cikke bawaniyero lekke tiro: ‘Bawa, Mai Samema
yero biwu yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna.
19 Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni. Marne,
kasadde kidawunəmbe falnja gairo walləkko!’ nəkki.”
20 Daji cije na bawanjuyero leyeno. Amma bawanjudə
kuruwun tia kirunniya, jauro njunoje cəgase daunjuro
kamdiye lewa kərawoye tiro kiddo.
21 Daji tadadəye tiro: “Bawa, Mai Samema yero biwu
yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna. Kua wua
tadanəmlan bowoduro yittəkkəni,” yeno.
22 Amma bawadəye wolodiyanjuro: “Duwan lenowo,
kalwu gari ngalwodəa kudowo tiro luwunowo. Ngulondon-
juro kulum yakkowo, sinju yero suno yakkowo.
23 Koro kənna kaisuadəa kudowo duwanowo. Bəri
ngəməriye buiyo, bikke diyo,
24 dalilnjudə tadani adə nuna duwon roaro walyeno,
faccəgəna duwon tia kiwandəkko nangaro,” yeno. Daji
karwunja jauro kəjije ngəməri badiyera.

25 «Sa adən tada kuramadə kulon. Fado karəngenniya,
ganga-a algaita-a nukcai fangeno.
26 Wolodi laaa bowoje awo wakkajənadəa kiworo.
27 Tiye: “Kannanəm diye walde iso. Bawanəm tia kəlewa
salai cuwandəna nangaro, kənna kaisuadəa duwajəna,”
yeno.
28 Daji tada kuramadə gərgaje fadodəro ngawo wayeno.
Bawanju cije culuwe tia lowodu ngəskeno.
29 Amma tiye bawanjuro: “Akko kərwu kadaro kařea
gairo ngənəptəkke niro kida njəddəkki, koro sawiso man-
anəm ngokki yaye, ngaltema wuro kani təngəřima sime
sawawani-a ngəməri diyende.
30 Amma tadanəm adə, arsiyinəm sammaa jawarraro
rəməs cikkeje basarje walde kadinniyama, tiro kənna
kaisuadəa duwayeyem!”
31 Daji bawadəye tiro: “Tadani, ni sawiso nanin kərgam,
koro awo kakke samma kaanəm.

32 Ngəməri dio-a kəji fanda-a ani andiro wajimsaana
diye, dalilnjudə kannanəm adə nuna duwon roaro walyeno,
faccəgəna duwon tia kiwandiye nangaro,” yeno.»

16

Misal wakkil nangaaye

1 Koro Isa walde fuwurawadəro: «Gaɽiwu laa wakkilnjua
duwon, am nanjuro isane wakkilnjudəa ngadarjane arsiy-
inju basarji yera.
2 Gaɽiwudə tia bowoje: “Awi kəlanəmlan wuljai
fakkənadə? Balas sədde, kua adən fuwun ni wakkilni
gəni,” yeno.
3 Daji wakkildəye karwunjun: “Bani ngimba nanwakkil-
nin wua suttuluwunadə, awi gəle dikki? Dunoni bareye
bawo, koro lowo dio ye wuro nangua.
4 To, awo wua kidanin suttuluwiya dikke am fannjan
samoyidəa nokkəna,” yeno.
5 Daji am duwon banju ngimba kasuro jəgai sammaa tilo
tiloyen bowoje burwoyedəro: “Ndawuro bani ngimba nia
njəgai?” cəne tia kiworo.
6 Tiye: “Kəndawu jaitunne tono miaro,” yenniya,
wakkildəye tiro: “Kakkadunəm kasuye ngone duwan
namme fiwu ruwune.”
7 Koro kam gadero: “Ni nda, ndawuro nia njəgai?”
yeno. “Algama buwu miaro,” yenniya, wakkildəye:
“Kakkadunəm ngone fisku ruwune,” yeno.
8 Banju ngimbadə wakkil jire bawoa kəla nanganju
adəyen kingoro, dalilnjudə duniawu arsiyinjalan nanga
kam fandoyen jama Alayea kojana nangaro.
9 Nayiro wulnjagakki, arsiyi dunia adəyelan sawawa
fandowo. Sa dajənalan, nayia kəndəgairam sawisoyen
ngəlaro njamoyi.
10 «Kam awo ganan jireadə, ngəwu yen jirea. Koro kam
awo ganan jire bawoadə, ngəwu yen jire bawoa.
11 Arsiyi dunia adəyen jirenambu diwwaa, wundu gəle
arsiyi jireye sameyedəa mukkondoro cakki?
12 Koro ləman kaando gənidəlan jirenambu diwwaa,
wundu gəle nayiro nuwa kaando njadi?
13 Wolodi fima rakce wolodi kəma yindiyero waljiwawo.
Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye
ranguwe wolodi Ala-a wuɽi-ayero walluwwawo.»

Attaura Nawi Musaye-a nodo bargaa Alaye-a

14 Farisawa tayi wuɽi rawowu nangaro awo ani sammaa
fangeranniya, Isaro rudu gənayeyera.

15 Isaye tayiro: «Nayi fuwu amben kəlandoa jirewuro
ngonuwwa, amma Ala awo karwundoye nojəna. Awo fuwu
amben ngəlaro jajakcaidə na Alayen waada.
16 «Attaura-a kitawuwa nawiyaye-adə dasaana duwon
har jaman Yahaya Kasalamaye kadio. Tən sa adən kawuɗi
kəji nodo bargaa Alaye ambo wuldiyi, koro wundu yaye tiro
ngaworo məldi.
17 Adə yaye səkkal fal Attauraye baworo waldudəro same-
a cidi-a baworo walduma budu wo.
18 Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənadə
kənjəna cədəna. Koro kam duwon kamu dəpkadaa
niyajənadə, ti ye kənjəna cədəna.

Misal gaɗiwu laa-a Lajarus-aye

19 «Gaɗiwu laa mbeji, yim nguson kajəmu kime so, kaila
linne ngalwo so luji ye, kullum tamtam-a daraja-alan napci
ye.
20 Cinna fannjuyen ngudi laa ye bowada tiyinju samma
tunoa mbeji, cunju Lajarus.
21 Kənanjuadəro, kəmbo tewur gaɗiwudəyen cidiro
fidənadəa boro mangarji kərga, koro kəriyama isane
tunowanjudəa məməlaccai.
22 Ngudidə bawoyenniya, malaiyawa tia ngojane gəre
Nawi Ibrahimbero kesado. Gaɗiwudə ye bawoje tia
sittərayera.
23 Curo kannuyen ajawu jauro cai duwon, kəla sapken-
niya, kuruwun Nawi Ibrahim-a gərenjun Lajarus-aa kiro.
24 Daji yilje: “Bawande Ibrahim, wua njunosəne La-
jarussa node ci ngulondonjuye ingiro ləpcuwo təlammi
samjo, curo kannu adəyen jauro bone yakki, diye!” yeno.
25 Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Tadani, tange sa dunialan
jauro kəji yamidə, Lajarus ye jauro kuttu caidə. Amma
kərma ti na adən ronju bowada, ni ye curo boneyen
kərgam.
26 Koro ngawo adəyeman kattenden bəlaa kura kuruwu
fetta, bare nanden wunduma cije nandoro lejənni, bi nando
yen wunduma nandero isənni nangaro!” yeno.
27 Tiye: “Marne, Bawa, lowonjəkkəna, Lajarussa fado
bawaniyero node,
28 yaanani uwu mbeji. Kolle lejo tayia galajo, bare tayi ye
na ajawuye adəro isanniro!”
29 Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Attaura-a kitawuwa
nawiyaye-a nanjan mbeji. Kolle tayia fanja!” yeno.
30 Koro tiye: “A’a, Bawa Ibrahim! Amma kam laa
karmolan cije nanjaro leyenoa, tuwa cadi,” yenniya,

31 Nawi Ibrahimbe: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a
fanduro wayeraa, kam nuna roaro walje cijənama kasac-
caiwawo.”»

17

Bare kamba karwulan tawwi!

1 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Awowa casakke am taljane
biwu cadidə kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen
isaidə!
2 Kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane
bərəmbo gəpcaanama tiro ngalwo, tadawa sanana aniye
falnjaa cakke talje biwu cədidəro.
3 Hangal gənanowo! Kəraminəm biwu niro njəddia, tiro
wulgəne. Təmjia, tia gawurne.
4 Curo kawu fallen tulurro biwu ngiddo yaye, tulurro
walde ise niro: “Təmməkkəna,” cənia, tia gawurne.»
5 Daji kəngayambadəye Kəmadəro: «Kambərsendedəa
yirgai!» yeranniya,
6 Kəmaye tayiro: «Ca kambərsendo mbejia, kasuni
mutarre gai təngərima yaye, ranguwe kəska kura adəro:
“Məktəne, curo bərəmben koktəne!” wulgəwiya, manando
jəgai.
7 «Kamndo laa kareanju kulo baredu bi ləman neworo
leje karaan walde isiya, tiro: “Duwan are namme bəri bui!”
cəni wa? A’a!
8 Tiro: “Bəri desəgəne, kajəmunəm kadawu bawoa
yakkəmiya, are kəmboni kude fisəgəne. Bukke yakkiya
duwon, ni ye bui yai,” cəni.
9 Koro kareanju awo tiro wuljəgənadəa cədəna nangaro,
tia wuseji wa? A’a!
10 To, nayi ye awo Ala wulnjaana sammaa diwe ceriya,
adəgai wullowo: “Andi kareawa faida bawoa, awo wajim-
saana bas kidiye!”»

Isaye am barasua mewu isangaduwu

11 Isa bərni Jerujalembero ledu cədi duwon, karangi katte
cidi Samariyaye-a Galileye-aa giya.
12 Bəladeya laa karəngenniya, kongwa barasua mewu tia
kapkeyera. Kuruwun dajane
13 kowo sapcane tiro: «Sayinna Isa, marne andia
njunosane!» yera.
14 Isa tayia kirunniya, tayiro: «Lenowo, rimannadəro
fəledəgənowo!» yeno. Lejai ngai duwon, ngajane tayirro
walyera.
15 Falnja ngajənaro asuyenniya, kowo sapce Alaa cungo-
riaro walde

16 fuwu Isayen tungurumje ngumnju cidin gənaje tia
wuseyeno. Tidə kam Samariyaye.
17 Daji Isaye: «Tayi mewu samma ngajana, mare? To, nda
tayi ləgardə?
18 Kusotto adəro kajia, wundunjama walde Alaa wuseji
bawo wa?»
19 Daji kamdəro: «Cine lene! Kambərsenəm nangaro
njəkkawo fandəmma,» yeno.

Kənde nodo bargaa Alaye
(Mat 24.15-28, 36-44)

20 Yim laa Farisawaso Isaro kəla yimbi nodo bargaa Alaye
duniaro isiyen keworənniya, tayiro: «Nodo bargaa Alaye
asuduramsolan gəni isi,
21 koro wundumaye: “Akko ti!” bi “Towo ti!” wuljiwawo.
Nonowo, nodo bargaa Alayedə dawundoman kərga,» yeno.

22 Daji Isaye fuwurawadəro: «Sa ise kawu fal yayero Tada
Kambedəa kuroro jauro raawwa, amma tia ruwwawo.
23 Amsoye nayiro: “Akkonju!” bi “Towonju!” caniya, bare
lenuwe tayia gawwi.
24 Jiɗi same ci fallan har todəro cuwalde wassidə gai, yim
kəndenjuyedən Tada Kambedə ye ngai.
25 Amma Ala kadarjəna, sai jauro bone cane am jaman
adəyedə tia wajaiya duwon.

26 «Jaman Tada Kambedəye alamanju jaman Nawi
Nuhuye gai.
27 Sadən amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi
ye ngai duwon, har yim Nawi Nuhu maaradəro ngaye ingi
tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno.
28 Koro alamanjudə jaman Nawi Lutuye gai. Amso jawui
ye, casai ye, kasuwun luwa so, lado so cadi ye, kulo barejai,
fado casandi ye kasarga.
29 Daji yim Nawi Lutu bəla Sodomben culuwunadən,
dəlawu kannuye-a kauwa kannuaye-a samen cudure tayi
sammaa siyeyeno.
30 Yim duwon Tada Kambedə fəlediyidən adəgaima
wakkaji.

31 «Yim adən kam duwon kəla soronjuyen karenju ye
curo soroyen dəganadə bare jəpce kare ngoje leji cəne curo
sorodəyero ngaanni! Koro kam kulolan dəganadə ye bare
fadoro waldənni!
32 Tangowo kamu Lutuyea!

33 Wundu duwon ronju ɾiwo cəraanamadə ronjudəa
cuwatki, amma wundu duwon ronju* cuwatkənamadə
ronjudəa cəɾiwi.
34 Nayiro wulnjagakki, yim adən bune am yindi dəgəl
tilon bowada duwon, fal ngojane fal koljai.
35 Koro kamu yindi ye kallo nedu cadi duwon, fal ngojane
fal koljai.
36 [Kongwa yindi ye kulon duwon, fal ngojane fal koljai.]»
37 Daji fuwurawanjuye tiro: «Kəma, ndaran awo adə
wakkaji?» cane tia keworənniya, tayiro: «Na ɾiwa
dəganalan kowuwaso ye captai,» yeno.

18

Misal kamu kwa faccəgənaa-a alkali-aye

1 Daji Isa fuwurawanjuro kəla sawiso təma koljannilan
moduwa cadoyen misal adəa kiddo.
2 Tayiro: «Bəla laan alkali laa Ala yea rijənni, kam yea
nangujənni mbeji.
3 Koro curo bəla adəyen kamu kwa faccəgənaa laa ye
mbeji. Kullum na alkalidəyero ise tia lowoje: “Wuro shara
kəla kəladoniyen sədde!” cəni.
4 Tussəna sonju cəmowonni, amma ngawo adəyen alka-
lidə karwunjun: “Ala yea rikkəni, kam yea nangunəkkəni
yaye,
5 kamu adə kullum wua suwolsəna nangaro, tiro shara
yiddəkki, bare kənde ngəwunjudən karwuni təgəmbo
jajənniro!” yeno.»
6 Daji Kəmadəye: «Awo alkali jirenambuma adə
wuljənadəa fanowo!
7 To, Ala nda, am kəɾejəna bune-a kausu-aro tiro sonja
caddidəro shara kəla kəladowanjayen cəddiwawo wa? Ra,
kawu kadaro tussəna duwon, tayia banajiyi?
8 Nayiro wulnjagakki, duwaman sharanja kamji. Adə yaye
sa Tada Kambedə duniaro walde isiya, koro yaye kambərse
dunialan cuwandi wa?»

Misal Farisa-a akki mowoma-aye

9 Daji Isa am tayi kəlanjaa jirewuro ngojane am gadea
rujanaro misal adəa kiddo:
10 «Am yindi moduwa dioro Fado Alayero lejane kasar-
gawo. Kam faldə Farisa, faldə ye akki mowoma.
11 Farisadə cije daje karwunjun moduwa cəde: “Ala, wu
am gade-a gade nangaro wusenjəkkəna. Wu barwu gəni,

* **17:33** 17.33 ronju - Kam duwon ronju na Alayen ɾiwo cəraanamadə ronju dunian cuwatki, amma kam duwon Isa nangaro ronju dunian cuwatkənamadə ronju na Alayen cəɾiwi.

diwi dioma gəni, kənjənama gəni, bi akki mowoma adə gai gəni.
12 Wudə curo mawuyen yindiro asem dikki, koro awo fandəkkəna ngan fal curo mewuyen sadaaro yikki,” yeno.
13 Amma ti akki mowomadə, ngawolan daada kəlama sapcənnin nganjinju bakciaro:* “Ala, wu biwuma, wua njunosəne!” yeno.
14 Nayiro wulnjagakki, Farisadəa gəni, akki mowomadəa Ala jiremaro ngojo. Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai,» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu
(Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)

15 Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadə adəa kerunniya, amdəa wusayera.
16 Amma Isa yalla sananadəa bowoje fuwurawanjuro: «Yalladəa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Alayedə am tayi gaiye nuwanja, diye!
17 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedəa kasaccənnidə təmmaro ngayiwawo!» yeno.

Kam kura laaye ro sawisoye mada
(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)

18 Kam kura laaye Isaro: «Maləm ngəlama, awi dikke ro sawisoye fandəkki?» cəne tia kiworo.
19 Isaye tiro: «Awiro wua ngəlaman bowosəmi? Ala gənia, wunduma ngəla bawo.
20 Wadawadəa† nonəmma: Bare kənjəna dimmi, bare ro kambe tuluwummi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!»† yeno.
21 Kamdəye: «Tən gananilan wada ani sammaa gakkəna,» yeno.
22 Isa adəa fangenniya, tiro: «Koro yaye awo fal nia maunjəna. Kəndanəm sammaa lade talaawaro dagargəne, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno.
23 Kamdə adəa fangenniya, ti jauro gaɾiwu nangaro karwukutta tia tai daje kida.
24 Isa karwukuttanjudəa kirunniya, tiye: «Gaɾiwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jauro jau, diye!
25 Gaɾiwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro kaɾimoye cuwuɾi ɾiwurayen kodunjuma budu wo!» yeno.

---

* **18:13** 18.13 nganjinju bakciaro - Karwukutta fəledu. † **18:20** 18.20 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **18:20** 18.20 NL 20.12-16; SK 5.16-20

26 Am adəa fanjanadəye tiro: «Assha! Adəgaia, wundu
gəle njəkkawo cuwandi?» yera.
27 Isaye: «Awo kambo yojiwawodə Alaro yoji!» yeno.
28 Daji Biturusse tiro: «Akkonde awindeso kolliye nia
njəgaiyena,» yenniya,
29 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma nodo
bargaa Alaye nangaro fado, bi kamu, bi yaana, bi bawa, bi
ya, bi yalla koljənadə,
30 dunia adəman awo koljənadəmaa ngəwuro kojəna
cuwandiwawodəma bawo. Koro leira wakkajiya, ro saw-
isoye ye cuwandi,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

31 Isa mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro:
«Fanowo, Jerujalembo leniye, koro awo nawiyaso kəla Tada
Kambedəyen ruwujana samma wakkaji.
32 Am tia cadane mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia
rujane rarajane tiro lallaɾi tuwajagane
33 kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua
roaro walje ciji,» yeno.
34 Amma fuwurawadə awima asujanni. Maananju tayiro
gəraaada nangaro, awo wuljənadəa nojanni.

Isaye kambua isangaduwu
(Mat 20.29-34; Mar 10.46-52)

35 Isa bəla Jerikoye karəngenniya, kambu laa ci jawallen
napkada lowo cədi mbeji.
36 Jama kojairo fangenniya, awi wakkajoro kiworo.
37 Tiro: «Isa kam Najaratte kodu cədi,» yera.
38 Daji kowo sapce: «Isa Tada Mai Daudaye,‡ wua
njunosəne!» yeno.
39 Am fuwu gərjana lejaidə tiro jakkade mədək napco
yera, amma cayea kojənaro kowo sapce: «Tada Mai
Daudaye, wua njunosəne!» yeno.
40 Daji Isa daje tia nanjuro cawudo yeno. Kewudənniya,
tiro:
41 «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo. Tiye:
«Kəma, sim fandəkkiya, raakko!» yeno.
42 Daji Isaye tiro: «Sim fande! Kambərsenəm nangaro
nanlewa fandəmma,» yeno.
43 Sadəman sim cuwande Alaa cungoriaro Isaa giya. Jama
samma adəa kerunniya, tayi ye Alaa jajaktu badiyera.

‡ **18:38** 18.38 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

19

Isa-a Jakaya-a

1 Isa bəla Jerikoyero ngaye reje kodu badiyeno.
2 Bəladən kam laa mbeji, cunju Jakaya. Ti kura akki
mowomasoye ye, jauro gaɗiwu ye.
3 Wundu ti Isa wo cəne tia kuroro maji, amma kəla jama
kadayen rangəme kuroro tiro katkero, ti kori nangaro.
4 Daji Isaa kuroro cəgase fuwuro leje na Isa kojidəyen
kəla tarmu laayero tatkeno.
5 Isa nadəro kadinniya, kəla sapce tiro: «Jakaya, duwan
jəmme, ku sai fannəmlan jəmməkkiya!» yeno.
6 Jakaya ganje jəpce karwu kəjiaro tia kapciye sosayeno.
7 Jamadə adəa kerunniya, karwunja waje: «Fado biwu-
mayen jəpcəna!» cani.
8 Amma Jakaya cije daje Kəmadəro: «Kəma, reda
kəndaniyedəa talaawaro yikki. Koro kam laayen
wuɗi cukkowonaro mowokkənaa, kawak dewu tiro
kalakkəgəkki,» yeno.
9 Daji Isaye: «Ku fado adən njəkkawo jəpcəna, dalilnjudə
kam adə ye kaduwu Nawi Ibrahimbe* nangaro.
10 Nonowo, Tada Kambedə am faccaanaa maje
njəkkaworo kadio,» yeno.

Misal Mai-a wolodiyanju-aye
(Mat 25.14-30)

11 Jamadə awo ania kərənjai ngai duwon, Isa tayiro misal
wulduwu badiyeno, dalilnjudə Jerujalemba karənjəna ye,
koro tayidə nodo bargaa Alaye sadəman duniaro jəpciyiro
təmajana ye nangaro.
12 Tayiro: «Maina laa lardu kuruwu laaro leje kərmai
lardunjuye cuwande walde isi cəne sapturo ciyeno.
13 Daji wolodiyanju mewu bowoje wundunja yayero
mina† fal fal ce tayiro: “Kawu waldəkke isəkkiro tilan
sawur dewo,” yeno.
14 Amma am lardudəye tia wajane, har ngawonjun am
canode: “Kam adə maindero waljidəa rayiyende!” yera.
15 «Maije kadinniya, wada ce wolodiyanju tayiro wuɗi
cinadəa bowoja isa awiso sawurlan cawandoro nojo yeno.
16 Burwoyedə ise tiro: “Barganəmmin, akko mina sim-
madən mina gade mewu fandəkko,” yeno.

---

* **19:9** 19.9 kaduwu Nawi Ibrahimbe - Jakaya ye Nawi Ibrahim gai Alaa kasacce na Alayen njəkkawo cuwandəna. Adəma nangaro Jakaya kaduwu jireye Nawi Ibrahimbe. † **19:13** 19.13 mina - Mina faldə alwasi kida kawu miaye.

17 Maiye tiro: “Wuse, wolodi ngəlama! Awo ganan aman
dimma nangaro, nia lawan bəla mewuyero galanjəkki,”
yeno.
18 Yindiyedə ye ise tiro: “Barganəmmin, mina simmadən
gade uwu fandəkko,” yenniya,
19 Maiye: “Nia lawan bəla uwuyero galanjəkki,” yeno.
20 Daji wolodi gade ye ise tiro: “Barganəmmin, akko
minanəm. Tia kesolan kərnəkke dam gənayekko.
21 Ni kam jau nangaro, ringekko. Awo gənanəmmidəa
ngonəmi, awo nadəmmidə yea kalanəmi,” yeno.
22 Maiye tiro: “Mana cinəmben shara njəddəkki, wolodi
kəlado! Wu kam jau, awo gənakkəni ngokki, koro awo
nadəkkəni kalakkiro nonəmma, gəna?
23 To, awiro gəle wuɾinidəa bankilan gənanəmmidə? Ca
ngai dimmaa, waldunidən wuɾini riwanjua mowokkəna,”
yeno.
24 Daji Maiye am nadən daadadəro: “Minadəa nanjun
mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo!” yeno.
25 Tayiye: “A! Barganəmmin, nanjun mewu mbeji, diye!”
yeranniya,
26 Maiye: “Nayiro wulnjagakki, wundu duwon nanjun
awoamadə,‡ tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,§
awo cədanadəmaa tilan camoyi.
27 Kəladowani mainjaro walləkkiro wajanadəa kudowo
fuwunin roro yejowo!” yeno.»

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo
(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Yah 12.12-19)

28 Ngawo Isa adəa wuljənayen, koro walde kəla fuwunna
Jerujalembo ledu badiyeno.
29 Gəre bəlawa Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunne
canidəa karəngeranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode
30 tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama,
koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi.
Fərangowo kudowo!
31 Kam laaye: “Awiro fəranguwi?” cəne nayia njaworia,
tiro: “Kəmadə tilan məradunjua,” wulgənowo!»
32 Daji am tayia cunodənadə lejane Isa tayiro
wuljəgənadə gai nayeyera.
33 Kuttadəa fərakcai duwon, kəmanjusoye tayiro: «Awiro
fəranguwi?» yeranniya,

‡ **19:26** 19.26 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. § **19:26** 19.26 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

34 tayiye: «Kəmadə tilan məradunjua,» yera.
35 Daji kuttadəa* na Isayero cawude kalwunja kəladəro
ferjagane tia ngoyeyera.
36 Leji adəgai duwon, am kalwunja kəla jawallen feryera.
37 Na jawal Kau Jaitunnedən jəpcidəa karəngenniya,
fuwurawanju samma karwu kəjiaro kowo sapcane kəla
awo ajabba ajabba carunayen Alaa njungoro badiyera.
38 Tayiye: «Bargaa mai cu Kəmandeyen isimadə!
Kərma duwon katte Ala-a amnju-ayen nanlewa kərga, Mai
Samemaro daraja tio!»† cani.
39 Curo jamadəyen Farisawa laaye Isaro: «Sayinna,
fuwurawanəmbo wulgəne gəm cado!» yeranniya,
40 tiye: «Nayiro wulnjagakki, nəmgeraa, dongur kauye-
soma burwu casakki,» yeno.

Isaye Jerujalembo njikkiro

41 Isa Jerujalemba del karənje bərnidəa kirunniya, tiro
kikkiro.
42 Bərnidəro: «Kai! Ca ku awo nanlewa njukkudidəa
nonəmmaa, amma kərma nodu adə niro gəraaadaro
waljəna.
43 Adə nangaro yim laa ise kəladowanəm dirinjane
kəlnjane kanji fiyen yaye kikiminjagane garunəmbo cidi
capcagane tiyen kojane
44 ni-a am curonəmlan dasaana-a sammaa təgəmbo
sinjagai, har kau falma kəla kamanjuyen gənaada baworo
cadi, dalilnjudə sa Kəmande amnjua cəkkayiye isənaro
nonəmmi nangaro,» yeno.

Isa Fado Alayen
(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Yah 2.13-25)

45 Daji Isa balballa Fado Alayero kərgaanniya, kare
ladomasoa dudu badiyeno.
46 Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidə fado
moduwaye!”,† amma nayidə tia jongo gəndewuyero
kalakkew!»† yeno.
47 Yim nguson Isa Fado Alayen jamaa alamdu cədi duwon,
wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa
jamaye-a tia njejoro majai,
48 amma jawal cawandənni, dalilnjudə jama samma
hangalnja nanjun tia fanjana nangaro.

---

* **19:35** 19.35 kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembo kəlewan ngayiye. † **19:38** 19.38 Jaw 118.26 † **19:46** 19.46 Ish 56.7 † **19:46** 19.46 Iri 7.11

20

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

1 Yim laa Isa Fado Alayen jamaa alamje tayiro kawuɾi kəji
Alayedəa wuljiyi duwon, wurawa ɾimannaye-a maləmba
Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane
2 tiro: «Andiro wulsagane, kənduwo filan awo ania dimi?
Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo.
3 Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki,
wulsəgənowo!
4 Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra
kamben?» cəne tayia kiworo.
5 Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea,
andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori.
6 Amma “Kamben” wulliyea, jama samma andiro kau
gəgəmsagane seyesi, dalilnjudə Yahayaa nawiro ngojana
nangaro.»
7 Daji Isaro ndaran kadiomaro nojanni yera.
8 Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa
wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye
(Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

9 Daji Isa misal adəa jamaro manaduwu badiyeno. Tayiro:
«Kam laa jərwu inabbe cəde jərwuwu laaro agərijiye
bəlawuro kawu kadayero sapkada.
10 Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kaɾeanju
laaa na jərwuwudəyero kinodo. Amma jərwuwudə tia
cadane bakcane mukko dea duyera.
11 Koro walde kaɾea gade kinodo. Ti yea cadane bakcane
basarjane mukko dea duyera.
12 Koro walde kaɾea yakkuye kinodənniya, caye gai ti yea
larujane duyera.
13 Daji kəma jərwudəye: “Awi gəle dikki? Tadani
raakkənadəmaa nodəkki. Waneye tiro daraja cadi,” yeno.
14 Amma jərwuwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan:
“Adəma warasamadə wo! Tia yejiyo, warasadə kaandero
waljo!” yera.
15 Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso.
«To, kəma jərwuyedə awi cədi?
16 Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci,»
yeno. Jamadə adəa fangeranniya, tayiye: «Suwana! Bare
ngairo waljənni!»
17 Amma Isa tayia ninije: «To, awi maana awo kitawulan
ruwuwada adəye?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.”†
18 Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə nanamdi,
koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,»† yeno.

19 Maləmba Attauraye-a wurawa ɾimannaye-a jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə kəlanjaman misaldəa kidoro asujana nangaro.

Kambiwu kəla akki njoyen
(Mat 22.15-22; Mar 12.13-17)

20 Daji wurawa adinwuye ani Isaa məlastu badijane curo mananjuyen cada mukko gomnayero casakkoro am laa jirewu gairo kəlanja kalakcanaa nanjuro kenodo.
21 Tiro: «Sayinna, mana wuldunəm-a jamaa alamdunəm-a samma jirero noniyena, koro wundumaa gayirnəmbawo ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami ye.
22 To, Kaisarro* akki njodə, andiro halal ra haram?» cane tia keworo.
23 Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro:
24 «Wuro dinariyus† fəlesəgənowo rukke! Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, tiro «Kaisarre,» yera.
25 Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno.
26 Adəgaima rakcane fuwu jamayen Isaa curo mananjuyen cadanni. Jaawunjudəa jauro ajapcane mədək napkera.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

27 Sadusiya laa, tayi cinowo duniayea kasaccannidə, na Isayero isane
28 tiro koro cadde: «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugəna faccəgənayedəa niyajo yanjugənaro kaduwu majuwo!”† ruwujəna.
29 Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno.
30 Yindiyedə ye kamudəa niyayenniya, ngai.
31 Yakkuyedə ye ngai. Adəgaima tayi tulurso tada cawandənnin bawoyera.
32 Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno.

---

† **20:17** 20.17 Jaw 118.22 † **20:18** 20.18 Ish 8.14; Dan 2.34-35 * **20:22** 20.22 Kaisar - Gomna kura Rombe † **20:24** 20.24 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. † **20:28** 20.28 SK 25.5

33 To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen
kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.
34 Isaye tayiro: «Am jaman adəye larusa so, niya so cadi,
35 amma am duwon leira-a karmon cidu-aa cawandənadə
larusa so, niya so cadiwawo.
36 Karmon cidudən nuwanjaa nangaro, tayidə tadawa
Alaye, malaiyawa gai rakcane gadero sanuiwawo.‡
37 Koro Nawi Musa kəlanjuma kitawulan na kannu
dawu kəska cambiyedən am bawojana cijaidəa tab-
baccəgəna. Tidə Kəmandea Ala Ibrahimbe-a Ala Isakuye-a
Ala Yakubaye-alan bowoyeno.†
38 Kəmandedə Ala am nunaye gəni, am roaye, nanjun tayi
samma ronjaa nangaro,» yeno.
39 Daji maləmba Attauraye laaye tiro: «Sayinna,
jaawunəmdə kalkal!» yera,
40 Adəgaima wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade
cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mat 22.41-46; Mar 12.35-37)

41 Daji Isaye tayiro: «Ndayilan Almasiwudə Tada Mai
Daudaye§ canidə?
42 Mai Dauda kəlanjuma kitawu Jawurayelan manaje:
“Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon,
43 kəladowanəmba cidiya sinəmbero yakkəkko!’
cənna.”†
44 Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle
Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno.

Hal maləmba Attauraye
(Mat 23.1-36; Mar 12.38-40)

45 Jama samma tia kərənjai duwon, Isaye fuwurawanjuro:
46 «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu
kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-
a dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro
caraana.
47 Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui
ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro
gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jauro kura!» yeno.

21

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye
(Mar 12.41-44)

‡ **20:36** 20.36 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanui-wawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **20:37** 20.37 NL 3.6 § **20:41** 20.41 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † **20:43** 20.42-43 Jaw 110.1

1 Isa kəla sapkenniya, arsiyiwu laa curo sanduwu sadaa
fidaarambedəro wuɾi fijagai kiro.
2 Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye gursu kime
yindi* fijiyi kiro.
3 Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi
kwa faccəgənaa adə tayi sammaa kojənaro fijəgəna.
4 Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti
ngudi duwon awo ronju ɾiwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

Wurdu Fado Alaye
(Mat 24.1-14; Mar 13.1-13)

5 Fuwurawanju laaye kəla jiɾi Fado Alayedəa kauwanju
shawa shawa-a sadaa Alaro sadakcaana-alan janejanadəye
kəlan manajai duwon, Isaye:
6 «Awo ruwi anidə, sanja cəde kau ani sammaa wurjane
fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,»
yeno.
7 Tayiye: «Sayinna, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani
sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə
wo?» cane tia keworo.
8 Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia
njawatkənni! Am ngəwu cunilan† isane: “Wuma ti wo!”
koro “Sadə cədəna!” cani. Bare tayia gawwi!
9 Kəriwu so, hangalsango soye lawar fanuwiya, bare
yaanuwwi! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma
sa njerorambe kua yaye cədənni.»
10 Koro Isa walde tayiro: «Lardu-a lardu gade-a lawaladai,
koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai.
11 Cidi ye na gadegaden jauro loloji, wowa-a kəna-a ye na
naro ngasayi. Koro awowa riduye-a alama ajabba ajabba-a
ye samelan fəledagai.
12 Amma kawu awo ani samma wakkajaidəro, nayia
njadane basarnjane dandalnin sərənjagai, kosoro njasakki,
koro cuni nangaro‡ fuwu mai so, gomna so yero njasadi.
13 Ngainin dama shedaro walduye fanduwi.
14 Adə nangaro kawudəro nia ngonowo, bare kəla awo
kəlando moworo wulluwiyen karwungai diwwi,
15 dalilnjudə wuma awo kalkal wulluwidəa njadəkki, koro
curo waduwundoyen wundunjama rakce nayia kambiwun-
jaiwawo.

---

* **21:2** 21.2 gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama. † **21:8** 21.8 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani. ‡ **21:12** 21.12 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

16 Bawando-a yando-a so, yaanawando so, kəramiyando
so, sawawando so nayia njadane laandoa roro ceyesi.
17 Cuni nangaro am samma nayia wanjai,
18 amma kanduɾi kəlandoyema facciyiwawo.
19 Kanadi ngonuwiya, njəkkawo fanduwi.

Wurdu Jerujalembe
(Mat 24.15-28; Mar 13.14-23)

20 «Sa sojiya kada isane bərni Jerujalembea dirijane
kəljana ruwiya, wurdunju karənjənaro nonowo.
21 Sa adən am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro ca-
gaso leja! Am curo bərnidəyen dasaanadə ye caluwo, koro
am karaanjulan dasaanadə ye bare bərnidəro ngasaanni!
22 Dalilnjudə adəma sa ajawu gənaduwuyedə wo, ngainin
awo kitawulan ruwuwada samma wakkajai.†
23 Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja!
Masiwa kura lardudəro ngayi, Ala jama adəro gərgajəgəna
nangaro.
24 Laanjaa kashagarsolan ceyesi, laanja yea cadane kaɾea
gai larduwa gade sammaro casadi. Kərdiyadə Jerujalemba
wurjai, har sa Ala tayiro kadarjəgənadə cədiya.

Kənde Tada Kambedəye
(Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

25 «Samelan alamaso kəngal-a kumbal-a sillowuwa-alan
tarui, dunia yelan nuktu tekuye-a cambaldunju-a casakke
jama larduwaye hangalnja ciji.
26 Kəla awo dunialan wakkajiyen ambe karwunja kamde,
har muwajai, kənduwowa sameye jauro lolojai nangaro.
27 Daji Tada Kambedə kənduwoa-a jauro darajaa-a curo
fofouyen isi carui.†
28 Awo ani wakkadu badijaiya, danowo kəlando sangowo,
sa nayia meruduye karənjəna nangaro.»

Misal ya tarmuye
(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)

29 Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Akko ya tarmuye-a
kəska gadeso samma-a ruiwo!
30 Sa kaluwanja ɾidu badijana ruwiya, nayi kəlando
nangəɾi karənjənaro nonuwwa.
31 Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, nodo bargaa Alaye
karənjənaro nonowo!
32 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanui-
wawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon.
33 Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro
baworo waljiwawo.

† **21:22** 21.22 Hos 9.7 † **21:27** 21.27 Dan 7.13-14

Faadaro dəgaiwo!
(Mat 24.36-44; Mar 13.32-37)

34 «Hangal gənanowo! Bare curo njəmbəɾo so, sagarandu so, duniasuwol so hangalndo ngojane yim adə ise kel gai tadu bawo nayia rəp njadanni.
35 Nonowo, yim adə am dunialan dasaana sammaro cukkuri.
36 Faadaro dəgaiwo, duno awo wakkaji sammaro kanuwe fuwu Tada Kambedəyen daduye fandoworo sawisoro Alaa korowo,» yeno Isaye.
37 Adəgaima yim nguson kausu Isa Fado Alayen jamaa alamji, bune bərnidən culuwe leje na Kau Jaitunne canidəyen waji.
38 Koro jama samma tawajane tia kərənduro Fado Alayero isai kasarga.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

22

Isaa roro njejoro mada
(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yah 11.45-57)

1 Sala Burodi Yis Bawoaye tia sala Laya Njəkkayiramben bowojaidə karənjəna.
2 Koro wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa njejoye majai, amma jamadəa rijana.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(Mat 26.14-16; Mar 14.10-11)

3 Daji Yiwulis Yahusa kam tiro Iskariyot cani mewun yindindəye falnjaro kərgawo.
4 Yahusa leje wurawa ɾimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a rokko jande kəla jawal Isaa mukkonjaro sərəttuwuyen keddo.
5 Karwunja jauro kəjije tiro wuɾi cadi yeranniya,
6 Yahusa kasacce dama Isaa tayiro jama nojannilan sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yah 13.21-30)

7 Sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya Njəkkayirambedəa* duwajaidə kidənniya,
8 Isa Biturus-a Yahaya-aa cunode tayiro: «Lenowo, masəna layayedəa andiro dabbarsaganowo, buiyo!» yeno.
9 Tiro: «Ndaran tia dabbarniyeya, raam?» cane tia keworo.

---

* **22:7** 22.7 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə.

10 Isaye tayiro: «Akko bərnidəro ngawuwiya, kam laa
bule ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Fado ngayidəro tia gaiwo
ngawowo,
11 kəma fadoyedəro wulgənowo: “Sayinnaye kusot-
toram na fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa cadidə
ndaran?”
12 Nayiro soro sameye ngim kura curon karea fəlenjagai.
Nadən masənadəa dabbarnowo!» yeno.
13 Daji fuwurawadə lejane jiɗi Isa tayiro wuljəgənadə gai
awiso kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

Masəna Kəmaye
(Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Kor 11.23-25)

14 Sa kidənniya, Isa kəngayambanju-a rokko masənaro
napkera.
15 Isaye tayiro: «Caman masəna Laya Njəkkayirambe
adəa kawu bone yakkidəro nayi-a rokko buiyeya, jaumaro
raakkəna.
16 Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun tia bukkiwawo,
sai jiremaro nodo bargaa Alayelan maananju wakkajiya
duwon,» yeno.
17 Kənjaram curon dibenna ngoje Alaro ardiyenniya,
tayiro: «Kənjaram adəa taiwo, wundundo yaye ca!
18 Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun ingi inabbe†
yakkiwawo, har nodo bargaa Alaye napciro,» yeno.
19 Daji burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce:
«Adə tiyini nayi nangaro tinadə. Wua takturo adəa dewo!»
yeno.
20 Adəgai koro ngawo masənayen kənjaram ngoje tayiro
ce: «Kənjaram adə aman bəɗin bunilan ndəpkada,‡ bu
duwon nayi nangaro fidənadə.†
21 Kam duwon wua mukko kəladowaniyero sərənsiyidə,
akkonju wu-a rokko masəna diye.
22 Tada Kambedə saptidəma,§ jiɗi Ala kadarjənadə gai,
amma kam duwon tia sərəcciyidə, kuttunju!»
23 Daji kattenjan kəla wundunja awo adəa dioma woyen
koro badiyera.

Wundunja kura wo?

24 Daji fuwurawadə kattenjan kambiwu kəla wundunja
kura woyen cadi duwon,
25 Isaye tayiro: «Maiya dunia adəye talaawanjaa raccagai,
koro am tayiro serma canidə ye kənduwonja fəlejai.

---

† **22:18** 22.18 ingi inabbe - Diben. ‡ **22:20** 22.20 aman bəɗin bunilan ndəpkada - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-ayea tabbacciyidə. † **22:20** 22.20 NL 24.8; Iri 31.31-34 § **22:22** 22.22 Tada Kambedə sapti - Isa nui.

26 Amma nayidə, ngai gəni. Kuramandodə təngəɾi gairo
waljo, koro kam nayia njanodimadə wolodi gairo waljo!
27 Wundu gəle kura wo? Kam masənaro napcənamadə ra
wolodinjudə? Kam masənaro napcənamadə, mare? Amma
wudə curondon wolodindo gai.
28 «Curo jaraptani sammayen nayima gərenin nammuw.
29 Jiɾi Bawani wuro kərmai sinadə gai, wu ye nayiro
njadəkke
30 curo kərmainiyen wu-a rokko buwe yawe, koro kəla
kuris kərmaiyen nammuwe jiɾiya mewun yindin Israyi-
lawuyero shara yidduwi.

Isaye Biturus tia angərji wuldu
(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yah 13.36-38)

31 «Siman, Siman, fane! Yiwulis jiɾi am argəm lalajaidə
gairo nayia laladuro Alaa cuworəna,*
32 amma bare kambərsenəm kolləmmiro Alaa
ngikkorəkko. Ni ye waldəmiya, kəramiyanəmdəa
dunoagəne!»
33 Biturusse tiro: «Kəma, koso bi karmoro dab-
bardəkkəna, ni-a rokko leniyo!» yenniya,
34 tiye: «Biturus, niro wulnjəgəkki, gudowom ku kokkore
cakkiwawo, sai yakkuro wua angərsəmiya,» yeno.
35 Koro Isa walde tayiro: «Sa nayia wuɾi bawoa, ngərwu
bawoa, suno gade ye bawoa njanodəkkənadən, awo laa
maunjana wa?» cəne tayia kiworənniya, «Mausanni,»
yera.
36 Daji tayiro: «To, amma kərma kam wuɾinjuadə
ngojo, kam ngərwunjuadə ye ngai, koro kam kashagarnju
bawoadə ye kalwunju gari cəlado fal ciwo.
37 Nayiro wulnjagakki, sai awo kitawulan ruwuwada adə
wulan wakkajiya: "Amso tia biwumaro ngoyera."† Aaa,
awo kəlanin ruwuwadadə wakkaji,» yeno.
38 Tiro: «Kəma, akko kashagar yindi,» yeranniya, tayiro:
«Kollowo, cədəna,» yeno.

Moduwa Isaye
(Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

39 Isa bərnilan culuwe cayedə gairo Kau Jaitunnero
leyeno, fuwurawanju ye tia geya.
40 Nadəro kadinniya, tayiro: «Bare jaraptuwwiro mod-
uwa dewo!» yeno.
41 Daji tayia kolje gana laa kuruwuje tungurumje moduwa
dio badiyeno.

---

* **22:31** 22.31 nayia laladu - Yiwulis tayia rijapciya, cəraana. † **22:37** 22.37 Ish 53.12

42 Tiye: «Bawani, kasaddəmmaa, kənjaram adəa† wulan
ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno.
43 [Daji malaiya laa samelan ise tiro fəlediye karwunju
kibbayeyeno.
44 Isa jəktu dama baworo fanji duwon, cayea kojənaro tai
daje moduwa kido, har kəmuwunju bu cidiro fidiyi gairo
tok tok fiyadan.]
45 Ngai moduwa kidənniya, cije na fuwurawanjuyero
walde ise tayia karwukuttaro casambarəna kənəm cadi
najiye
46 tayiro: «Awiro kənəm diwidə? Cinowo, bare jarap-
tuwwiro moduwa dewo!» yeno.

Isaa Ta
(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Yah 18.1-11)

47 Isa mana cədi ngai duwon, jama kada kam tiro
Yahusa cani mewun yindindəye falnja fuwu gərjiaro kadira.
Yahusadə Isaro lewa darajaye njəddoro tia karəngenniya,
48 Isaye tiro: «Yahusa, lewa darajayelan wa Tada
Kambedəa sərətkəgəmi?» yeno.
49 Am nanjuyedə awo wakkajidəa kerunniya, tiro:
«Kəma, kashagarlan tayia cacalliyea, nda!» cane
50 falnja wolodi ɾiman kurayea bakce səmonju
kəmboramdəa tən kamgeno.
51 Amma Isaye tayiro: «Danowo! Cədəna!» yenniya,
səmonju leje isangayeyeno.
52 Daji Isaye wurawa ɾimannaye-a wurawa Fado Alaye
gureduwuye-a amwurawa jamaye-a tia taro isanadəro: «A!
Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro
kadiw?
53 Yim nguson nayi-a rokko Fado Alayen dəgaiye duwon,
wua sədawwi. Amma adəma sando wo, sa duwon duwu
kərmainju cunodidə.»

Biturusse Isaa angərdu
(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Yah 18.25-27)

54 Daji Isaa cadane balballa fado ɾiman kurayedəro
kesado. Biturus ye katte kaskadaaro tayia giya.
55 Dawu balballayen kannu fujane napkeranniya, Biturus
ye dawunjan napkeno.
56 Daji kir laa Biturussa nur kannuyedən napkada kirun-
niya, tia ngəlaro ninije: «Kam adə ye Isa-a rokko,» yeno.
57 Amma Biturus angərje: «Feroma, wu tia nokkəni!»
yeno.
58 Gana sam kidənniya, kam laa ye tia cure: «Ni ye
falnja!» yeno. Biturusse: «Kai! Wu gəni!» yeno.

† **22:42** 22.42 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

59 Alama sa fal gai cəde kam laa gade: «Fagatto kam adə
ye Isa-a rokko, ti ye kam lardu Galileye nangaro!» yenniya,
60 Biturusse tiro: «Kaiya! Awo wulləmidəa nokkəni!»
yeno. Sadəman manaji ngai duwon, gudowom kokkore
kekko.
61 Daji Kəmadə suworde Biturussa niniyeno. Biturus ye
awo Kəma tiro wuljəgənadəa takkeno. Kəmaye: «Ku kawu
gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,»
cənna.
62 Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.
63 Adəgai duwon am Isaa gurejaidə tia rurujane babaktu
badiyera.
64 Simnju jakcane tiro: «Nawinawi de! Wundu nia
bannjo?» yera.
65 Koro radu kada tiro keddo.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Yah 18.12-24)

66 Dunia wayenniya, amwurawa jamaye-a wurawa
ɍimannaye-a maləmba Attauraye-a majilislan captane
casakke Isaa fuwunjaro kewudo.
67 Tiro: «Nima wa Almasiwudə wo? Andiro wulsagane!»
cane tia keworo. Amma Isaye tayiro: «Wulnjagakkia,
kasadduwwawo.
68 Koro njaddəkkia, jaawu siwwawo.
69 Amma kua adən fuwun Tada Kambedə mukko
kəmboram Ala Kənduwomayen napkada dəgai,»† yeno.
70 Daji tayi sammaye tiro: «Nima gəle Tada Alayedə wo?»
yeranniya, tayiro: «Nayima wulluw, wuma!» yeno.
71 Daji tayiye: «A! Sheda jiɍi fi gəle gade maniye? Andi
kəlande mana cinjulan culuwuna adəa faniyena,» yera.

23

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Yah 18.28-38)

1 Daji majiliswu samma cijane Isaa fuwu Gomna Bila-
tussero caade
2 ayau gənaduwu badiyera. Tayiye: «Kam adə jamandea
tuɍu cadoro təmbaljiyi nayeyeiye. Kaisarro akki njo dapciyi,
koro tima Almasiwu maidə wo cəni,» yera.
3 Bilatusse tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne
tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno.
4 Daji Bilatusse wurawa ɍimannaye-a jama captanadə-
aro: «Kam adəlan ayau fima fandəkkəni,» yeno.

† **22:69** 22.69 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

5 Amma amdə cayea kojənaro kowo sapcane: «Alamdun-
jun jamande cidi Yahudiyaye sammaa jawallan cuttuluwi,
cidi Galileyen badije har na adəro kadio,» yera.

Isa fuwu Mai Hirudussen

6 Bilatus adəa fangenniya, Isa kam Galileye waro kiworo.
7 Isa kam Galile cidi duwon Mai Hirudus cunodidəyero
asuyenniya, cakke Isaa na maidəyero kesado, sa adən ti ye
Jerujalemnin nangaro.
8 Mai Hirudus Isaa kirunniya, karwunju jauro kəjiyeno.
Tussəna ti-a tado cəraana, dalilnjudə calan lawarnju
fanjəna, koro alama laa sameye tiyen kuroro təmajəna
nangaro.
9 Koro kada tiro kiddo, amma Isa awima tiro
kalakcəgənni.
10 Wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a ye nadən
daada tia jauro burwujai.
11 Mai Hirudus ye sojiyanju-a rokko tiro rudu gənajagane
rarayera. Daji kalwu darajaa tiro lujagane na Bilatussero
kalakkera.
12 Caman Mai Hirudus-a Gomna Bilatus-aye kattenja kuttu
duwon, yim adəman kəjijane sawaro walyera.

Isaro shara karmoye kamduwu
(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yah 18.39–19.16a)

13 Daji Gomna Bilatus wurawa ɾimannaye-a amwurawa
jamaye-a jamadə-aa bowoje
14 tayiro: «Kam adə jamadəa tuɾu cadoro təmbaljiyi nuwe
naniro kiwuduw. Fuwundon tiro koro kiddəkkəniya, ayau
tiro gənagəwwadən falma fandəkkəni.
15 Koro Mai Hirudus ye cuwandənni nangaro, cakke tia
kalakkera. Akko awima tia roro njejoye cədəna bawo.
16 Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane
salamməkki,» yeno.
17 [Caman kəla adayen sala adən kosoma fal tayiro
salamjiyi.]
18 Daji jama samma ci tiloaro kowo sapcane: «A'a! Kam
adəye ronju tuluwe! Barabbassa andiro salamsagane!»
yera.
19 Ti Barabbasdə, bərnilan tuɾu cade kam laaa
ceyesənadəro, tia kosoro casakkəna.
20 Bilatus Isaa salamjiya cəraanadə, walde tayiro man-
ayeyeno,
21 amma kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia
jagəne no!» cani.

22 Yakkuyedən walde tayiro: «Awiro? Ayau awiye cədo? Awima roro njejoye tilan fandəkkəni. Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno.
23 Amma jamadə caye baworo kowo sapcane Isaa kəskaro jajuwo no cane, har kowonjan nasargadara.
24 Daji Bilatus shara kamje awo caworənadəa tədi yeno.
25 Kam tia caworəna, kam duwon tuɾu-a kam njejo-a nangaro kosoro casakkənadəa salamgeno, amma Isaa awo caraanadəa cadoro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu
(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yah 19.16b-27)

26 Sojiya Isaa caadi duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman karaan isidəa cadane kəska karmoyedəa ngoje ngawo Isaye jəgane leyera.
27 Curo jama tərəm ngawonju jagaidəyen kamuwa kada ti nangaro karwukuttaro nganji bakcai ye, casiri ye mbeji.
28 Daji Isa suworde tayiro: «Kamuwa Jerujalembe, bare wu nangaro yiruwwi! Kəlando-a njuɾiyando-aro yikkirowo!
29 Nonowo, sa laa cəde ambe: “Barganja kamuwa rakcane casambiwawodə! Barganja kamuwa ngaltema casambəne təgam cadənnidə!” cani.
30 Sadən kauwa kuruwuro: “Kəlandero yukkurowo!” koro kəriso yero: “Andia jansanowo!” wuldu badijai.
31 Awoa kəska kəɾidəro ngai caddia, awi gəle kəska ngamdudəro wakkajiyi?»
32 Sojiyadə gəndewu yindi yea ti-a rokko njejoro kesado.
33 Na tiro Buwo Kəlaye canidəro kadiranniya, nadən Isaa kəskadəro jayeyera. Gəndewu yindidə yea jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan.
34 Daji Isaye: «Bawani, tayia gawurne, awo cadi nojanni nangaro,» yeno. Sojiyadə kajəmunju ngojane walawala cade dagaryera.
35 Jamadə nadən daada carui ngai duwon, amwurawadə tiro rudu gənajagane: «Am gadea cəkkaana. Tima Almasiwu Ala kəɾejənaa, nda kəlanju cəmowo!» cani.
36 Sojiyadə ye tia rujane nanjuro isane tiro diben comcom sajagane:
37 «Ni Mai Yaudiyayedəa, kəlanəm moye!» cani.
38 Kəlakajinjun adəa allolan ruwuwada: TI ADƎMA MAI YAUDIYAYE WO.
39 Gəndewu yindi jajaanadəye falnja Isaro manakuttu cədde: «Nima gəna Almasiwudə wo? Nda kəlanəm moye, andi yea sakkaye!»

40 Amma faldə ye kamanjuro jəkkade: «A! Ni yero shara
ro tuluwoye njaddənama, Alaa rinəmbawodə?
41 Kaandedə jussəna, diwi diyena nangaro ajawu
gənasaana, amma kam adə awima diwi cədənni,» yeno.
42 Daji walde: «Isa, kərmainəm fandəmiya, wua kəlan
sədai,» yenniya,
43 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kumaro wu-a rokko
jannalan dəgaiye,» yeno.

Karmo Isaye
(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yah 19.28-37)

44 Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo
walje, har sa yakku kajiriyero kiado,
45 kəngal ye wasturo wayeno. Sa adən juwa curo *Fado
Alayen dəganadə farak yindiro kargadan.
46 Daji Isa kowo dunoaro sapce: «Bawani, roni curo
mukkonəmbero yakkəkki,» yenniya, ro kirəmbo.
47 Kajalla sojiyayedə awo wakkajəna sammaa kirunniya,
Alaa jajakce: «Fagatto kam adə jirema!» yeno.
48 Jama kada na lamar adəyen captanadə ye awo
wakkajəna sammaa kerunniya, karwukuttaro nganji bak-
caiaro walladara.
49 Amma am Isaa nojanadə-a kamuwa tia cidi Galileyen
jaane isanadə-a kuruwunin daada awo ania lawarjai
kasarga.

Kalmaram: Fado Alaye

Fado Alayedə Jerujalemnin kərga. Fadodən soro mafəndi-a balballa yindi-a mbeji. Curo soro mafəndidəyen na jauro təyir tiro na Ala-a tadoye cani-a juwa nadəa gəraji-a mbeji. Kərwu fi yayen yim laya gawara fandoyea ɍiman kuradə laya duwaje na Ala-a tadoyedəro ngayi. Laya duwajiya, ɍiman kuradə budəa ngoje Ala biwu jamanjuye cinjo tayia ardijoro na Ala-a tadoyedəro ngaye fuwu Kəmandeyen fiji. Nonowo, ɍiman kuraro kajiya, kam gadero juwadəa koje nanjuro ngawodə amardəgənni, bare nunniro.

Sa Bargaande Isa Almasiwu ronju ce nuna kaldən, juwa na Ala-a tadoye gərajənadə farak yindiro kargadan. Adə noduwuram Kəmande Isa ronju njodəa ardijənaye. Barga adəyen jawal Ala-a tadoyedə kərma kaada, maananju am Isa Almasiwua jaanadə gawara cawande bu fida gade bawoaro nodo bargaa Alayero ngasayiro walyeno.

Sittəra Isaye
(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yah 19.38-42)

50 Kam laa nadən mbeji, cunju Isuwu. Tidə kam ngəlama
ye, jirema ye,
51 kam Arimatiya cidi Yahudiyaye, koro nodo bargaa
Alayedəa gureji. Ti majiliswudəye falnja yaye, awo amanju
niajane Isaro caddənadəa kasaccənni.
52 Daji Isuwu na Gomna Bilatussero leje kamin Isayedəa
kiworo.
53 Kamindəa kəskadəlan cəsaye lowowon batta lin-
nen kəkərje kauri duwon curo kauyen laada wundumaa
casakkənniro cakke sənayeno.
54 Yimdə yim dabbarduye,* koro yim tustuye badidunju
del karənjəna.
55 Kamuwa duwon Isa-a rokko cidi Galileyen isanadə ye
jaane kauridəa lawarjane jiɍi kaminnju sənajanadəa kero.
56 Daji waldane kawudi-a kəndawu-a dabbaryera. Yim
tustuyea kəla wadayen tuskera.

24

Karmolan cidu Isaye
(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yah 20.1-10)

1 Mawuye yim burwoyea* suwa ləp kamuwadə kawudi-a
kəndawu-a dabbarjanadəa ngojane kauridəro leyeranniya,
2 kau kuradə ci kauriyedən təmballada nayeyera.
3 Kasargaanniya, kamin Kəma Isayedəa cawandənni.
4 Kəla adəyen hangalnja cijəna duwon, kongwa yindi
kajəmu yiyiljia gərenjan daada tayiro fəleyaadara.
5 Karwunja kamde kəla cidiyaro kesakkəranniya, kong-
wawadəye tayiro: «Awi nangaro kam roa curo am sa-
nunayen manuwidə?
6 Ti na adən bawo, cijəna! Awo Isa sa ti cidi Galileyen
nayiro wulnjaanadəa tangowo:
7 “Ala kadarjəna, Tada Kambedəa mukko biwumasoyero
casakke kəskaro jajagane ceyesi, koro kawu yakkua roaro
walje ciji.”»
8 Daji mananjudəa takkera.
9 Kauridən walladaranniya, awo ani sammaa mewun
tilondə-a fuwurawa gadesodə-aro wulyeyera.
10 Kamuwa awo ania kəngayambadəro wuljaanadə,
tayima Meram Magdala-a Yanna-a Meram ya Yakubaye-a
kamuwa gadeso-a wo.
11 Amma mananjadəa kəla bawoaro ngojane tayia
njasarairo wayera.

---

* **23:54** 23.54 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.
* **24:1** 24.1 mawuye yim burwoyea - Ladu.

12 Adə yaye Biturus cije cəgase kauridəro leyeno. Nguje
lotkeyenniya, batta linne gənia, awima gade curunni.† Daji
awo wakkajənadəa jauro ajapce fadoro walladan.

Isaye fuwurawanjuye yindiro fəleduwu

13 Yim adəman fuwurawanjuye yindinja cijane bəla laa
Imawus cani kilometər mewun yindin gai Jerujalemlan
dəganadəro lejai duwon,
14 kəla awo wakkajana ani sammayen jande badiyera.
15 Jandejane gasipcai duwon, Isa kəlanju karənje tayi-a
rokko leyera.
16 Amma simnjan tia carunama, ti wunduro asuduro
dapkaada.
17 Isaye tayiro: «Kəla awiyen jawallan jandenuwidə?»
cəne tayia kiworənniya, karwu kuttua gəm dayera.
18 Falnja cunju Kəleyofas tiro: «Curo kusottowa
Jerujalembe sammayen ni tilonəm awo kawu anin
wakkajənadəa nonəmmi wo?» yeno.
19 Tayiro: «Awi gəle wakkajo?» yenniya, tiro: «Awo Isa
kam Najarattero wakkajəgənadə! Ti nawi kura fuwu Ala-a
jama samma-ayen awo cədi-a manaji-a samma kənduwoa
duwon,
20 wurawande ɾimannaye-a amwurawande-a wowom
karmoye tiro gənajaaro tia sərəccagane kəskaro jayeyera.
21 Amma tima kam duwon jama Israyilayea merujimadə
woro təmaniyena. Akko awo ani wakkajanadə ku kawu
yakku.
22 Koro kamuwa laa curonden lawar ajabba andiro
sakkudəna. Ku suwa ləp kauridəro leyeranniya,
23 kaminnjudəa cawandənni. Daji waldane isane andiro
malaiyawa tayiro nadən fəledagane ti ronjua cane wulsey-
era.
24 Adəgaima amnde laa ye kauridəro leyeranniya, ka-
muwadə wuljanadə gai, awo sammaa kalkallo nayeyera,
amma tidəa carunni!»
25 Daji Isaye tayiro: «Am hangal bawoa! Kua yaye awo
nawiyaso wulnjaanadəa njasarai wanuwwa.
26 Ala kadarjəna, ti Almasiwudə bone adəa cane duwon
daraja na Alayen cuwandiwawo wa?» yeno.
27 Daji Attaura Nawi Musayen tamiya har kitawuwa
nawiyaye gadedəro kudero awo kəlanjun kitawu samman
ruwuwadadəa tayiro fisaryeyeno.
28 Bəla lejaidəa karəngeranniya, Isa fuwuro koji gairo
kido.

---

† **24:12** 24.12 awima gade curunni - Biturus kamin Isayedəa curunni.

29 Amma tia lowojane: «Marne, andi-a rokko jəmmiyo!
Kəngal njukkuro cədi, dunia ləmdu maji,» yeranniya, ngaye
tayi-a rokko jəpkera.
30 Masəna dioro napkeranniya, burodi ngoje Alaro ardije
fəsakce tayiro keno.
31 Daji kəlanja fərəmde tia asuyera, amma tayiro
fatkeyeno.
32 Kattenjan: «Kəla jawallen mana sadde kitawu Alaye
fisarsagai duwon, karwunde tai daje kəjijənni wa?» yera.
33 Sadəman cijane Jerujalembo waldane kəngəyamba
mewun tilondə-a amanja gade-a captana nayeyeranniya,
34 jamaye tayiro: «Jiremaro Kəmadə karmolan cijəna, har
Simanno fəledəgəna!» yera.
35 Daji tayi yindidə ye awo kəla jawallen wakkajəna-a jiɨri
burodi fəsakce dagarjənalan tia asujana-adəa wulyeyera.

Isaye fuwurawanju sammaro fəleduwu
(Mat 28.16-20; Mar 16.9-18; Yah 20.19-23)

36 Fuwurawadə kəla awo aniyen jande cadi ngai duwon,
Isa kəlanju dawunjan daje tayiro: «Salam aleikum!» yeno.
37 Kaime kam nunaye laa caro cane karwunja pət kam-
gada.
38 Amma Isaye tayiro: «Awiro hangalndo cijənadə? Awi
nangaro kəla wuyen danguwi?
39 Akko mukkoni-a sini-a ruiwo, wu kəlanima! Lesənowo
ruiwo, kaimelan silla-a da-a bawo, amma wu takkənaro
ruwi,» yeno.
40 Adəa wulyenniya, mukkonju-a sinju-a tayiro
fəleyeyeno.
41 Daji karwunja tai daje kəjijəna yaye, ajapcane tia
mərsajannidə, Isaye: «Na adən awo laa kəmboye mbeji
wa?» cəne tayia kiworo.
42 Njango buni wargadaye tiro kekkudəranniya,
43 cəmoye fuwunjan gigəro.
44 Daji Isaye tayiro: «Akko manani sa dawundon
dəgakkənadən nayiro wulnjagakkənadə: “Ala kadarjəna,
awowa duwon kəlanin curo Attaura Nawi Musaye-
a kitawuwa nawiyaye-a Jawura-ayen ruwuwadadə sai
wakkajaiya,”» yeno.
45 Daji Isa kəlanja fərəmje kitawuwadəa tayiro bayin-
duwu badiyeno.
46 Tayiro: «Akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Almasi-
wudə bone cai, kawu yakkua karmolan ciji,
47 koro Jerujalemnin tamiya har jama duniaye sammaro
kudero cunjulan kawuɨri tuwa dio-a gawara fando-ayedəa
wuljagai.”

48 Nayima shedawu awo aniye wo.
49 Wudə awo Bawani wadu ngoje nayiro njadi cənnadəa‡
juwanjagakki. Nayi ye bərni adən nammowo duwon, har
samelan kənduwo nayiro jəmnjagairo,» yeno.

Isaye samero ledunju
(Mar 16.19-20)

50 Daji Isa tayia bərnidən cuttuluwe karən bəla Bai-
taniyero kiwudənniya, mukkonju yindi sapce tayiro barga
dəpkeyeno.
51 Tayiro barga dəpciyi ngai duwon, nanja kolje tia
samero kesado.
52 Tiro ambətkeyeranniya, karwukəjinja dama bawo
Jerujalembo walladara.
53 Adəgaima kullum Fado Alayen Kəmandea congori
kasarga.

‡ **24:49** 24.49 awo Bawani wada ngoje nayiro njadi cənnadə - Ruhu Alaye.

YAHAYA
Kawuri kəji Isa Almasiwuye
Yahaya ruwujənadə

Linjila Yahayayedə

Kitawu Yahaya ruwujənadə, tima Linjila kəndewuyedə wo. Ti Yahayadə Nawi Yahaya Kasalama gəni, am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənadəye falnja. Koro tiro fuwura Isa tia jauro cəraanadə cani. Adə nangaro alama ajabba ajabba Isa cədənadəa cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Ngawo saa kadayen Ruhu Alaye tia cakke taldu ba-woaro awo curuna-a fanjəna-aa ruwuyeno. Amma awo Matiyu-a Markus-a Luka-a kitawunjan ruwujana sammaa ruwujənni, kitawunjudə gade. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə ye gadejənnin har nandero kadio.

BADIDURAM

Isa Kalma Alaye

1 Badiduramnin Kalma, Kalmadə Ala-a rokko, Kalmadə Ala kəlanjudəma.

2 Badiduramnin Ala-a rokko kasarga.

3 Awiso tiyelan alaktəna. Curo awo alaktənadə sammayen, tiyen gənia, awo alaktəna falma bawo.

4 Tilan ro kərga,* rodə tima nur kambe wo.

5 Nurdə curo duwuyen yiyilji, amma duwudə tia cəmowonni.

6 Kam laa Ala cunodəna mbeji, cunju Yahaya.†

7 Tidə shedaro kadio. Am samma tiyelan kasaccaro, nurdəa shedajoro kadio.

8 Ti kəlanju gəni nurdə wo, amma nurdəa shedajoro kadio.

9 Nur adə tima nur jireye wo, duniaro ise am sammaa wassimadə.

10 Tidə dunialan duwon, duniadə ye tiyelan alaktəna yaye, duniadə tia nojənni.

11 Na jamanjuyero kadio, amma jamanju tia camowonni.

12 Amma am duwon tia camoye cunju kasaccanama-sodəro kənduwo tadawa Alayero walduye kaino.

13 Tayidə buyen gəni, bi kərawo tiyiyen gəni, bi kərawo kamben gəni, amma Alayen katambəra.

---

* **1:4** 1.4 tilan ro kərga - Kalmadə, tima fərdu roye wo. † **1:6** 1.6 Yahaya - Nawi Yahaya Kasalama.

14 Kalmadə kambo walje dawunden napkeno. Ti jauro
serra ye, jirea ye. Koro darajanjua ruiyena, daraja duwon
daraja Tada tilo lok na Bawayen isənayedə gai.
15 Yahaya tia shedaje kowo sapce: «Tima kam kəlanjun
wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno
ti mbeji nangaro,” wulləkkənadə.»
16 Barga dəptuwunju dama bawodəro andi samma ser
cinju bawo kiwandiye.
17 Wadadə Nawi Musayen kadio, amma ser-a jire-adə Isa
Almasiwuyen kadira.
18 Wunduma ngalte Alaa curuna bawo, amma Tada tilo
lok, tidə Ala ye, na Bawayen dəganama ye, tima Aladəa
andiro isanosaa.

KIDA ISAYE DUNIALAN

Sheda Nawi Yahayaye
(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Luk 3.1-20)

19 Sa yaudiya Jerujalemnin na Yahayayero ɾimanna-a
Lewiya-aa ti wunduro kororo canodənadən, akko sheda
Nawi Yahayayedə.
20 Angərjənnin federo wulje tayiro: «Wu gəni Almasiwudə
wo!» yeno.
21 Daji tiro: «Ni wundu gəle? Nima wa Nawi Iliya wo?»
cane tia keworo. Tayiro: «A’a, wu gəni,» yeno. Tiro: «Ni
nawidə wa?» yeranniya, tayiro: «A’a,» yeno.
22 Daji tiro: «To, ni wundu gəle? Jaawu am andia
sanodənadəro yikkadiyoro, awi gəle kəlanəmlan wulləmi?»
cane keworo.
23 Yahayaye tayiro: «Wuma “kam karaan kowo sapce:
‘Jawal Kəmandeye cəkko dewo!’ cəni,”† Nawi Ishaya
wuljənadə gai,» yeno.
24 Curo kəwu Farisawaye yen am laaa canodəna.
25 Tayiye Yahayaro: «Ni Almasiwu gəni, Nawi Iliya ye
gəni, nawidə ye gəni, awiro gəle ambo kasala‡ yiddəmi?»
cane tia keworo.
26 Tayiro: «Wudə ingilan ambo kasala kiddəkko, amma
dawundon kam laa daada nonuwwi mbeji,
27 tidə kam je sunonjuye wuiduma tikkəni ngawonin isi,»
yeno.
28 Awo ani bəla Baitani ci bərəm Jordaniye todən na
duwon Yahaya ambo kasala cəddidən wakkayera.

Isa Tama Alaye

29 Wajənanjua Yahaya nanjuro Isa kənde cədi kirunniya,
tiye: «Akko Tama Alaye§ biwu duniaye ngojimadə!

† **1:23** 1.23 Ish 40.3 ‡ **1:25** 1.25 kasala - Kasala Nawi Yahayayedə kasala tuwaye. § **1:29** 1.29 Tama Alaye - Ngəlaro Laya Njəkkayirambe.

30 Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua
kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,” wulləkkənadə.
31 Wu kəlani tia nokkəni, amma ingilan ambo kasala
njəddoro kadikko, ti jama Israyilayero fəleduworo.»
32 Yahaya shedaje: «Ruhu Alaye alama bullam gai same-
lan jəpce kəlanjun napci kirukko.
33 Wu kəlani tia nokkəni, amma Ala wua ingilan ambo
kasala yiddəkkoro sunodənadəye wuro: “Ruhudə samelan
jəpce kəla kam laayen napci rumi. Tidə Ruhu Alayen ambo
kasala cəddi,” cənna.
34 Wu kəlani rukkəna ye, shedanəkkəna ye, tima Tada
Alayedə wo!» yeno.

Fuwurawa burwoye Isaye

35 Wajənanjua Yahaya fuwurawanjuye yindi-a rokko
nadən dajana duwon,
36 Yahaya Isa koji kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye!»
yeno.
37 Fuwurawa yindidə mana adəa fanjane Isaa geya.
38 Isa suworde tia jagai kirunniya, tayiro: «Awi manuwi?»
cəne kiworo. Tiro: «Rabbi, ndaran kərgam?» cane tia
keworo. Maana rabbiyedə sayinna.
39 Isaye tayiro: «Arowo ruiwo!» cəne lejane na
dəganadəa carune nadən ti-a rokko dabduyera. Sadə ye
sa dewu kajiriye gai.
40 Tayi yindi mana Yahayayedəa fanjane Isaa jaanadəye
falnjaye cunju Andarawus, yaana Siman Biturusse.
41 Burwon leje yaananju Simanna maje tiro: «Almasi-
wudəa fandiyena!» yeno. Maana Almasiwuyedə kam tiro
Kəristi cani.
42 Daji Simanna na Isayero kiwudo. Isa tia kirunniya, tiro:
«Nima Siman tada Yahayaye, na adən fuwun nia Kefasnin
bowonjai,» yeno. Maana Kefassedə Biturus.*
43 Wajənanjua Isa cidi Galileyero leduro nia ngoyeno.
Filibussa kiwandənniya, tiro: «Wua səgai!» yeno.
44 Filibusdə kam Baitsaidaye bəla Andarawus-a Biturus-
aye.
45 Daji Filibus ye leje Nataniyella maje tiro: «Kam du-
won kəlanjun Nawi Musa curo Attaurayen ruwuje nawiya
kitawulan ruwujanadəa fandiyena! Tidə Isa kam bəla
Najaratte, tada Isuwuye,» yeno.
46 Nataniyelle tiro: «A! Najaratlan awo laa ngəla culuwi
wa?» yenniya, Filibusse: «Are rui!» yeno.

---

* **1:42** 1.42 Biturus - Maananjudə kau.

47 Isa Nataniyel nanjuro kənde cədi kirunniya, Isa
kəlanjun manaje: «Akko Israyilama jireye, tilan awo
jirenambuye bawo!» yeno.
48 Nataniyelle tiro: «Ndayin wua nosem?» cəne tia
kiworo. Isaye tiro: «Kawu Filibus nia bowonjimaro, ni
cidiya tarmuyen duwon, njurukkəna,» yeno.
49 Daji Nataniyelle tiro: «Sayinna, nima Tada Alayedə wo!
Nima Mai Israyilawuyedə wo!» yeno.
50 Isaye tiro: «Cidiya tarmuyen njurukkəna niro wul-
njəgəkkənadəro wa wua kasansem? Awo ania kojana
rumi,» yeno.
51 Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, same kaada
malaiyawa Alaye kəla Tada Kambedəyen† taccai ye, jəpcai
ye ruwi,» yeno.

2

Isaye ingia dibenno kalaktu

1 Yimbe yakkua bəla Kana cidi Galileyen larusa kedo. Ya
Isaye nadən mbeji,
2 koro Isa-a fuwurawanju-a yea larusadəro dojana.
3 Diben cotto kerənniya, ya Isaye tiro: «Diben bawo
cerəna,» yeno.
4 Amma Isaye: «Yani, awiro naniro kadim? Sani koroma
cədənni, diye!» yeno.
5 Yanjuye wolodiyadəro: «Awi yaye nayiro wulnjagaidəa
dewo!» yeno.
6 Nadən gəmdo kauye arakku gənaada mbeji. Yaudiyaye
adanja nantayirro faidadai, gəmdo fi yaye alama bule yindi
bi yakku gai ngoji.
7 Daji Isaye wolodiyadəro: «Gəmdowadəa ingilan yim-
bərowo!» cəne tayia fer ferro kesəmbərо.
8 Isaye tayiro: «Kərma kurummowo, kəma
ngəməriyedəro yadowo!» cəne kurumjane kekkado.
9 Kəma ngəməriyedə ingi dibenno waljənadəa
kidambənniya, ndaran kewudomaro nojənni, amma
wolodiya ingidəa kurumjanadə nojana. Daji mai
larusayedəa bowoje
10 tiro: «Wundu yaye burwon diben kəji con ci,
sagarandaiya, diben burwoyedəa najəgənni ci. Amma nidə
har kərmaro diben kəji condəa gənayem!» yeno.
11 Adəma awo Isa bəla Kana cidi Galileyelan cədənadə,
tima alamanju ajabba burwoye wo. Adəgainin darajanjua
fəlejiye fuwurawanju tia kasatkera.

---

† **1:51** 1.51 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

12 Ngawo adəyen ti-a yanju-a yanjugənaso-a
fuwurawanju-a rokko bərni Kafarnaambero lejane kawu
ganaro nadən napkera.

Isaye Fado Alayen sawurwua dudu
(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Luk 19.45-48)

13 Sala yaudiyaye Laya Njəkkayirambe sanju
karəngenniya, Isa Jerujalembo leyeno.
14 Curo Fado Alayen am dalo so, ngəlaro so, tattawar so
caladi ye, canjimaso napkada yea nayeyeno.
15 Daji Isa jelan kirwo catte tayi sammaa ngəlaro-a dalo-
a kundenno Fado Alayedən duyeno. Koro wuɾi canjima-
soyedəa cidiro fije tewurnjadəa təmbalje
16 tattawar ladomasodəro: «Ngonowo ani ngaa na adən
tuluwowo! Bare Fado Bawaniyedəa kasuwuro kalan-
guwwi!» yeno.
17 Daji fuwurawanjudə awo kitawulan ruwuwada adəa
takkera: «Kəla fannəmba raakkənayen kuttuye wua sesi.»†
18 Daji yaudiyadəye* tiro: «Alama filan andiro awo ania
dioyedəa fəlesagami?» cane tia keworo.
19 Isaye tayiro: «Fado Alaye adəa wurnowo, wu ye curo
kawu yakkuyen waldəkke tia tandəkki,» yeno.
20 Daji yaudiyadəye tiro: «A! Fado Alaye adəa tan-
doro kərwu fidewun arakkun cado duwon, ni curo kawu
yakkuyen waldəme tandəmi?» yera.
21 Amma fado duwon Isa kəlanjun mana cədənadə
tiyinju.
22 Adə nangaro Isa walde karmolan cijənaye ngawon,
fuwurawanju ye mana adəa wuljənadəa takcane kitawudə-
a mana Isayedə-a kasatkera.
23 Adəgaima Isa sala Laya Njəkkayirambero Jerujalemnin
dəgana duwon, am kada alama ajabba ajabba Isa cədidəa
carune tia kasatkera.
24 Amma Isa am sammaa jauro nojəna nangaro, wundu-
maa mərsajənni.
25 Koro kəla kamben shedaro wundumaa majənni, ti
kəlanju awo karwu kambedəa nojəna nangaro.

3

Isa-a Nikodimus-a

1 Kəwu Farisawayen kam laa kura yaudiyaye mbeji, cunju
Nikodimus.

---

† **2:17** 2.17 Jaw 69.9 * **2:18** 2.18 yaudiyadə - Wurawa adinwu yaudiyayedə.

2 Curo buneyen na Isayero ise tiro: «Sayinna, nidə maləm
na Alayen kadimbo noniyena, dalilnjudə wunduma Ala-a
rokko gənia, rakce alama dimi ania cədiwawo,» yeno.
3 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon bəɽinno
tambənnidə, rakce nodo bargaa Alayedəa curuiwawo,»
yeno.
4 Nikodimusse: «Ndayin gəle kam kiarijənadəa rakcane
casambi? Curo yanjuyero wa walde yindiyero ngaye tia
casambi?» yeno.
5 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon ingi-a
Ruhu Alaye-alan tambənnidə, rakce nodo bargaa Alayedəro
ngayiwawo.
6 Awo kamben tambənamadə kamdəma, amma awo
Ruhu Alayen tambənamadə ruhudəma.
7 Bare ajamməmmi kəla “Sai bəɽinno tambuwiya,” wul-
njəgəkkəna adəyen.
8 Karuwa cijiya, na cəraanaro fuji. Kowonju fanəmi,
amma na culuwuna-a na leji-adəa nonəmmi. Adəgaima
kam duwon Ruhu Alayen tambənamadə ye.»
9 Nikodimusse tiro: «Jiɽi filan attə yoji?» cəne kiworo.
10 Isaye tiro: «Ni maləm nowada Israyilawuye duwon awo
ania nonəmmi?
11 Jiremaro niro wulnjəgəkki, andi awo noniyena man-
aniye, koro awo ruiyena shedaniye, amma nayi kua yaye
shedandedəa kasatturo wanuwwa.
12 Nayiro awowa duniayeso wulnjagakkəna kasadduwwi
duwon, sameyesodəa wulnjagakkia, ndayilan gəle kasad-
duwi?
13 Wunduma samero taccənni, Tada Kambe samelan
jəpcənadə gənia.
14 Jiɽi Nawi Musa karaan kadi rojəgənadə gai, sai ngairo
Tada Kambedə yea rojagaiya,
15 kəla adəyen wundu duwon tia kasaccənamadə ro
sawisoye* cuwandi.
16 «Awoa Ala duniadəa jaumaro cəraye Tadanju tilo lok
kaino, wundu duwon tia kasaccənamadə bare faccəgənni,
amma ro sawisoye cuwando nangaro.
17 Ala duniaro shara njəddoro gəni Tadanjudəa kinodo,
amma tilaman duniadəa cəkkaworo.
18 Wundu duwon tia kasaccənamadə, tia shara
cədaiwawo, amma wundu duwon tia kasaccənnimadə,
caman tia shara cədana, dalilnjudə cu Tada tilo lok
Alayedəa kasaccənni nangaro.
19 Adəma sharadə wo: Nurdə duniaro isəna, amma
am nurdəa wajane duwudəa kerawo, kəndonjaso diwi
nangaro.

---

* **3:15** 3.15 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo.

20 Diwi dioma fi yaye nurdəa waje na nurdəyero isiwawo,
bare kəndonju diwidəa am federo carunniro.
21 Amma jire diomadə na nurdəyero isi, kəndonjudə
Alayen tədoro fəlediyi nangaro.»

Isa-a Nawi Yahaya-a

22 Ngawo adəyen Isa-a fuwurawanju-a cidi Yahudiyayero
lejane kawu ganaro tayi-a rokko napce ambo kasala kiddo.
23 Yahaya ye na Ainon cani karən bəla Salimben ambo
kasala cəddi, nadən ingi ngəwu mbeji nangaro. Am nanjuro
isane tayiro kasala cəddi.
24 Sadən Yahayaa kosoro casakkənni duwon.
25 Daji fuwurawa Yahayaye laa-a yaudi laa-a kəla nan-
tayirro walduyen kambiwu badiyera.
26 Na Yahayayero isane tiro: «Sayinna, kam ni-a rokko
ci bərəm Jordaniye todəyen napkada duwon kəlanjun
shedanəmmadə, akkonju ambo kasala cəddi, koro am
samma nanjuro lejai,» yera.
27 Yahayaye tayiro: «Kam rakce awima cuwandiwawo,
awo samelan tiro tinadə gənia.
28 Nayi kəlandoma wu adəa wulləkkənaro shedasuwi:
“Wu gəni Almasiwudə wo, amma wu kam Ala tin fuwunno
cunodənadə.”
29 Kam njuduamadə tima mai larusayedə wo. Koro sawa
gərenjun daada tia kərənjimadə kowo sawanjuye fanjiya,
karwunju jauro kəjiji. Wu ye adəgai karwuni jauro kəjije
dama baworo waljəna.
30 Sai tidə kuraje, wu ye təngəɽinəkkiya.
31 «Kam duwon samelan isənamadə sammaa kojəna.
Kam duwon cidilan dəganamadə cidiyedəma, koro awo
cidiyedəmaa manaji. Kam duwon samelan isənamadə
sammaa kojəna.
32 Awo curuna-a fanjəna-aa shedaji, amma wunduma
shedanju kasacciwawo.
33 Kam duwon shedanju kasaccənamadə Alaa jiremaro
tabbaccəna.
34 Awoa kam Ala cunodənamadə mana Alaye manaji, Ala
tiro Ruhunju dadu bawoaro cina nangaro.
35 Bawadə Tadadəa cəraana, koro awo sammaa mukkon-
juro cakkəna.
36 Kam Tadadəa kasaccənamadə ro sawisoye cuwandəna.
Amma kam Tadadəa kasattu wajənamadə ro cuwandi-
wawo, gərgadu Alaye tilan dəgai,» yeno.

4

Isa-a kamu cidi Samariyaye-a

1 Isa Yahayaa kojənaro fuwurawa cuwande tayiro kasala
cəddidəa Farisawa fanjanaro Isa asuyeno.
2 Adə yaye Isa ti kəlanju gəni, fuwurawanju ambo kasala
caddi.
3 Daji cidi Yahudiyayea kolje cidi Galileyero wallada.
4 Amma sai cidi Samariyayen reje kojiya duwon.
5 Adəgaima Isa bəla laa cidi Samariyaye tiro Sakar cani
karən kulo Nawi Yakuba tadanju Nawi Isuwuro cinadəro
kadio.
6 Nadən baram Yakubaye mbeji, koro kausu kəla dawu,
Isa ye bəlawuroro cəmbarəna, ise ci baramdəyen napkeno.
7 Kamu Samariyaye laa ingi gudoro kadio. Isaye tiro:
«Ingi se yakke!» yeno.
8 Sa adən fuwurawanju awo kəmboye njuworo bəlaro
lejana.
9 Amma kamu Samariyayedəye tiro: «Ni yaudi, wu
ye kamu Samariyaye, awiawin wua ingi kənjayero su-
worəmi?» Awoa caman yaudiya-a Samariyawu-a tawaktai-
wawo.
10 Isaye tiro: «Ca kənjo Alayea-a wundu ingi kənjayero
njuworənaa-a nonəmmaa, nima tia korəme ingi roye niro
nji,» yeno.
11 Kamudəye tiro: «Kəma, karwi ye tammi, baram ye
kuruwu. Ndaran ingi roye adəa fandəmi?
12 Ra, nidə kaarinde Nawi Yakuba ti duwon andiro baram
adəa sade ingi ti kəlanju cane tadawanju-a ləmannanju-a
ye casanadəmaro wa kura wo?»
13 Isaye tiro: «Wundu duwon ingi adəa canadə nan-
gadembo ngudu fanji,
14 amma wundu duwon ingi tiro yikkidəa canadə
təmmaro ngudu fanjiwawo. Ingi tiro yikkidə curonjun sim
ingi royero walje har ro sawisoyero bəlbəldi.»
15 Kamudəye tiro: «Kəma, ingi adəa wuro se, kua adən
fuwun bare ngudu fakke ingi gudoro na adəro waldəkke
isəkkəniro,» yeno.
16 Isaye tiro: «Lene kwanəm bowone, na adəro arowo!»
yeno.
17 Kamudəye: «Kwa takkəni,» yenniya, Isaye tiro: «“Kwa
takkəni,” nəmmadə, jirenəm.
18 Amma kwa uwu dim, koro ti kərma rokko dəgawwadə
kwanəm gəni. Awo wulləmmadə jire,» yeno.
19 Daji kamudəye tiro: «Kəma, ni nawiro asunəkkəna.
20 Kaariyandeso* kəla kau kuruwu adəyen Alaro
ambətkeyera, amma nayidə† na Alaro ambəttuwuyedə sai

* **4:20** 4.20 Kaariyandeso - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuɾi.
† **4:20** 4.20 nayidə - Yaudiya.

Jerujalemnin nuwi.»
21 Isaye kamudəro: «Wua sasarai, sa laa ise Bawadəro
kəla kau kuruwu adəyen gəni bi Jerujalemlan gəni
ambətkəwi.
22 Nayidə awo nonuwwiro ambətkəwi. Andidə awo
noniyenaro ambətkəiye, awoa njəkkawodə yaudiyayen isi.
23 Amma sadə isi har isənama, ambəttuwuwu jireyedə
Bawadəro curo ruhu-a jire-ayen ambəccagai, dalilnjudə
Bawadə am jiɨri anima tiro ambəccaaro maji nangaro.
24 Aladə Ruhu, am tiro ambəccagaidə sai curo ruhu-a jire-
ayen ambəccaa!»
25 Kamudəye tiro: «Almasiwu kam tiro Kəristi canidə
isiro nokkəna. Isiya, andiro awo sammaa isanosagai,» yeno.
26 Daji Isaye tiro: «Wu niro mananjəgəkkidə, wuma ti
wo!» yeno.
27 Sa adən fuwurawanju isane Isa kamuro mana cəddidəa
ajapkera, amma wundunjama kamudəro: «Awi raam?» bi
Isaro: «Awiro tiro managəmi?» wuljənni.
28 Daji kamudə bulenju kolje bəlaro walde ambo:
29 «Arowo, kam awo dikkəna sammaa wulsəgənaa ruiwo!
Waneye tima Almasiwudə wo?» yeno.
30 Jamadə na Isayero leduro bəladən keluwo.
31 Sa adən fuwurawadə tia lowojane: «Sayinna, masəna
de!» cani.
32 Amma tayiro: «Kəmboni nonuwwi mbeji,» yenniya,
33 fuwurawadə kattenjan: «Kam laa tiro kəmbo
cukkudəna wa?» cani.
34 Isaye tayiro: «Kəmbonidə, tima awo ti wua sun-
odənamadə cəraanadəa dio-a kidanju tumoduwu-adə wo.
35 Nayiye: “Kaladəro kəndawu dewu gapco,” nuwi, gəna?
Wu nayiro wulnjagakki, kəla sammowo kulowadə kaladəro
basawunaro ruiwo!
36 Kam kalajimadə alwasi cuwande nema ro sawisoyero
capci. Adəgaima kam cənadimadə-a kam kalajimadə-a
rokko karwunja kəjiji.
37 Kəla adəyen awo wuldənadə jire: “Kam laa cənadi,
kam laa ye kalaji.”
38 Nayia awo kidanuwwi kaladuro ngenodəkko. Am gade
kidadəa cado, nayi ye barga kidanjaye kiwanduw.»
39 Samariyawu bəla adən dasaana kada Isaa kasatkera,
kamudəye shedaje: «Awo dikkəna sammaa wulsəgəna!»
cənna nangaro.
40 Nanjuro kadiranniya, nanjan napcoro tia lowojane Isa
kawu yindiro napkeno.
41 Mananju nangaro am kada ye cayema kojənaro tia
kasatkera.

42 Daji kamudəro: «Kərma awo wulləmmadə gəni nan-
garo tia kasatkeiye. Andi kəlandema ye tia faniyena, koro
jiremaro tima Njəkkayima duniayedə woro noniyena!»
yera.

Isaye kowonaye tada isangaduwu
(Mat 8.5-13; Luk 7.1-10)

43 Ngawo kawu yindiyen Isa bəladəa kolje cidi Galileyero
leyeno.
44 Caman Isa kəlanjuma nawi bəlanjan daraja cədanni
cənna.
45 Cidi Galileyero kadinniya, am cididəye tia ngəlaro
sosayera. Tayidə awo Isa Jerujalemnin sa salayen cədəna
sammaa caruna, dalilnjudə tayi ye saladəro lejana nangaro.
46 Daji Isa walde bəla Kana cidi Galileye na ingia dibenno
kalakcənadəro kadio. Bərni Kafarnaambelan kowona laa
mbeji, tadanju dondi.
47 Kowonadə Isa cidi Yahudiyayea kolje Galilero isənaro
fangenniya, nanjuro leje tia lowoje iso tadanju no cədidəa
isangajuwo yeno.
48 Isaye tiro: «Alama so, awo ajabba ajabba so kiruw
gənia, təmmaro yasarawwawo!» yeno.
49 Kowonadəye tiro: «Kəma, kawu tadani nuiro are!»
yeno.
50 Isaye tiro: «Lene, tadanəm ronjua!» yenniya, kamdə
mana Isa tiro wuljəgənadəa kasacce leyeno.
51 Ledu cədi duwon, wolodiyanju tia kapcagane tiro:
«Tadanəm ronjua,» yera.
52 Sa tadanju ngajənadəa kiworənniya, tiro: «Bikka sa fal
kajiriyen kangedə tia kolyeno,» yera.
53 Bawadə sa adəman Isaye tiro: «Tadanəm ronjua!»
cənnadəro asuyeno. Daji ti-a am fannjuye samma-a Isaa
kasatkera.
54 Adəma alama ajabba yindiye Isa ngawo cidi
Yahudiyayea kolje cidi Galileyero isənayen cədənadə wo.

5

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu

1 Ngawo adəyen ngəməri yaudiyaye laa kidənniya, Isa
Jerujalembo leyeno.
2 Jerujalemlan karən Ngaworam Dimiyayedən falwu in-
giye ngurwo uwua mbeji, təlam yaudiyaudin tiro Baitsata
cani.
3 Ngurwo anin am dondi kada bowada mbeji: kam-
buwa so, ngurdiyiya so, am tiyinja nuna so. [Ingidəye
bəljəmdunju gurejai,

4 dalilnjudə sa laa sa laan malaiya Kəmandeye
jəpce ingidəa bəljəmji nangaro. Wundu duwon ingi
bəljəmjənadəro burwon ngaanamadə, kəndondi jiɍi fi
tilan dəga yaye, ngaji.]
5 Nadən kam laa kərwu fiakkun wuskunno dondi mbeji.
6 Isa kamdəa bowada kirunniya, koro nadən jauro
tussənaro nojənadə, tiro: «Ngadu raamma wa?» cəne
kiworo.
7 Kam dondidəye tiro: «Kəma, sa ingidə bəljəmjiya, kam
nanin wua ingidəro sakki bawo. Koro ledu dikki duwon,
kam gade wua burwose ngayi,» yeno.
8 Isaye tiro: «Cine bənaramməm ngone lene!» yeno.
9 Sadəman kamdə ngaje bənaramnju ngoje ledu
badiyeno.
Yim adə yim tustuye.
10 Adə nangaro yaudiyaye kam ngajənadəro: «Yim tus-
tuyea bənaramməm ngodu niro amardəgənni,» yera.
11 Tayiro: «Kam duwon wua isangasəgənadə, tima wuro:
“Bənaramməm ngone lene!”» yeno.
12 Tayiye tiro: «Wundu kam duwon niro bənaramməm
ngone lene cənnadə?» cane keworo.
13 Amma kam ngajənadə ti wundumaro nojənni, Isa curo
jamadəyero kəldəgəna nangaro.
14 Ngawo adəyen Isa kamdəa Fado Alayen najiye tiro:
«Akko nganəmma! To, biwu dio kolle, bare awo laa jauro
diwi adəa kojəna nia njuwandənniro,» yeno.
15 Daji kamdə leje yaudiyadəro Isama tia isangajuwo
yeno.
16 Isa awo ania yim tustuyea cədəna nangaro, yaudiyadə
tiro niadiwi fəleduwu badiyera.
17 Amma Isaye tayiro: «Bawani ku kundenno kida cədi,
wu ye kida dikki,» yeno.
18 Adə nangaro yaudiyadə cayema kojənaro tia roro
njejoro mayera. Yim tustuyea awo dioro dapkada runju
gəni cədo, koro Aladəma Bawanju wo cəne Alaa gaskayeno.

Kənduwo Tadaye

19 Daji Isaye yaudiyadəro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki,
Tadadə kəlanju awima rakce cədiwawo, sai awo Bawadə
cəde curunadəa. Koro awi yaye Bawadə cədidəa Tadadə ye
cədi.
20 Awoa Bawadə Tadadəa cəraana awo ti kəlanju cədi
sammaa tiro fəlejiyi. Koro kəndo animaa kojəna tiro
fəlejiyi, nayi ye jauro ajammoworo.
21 Jiɍi Bawadə am sanunaa cəsange tayiro ro cidə gai,
Tadadə ye kam cəraanaro ro ci.

22 Bawadə wundumaro shara cəddiwawo, amma shara
sammaa mukko Tadadəyero cakkəna,
23 am nga Tadadəro daraja cado, jiɗi Bawadəro daraja
cadidə gai. Kam Tadadəro daraja ciwawomadə Bawa tia
cunodənadəro daraja ciwawo.
24 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam manani fanje ti wua
sunodənadəa kasaccənamadə ro sawisoye cuwandəna.
Shara tia cədaiwawo, amma karmoro kaje ro cuwandəna.

25 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, sadə isi har isənama,
sa duwon am sanuna kowo Tada Alayedəa fanjai, koro tayi
fanjanamadə roa dasayi.
26 Jiɗi Bawadə fərdu royedə gai, ngaima cakke Tadadə ye
fərdu royero waljəna.
27 Koro kənduwo shara kamdaye tiro cina, dalilnjudə tima
Tada Kambedə wo nangaro.
28 Bare adəa ajammuwwi, sa ise am kaurilan samma
kowonju fanjane
29 caluwi. Am duwon awo ngəla cadənamasodə roaro
cijai, amma am duwon awo diwi cadənamasodə shararo
cijai.

30 «Wu runi awima rangəkke dikkiwawo. Jiɗi fakkidə gai,
shara dikki. Koro sharani ye jire, dalilnjudə awo raakkəna
gəni, awo ti wua sunodənamadə cəraanaa dioro makki
nangaro.

Shedawu Isaye

31 «Wu kəlanin kəlani shedadumaro walyekkoa,
shedanidə jire gəni.
32 Shedamani gade mbeji, koro sheda kəlanin cədidə
jirero nokkəna.
33 Yahayaro am yikkunoduwwa, ti ye jiredəa shedajo.
34 Wudə kamben gəni sheda makki, amma njəkkawo
fandoworo awo ania wulləkki.
35 Yahayadə fatəla waskada nur ci. Sa ganaro karwukəjia
curo nurnjuyen nammuwwa.
36 Amma shedani sheda Yahayayea nankuran kojəna,
dalilnjudə kəndo Bawadə wuro tumowokkoro sinadə,
kəndodəmaa dikko, tayima Bawadə wua sunodənaro
kəlanin shedasai nangaro.
37 Koro Bawa wua sunodənadə, tima kəlanin shedajəna.
Amma nayidə ngaltema kowonju ye fanuwwi bi fasalnju ye
ruwwi,
38 koro mananju ye karwundon napcənni, dalilnjudə kam
cunodənadəa kasadduwwi nangaro.

39 Kitawuwadəa kəla hangallayen kəranuwi, tayilan ro
sawisoye fanduwiro təmanuwwa nangaro. Kitawuwa
anidə, tayima kəlanin sheda cadi.
40 Adə yaye naniro isuwe ro sawisoye fandoro wayew.
41 «Amben gəni daraja makki.
42 Amma nayia nonjakkəna, kərawo Alaye karwundon
bawo.
43 Cu Bawaniyen kadikko, amma wua moworo wasew.
Kam gade cu kəlanjuyen kadioa, tia mowuwi.
44 Nayi daraja kattendon manuwi, amma daraja Ala
runjuyen isidəa manuwwawodə, ndayilan gəle ranguwe
wua sasarawi?
45 Bare wuma nayia na Bawadəyen ngadarnjakkiro
təmanuwwi. Ngadarmandodə, tima Nawi Musa wo, kam
duwon təmando tiro yakkuwwadə.
46 Ca Nawi Musaa jiremaro yasarawwaa, wu yea sasarawi,
kəlanin ruwujəna nangaro.
47 Amma awo ruwujənadəa yasarawwia, ndayin gəle
manani yasarawi?» yeno.

6

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17)

1 Ngawo adəyen Isa bərəm Galileye tia bərəm
Tiberiyaslan bowojaidəye cinju todəro koyeno.
2 Jama kada ye tia geya, alama ajabba ajabba kəla am
dondiyen cədi caruna nangaro.
3 Daji Isa kəla kau kuruwu laayero juwane fuwurawanju-
a rokko napkera.
4 Akko sala Laya Njəkkayirambe sala yaudiyayedə
karənjəna.
5 Isa kəla sapce jama kada nanjuro isairo kirunniya, Isaye
Filibusso: «Ndaran burodi yuwiye am ani jaworo?» cəne
kiworo.
6 Adəa wuldunjudə Filibussa rijapturo, dalilnjudə Isa
kəlanjuma awo cədidəa nojəna nangaro.
7 Daji Filibusse tiro: «Wundunja yaye burodi gana laa
cuwandoro dinariyus* yer yindima cədiwawo!»
8 Fuwurawadəye falnja Andarawus yaana Siman Bitu-
russe tiro:
9 «Akko na adən tadaana laa burodi sayirre uwu-a buni
yindi-a cədana mbeji, amma am ngəwu aniro awi cəddi?»
yeno.

---

* **6:7** 6.7 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

10 Isaye tayiro: «Jamadəa yakkowo napca,» yeno. Nadən
kajim kəɽi tənas mbeji nangaro, amdə napkera. Tayi
kongwadə alama dəwu uwu gai.
11 Daji burodidəa ngoje Alaro ardiyenniya, am nap-
kadadəro dagaryeyeno. Bunidə yen ngai cəde, har
məradunja galyeno.
12 Jawune kulyeranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Njon-
gowa gapcanadəa cammowo, bare awima faccəgənniro,»
yeno.
13 Adəgaima njongo burodi uwu sayirre am jawune
koljanayedəa capcane jowo mewun yindin kesəmbəɽo.
14 Jamadə alama ajabba Isa cədənadəa kerunniya, tayiye:
«Jiremaro kam adə tima nawi duniaro isimadə wo!»†† cani.
15 Adə nangaro isane tia dunodunon cadane mairo cadiro
asuyenniya, Isa tayia kolje runju tok kəla kaudəyero walde
giwa.

Isaye kəla ingiyen silan ledu
(Mat 14.22-36; Mar 6.45-56)

16 Dunia kajiriyenniya, fuwurawa Isayedə ci bərəmbero
jəpcagane
17 maararo ngasaye kanji bərni Kafarnaambero faljane
kodu badiyera. Dunia ləmjəna, Isa ye koroma tayia
najəgənni.
18 Karuwa dunoa cije fuje, har bərəmdə jauro cambal-
ladan.
19 Kilometər uwu bi arakku gairo ledu kedənniya, Isa kəla
ingiyen silan leje maaradəa karənji kero. Kerunniya, jauro
riyera.
20 Amma Isaye tayiro: «Wuma, bare rinuwwi!» yeno.
21 Daji fuwurawadə karwu kəjiaro curo maaradəyen tia
camoye kərgaanniyama, maaradə na lejaidəro kadio.
22 Wajənanjua jama ci bərəmbe todən napcanadə maara
falma nadən dəgaro asuyera. Koro Isa maaradəro
fuwurawanju-a rokko ngaanni, amma runja leyeraro no-
jana.
23 Daji maarawa gade bəla Tiberiyasselan karən na Kəma
Isa Alaro ardije burodi jawunadəyero kadira.
24 Jamadə Isa ye bawo, fuwurawanju ye baworo keruni-
niya, daji maarawadəro ngasaye bərni Kafarnaambero tia
maduro leyera.

Isa kəmbo roye

25 Jamadə ci bərəmbe todən Isaa kewandənniya, tiro:
«Sayinna, sawi na adəro kadim?» cane keworo.

---

† **6:14** 6.14 tima nawi duniaro isimadə wo - Almasiwu Alaye. †† **6:14** 6.14 SK 18.15

26 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama ajabba
ajabba ruwwa nangaro gəni, burodi buwe kulluwwa nan-
garo wua masuwi.
27 Bare kəmbo njəpci adəro kida diwwi, amma kəmbo ro
sawisoyero kida dewo, kəmbo duwon Tada Kambedə nayiro
njadidə, awoa Ala Bawadə tawa kənduwonjuyedəa Tada
Kambedəro gənajəgəna.»
28 Daji tiro: «Kida Alayedəa dioro awi gəle diye?» cane
keworo.
29 Isaye tayiro: «Kida Alayedə, tima kam cunodənadəa
kasaddowo!» yeno.

30 Tiro: «Alama ajabba ajabba jiɨri fi dime ruiye nia
kasannjiye? Awi gəle dimi?
31 Kaariyande kəmbo tiro man canidəa karaalan jawuna,
kitawulan ruwuwadadə gai: “Tayiro kəmbo samelan
isənadəa jaworo kaino.”»†
32 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Nawi Musa gəni
kəmbo samelan isənadəa njado, amma Bawanima nayiro
kəmbo jireye sameyedəa njadi.
33 Kəmbo Alayedə, tima kam samelan jəpce duniaro ro
sawisoye njomadə wo!»
34 Daji tiro: «Kəma, sawisoro kəmbo adəa andiro
sadəne!» yera.

35 Isaye tayiro: «Wuma kəmbo royedə wo! Kam naniro
isənamadə təmmaro kəna fanjiwawo, koro kam wua
mərsasənamadə ye təmmaro ngudu fanjiwawo.
36 Amma nayiro wulnjagakkəna, wua suruwwa duwon,
njasarai wayew.
37 Am duwon Bawadə wuro sina samma naniro isai, koro
kam naniro isənadəa təmmaro wakkiwawo.
38 Awo karwuni cəraana gəni, awo ti wua sunodənadə
cəraana dioro samelan jəpkekko.
39 Akko awo ti wua sunodənadə cəraanadə, tima bare
curo am wuro sinadəyen falma kolləkkəniro, yim daryeyea‡
tayia karmolan sangəkki.
40 Akko awo Bawani cəraanadə, wundu duwon Tadadəa
cure kasaccənadə ro sawisoye cuwandi, koro yim daryeyea
wu ye tia karmolan sangəkki,» yeno.

41 Tima kəmbo samelan isənadə wo cənna nangaro,
yaudiyadə karwunja waje:
42 «Ti adə Isa tada Isuwuye, gəna? Bawanju-a yanju-aa
noniyena, gəna? Ndayin gəle samelan kadikko cəni?» yera.
43 Isaye tayiro: «Bare karwundo wajənni!

---

† **6:31** 6.31 NL 16.4, 15 ‡ **6:39** yim daryeyea 6.39 - Cidu duniaye.

44 Wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawa wua sun-
odənamadə tia gərjiyiya. Wu ye yim daryeyea tia karmolan
sangəkki.
45 Akko awo curo kitawu nawiyayen ruwuwadadə: “Tayi
sammaa Ala alamji.”† Wundu duwon Bawadəa fanje
asujənamadə naniro isi.
46 Wunduma Bawadəa curunni, ti Alayen isənadəro kajia.
Tidə Bawadəa curuna.
47 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua
mərsasənamadə ro sawisoye cuwandi.
48 «Wuma kəmbo royedə wo!
49 Kaariyando kəmbo tiro man canidəa karaan jawuna,
koro sanuna.
50 Amma kam duwon kəmbo samelan isidəa juwuidə,
nuiwawo.
51 Wuma kəmbo roye samelan isənadə wo. Kam kəmbo
adəa juwuia, sawisoro dəgai. Kəmbo duwon duniaro ro
sawisoye cawandoro yikkidə, tima da tiyiniye wo.»
52 Adə nangaro yaudiya kattenjan kambiwu cade:
«Ndayin gələ rakce da tiyinjuye sade ngəriyo?» cani.
53 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, da tiyi Tada
Kambedəa ngəruwwawoa, bunju ye yawwawoa, nayilan ro
bawo.
54 Kam duwon dani jəgəre buni caimadə ro sawisoye
cuwandəna, koro wu ye yim daryeyea tia karmolan
sangəkki.
55 Dani ye kəmbo jireye, buni ye kəŋja jireye.
56 Kam dani jəgəre buni caimadə wulan dəgai, wu ye tilan
dəgakki.
57 Jiɍi Bawa Kəndəgaima wua sunode ti nangaro wu ye
roa dəgakkidə gai, kam duwon wu kəmbonju womadə, wu
nangaro ti ye roa dəgai.
58 Adəma kəmbo jireye samelan isənadə wo, jiɍi kaariyan-
doso jawune sanunadə gai gəni. Kam kəmbo adəa juwuna-
madə sawisoro dəgai,» yeno.
59 Curo dandal bərni Kafarnaamben jamadəa alamji
duwon, Isa awo ania wulyeyeno.

Mana ro sawisoye

60 Fuwurawa Isaye ngəwunja adəa fangeranniya, tayiye:
«A! Mana adə jauro jau! Wundu gəle rakce tia fanji?» yera.
61 Isa karwunja mana adəa wajiro asuyenniya, tayiro:
«Adə cakke talluwi wa?
62 To, Tada Kambedə nanju caye dəganadəro walde juwai
ruwia, nda?

---

† **6:45** 6.45 Ish 54.13

63 Ruhu Alaye tima ro njomadə wo, kənduwo kambedə
awimaro faidajiwawo. Mana nayiro wulnjagakkənadə ruhu
ye, ro ye.
64 Amma curondon am laa kasaccanni mbeji,» yeno.
Tən badiduramnin Isa am tia kasaccannidə-a kam tia
sərəcciyidə-aa nojəna.
65 Daji Isaye: «Adəma nangaro nayiro wulngeyerakko,
wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawadə tiro amar-
jiyiya duwon,» yeno.
66 Kəla adəyen fuwurawa Isaye ngəwunja tia ga koljane
ngaworo walladara.
67 Daji Isaye mewun yindindəro: «Nayi ye wua kolsuwiya,
raawwa wa?» cəne tayia kiworo.
68 Siman Biturusse tiro: «Kəma, na wunduyero gəle
leniye? Nima mana ro sawisoyea wo!
69 Yasaraiyena ye, noniyena ye, nima Tayir Alayedə wo!»§
yeno.
70 Isaye tayiro: «Wu gəna nayi mewun yindindəa
kərenjakko? Amma kamndo fal sedan!» yeno.
71 Adəa kəla Yahusa tada Siman Iskariyotten wu-
lyeno, dalilnjudə tima mewun yindindəye falnja mukko
kəladowayero Isaa sərəcciyidə wo.

7

Isa Ngəməri Leimayen

1 Ngawo adəyen Isa cidi Galileyen didiriyeno. Cidi
Yahudiyayen didiridu cəraanni, yaudiyadə tia roro njejoro
majai nangaro.
2 Ngəməri Leimaye sanju karəngenniya,
3 yaanawa Isaye tiro: «Na adən cine cidi Yahudiyayero
lene, fuwurawanəmsodə ye kida dimidəa caroro.
4 Kam nowadaro waldu cəraanamadə awo cədidəa
gərajiwawo. Awo ania dimia, duniaro fəledəgəne!» yera.
5 Ase, yaananjudəma tia kasaccanni.
6 Daji Isaye tayiro: «Sani koroma cədənni, amma sandodə
sawiso dabbargada.
7 Duniadə rakce nayia wanjaiwawo, amma wua wasəna,
dalilnjudə kəndonju diwi wulləkki nangaro.
8 Nayidə na ngəməridəyero lenowo, wudə ngəməri adəro
lekkiwawo, sani koroma cədənni nangaro,» yeno.
9 Awo ania tayiro wulyeyenniya, cidi Galileyen napkeno.
10 Amma yaanawanjudə na ngəməridəyero leyeranniya,
Isa ye federo gəni, asərlan cije leyeno.

---

§ **6:69** 6.69 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

11 Yaudiyadə na ngəməridəyen tia majane: «Ti ndaran?»
cani.
12 Koro curo jamadəyen am kada kəlaŋjun kambiwu
kedo. Laaye: «Ti kam ngəla,» cani, laa ye: «A'a, amba
cuwatki,» cani.
13 Amma wunduma kəla Isayen federo mana cədiwawo,
yaudiyadəa rijana nangaro.
14 Daji ngəməridə dawunjun duwon, Isa Fado Alayero
ngaye jamaa alamdu badiyeno.
15 Yaudiyadə ajapcane: «Kam adə ngaltema kərajənnidə,
ndayin kitawudəa noyeno?» cani.
16 Isaye tayiro: «Alamdunidə wuye gəni, ti wua sun-
odənadəye.
17 Kam awo Ala cəraanadəa dio cəraanaa, alamdudə
wuye gəni, Alayero noji.
18 Kam ngumnjun mana cədimadə daraja kəlanjuye maji,
amma kam tia cunodənadəye daraja majidə, tidə jirema,
koro tilan jirenambu bawo.
19 Nawi Musa nayiro Attauradəa njadəna, gəna? Amma
wundundoma wadawanjudəa jəgaiwawo. Awiro wua roro
njejoro manuwi?» yeno.
20 Jamadə tiro: «Ni karuwama! Wundu nia njejoro maji?»
yera.
21 Isaye tayiro: «Awo ajabba fal kidəkkəniya, nayi samma
ajapkew!
22 Nawi Musa wada kajaduye njadənadə, kajadə tiyen
gəni, amma kaariyandoyen kadio, adə yaye yim tustuyea
kam kajanuwi.
23 Bare wada Nawi Musaye ganambu tədənniro yim
tustuyea kam kajanuwia, awiro gəle kəla yim tustuyea kam
səramba isangagəkkənayen wuro gərgasuwi?
24 Bare kuro simben shara diwwi, amma kəla jireyen
shara dewo!» yeno.
25 Daji am Jerujalembe laaye: «Tima gəna kam duwon tia
roro njejoro majaidə?
26 Akkonju federo mana cədi duwon, awima tiro wul-
jaanni. Ra, jiremaro wurawandedə tia Almasiwuro asujana
wa?
27 Na kam adə isənadəa noniyena. Amma Almasiwudə
isiya, wunduma na isənadəa nojiwawo,» yera.
28 Daji Isa Fado Alayen jamadəa alamdu cədi duwon,
kowo sapce: «Wua nosuwwa, koro na isəkkənadə yea
nonuwwa. Ngumnin gəni kadikko, amma ti wua sun-
odənamadə jirema. Tia nonuwwi.
29 Wu tia nokkəna, dalilnjudə nanjun kadikko, koro tima
wua sunodo,» yeno.

30 Adə nangaro Isaa taro mayera, amma wunduma tiro
mukko gənajəgənni, sanju koroma cədənni nangaro.
31 Curo jamadəyen ngəwunja tia kasaccane: «Almasiwu
isiya, awo ajabba ajabba kam adə cədənadəa kojəna cədi
wa?» cani.
32 Farisawa jamadə awo ania kəla Isayen wuljai fangeran-
niya, wurawa ɾimannaye-a Farisawa-a Isaa taro gureduwu
Fado Alayea juwayera.
33 Isaye tayiro: «Kawu gana laaro nayi-a rokko dəgakki,
ngawo adəyen na ti wua sunodənadəyero waldəkki.
34 Wua masuwi, amma suwanduwwawo. Na dəgakkiro
ranguwe isuwwawo.»
35 Daji yaudiyadə kattenjan: «Ndara leji na duwon
rangiye tia fandiyewawodə? Ra, yaudiya curo am
lardu Gəressero tatardaanadəyero wa leje am Gəressedəa
alamji?
36 Awi maana awo wuljənadəye? “Wua masuwi, amma
suwanduwwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwwawo.”»
37 Yim daryeye yim kura ngəməridəyea Isa cije daje kowo
sapce: «Kam duwon ngudunjuamadə, naniro iso ca!
38 Kam wua kasansənamadə, kitawulan ruwuwadadə gai:
“Ingi roye bərəm gai karwunjun culuwe falalaji!”»†
39 Adəa wuldunjudə, kəla Ruhu Alaye am tia kasaccana-
madə fuwun cawandiyen wulyeno. Amma sa adən Ruhudə
koroma tinni, dalilnjudə Isa koroma darajanjuro ngaanni
nangaro.

Yaktu jamaye kəla Isayen

40 Jamadə mana ania fangeranniya, laanjaye: «Kam adə
tima jiremaro nawidə wo!» cani.
41 Laaye: «Kam adə tima Almasiwudə wo!» cani. Amma
laaye koro: «Almasiwudə cidi Galileyen wa isi?
42 Ra, kitawulan Almasiwudə ti kaduwu Mai Daudaye,
koro bəla Baitalami na Mai Dauda dəganadən isi† cənna,
gəna?»
43 Adəgaima kəla Isayen jamadə kəwu yindiro yakkadara.
44 Curonjan laanja tia taro mayera, amma wunduma tiro
mukko gənajəgənni.
45 Gureduwu Fado Alaye walladaranniya, wurawa
ɾimannaye-a Farisawa-a tayiro: «Awiro Isaa kuduwwidə?»
cane keworo.
46 Gureduwuye: «Ngalte wunduma kam adə gairo mana
cədənni!» yera.
47 Daji Farisawaye tayiro: «Nayi yea jambanjana wa?

† **7:38** 7.38 Ish 12.3; Ejk 47.1 † **7:42** 7.42 2Sam 7.12; Mik 5.2

48 *Wurawa adinwuye bi Farisawaye kam laa tia
kasaccəna mbeji wa?
49 Amma jama Attaura Nawi Musaye nojanni adə
baskuwada!» yera.
50 Daji Nikodimus, ti duwon Farisawaye falnja na Isayero
calan lejənadə, tayiro:
51 «Kəla wadandeyen kambe cinjun faniye awo cədidəa
noniyendelan tiro shara yiddiyewawo, gəna?» cəne kiworo.
52 Amma tiro: «Ni ye kam Galileye wa? Kitawudəa kərane
rui, nawi fima cidi Galileyen culuwunni!»
53 [Daji wundu yaye fannjuro walladan.

Kalmaram: Wurawa adinwu yaudiyaye
Farisawadə kəwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Maləmbanja jauro Attaura Nawi Musaye nojana, amanjaro wada Alaye sammaa kalkallo jaaro casakkarai. Amma ada kaanja ngəwu wada Alayedəro kəljagane kurwowu jamaro gənayeyera. Nafila ngəwu cadi nangaro am gadedəa nanmuminnin kojanaro təmayera. Rokuranja nangaro ngəwunja Isa Almasiwu-a kawuřinju-aa ga wajane jawal tia njejoye mayera.
Sadusiyadə ye kəwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Sadusiyadə cinowo bawo, malaiya so, jinni so ye bawo cani, amma Farisawadə awo ani samma mbeji cani. Wurawa řimannaye ngəwunja Sadusiya. Bargaande Isa jauro kənduwoa-a mayawaa-a nangaro nandəři tayia kek cədane tayi ye jawal tia njejoye mayera.

8

Kamu kənjəna cədilan tədana
1 Isa Kau Jaitunnero leyeno.
2 Suwa ləp koro walde Fado Alayero leyeno. Am samma
nanjuro isai duwon, napce tayia alamdu badiyeno.
3 Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a kamu laa kənjəna
dio cədi cadanaa cawude dawunjan tia casakke dayeno.
4 Tayiye Isaro: «Sayinna, kamu adə kənjəna dio cədi
duwon, tia keda.
5 Attauralan Nawi Musaye andiro wada sade jiři aniro kau
gəpkəiyo tayia roro yejiyo cənna.† To, ni nda, awi wulləm?»
cane tia keworo.
6 Adəa wuldunjadə, Isaa rijapturo awo laa tiro burwuduye cada nangaro. Amma Isa nguje ngulondon cidi
kurda badiyeno.

---

† **8:5** 8.5 Lew 20.10; SK 22.22-24

7 Tiro dama baworo koro caddi duwon, cije tayiro:
«Kam curondon biwu bawomadə kamudəro burwon kau
gəpcuwo!» yeno.
8 Koro walde nguje cidi kurda badiyeno.
9 Adəa fangeranniya, kuran tamiya ganaro kudero fal
fallen saptane, har Isa runju kamu fuwunjun daadadəa
kolyera.
10 Isa cije dayenniya, kamudəro: «Ndaran tayi? Wun-
duma niro wowom gənanjəgənni wa?» cəne tia kiworo.
11 Tiye: «Kəma, wunduma wowomsənni,» yeno. Daji
Isaye tiro: «Wu ye niro wowom gənanjəgəkkiwawo. Lene,
amma adə fuwun bare gadero biwu dimmi!» yeno.]

Isa nur duniaye

12 Koro Isa walde jamadəro mana cəddə: «Wu nur
duniaye. Wundu duwon wua səganamadə təmmaro curo
duwuyen lejiwawo, nur roye cuwandi,» yeno.
13 Farisawaye tiro: «Ni kəlanəmlan kəlanəm shedanəmi
nangaro, shedanəmdə jire gəni,» yera.
14 Isaye tayiro: «Sheda kəlaniye dikki yaye, shedanidə
jire, dalilnjudə na isəkkəna-a na lekki-adəa nokkəna nan-
garo. Amma nayidə na isəkkəna-a na lekki-adəa nonuwwi.
15 Nayidə ambo shara kuro kamben yidduwi, amma wu
kam fimaro shara yiddəkkiwawo.
16 Amma shara dikki yaye, sharanidə jire, dalilnjudə
wu runi gəni, Bawa wua sunodənadə-a rokko sharaniye
nangaro.
17 Wadandoman ruwuwada sheda kam yindiyedə jire.†
18 Wuma sheda kəlaniye dikki, koro Bawa wua sun-
odənadə ye kəlanin sheda cədi,» yeno.
19 Daji tiro: «Bawanəmdə ndaran?» yeranniya, Isaye:
«Wua nosuwwi, Bawani yea nonuwwi. Ca wua nosuwwaa,
Bawani yea nonuwi,» yeno.
20 Isa Fado Alayen alamdu cədi duwon, na sadaa fidaram-
ben mana ania wulyeno. Amma wunduma tia cədanni,
sanju koroma cədənni nangaro.
21 Koro Isa walde tayiro: «Wu lekki, koro wua masuwi,
koro curo biwundoyen nuwi. Na lekkidəro nayidə ranguwe
lenuwwawo,» yeno.
22 Kəla adəyen yaudiyadəye: «Kəlanju ceji wa? Adəmaro
wa: "Na lekkidəro nayidə ranguwe lenuwwawo," cənidə?»
yera.
23 Isaye tayiro: «Nayi cidiye, amma wu sameye. Nayi
dunia adəye, amma wu dunia adəye gəni.

† **8:17** 8.17 SK 19.15

24 Adəma nangaro nayiro curo biwuwandoyen nuwi
wulngeyerakko. Wuma ti woro kasadduwwia, curo bi-
wuwandoyen nuwi,» yeno.

25 Tiro: «Ni wundu?» cane keworənniya, Isaye tayiro:
«Awo tən badiduramnin wulnjagakkənadəma.
26 Awo ngəwu kəlandon wulduye-a sharaduye-a takkəna,
amma ti wua sunodənadə jirema, koro awo tiyen
fakkənadəmaa duniaro wulgəkki,» yeno.
27 Amma kəla Bawadəyen tayiro manajiyidəro asujanni.
28 Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedəa rogəwiya, wuma
ti woro nonuwi, koro awima kəlaniro dikkiwawo, amma
Bawa wua alamsənadə gai, awo ania wulləkkiro nonuwi.
29 Ti wua sunodənadə wu-a rokko. Wua runi kolsənni,
dalilnjudə sawisoye awowa cəraanadəa dikki nangaro,»
yeno.
30 Sa Isa adəa wuljidən, am kada tia kasatkera.

Tadawa jireye Nawi Ibrahimbe

31 Daji Isaye yaudiya tia kasaccanamadəro: «Manani
gawia, nayi jiremaro fuwurawani.
32 Jiredəa nonuwi, jiredə ye nayiro nankam kəlaye njadi,»
yeno.
33 Tiro: «Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe, koro kaɽea wun-
duyemaro ngaltema walliyende! Ndayin nankam kəlaye
fandiye nəmi?» yera.
34 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon
biwu cədimadə kaɽea biwuye.
35 Kaɽeadə sawisoro gəni fadon dəgai, amma tadadə
sawisoro dəgai.
36 Adə nangaro Tadadə nankam kəlaye njadiya, nankam
kəlayedəa fanduwi, diye!
37 Nayi kaduwu Nawi Ibrahimbero nokkəna, amma wua
njejoro manuwi, dalilnjudə karwundoro manani ngayi-
wawo nangaro.
38 Wu awo na Bawaniyen rukkənadəa wulləkki, amma
nayi awo bawandoyen fanuwwadəa diwi,» yeno.

39 Tiro: «Bawandedə tima Nawi Ibrahimdə wo!» yera.
Isaye tayiro: «Ca nayi kaduwu Nawi Ibrahimbea, kəndo
Nawi Ibrahim cədənadəa diwi.
40 Kərma wu nayiro jire Alayen fakke wulnjagakkəna
duwon, wua njejoro manuwi. Nawi Ibrahim ngaltema adəa
cədənni!
41 Nayi kəndo bawandoyedəa diwi,» yenniya, tiro: «Andia
ngəriwu gəni sesambo, bawande tilo Ala kəlanjudəma!»
yera.

42 Isaye tayiro: «Ca Ala bawandoa, wua səraawi, dalil-
njudə akkoni na Alayen kadikko. Kəlani nangaro gəni
kadikko, tima wua sunodo.
43 Awiro awo nayiro wulnjagakkidəa asunuwwawodə?
Dalilnjudə mananidəa ranguwe fanuwwawo nangaro.
44 Bawando tima Yiwulis wo, awo bawando cəraanadəa
diwiya, raawwa. Tən badiduramnin ti kamceji, koro
kəla jireyen dajənni, tilan jire bawo nangaro. Kattuwu
kamjiya, halnju fəleji, dalilnjudə ti kattuwuma, koro bawa
kattuwuye nangaro.
45 Amma wudə jire wulləkkidəro, wua kasansuwwawo.
46 Wundundo biwu dikkənaro shedaji? Jire wulləkkia,
awiro wua kasansuwwawo?
47 Kam Alayedə mana Alayedəa fanji. Dalil nayi fan-
nuwwawoyedə, nayi Alaye gəni nangaro,» yeno.

Isa-a Nawi Ibrahim-a

48 Daji yaudiyadəye tiro: «Ni kam Samariyaye karuwama
niyenadə, jirende, gəna?» yera.
49 Isaye tayiro: «A'a, wulan sedan bawo. Bawaniro daraja
yikki, amma nayi wuro daraja njo wanuwwa.
50 Kəlaniro darajadəa magəkkiwawo, amma Fal laa tia
maji mbeji, tima sharamadə wo.
51 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon mananidəa
ngojənamadə təmmaro nuiwawo,» yeno.
52 Yaudiyadəye tiro: «Kərma nilan sedannaro noniyena!
Nawi Ibrahim nuna, nawiya gade ye sanuna, amma
niye: "Kam mananidəa ngojənamadə təmmaro nuiwawo!"
nəmi.
53 Ni bawande Nawi Ibrahimdəa konəmma wa? Ti nuna,
nawiya gade ye sanuna. Ni wunduro kəlanəm ngoyem?»
yeranniya,
54 Isaye: «Kəlaniro daraja yikkia, darajani faidanju bawo.
Bawani daraja wuro si, ti duwon tiro Alando nuwidə.
55 Tia ngaltema nonuwwi, amma wu tia nokkəna. "Tia
nokkəni," wulləkkia, kattuwuma nayi gairo walləkki.
Amma tia nokkəna, koro mananju ngokki.
56 Bawando Nawi Ibrahim karwu jauro kəjiaro jamanni
kuroro cəraana. Tia cure karwunju kəjijəna,» yeno.
57 Daji yaudiyadəye tiro: «Kərwu fiwuma tammi duwon,
Nawi Ibrahimba rumma?»
58 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Nawi
Ibrahim tambimaro, wu mbeji!» yeno.
59 Adə nangaro dongur kauye tiro gəptuwuro ngoyera,
amma Isa gərade Fado Alayen kiluwo.

9

Isaye kam kambu tambənaa isangaduwu

1 Isa kodu cədi duwon, kam laa kambu tambənaa kiro.
2 Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, wundu biwu cəde kam
adə kambu katambo? Tima ra bawanju-a yanju-a?» cane
tia keworo.
3 Isaye tayiro: «Biwunju nangaro gəni bi biwu
bawanjuye-a yanjuye-a nangaro gəni, Ala tilan kəndonju
fəlejoro kam adə kambu katambo.
4 Kausu duwon, dole kida ti sunodənadəyedəa diyo!
Bunejiya, wunduma rakce kida cədiwawo.
5 Wu dunialan dəgakki duwon, wu nur duniaye,» yeno.
6 Awo ania wulyenniya, kanduɾi cidiro tuwajiye dije ngoje
sim kambudəyero cingeyeno.
7 Isaye tiro: «Lene, falwu ingi Silowamben lamdəne!»
yeno. Maana Silowamdə tunodəna. Daji kambudə leje
lamgadanniya, sim cuwande walladan.
8 Kəmaskiyanju-a am calan tia lowo cədi caruna-adəye:
«Tima gəna kam napkada lowo cədidə?» cane keworo.
9 Laaye: «Tima!» cani, laa ye: «A'a, ti gəni, camunonju,»
cani. Amma kamdəye: «Wuma, diye!» cəni.
10 Adə nangaro tiro: «Ndayin gəle sim kiwandəm?» cane
keworo.
11 Tayiro: «Kam tiro Isa canidə cidi dije simmiro cinjiye
wuro: "Lene, Silowamlan lamdəne!" yeno. Daji lekke
lamgadakkəniya, sim kiwandəkko!» yeno.
12 Tiro: «Kam attə ndaran?» yeranniya, tayiro:
«Nokkəni,» yeno.

Farisawaye kambu sim cuwandənadəro koro njəddo

13 Daji kam calan kambudəa na Farisawayero kewudo.
14 Yim duwon Isa cididəa dije sim kambudəye kajənadə
yim tustuye.
15 Koro Farisawadə waldane kamdəa jiɾi fin sim ki-
wandoro keworo. Tayiro: «Cidi dije simmiro cinjiye
lamgadakkəniya, rukki,» yeno.
16 Farisawadəye laanjaye: «Kam adə Alayen gəni kadio,
yim tustuyero daraja cinni nangaro,» cani. Amma laanjaye:
«Awiawin biwuma rakce awo ajabba ajabba ngai cədi?»
cani. Daji tayi kəwu yindiro yakkadara.
17 Koro Farisawadə waldane kambudəro: «Awi kəla kam
simməm kajənadəyen wulləmi?» cane keworənniya, tiye:
«Ti nawi,» yeno.
18 Amma yaudiyadə ti kambu duwon curuiro waljənadəa
njasarai wajane har bawanju-a yanju-aa bowoyera.

19 Tayiro: «Adə tadando wa? Ti kambu katambo nuwidə?
To, awiawin kərma curuiro walyeno?» cane keworo.
20 Bawanju-a yanju-aye: «Ti tadande ye, kambu katambo
yero noniyena.
21 Amma jiɗi fin kərma curuiro bi wundu simnju kajoro
noniyende. Ti tadaana gəni, tia korowo! Cinjuman wulji,»
yera.
22 Bawanju-a yanju-a adəa wuldunjadə, yaudiyadəa ri-
jana nangaro. Caman tayidə wundu duwon Isa Almasiwuro
kasaccidəa dandallan cattuluwi canna.
23 Adəma nangaro bawanju-a yanju-adəye: «Ti tadaana
gəni, tia korowo!» yera.
24 Koro caye baworo waldane yaudiyadə kam calan
kambudəa bowojane tiro: «Alaro daraja ye!* Noniyena,
kam adə biwuma,» yera.
25 Tayiro: «Ti biwuma bi biwuma gəniro nokkəni. Awo
fal nokkəna, wu kambu duwon kərma rukki,» yeno.
26 Daji tiro: «Awi niro njəddo? Ndayin simməm kayeno?»
cane keworənniya,
27 tayiro: «Wulnjagakkənama, fannuwwi. Awiro
gademinno fandu rawuw? Nayi ye fuwurawanjuro wa
waldu rawuw?» yeno.
28 Tia rarajane tiro: «Nima fuwuranju wo, amma andidə
fuwurawa Nawi Musaye!
29 Ala Nawi Musaro mana cəddənaro noniyena, amma ti
adə ndaran kadiomaro noniyende!» yera.
30 Kamdəye tayiro: «Simmi kajənama, ndaran kadioro
nonuwwidə jauro ajabba!
31 Ala biwuwua kərənjiwaworo noniyena, amma wundu
duwon Alaro daraja ce awo cəraanaa cədimadə, Ala tia
kərənji.
32 Tən dunia alaktənayeman wunduma kam kambu
tambənaye sim kajənadəa ngalte fanjənni.
33 Kam adə Alayen gəni kadioa, awima rakce cədiwawo!»
yeno.
34 Tayiye tiro: «A! Ni curo biwuyen tambəmma duwon
andia alamsami!» cane tia deyaro kettuluwo.

Kambuwa jireye

35 Isa kamdəa dandaldən cattuluwunaro fangeno. Tia
kattadəranniya, tiro: «Tada Kambedəa kasaddəmma wa?»
yeno.
36 Kamdəye: «Kəma, wundu ti wo, tia kasaddəkki?» cəne
kiworo.

---

* **9:24** 9.24 Alaro daraja ye! - Maananjudə jire wulle!

37 Isaye tiro: «Tia rumma, koro tima niro mananjiyidə
wo!» yenniya,
38 daji kamdəye: «Kəma, kasaddəkkəna,» cəne tiro
ambətkeyeno.
39 Daji Isaye: «Shara kamduro dunia adəro kadikko,
am caruiwawomadə caroro, koro am caruimadə kamburo
waljaro!» yeno.
40 Farisawa nanjun dasaana laa mana adəa fangeranniya,
tiro: «A! Andi ye kambu wa?» yera.
41 Isaye tayiro: «Ca nayi kambua, biwundo bawo, amma
kərma: “Ruiye!” nuwi nangaro, biwundoa dəgawi,» yeno.

10

Isa səni ngəlama

1 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon bəri
dimiyayero cinnayen ngayiwawo na gadeyen tacce ngayi-
madə, ti barwu ye, jawalkorjima ye.
2 Amma kam cinnayen ngayimadə, tima səni
dimiyadəyedə wo.
3 Cinna guredumadə tiro kajiyi, dimiyadə ye kowonju
fanjai. Dimiya kaanjua cunjalan bowoje cuttuluwi.
4 Kaanju sammaa cuttuluwiya, fuwunjaro koje dimiyadə
tia jagai, kowonju nojana nangaro.
5 Təmmaro kusotto jagaiwawo, tin kuruwunno
ngərəmjai, kowo kusottowaye nojanni nangaro,» yeno.
6 Isa tayiro misal adəa wulyeyeno, amma maananjudəa
asujanni.
7 Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wuma
cinna dimiyayedə wo.
8 Am burwosane isanadə samma barwuwa ye, jawalkor-
duwu ye, amma dimiyadə tayia fanjanni.
9 Wudə cinna. Kam wuyen ngayia, njəkkawo cuwandi.
Ngaye culuwi, səniram ye cuwandi.
10 Barwudə ndaldu so, njejo so, bannadu so gənia, awima
gadero isiwawo. Amma wudə am ro har tayilan gapcəna
cawandoro kadikko.
11 «Wu səni ngəlama. Səni ngəlamadə dimiya nangaro
ronju ci.
12 Kidamadə səni gəni, dimiyadə ye kaanju gəni. Buldu
kənde cədi curuiya, dimiyadəa kolje cəgasi, daji buldudə
ise tayia cədane tatarji.
13 Tidə kidama nangaro, dimiyadəro lambonju bawo.
14 «Wu səni ngəlama. Dimiyanidəa nokkəna, tayi ye wua
nosana,

15 jiɨri Bawa wua nosəna, wu ye tia nokkənadə gai.
Dimiyadə nangaro roni yikki.
16 Koro dimiya gade bəri adəye gəni takkəna. Tayi yea
dole kudəkki, koro kowoni fanjai. Daji bəri fal ye, səni fal
yero waljai.
17 Bawadə wua səraana, roni yikkiya, waldəkke mowokki
nangaro.
18 Wunduma rakce roni ngojiwawo, amma rawonin tia
yikki. Kənduwo nanin tia njoye mbeji, koro kənduwo
nanin tia mowoye mbeji. Adəma wada Bawaniyen
fandəkkənadə,» yeno.

19 Kəla mana aniyen yaudiyadə caye baworo kəwu
yindiro yakkadara.
20 Ngəwunjaye: «Kai! Ti karuwama, joɨri! Awiro tia
kərənnuwi?» cani.
21 Am laaye: «Adə mana karuwamaye gəni. Karuwama
rakce kambuye sim kaji wa?» cani.

Isa Ngəməri Barga Dəptayen

22 Binəm Jerujalemnin Ngəməri Barga Dəptaye cadi
duwon,
23 Isa balballa Fado Alayen tiro Ngurwo Nawi Mai Sulem-
anaye canilan dadaji.
24 Daji yaudiyadə tia dirijane kəljane tiro: «Har sawiro
andia curo duwuyen kolsami? Nima Almasiwudə woa,
federo wulsagane!» yera.
25 Isaye tayiro: «Nayiro wulnjagakkəna, amma wua
kasansuwwi. Kəndo cu Bawaniyen dikkidə wua shedasi.
26 Amma wua kasansuwwawo, nayi curo dimiyaniyen
bawo nangaro.
27 Dimiyanidə kowoni fanjai. Tayia nokkəna, wua sagai.
28 Tayiro ro sawisoye yikki, koro təmmaro sanuiwawo.
Wunduma tayia mukkonin cəmoyiwawo.
29 Bawani tayia wuro sinadə sammaa nankuran kojəna.
Wunduma rakce tayia mukko Bawadəyen cəmoyiwawo.
30 Wu-a Bawadə-a tilo,» yeno.

31 Daji yaudiyadə tia roro njejoro waldane dongur kauye
tiro gəptuwuro ngoyera.
32 Isaye tayiro: «Kəndo ngəla kada Bawaniye nayiro
fəlenjagakkəna. Finja nangaro wuro dongur kauye
gəmsuwe sesuwi?» cəne kiworo.
33 Yaudiyadəye tiro: «Kəla kəndo ngəlayen gəni, kəla
Alaa gaskadunəmben njejiye. Ni kam duwon kəlanəm
Alaro ngonəmidə!»

34 Isaye tayiro: «Kitawundon ngai ruwuwada, gəna?
“Wuye: Nayi alawa!”† cənna.
35 Kitawu Alayedə rakce baworo tədiwawo. Ala am
duwon tayiro mananju cinadəro alawa cənnaa,
36 awiro wu duwon Ala kərese duniaro sunodənadəro
Alaa gaskakkəna nuwi, wu Tada Alaye nəkkənadəro?
37 Kəndo Bawaniyedəa dikkiwawoa, bare wua kasan-
suwwi.
38 Amma tayia dikkia, kasansuwwawo yaye, kəndodəa
kasaddowo, nonowo asunowo Bawa curonin kərga, wu ye
curo Bawayen kərgakkoro.»
39 Koro waldane tia taro mayera, amma mukkonjan
kiluwo.
40 Koro Isa walde ngawo bərəm Jordaniyen na Nawi
Yahaya kasala tuwaye cədənadəro leje napkeno.
41 Daji am kada nanjuro isane: «Nawi Yahaya awo
ajabba falma cədənni, amma awo Yahaya kəla kam adəyen
wuljəna samma jire!» yera.
42 Adəgaima am kada nadən Isaa kasatkera.

11

Karmo Lajarusse

1 Curo bəla Baitaniyen na Meram-a yanjugəna Marta-a
dasaanadən kam laa dondi mbeji, cunju Lajarus.
2 Ti Lajarusdə yanjugəna Meram kamu duwon kawudi si
Kəmayedəro fijiye kanduřinjun cinjənadəye.
3 Yaana yindidə kam laa na Isayero canode: «Kəma, kam
raammadə dondi,» yeno.
4 Adəa fangenniya, Isaye: «Kəndondi adəye njeroramnju
karmo gəni, Alaro daraja ci, koro Tada Alaye ye tiyen daraja
cuwandoro!» yeno.
5 Isa Marta-a yanjugəna-a Lajarus-aa cəraana.
6 Daji Lajarus dondiro fangenniya, na dəganadən koro
kawu yindiro napkeno.
7 Ngawo adəyen Isaye fuwurawanjuro: «Cinowo cidi
Yahudiyayero waldiyo!» yeno.
8 Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, tussənni yaudiyadə nia
dongur kauyen njejoro mangera, koro nadəro waldəmi?»
yera.
9 Isaye tayiro: «Dabdulan sa mewun yindin dəga, mare?
Kam kausu lejia, taljiwawo, nur dunia adəyedəa curui
nangaro.
10 Amma kam bune lejia, talji, tilan nur bawo nangaro,»
yeno.

† **10:34** 10.34 Jaw 82.6

11 Adəa wulyenniya, Isaye tayiro: «Sawande Lajarus
kənəm cədi, lekke tia sangəkki,» yeno.
12 Fuwurawadəye tiro: «Kəma, kənəm cədia, ngaji,» yera.
13 Isa kəla karmo Lajarussen manajəna, amma tayidə kəla
kənəmben manajiro təmayera.
14 Daji Isaye federo tayiro: «Lajarus nuna.
15 Nayi nangaro wu nadən bawodəro kəji fakki, wua
kasansoworo. Cinowo nanjuro leniyo!»
16 Daji Toma kam tiro Kawu canidə fuwurawa gadedəro:
«Andi ye leniyo Isa-a rokko nuiyo!» yeno.

Isa kəma karmolan cinowo-a ro sawisoye-aye

17 Isa kadinniya, ase Lajarus kawunju dewu rai curo
kauriyen.
18 Bəla Baitaniyedə karən Jerujalemben, kattenja alama
kilometər yakku gai,
19 koro yaudiya kada na Marta-a Meram-ayero kəla karmo
yanjagənayen tayia tajiduro isana.
20 Marta Isa kənde cədiro fangenniya, cije tia kapkeyeno,
amma Meram fadon napkeno.
21 Martaye Isaro: «Kəma, ca ni na adənna, yanigəna
bawojənni.
22 Amma kərmamaro awi yaye Alaa korəmiya, Ala njiro
nokkəna,» yeno.
23 Isaye tiro: «Yanəmgəna karmolan walje ciji,» yeno.
24 Martaye: «Yim daryeye yim cinowo duniayea karmolan
walje cijiro nokkəna,» yeno.
25 Isaye tiro: «Wuma karmolan cinowo-a ro-adə wo! Kam
wua kasansənamadə, bawoji yaye, roa dəgai.*
26 Koro wundu duwon roa dəgane wua kasansənamadə
təmmaro nuiwawo. Adəa yasaramma wa?» yenniya,
27 tiro: «Aaa, Kəma, nima Almasiwu Tada Alaye duniaro
isənadə woro kasaddəkkəna,» yeno.
28 Adəa wulyenniya, Marta leje yanjugəna Meramba
bowoje asərlan tiro: «Sayinna isəna, nia bowonji,» yeno.
29 Meram adəa fangenniya, nagatto cije nanjuro leyeno.
30 Isadə bəlaro ngaanni, kuami yaye na Marta tia
kapcəgənadən kərga.
31 Yaudiya duwon curo fadoyen tia tajijanadə Meram
nagatto cije culuwunaro kerunniya, tia geya. Kauriro so
dioro lejiro təmayera.
32 Daji Meram na Isa dəganadəro ise tia kirunniya,
fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, ca ni na adənna,
yanigəna bawojənni,» yeno.

---

* **11:25** 11.25 roa dəgai - Ro sawisoye cuwandi.

33 Isa Meram-a yaudiya ti-a rokko isanadə-a casiriro
kirunniya, karwunju kuttaje hangalnju caa ciyeno.
34 Tayiro: «Ndararo tia kekkuw?» cəne kiworənniya,
tayiye tiro: «Kəma, are rui!» yera.
35 Daji Isa so ngoyeno.
36 Yaudiyaye: «Jiɾi tia cəraanadəa ruiwo!» yera.
37 Amma laanjaye: «Ti kambuye sim kajənadə rakce
Lajarussa karmoro cəkkayiwawo wa?» yera.

Isaye Lajarussa karmolan sango

38 Koro Isa karwunju jauro bannadəna duwon, kauridəro
leyeno. Kauridə kul kauye, koro cinju kau kuralan jakkada.
39 Isaye: «Kaudəa tuluwowo!» yeno. Marta yaana kam
bawojənadəye tiro: «Kəma, jauro kinaji, bawojənaye kawu
dewu rai, diye!» yeno.
40 Isaye tiro: «Wulnjəgəkkəni wa? Yasarammaa, daraja
Alaye rumi,» yeno.
41 Daji kaudəa kettuluwo. Isa kəla samero sapce: «Bawa,
wua kərənsəmmadəro wusenjəkkəna.
42 Sawiso wua kərənsəmiro nokkəna, amma jama na
adən dajanadə nangaro adəa wulyekko, nima wua sun-
odəmdəa kasaccaro,» yeno.
43 Adəa wulyenniya, kowo dunoaro sapce: «Lajarus,
luwe!» yeno.
44 Daji kam bawojənadə kiluwo, si-a mukko-a batta linnen
tikkerəna, fəkka ye batta linnen jakkada. Isaye tayiro: «Tia
wuinowo, lejo!» yeno.

Isaa roro njejoro mada
(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2)

45 Adə nangaro yaudiya kada na Merambero isana duwon
awo Isa cədənaa carunadə tia kasatkera.
46 Amma curonjan laa na Farisawayero lejane awo Isa
cədənadəa tayiro wulyeyera.
47 Daji wurawa ɾimannaye-a Farisawa-a majilisdəa cap-
cane tayiro: «Kam adə alama ajabba ajabba kada cədidə,
awi gəle diye?
48 Tia kolliye adəgai cədia, wundu yaye tia kasacci. Daji
Romanwudə isane nande-a jamande-a sammaa camoyi,»
yera.
49 Daji falnja cunju Kaifas, tima saa adən ɾiman kura wo,
tayiro: «Awima nonuwwi.
50 Jamadə samma sanuiro kam fal nunama nayiro ngal-
woro asunuwwi wa?» yeno.
51 Mana adəa ngumnjun gəni wulyeno, amma saa adən ti
ɾiman kuradə, nawinawi cəde Isa fuwun jamadə nangaro
nui yeno,

52 koro jamadə runju gəni nangaro, tadawa Alaye tatar-
danadəa capce fallo waljaro.
53 Daji tən yim adən nia Isaa roro njejoye ngoyera.
54 Adəma nangaro Isa federo fuwu yaudiyayen culuwi-
wawo, amma cidi karən karaayedəro leje bəla laa Ifərayim
canidən fuwurawanju-a rokko napkeno.
55 Ngəməri yaudiyaye sala Laya Njəkkayirambedə
karəngenniya, am kada bəladeyalan cijane Jerujalembo
kəlanja tayirro kalakcaro leyera.
56 Fado Alayen dajana Isaa majai duwon, kattenjan: «Awi
təmanuw? Ngəməridəro isiwawo wa?» cani.
57 Caman wurawa ɾimannaye-a Farisawa-a wada cade
kam laa na Isa dəganadəa nojənaa, iso tayiro wuljuwo tia
cada canna.

12

Merambe Isaa sittəranjuro dabbarduwu
(Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)

1 Sala Laya Njəkkayirambero kawu arakku gapcoa,
Isa bəla Baitaniye na Lajarus kam duwon karmolan
cəsangənadə dəganadəro leyeno.
2 Nadən Isaro masəna dabbaryeyera. Marta masənadəa
dagarji, Lajarus ye am Isa-a rokko masəna boro nap-
canadəye falnja.
3 Daji Meram səndal curonjun kawudi jauro tamanna
cunju nardi ngoje si Isayero fijiye kanduɾi kəlanjuyen cinje,
har buwuttu kawudidəyedə fado ngaa kimowo.
4 Fuwurawanjuye falnja Yahusa Iskariyot cani kam du-
won tia fuwun kəladowanjuro sərəcciyidəye:
5 «Awiro kawudi adəa dinariyus yer yakkuro calade
wuɾidəa talaawaro cadənnidə?» yeno.
6 Adəa wuldunjudə, talaawaro kissəgəna gəni, ti barwu,
koro aɾittanja ye mukkonjun awo curodəro casakkidəa
ndalji nangaro.
7 Isaye tiro: «Tia kolle! Kawudi adəa gənadunjudə, yim
sittəraniyero wua dabbarduwuro adəa kido.
8 Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə
sawisoro gəni curondon dəgakki,» yeno.

Lajarussa roro njejoro mada

9 Jama yaudiya kada kadami Isa nadən mbejiro fanger-
anniya, cijane ti runjua gəni, Lajarus kam karmolan
cəsangənadə yea kuroro kadira.
10 Daji wurawa ɾimannaye nia Lajarus yea roro njejoye
ngoyera,

11 dalilnjudə yaudiya kada kəla tiyen tayia koljane Isaa
kasaccana nangaro.

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo
(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40)

12 Wajənanjua jama kada ngəmərídəro isanadə Isa Jerujalembo isiro fangeranniya,
13 ngəlai diwinoye ngojane tia kaptuwuro keluwo. Kowo sapcane: «Hosanna!* Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Bargaa Mai Israyilayedə!»† cani.
14 Daji Isa koro kutta cuwande juwane kəlanjun napkeno, kitawulan ruwuwadadə gai:
15 «Bare rinəmmi, fero Siyonne!† Akko mainəm kəla koro kuttayen‡ napkada kənde cədi.»†
16 Fuwurawanju awo ania awimaro burwon asujanni, amma Ala Isaro daraja kenniya, daji awo ani kəlanjun kitawulan ruwudəna ye, tiro caddəna yea takkera.
17 Jama duwon Isa-a rokko sa Lajarussa curo kauriyen bowoje karmolan cəsangənadən dasaanadə sheda cadi.
18 Dalil jama kada tia kaptuwuro caluwunayedə alama adəa cədəna fanjana nangaro.
19 Daji Farisawaye kattenjan: «Ruwi wa? Awima ranguwe diwwawo. Akko dunia nga ngawonju jaana!» yera.

Isaye kəla darajanju-a karmonju-ayen manadu

20 Curo am Alaa ambəttuwuro sa ngəməriye Jerujalembo isanadəyen am lardu Gəresse laa ye mbeji.
21 Na Filibus kam bəla Baitsaida cidi Galileyero isane tiro: «Maləm, Isaa kuroro maniye,» yera.
22 Filibus leje Andarawusso wuljiye, Andarawus-a Filibus-a ye na Isayero lejane tiro wulyeyera.
23 Isaye tayiro: «Sa cədəna, sa duwon Tada Kambe daraja cuwandidə.
24 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kasuni algamaye cidiro cure nuiwawoa, runju napci. Amma nuia, nema kada cakki.
25 Kam duwon ronju cəraanamadə ronjudəa cuwatki, koro kam duwon dunia adən ronjua wajənamadə tia har ro sawisoyero cəɾiwi.
26 Kam laa nanwolodi wuro səddia, wua səga! Koro na dəgakkənadən wolodini ye dəgai. Kam laa nanwolodi wuro səddia, Bawadə daraja tiro ci.

---

* **12:13** 12.13 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **12:13** 12.13 Jaw 118.25-26 † **12:15** 12.15 fero Siyonne - Jama Jerujalembe. ‡ **12:15** 12.15 kəla koro kuttayen - Noduwuram Isa rokura bawoa kəlewan kənde cədiye. † **12:15** 12.15 Jak 9.9

27 «Kərma karwuni kuttu. Awi gəle wulləkki? Bawa,
sa adəro§ wua səkkaye? A'a, adəma nangaro sa adəro
kadikko.
28 Bawa, cunəmbo daraja ye!» yeno. Daji kowo samelan
nukce: «Tiro daraja yikkəna, koro yaye daraja yikki,» yeno.
29 Jama nadən daadadə kowodəa fangeranniya, gərdu
keyeraye cani, laaye: «Malaiya laa tiro mana cəddo,» cani.
30 Isaye tayiro: «Kowo adə wu nangaro gəni, nayi nangaro
nukkeno,» yeno.
31 Kərmama dunia adəro shara kamdiyi, kərma maina
dunia adəyea* dujane culuwi.
32 Wudə, wua rosəgəwiya, am sammaa naniro gərgəkki.
33 Adəa wuldunjudə, karmo jiɾi fin fuwun nuidəa
fəleyeno.
34 Daji jamadəye tiro: «Curo Attaurayen Almasiwudə
sawisoro dəgairo faniyena.† Ndayin gəle Tada Kambedəa
rojagai nəmi? Wundu Tada Kambe adə?» yera.
35 Daji Isaye tayiro: «Nurdə koro yaye dawundon sa
ganaro mbeji. Nur tawwa duwon, dadanowo, bare duwu
nayia njawandənniro. Kam duwon curo duwuyen lejimadə
na leji nojənni.
36 Nurdəa tawwa duwon, nurdəa kasaddowo, tadawa
nurrero walloworo,» yeno. Isa awo ania wulyenniya, nadəa
kolje tayilan gəraadan.

Kasattunambu yaudiyaye

37 Isa fuwu jamayen alama ajabba ajabba kada cədəna
yaye, tia kasaccanni.
38 Adəgaima awo Nawi Ishaya kitawulan wuljənadə
wakkayeno. Tiye: «Kəmande, wundu kawuɾindedəa
kasacco? Koro wunduro Kəmande mukkonju kənduwoa
fəlejuwo?»† cənna.
39 Adəma nangaro rakcane kasaccaiwawo. Koro yaye
Nawi Ishayaye:

40 «Ala simnja jakce kəlanja kibbajəgəna,
bare simnjan carunni, koro karwunjan asujanniro.
Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade,
tayia isangagəkki,»† cənna.

41 Nawi Ishaya daraja Isaye curuna ye, kəlanjun manajəna
ye nangaro, awo ania wulyeno.

---

§ **12:27** 12.27 sa adəro - Sa bone-a daraja-aye. * **12:31** 12.31 maina dunia adəye - Yiwulis. † **12:34** 12.34 Jaw 110.4; Ish 9.7; Ejk 37.25; Dan 7.14 † **12:38** 12.38 Ish 53.1 † **12:40** 12.40 Ish 6.10

42 Adə yaye curo wurawa yaudiyadəyen ngəwu Isaa
kasaccana. Amma Farisawa nangaro federo wuljaiwawo,
bare Farisawadə tayia dandallan cattuluwunniro,
43 awoa daraja kambedəa Alayemaa kojənaro caraana.
44 Daji Isaye kowo sapce: «Kam wua kasansənamadə,
wua gəni, ti wua sunodənadəa kasacco!
45 Koro kam wua suruimadə ti wua sunodənadəa curui.
46 Wu duniaro nur gai kadikko, wundu duwon wua
kasansənamadə, bare curo duwuyen dəganniro.
47 Kam duwon manani fanje ngoduro wajənamadə, wu
gəni shara tiro yiddəkki, dalilnjudə am duniayero shara
njəddoro gəni, duniadəa njəkkaworo kadikko nangaro.
48 Kam duwon wua wase manani ngoduro wajənamadə
sharamanju mbeji. Mana wulləkkənadə yim daryeyea tia
sharaji.
49 Kəlanin gəni mana kidəkko, amma Bawa wua sun-
odənadə awo wulləkkidə-a jiɨri tia wulləkkidə-a wada wuro
sina.
50 Koro wadanjudə ro sawisoyero nokkəna. Adəma
nangaro awo wulləkkidə, jiɨri Bawa wulsəgənadə gairo
wulləkki,» yeno.

KIDA ISAYE DAWU KƎNGAYAMBANJUYEN

13

Isaye si fuwurawanjuye tuldu

1 Kawu sala Laya Njəkkayirambedəro, Isa sanju dunia
adəa koləme na Bawanjuyero leduye cədənaro nojəna
duwon, jamanju dunia adəyea cəraana nangaro, tayiro
kərawonju cotto fəleyeyeno.
2 Yiwulis calan nia Isaa sərəttuwuye curo karwu Yahusa
Iskariyot tada Simannero cakkəna. Bəri lesayelan,
3 Isa Bawadə awo sammaa mukkonjuro cakkəna ye, na
Alayen kadio na Alayero waldi yero nojəna duwon,
4 daji cije kajəmunju gənaje batta laa ngoje canjanjuro
kikkero.
5 Ngawo adəyen ingi tasaro fijiye si fuwurawanjuyedəa
tuldu badije batta canjanjuro cikkerənadən cinji ngai du-
won,
6 na Siman Biturussero kadinniya, Biturusse tiro: «Kəma,
nima wa sini tulləmi?» yeno.
7 Isaye tiro: «Awo dikkidəa kərma asunəmbawo, amma
fuwun asunəmi,» yeno.
8 Biturusse tiro: «A'a, təmmaro sini tulləmbawo!» yen-
niya, Isaye: «Tulləkkənia, nanilan nuwanəm bawo,» yeno.

9 Siman Biturusse: «Kəma, sini runju gəni, mukkoni-a
kəlani-a yea tulle!» yeno.
10 Isaye tiro: «Kam kasaldənadə, sinju tulda gənia,
kadawu tilan bawo. Nayi tayir, amma nayi samma gəni,»
yeno.
11 Isa sərəttuwumanjudəa nojəna, adəma nangaro tiye:
«Nəyi samma gəni tayir wo,» yeno.
12 Sinja tulje kerənniya, Isa kajəmunju ngoje luje walde
napce tayiro: «Awo njadəkkənadəa asunuwwa wa?
13 Wua sayinna-a Kəma-alan bowosuwi, jirendoa, wuma
ti wo nangaro.
14 Daji wu Kəmando ye, sayinnando ye duwon sindo
tulləkkənadə, si amandoye tulda nayi yero wajimnjaana.
15 Nayiro misal ngedəkko, nayi ye jiɾi njaddəkkənadə gai
amandoro yiddowo!
16 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wolodi banju ngimbaa
kojiwawo, koro kadunoma ye kam duwon tia cunodənadəa
kojiwawo.
17 Awo ania nonuwwadə, bargando, tayia diwia.
18 Kəla nayi sammayen gəni mananəkki, am
kərenəkkənadəa nokkəna. Amma dole sai awo kitawulan
ruwuwadadə wakkajiya: “Kam wu-a rokko masəna diyedə
kəladoniro waljəna.”†
19 Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakki, sa wakka-
jiya, wuma ti woro kasaddoworo.
20 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kam
nodəkkənadəa cəmowonadə wumaa səmowo. Koro wundu
duwon wua səmowonadə ti wua sunodənamaa cəmowo,»
yeno.

*Masəna *sala Laya Njəkkayirambe*
(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Luk 22.7-13)

21 Awo ania wulje kerənniya, Isa hangalnju jauro cije:
«Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo laa wua mukko
kəladowaniyero sərənsiyi,» yeno.
22 Fuwurawadə kattenjan ninidane kəla wunduyen man-
ajimaro nojanni.
23 Falnja ti duwon Isa jauro cəraanadə gəre Isayen
giriskada mbeji.
24 Daji Siman Biturus kəla wunduyen manajiro tia cu-
wororo bəlaana kam giriskadadəro kiddo.
25 Daji Isaa karənje tiro: «Kəma, wundu?» cəne kiworo.
26 Isaye: «Kam duwon tiro burodi adəa yigapkəkke
yikkimadə, tima!» yeno. Burodidəa kigapkenniya, Yahusa
tada Siman Iskariyottero kaino.

† **13:18** 13.18 Jaw 41.9

27 Njangodəa kimowonniya, Yiwulis karwunjuro
kərgawo. Isaye tiro: «Awo dimidəa duwan de!» yeno.
28 Amma curo am masənaro napcanayen falnjama awiro
adəa tiro wulyeyenoro asujənni.
29 Yahusa ařittadə mukkonjun nangaro, laanja Isaye tiro
lejo kare ngəməriyedəa cuwo bi awo laa talaawaro co
wuljoro təmayera.
30 Yahusa njangodəa kimowonniyama, kiluwo. Sadə
bune.

Kalmaram: Sala Laya Njəkkayirambe

Laya Njəkkayirambedə, tima laya Israyilawu burwojane jaman Nawi Musayen duwajanadə wo. Jaman adən Israyilawu Masarnin dasaana nankařea Fira'aunaro caddi duwon, tayia nankařeanjalan tuluworo, Ala Fira'aunaa Masarwu-aro ajawu jau jau gənayeyeno. Kawu sa ajawu kurwowu daryeye isidəro, Alaye Nawi Musaro Masar ngaro wowom gənajiye tadawa karuye sammaa ceji yeno. Amma Israyilawuro jawal wowom karmoye adəro kaduye amarjəgəna. Fadoma nguson ngəlaro bi dal kərwu falla layaro cəda kajiri duwajo bu layadəye laa ngojo cinna fannjuyero cinjuwo! Dalilnjudə bune Kəmande wowom karmoye Masar ngaro gənaduwuro ise bu cingaadadəa curuiya, koji fadodəro ngayiwawo. Ngaima barga bu layadəyen wowom karmoye Masarwua cuwandidə Israyilawua lejiwawo. Ala wuljənadə gai, awo ani samma wakkayera.

Laya Israyilawua karmoro cəkkaanadəa Laya Njəkkayirambelan bowoyera. Ku kundenno sanju cədiya, kaduwu Israyilawuye yaudiya cani sala Laya Njəkkayirambe cadi. Təlam nasarayelan sala Laya Njəkkayirambedəro Pak cani.

Bargaande Isa Almasiwu sa sala Laya Njəkkayirambedən kano. Kawu sadə isidəro, Isaye fuwurawanjuro ronju co am ngəwu merujoro kadio yeno. Adəa wuldunjudə, alama barga bu fida laya njəkkayirambedən Ala Israyilawua nankařeanjan cuttuluwunadə gai, Isa ronju ce am tia kasaccanadəa nankařeanjan kittuluwo. Barga karmonjuyen jama Isaye nankařea Yiwulissen kəlanja camowona ye, koro wowom Alayero kajana ye. Ngəlaro Laya Njəkkayirambedə naptu Njəkkayimande Isa Almasiwuye cədi nangaro, curo Linjilayen tia kaala Tama Alaye yelan bowojai.

---

31 Yahusa kiluwunniya, Isaye: «Kərma duwon Tada
Kambedə daraja cuwandi, koro Ala ye tiyen daraja cuwandi.
32 Tiyen Ala daraja cuwandia, Ala kəlanju ye tiro daraja
ci, koro sadəman tiro daraja ci.
33 Tadawani sanana, sa gana laaro curondon dəgakki.
Wua masuwi, koro yaudiyaro wulgəkkənadə gai nayi yero
kərma wulnjagakki, na lekkidəro ranguwe lenuwwawo.
34 Nayiro wada bərin njadəkki: Amandoa rawowo! Jiɨri
nayia njaraakkənadə gai, nayi ye amandoa rawowo!
35 Amandoa raawwaa, adəgainin am samma nayi fuwu-
rawaniro nojai,» yeno.

Isaye Biturus tia angərji wuldu
(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-38)

36 Siman Biturusse tiro: «Kəma, ndararo lenəmi?» cəne
kiworənniya, Isaye tiro: «Na lekkidəro rangəme kərma
wua səgambawo, amma fuwun səgami,» yeno.
37 Biturusse tiro: «Kəma, awiro kərma rangəkke
njəgakkiwawodə? Ni nangaro roni yikki,» yeno.
38 Isaye tiro: «Wu nangaro ronəm yimi? Jiremaro niro
wulnjəgəkki, ku kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua
yakkuro angərsəmi,» yeno.

14

Isa jawal Alaye

1 «Bare karwundo kuttajənni. Alaa kasaddowo, wu yea
kasansənowo!
2 Fado Bawaniyen na naptuye kada mbeji. Adə gənia,
wulnjagakkiwawo. Lekke nayiro na dabbarnjagakki.
3 Lekke na dabbarnjagakkiya, waldəkke isəkke naniro
njasadəkki, na wu dəgakkidən nayi ye dəgaiworo.
4 Koro jawal na lekkiyedəa nonuwwa,» yeno.
5 Tomaye tiro: «Kəma, na lenəmidəa noniyende. Ndayi-
lan rangiye jawaldəa noniye?» yeno.
6 Isaye tiro: «Wuma jawaldə wo, wuma jiredə wo, wuma
rodə wo. Wuyen gənia, wunduma na Bawadəyero isiwawo.
7 Wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi. Na adən fuwun
tia nonuwwa ye, ruwwa ye,» yeno.
8 Filibusse tiro: «Kəma, Bawadəa fəlesagane, adə
məradunde galji,» yenniya,
9 Isaye tiro: «Wu tussəna nayi-a rokko duwon, koroma
wua nosəmmi, Filibus? Kam wua surunadə Bawadəa
curuna. To, ndayin gəle Bawadəa fəlesagane nəmi?
10 Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro
kasaddəmmi wa? Mana wu wulnjagakkidəa ngummin gəni
wulləkki, Bawa wulan dəganadə, tima kəndonju cədidə wo.

11 Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro
kasaddowo, bi kəndodə nangaro kasaddowo!
12 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua
kasansənamadə ye kəndo dikkidəa cədi. Koro kəndo
animaa kojəna cədi, na Bawadəyero lekki nangaro.
13 Awi yaye cunilan koruwiya, dikki, Bawadə Tadadən
daraja cuwandoro.
14 Awo laaro cunilan wua suworuwia, dikki.

Kənsio Ruhu Alaye

15 «Wua səraawwaa, wadawani gawi.
16 Daji Bawadəa korəkke nayiro Banama gade nayi-a
rokko sawisoro dəgaro njadi.
17 Tima Ruhu jireyedə wo. Duniadə rakce tia
cəmoyiwawo, tia carunni bi nojanni nangaro. Amma
nayidə tia nonuwwa, dalilnjudə nayi-a rokko kərga, koro
karwundon dəgai.
18 «Nayia ngəni kolnjakkiwawo, waldəkke nandoro
isəkki.
19 Sa gana cədiya, duniadə gadero suruiwawo, amma nayi
wua suruwi. Wu roa dəgakki nangaro, nayi ye roa dəgawi.
20 Yim adən wu Bawadən kərgakkoro nonuwi, nayi ye
wulan kərgaw, wu ye nayin kərgakkoro nonuwi.
21 Kam wadawani ngoje jəgaimadə, tima kam wua
səraanadə wo. Koro kam wua səraanadəa Bawani cərayi,
wu ye tia raakke tiro fələdəgəkki,» yeno.
22 Yahusa tada Iskariyotte gənidə tiro: «Kəma, ndayilan
duniadəro gəni, andiro fələdəgəmi?» cəne kiworo.
23 Isaye tiro: «Kam laa wua səraanaa, manani jəgai.
Bawani tia cərayi, nanjuro isiye ti-a rokko nammiye.
24 Kam wua səraannimadə manani jəgaiwawo. Koro
mana fanuwidə kakke gəni, Bawa wua sunodənadəye.
25 «Awo ania wu curondon dəgakkəna duwon nayiro
wulngerakko.
26 Banamadə, Ruhu Alaye ti duwon Bawa cunilan cuno-
didə, nayiro awisoa alamnjagai, koro awo wulnjagakkəna
sammaa tanjagai.
27 Nanlewa kolnjagakki, nanlewani nayiro njadəkki. Jiɨri
dunia cidə gainin gəni nayiro njadəkki. Bare hangalndo
cijənni bi rinuwwi!
28 Nayiro: “Wu lekki, koro waldəkke nandoro isəkki,”
wulnjagakkənadəa fanuwwa. Wua səraawwaa, na
Bawadəyero lekkiro kəji fanuwi, Bawadə wua kosəna
nangaro.
29 Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakkəna, sa
wakkajənadən, kasaddoworo.

30 Ngəwuro nayiro mananjagakkiwawo, maina duni-
ayedə* kəndə cədi nangaro. Kəlanin kənduwo cədanni.
31 Amma duniadə Bawadəa raakkənaro nojoro awo
Bawadə wua sakkənadəa dikki. Cinowo, leniyo!» yeno.

15

Misal ya inabbe-a dəlambanju-aye

1 «Wuma ya inabbe jireyedə wo, Bawanidə tima
jərwumadə wo.
2 Dəlam wulan tada cakkiwawo fi yayea calji, koro dəlam
tada cakki fi yayea tada kada cakkoro sərakci.
3 Nayidə mana wulnjagakkənadə nangaro kərmadəma
tayirro walluwwa.
4 Wulan dəgaiwo, wu ye nayin dəgakki. Jiɨri dəlam runju
ya inabbero tandəgənnin rakce tada cakkiwawodə gai, nayi
ye wulan dəgawwawoa, ranguwe tada yakkuwwawo.
5 Wuma ya inabbedə wo, nayima dəlambadə wo. Kam
wulan dəgana koro wu ye tilan dəgakkənamadə tada kada
cakki, dalilnjudə wulan gəni kərgawwa, awima ranguwe
diwwawo nangaro.
6 Kam duwon wulan dəgannimadə, tia dəlam gai deyaro
gəpcagane ngamji. Daji tayia capcane kannuro fijagane
warjai.
7 Amma nayi wulan dəgawe manani ye nayilan dəgaia,
awo raawwaa korowo, fanduwi.
8 Akko awo Bawaniro daraja cidə: Tada kada yakkuwiya,
adəgainin nayi fuwurawani jireyero walluwi.
9 Jiɨri Bawadə wua səraanadə gai, wu ye njaraakkəna.
Curo kərawoniyen dəgaiwo!
10 Wadawani gawia, curo kərawoniyen dəgawi, jiɨri wu ye
wadawa Bawaniye gakke curo kərawonjuyen dəgakkənadə
gai.
11 Karwukəjini nayilan dəga, karwukəjindo ye tai daje
kəjijoro adəa nayiro wulnjagakkəna.
12 «Akko wadanidə: Amandoa rawowo, jiɨri wu ye nayia
njaraakkənadə gai.
13 Sawawanju nangaro ronju njodə, kərawo adəa nanku-
ran kojəna bawo.
14 Wada nayiro njadəkkənadəa gawia, nayi sawawani.
15 Nayia wolodiyalan gadero bowonjagakkiwawo, wolodi
awo banju ngimba cədidəa nojənni nangaro. Amma
nayia sawawalan bowonjagakki, awo Bawaniyen fakkəna
sammaa isanonjagakkəna nangaro.

---

* **14:30** 14.30 maina dunia adəye - Yiwulis.

16 Nayi gəni wua kəresuw, wuma nayia kərenjakke
lenowo tada yakkowo tadando dəgaro galangerakko. Daji
awi yaye cunilan Bawadəa koruwi ngaa nayiro njadi.
17 Akko wada nayiro njadəkkənadə: Amandoa rawowo!

Duniaye jama Isayea wadu

18 «Duniadə nayia wanjanaa, wumaa nayin burwonno
wassoro nonowo!
19 Ca nayidə duniayea, duniadə kaanjudəa cərayi. Amma
nayi duniaye gəni, curo duniayen nayia kərenjakkəna
nangaro, duniadə nayia wanjana.
20 Mana wulnjagakkənadəa tangowo: "Wolodi banju
ngimbaa kojiwawo." Wua basarsanaa, nayi yea basarnjai.
Manani jaanaa, kaando yea jagai.
21 Amma awo ani sammaa kəla cuniyen nayiro njaddi, ti
wua sunodənadəa nojanni nangaro.
22 Ca isəkke mana tayiro yiddəkkənia, biwunja bawo.
Amma kərma dalil biwunja bawo caniye bawo.
23 Kam wua wasənamadə Bawani yea wajəna.
24 Ca kəndo wunduma gade cədənni curonjan dikkənia,
biwunja bawo. Amma kərma wu-a Bawani-aa saruna ye,
wasana ye,
25 mana wadanjalan ruwuwadadə wakkajo: "Dalil ba-
woalan wua wasera."†
26 «Banama na Bawadəyen nayiro njakkunodəkkidə,
tima Ruhu jireye na Bawadəyen isidə wo. Isiya, kəla wuyen
sheda ci.
27 Nayi ye kəla wuyen sheda yiwi, dalilnjudə tən badidu-
ramnin wu-a rokko dəgawwa nangaro.

16

1 «Bare talluwwiro awo ania wulnjagakkəna.
2 Dandallan nayia njattuluwi. Ai, sa ise wundu yaye nayia
roro njeyesiya, kida Alaye cədoro təmaji.
3 Ngai cadi, Bawadəa nojanni bi wua nosanni nangaro.
4 Amma awo ania nayiro wulduwunidə, sanja cədiya,
tayia wulnjagakkənaro tangoworo. Badiduramnin awo
ania nayiro wulnjagakkəni, wu-a nayi-a rokko dəgaiye
nangaro.

Kida Ruhu Alaye

5 «Amma kərma na ti wua sunodənadəyero waldəkki,
koro curondon wunduma wuro: "Ndararo lenəmi?" cəne
suworənni.
6 Amma awo ania wulnjagakkəna nangaro, karwundo
ngaso kuttajəna.

† **15:25** 15.25 Jaw 35.19; 69.4

7 Adə yaye jire wulnjagakki, waldəkkənama nayiro
ngalwo. Waldəkkiwawoa, Banama nandoro isiwawo.
Amma waldəkkia, tia nayiro juwanjagakki.
8 Isiya, duniadəro kəla biwu-a jire-a shara-ayen kəndonja
diwiro tawakciyi.
9 Kəla biwuyen, wua kasansanni nangaro.
10 Kəla jireyen, na Bawadəyero waldəkki, koro gadero
suruwwawo nangaro.
11 Kəla sharayen, maina dunia adəyedəro* shara
kamdəgəna nangaro.
12 «Koro yaye awo kada nayiro wulduwuye takkəna,
amma kərmadəro ranguwe tayia ngonuwwawo.
13 Ruhu jireye isiya, nayia jawal jireye sammaro simonja-
gai. Ti ngumnjun gəni manaji, awo fanjəna runju manaji,
koro awo fuwun wakkaji ye nayiro wulnjagai.
14 Wuro daraja si, dalilnjudə awo kakke ngoje nayiro
isanonjagai nangaro.
15 Awo Bawaye samma kakke. Adəma nangaro awo kakke
ngoje nayiro isanonjagai yekko.

Karwukutta fuwurawaye karwukəjiro waldu

16 «Gana tussiya, gadero wua suruwwawo, koro gana
tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno.
17 Daji fuwurawanjuye laanja kattenjan: «Awi maana awo
wulsagaiyedə wo? “Gana tussiya, gadero wua suruwwawo,
koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,” koro “Na
Bawadəyero waldəkki nangaro,”» yera.
18 Daji tayiye: «Awi maana awo wulji adəye wo? “Gana
tussiya,” kəla awiyen manajimaro noniyende!» yera.
19 Isa kəla adəyen tia koro caraanaro asuje tayiro: «Kəla
adəyeman wa amandoa kokoruwi? “Gana tussiya, gadero
wua suruwwawo, koro gana tussiya, gademinno wua
suruwi,”» yeno.
20 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, yiruwi ye, njəmmuwi
ye, amma duniadə kəji fanji. Karwundo kuttaji, amma
karwukuttando karwukəjiro walji.
21 Kamu tada cambiya, jauro laiya cai, sanju cədəna nan-
garo. Amma tadadəa cambiya, laiya canadəa takciwawo,
karwukəji tada tambənadəye nangaro.
22 Nayi ye kərma karwundo kuttaji. Amma gademinno
nayia njarukkiya, karwundo jauro kəjiji, koro wunduma
karwukəjindo adəa cuttuluwiwawo.

---

* **16:11** 16.11 maina dunia adəye - Yiwulis.

23 Yim adən awimaro wua suworuwwawo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi yaye Bawadəa cunilan koruwwadəa nayiro njadi.
24 Koroma awima cunilan koruwwi. Korowo fanduwi, karwukəjindo tai daje kəjijoro!
25 «Awo ania misalnin wulnjagakkəna. Sa ise nayiro misalnin wulnjagakkiwawo, amma federo kəla Bawadəyen wulnjagakki.
26 Yim adən cunilan koruwi, koro nayiro Bawadəa njakkorəkki nəkkiwawo.
27 Bawa kəlanju nayia njaraana, dalilnjudə wua səraawwa ye, wu Alayen kadikkoro kasadduwwa ye nangaro.
28 Bawadəyen isəkke duniaro kadikko, koro duniadəa kolləkke na Bawadəyero waldəkki,» yeno.
29 Daji fuwurawanjuye tiro: «Akko kərma misalnin gəni, federo wulləmi.
30 Kərma awisoa nonəmma ye, koro kam niro koro njəddoro məradunəm bawo yero noniyena. Adəmaro Alayen kadimbo kasaddiyena,» yera.
31 Isaye tayiro: «Kərma kasadduwwa wa?
32 Akko sa isi har isənama, sa duwon nayia tatarnjane wundundo yaye fannjuro leje wua runi kolsidə. Amma wudə runi gəni, Bawadə rokkonin nangaro.
33 Awo ania nayiro wulnjagakkəna, wulan nanlewa fandoworo. Dunialan bone yawi, amma karwundo gerowo! Kəla duniayen kənnasar fandəkkəna,» yeno.

17

Moduwa Isaye fuwurawanjuro

1 Isa awo ania wulyenniya, kəla samero sapce: «Bawa, sadə cədəna. Tadanəm daraja niro njoro tiro daraja ye,
2 awoa am tiro yimma sammaro ro sawisoye coro, tiro kənduwo kəla adamgəna fi yayen kem.
3 Ro sawisoyedə, adəma ni Ala jireye tok tilodəa nonja, koro Isa Almasiwu ti nodəmmadə yea noja.
4 Kida dioro simmadəa tumowokkilan dunialan daraja njikkəna.
5 To, Bawa, daraja duwon ni-a rokko kawu dunia alaktənaman takkənadəa wuro se!
6 «Am dunia adən wuro simmadəro cunəm isanogəkkəna. Tayi kaanəm, tayia wuro sime mananəm jaana.
7 Kərma awo wuro simma samma nanəmnin kadioro nojana.

8 Mana wulsəgəmmadəa tayiro wulgəkkəna. Manadəa
camoye wu nanəmnin kadikkoro jiremaro nojana, koro
nima wua sunodəmdəa kasaccana.
9 Tayiro moduwa yiddəkki. Duniadəro gəni, tayi duwon
wuro simmadəro moduwa yiddəkki, tayi kaanəm nangaro.
10 Awo kakke samma kaanəm, awo kaanəm samma ye
kakke. Koro tayilan daraja fandəkkəna.
11 Wudə dunialan gadero dəgakkiwawo, amma tayidə
koro yaye dunialan dasayi, koro wu ye nanəmbo isəkki.
Bawa Tayir,* cunəm duwon wuro simmalan tayia rone!
Tayi tiloro walja, jiɨri wu-a ni-a tilodə gai.
12 Sa wu tayi-a rokkodə, cunəm duwon wuro sim-
malan tayia royekko. Tayia rokkəna, koro awo kitawulan
ruwuwadadə wakkajoro ti faccəgənamadəro kajia, faln-
jama faccəgənni.†
13 Amma kərma nanəmbo isəkki. Awo ania curo duni-
ayen wulləkki, karwukəjini jauro tayilan dəgaro.
14 Tayiro mananəm yikkəna. Duniadə tayia wayeno, tayi
duniaye gəni nangaro, jiɨri wu ye duniaye gənidə gai.
15 Tayia dunialan tuluwero gəni njuworəkki, amma tayia
ti Kəladolan† kanero njuworəkki.
16 Tayi duniaye gəni, jiɨri wu ye duniaye gənidə gai.
17 Jirelan tayia tayirro‡ kalange. Mananəmdə, tima jiredə
wo.
18 Jiɨri wua duniaro sunodəmmadə gai, wu ye tayia
duniaro kinodəkko.
19 Tayi nangaro kəlania niro njikkəna, tayi ye jirelan
tayirro waljaro!

20 «Tayi runjaro gəni, koro tayi duwon mananjalan wua
kasansaidə yero moduwa yiddəkki.
21 Bawa, tayi samma tiloro walja, jiɨri ni wulan, wu ye
nilandə gai. Tayi ye andilan tiloro walja, duniadə nima wua
sunodəmbo kasaccoro.
22 Koro daraja wuro simmadəa tayiro yikkəna, tayi tiloro
walja, jiɨri andi tilodə gai.
23 Wu tayilan, ni ye wulan. Adəgainin tiloro walja,
duniadə nima wua sunodəm ye, koro jiɨri wua səraammadə
gai tayia raamma yero nojoro.
24 Bawa, tayi wuro simmadə yea wu-a rokko na
dəgakkənadən napcaiya, raakko. Adəgaima darajani carui,
daraja duwon wuro simma, kawu dunia alaktiman wua
səraamma nangaro.

---

* **17:11** 17.11 Bawa Tayir - Biwubawoma, am-a gade. † **17:12** 17.12 Jaw 41.9
† **17:15** 17.15 Kəlado - Yiwulis. ‡ **17:17** 17.17 tayir - Jirelan tayia biwu bawoa
ye, am gade-a gade yero kalange.

25 Bawa Jirema, duniadə nia nonjənni. Amma wu nia
nonjəkkəna, koro tayi ani nima wua sunodembo nojana.
26 Cunəm tayiro isanogəkkəna, koro fuwun isanogəkki,
kərawo tilan səraammadə curonjan dəgaro, wu ye tayilan
dəgakkoro,» yeno Isaye.

BONE-A DARAJA-A ISAYE

18

Isaa ta
(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Luk 22.47-53)

1 Isa awo ania wulyenniya, fuwurawanju-a rokko cijane
ngawo ngor tiro Kidiron caniye nadən jərwu laa mbeji
lejane kasargawo.
2 Yahusa sərəttuwumanjudə ye nadəa nojəna, Isa-a
fuwurawanju-a nadən ngəwuro captana nangaro.
3 Daji Yahusa kəwu laa sojiyaye-a gureduwu wurawa
ɾimannaye-a Farisawaye-aa ngoje jərwudəro fatəla so, ka
cambi so, baɾimi so mukkonna kadira.
4 Daji Isa awo tiro wakkajiyi ngaa nojənadə karənje
tayiro: «Wundua manuwi?» yeno.
5 Tiro: «Isa kam Najarattea,» yeranniya, tayiro: «Wuma,»
yeno. Yahusa tia sərəccəgənamadə ye tayi-a rokko daada.
6 Isaye tayiro: «Wuma,» yenniya, ngawosəsəm cade cidiro
kesuro.
7 Koro Isa walde tayiro: «Wundua manuwi?» cəne
kiworənniya, tiro: «Isa kam Najarattea,» yera.
8 Isaye tayiro: «Wuma ti woro wulnjagakkəna. Wumaa
masuwia, am ania kollowo leja!» yeno.
9 Adəgaima mana wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Curo
am wuro simmadəyen falma yuwatkəkkəni,» cənna.
10 Daji Siman Biturus mukkon kashagarra ficce wolodi
ɾiman kuradəyea bakce səmonju kəmboramdəa tən
kamgeno. Wolodidəye cunju Malkus.
11 Amma Isaye Biturusso: «Kashagarnəmba fannjuro
kalange! Kənjaram Bawadə wuro sinadən yakkiwawo wa?»
yeno.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Luk 22.66-71)

12 Daji kəwu sojiyayedə-a kajallanja-a gureduwu
yaudiyayedə-a Isaa cadane kekkero.
13 Burwon tia na Annas ba kəsai Kaifassero kesado. Saa
adən Kaifasdə ɾiman kura,
14 koro tima yaudiyadəro gala ce kam fal jamadəro
nunama tayiro ngalwo cənnadə wo.

15 Daji Siman Biturus-a fuwura gade-a Isaa geya. Ɍiman
kuradə fuwura adəa nojəna nangaro, ti ye Isa-a rokko
balballa fado ɍiman kuradəyero kasargawo,
16 amma Biturus deyan cinna fadoyedən dayeno. Daji
fuwura duwon ɍiman kura tia nojənadə walde kir cinna
guredumadəro manajiye Biturussa fadodəro kekko.
17 Kir cinna guredumadəye Biturusso: «Ni ye fuwurawa
kam adəye falnja gəni?» yenniya, tiye: «A'a, wu gəni!»
yeno.
18 Dunia kakua nangaro, wolodiya-a gureduwu-a kannu
fujane nadən daada jagatti. Biturus ye tayi-a rokko daada
kannu jəgətti.
19 Daji ɍiman kuradə Isaro kəla fuwurawanju-a
alamdunju-ayen koro njəddo badiyeno.
20 Isaye tiro: «Federo duniadəro wulgəkkəna. Kullum
dandalla-a Fado Alaye-alan na yaudiya samma captaidən
alamməkkəna. Awima asərlan wulləkkəni.
21 Awiro koro səddəmi? Am kərənsanaro kəla awo
tayiro wulgəkkənayen koro yidde! Ai, awo wulləkkənadəa
nojana,» yeno.
22 Awo ania wulyenniya, gureduma laa nadən daadadə
Isaa mařin bakce tiro: «Adəgainin ɍiman kuradəro jaawu
kalakkəmi?» yeno.
23 Isaye tiro: «Awo wulləkkənadə diwia, kəla diwidəyen
shedane. Amma jirea, awiro wua bansəmi?» yeno.
24 Daji Annas Isaa tikkerəna na Kaifas ɍiman kuradəyero
juwayeyeno.

Biturusse Isaa angərdu
(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Luk 22.54-65)

25 Siman Biturus nadən daada kannu jəgətti duwon, tiro:
«Ni ye fuwurawanjuye falnja gəni?» yera. Biturusse
angəřje: «Wu gəni!» yeno.
26 Wolodiya ɍiman kuraye falnja kərami kam duwon
Biturus səmo kamjənadəye tiro: «Curo jərwudəyen ti-a
rokko njarukkəni wa?» yenniya,
27 koro Biturus walde angəryeno. Sadəman gudowom
kokkore kekko.

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5)

28 Daji suwa ləp Isaa fado Kaifassen cattuluwe gomnariro
kesado. Tayi kəlanja gomnaridəro ngasaanni, bare tayir
gəniro waljane masəna salayedəa tayiro bo tiyerənniro.
29 Adəma nangaro Gomna Bilatus culuwe nanjaro ise
tayiro: «Awi burwundo kəla kam adəyen?» yeno.

30 Tiro: «Kam adə diwi dioma gənia, tia niro
sərənnjiyewawo!» yera.
31 Daji Bilatusse tayiro: «Nayi kəlandoma tia taiwo,
wadandolan tiro shara yiddowo!» yeno. Yaudiyadəye tiro:
«Andiro kam roro njejoro amardəgənni,» yera.
32 Adəgaima mana Isa kəla jiɍi nuiyen wuljənadə jirero
walyeno.
33 Koro Bilatus walde gomnariro ngaye Isaa bowoje tiro:
«Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» yeno.
34 Isaye tiro: «Ni kəlanəm adəa wulləm ra am laa kəlanin
adəa wulngeyera?» yeno.
35 Bilatusse: «Wu yaudi wa? Am lardunəmbe-a wurawa
ɍimannaye-a nia mukkoniro ngesakko. To, awi gəle dim?»
yeno.
36 Isaye: «Nodo bargaanidə dunia adəye gəni. Ca
nodoni dunia adəyea, wolodiyani cijane bare wua mukko
yaudiyayero sasakkənniro lawala cadəna. Amma nodoni
dunia adəye gəni,» yeno.
37 Daji Bilatusse tiro: «Adəgaimaa, ni mai?» yenniya,
Isaye tiro: «Nima wulləm, wu mai. Dalil tamboni-a duniaro
kəndeni-adə jiredəa sattuwuro. Wundu duwon jireyemadə
kowoni fanji,» yeno.
38 Bilatusse tiro: «Awi jiredə wo?» yeno. Adəa wulyen-
niya, koro walde na yaudiyadəyero culuwe tayiro: «Ayau
fima kam adən fandəkkəni.

Isaro shara karmoye kamduwu
(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Luk 23.13-25)

39 «Amma kəla adandoyen kosoma fal sala Laya
Njəkkayirambedən nayiro salamnjagakki. Mai
Yaudiyayedəa wa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne
tayia kiworo.
40 Koro waldane yiljane: «A'a, ti gəni, Barabbas!» yera. Ti
Barabbasdə jawalkorjima.

19

1 Daji Bilatus cakke Isaa kirwolan jajaryera.
2 Sojiyadə aɍiawu kaɍiyiye* kəlejane kəlanjuro
gənajagane kalwu kime† tiro luyeyera.
3 Daji nanjuro isane tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!»
cane maɍin babakkera.
4 Koro Bilatus walde na yaudiyadəyero culuwe tayiro:
«Akko tia nandoro tuluwukki, ayau fima tilan fandəkkəniro
nonowo!» yeno.

---

* **19:2** 19.2 aɍiawu kaɍiyiye - Jawa kərmaiye. † **19:2** 19.2 kalwu kime - Kalwu maila.

5 Daji Isa arıawu karıyiyedəa kalwu kimedə luwadaa
kiluwunniya, Bilatusse tayiro: «Akko kamdə!» yeno.
6 Wurawa rımannaye-a gureduwudə-a tia kerunniya,
kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne
no!» yera. Bilatusse tayiro: «Nayi kəlando tia ngonowo,
kəskaro jaganowo! Wudə ayau tilan fandəkkəni,» yeno.
7 Yaudiyadəye tiro: «Wadande mbeji, kəla wadadəyen
karmo tiro wajipcəgəna, ti kəlanjua Tada Alayero ngojəna
nangaro,» yera.
8 Bilatus mana adəa fangenniya, cayea kojənaro riyeno.
9 Koro gomnariro walde ngaye Isaro: «Ndaran kadim?»
cəne kiworo. Amma Isa awima tiro kalakcəgənni.
10 Daji Bilatusse tiro: «Wuro manasəgəmbawo wa?
Nanilan kənduwo nia kolduye-a kənduwo nia kəskaro
jaduwuye-a mbejiro nonəmmi wa?» cəne kiworo.
11 Isaye tiro: «Sameyen njadənnia, kənduwonəm kəlanin
bawo. Adəmaro kam niro sərənsəgənadəye biwunju
kaanəmdəa kojəna,» yeno.
12 Sa adən fuwun Bilatus Isaa salamdu mayeno, amma
yaudiyadə kowo sapcane: «Kam adəa salamməmia, ni
sawa Kaisarre gəni! Wundu duwon kəlanjua mairo
ngojənamadə Kaisarra wajəna,» yera.
13 Mana adəa fangenniya, Bilatus deyaro Isaa cuttuluwe
kəla kurisnju sharayen na farsam kaulan tədəna təlam
yaudiyaudin tiro Gabbata canidən napkeno.
14 Yimdə yim dabbardu sala Laya Njəkkayirambe, kausu
kəla dawu gai. Bilatusse yaudiyadəro: «Akko maindo!»
yeno.
15 Amma kowo sapcane: «Ronju tuluwe! Ronju tuluwe!
Kəskaro tia jagəne!» yera. Bilatusse tayiro: «A! Maindoa
kəskaro jagəkki?» yenniya, wurawa rımannaye tiro:
«Kaisar gənia, mainde gade bawo!» yera.
16 Daji Bilatus Isaa kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu
(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43)

Daji Isaa cadane kesado.
17 Isa kəlanjuma kəskanju karmoye ngoje na tia Buwo
Kəlayelan bowojai təlam yaudiyaudin tiro Golgota canidəro
leyeno.
18 Nadən ti-a am gade yindi-a rokko kəskaro jayeyera,
səgəri fi yayen kam fal fal, ti Isadə dawunjan.
19 Bilatus kəla alloyen ruwuje kəskadəro royeyeno. Akko
awo ruwuwadadə: ISA KAM NAJARATTE, MAI YAUDIYAYE.
20 Yaudiya kada awo allo adən ruwuwadadəa kərayera,
na Isaa kəskaro jajaanadə karən bərnidəyen, koro awo

adəa təlam yaudiyaye-a Rombe-a Gəresse-alan ruwujana nangaro.
21 Daji wurawa ɾimanna yaudiyaye Bilatusso: «Bare “Mai Yaudiyaye” ruwunəmmi, “Kam adəye wu Mai Yaudiyaye cənna” ruwune,» yera.
22 Bilatusse tayiro: «Awo ruwunəkkənadəa ruwunəkkəna,» yeno.
23 Sojiyadə Isaa kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane ci dewuro yakcane soji fi yaye nuwanju ngoyeno. Kalwunju kuruwu tududənni samen tai cidiyaro yadero caaadadə yea ngoyera.
24 Sojiyadəye kattenjan: «Bare karniyende, walawala diyo, kam cuwandidəa ruiyo!» yera. Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Kajəmuni kattenjan yakkera, koro kalwuniro walawala kedo,»† cənna. Akko awo sojiyadə cadənadə.
25 Karən kəska Isayedən yanju-a yaana yanjuye-a Meram kamu Kəlofasse-a Meram Magdala-a daada mbeji.
26 Isa yanju-a fuwura jauro cəraanadə-a nadən daada kirunniya, yanjudəro: «Ya, akko tadanəm!» yeno.
27 Daji fuwuradəro: «Akko yanəm!» yeno. Tən sa adən fuwuradə tia fannjuro kiwudo.

Karmo Isaye
(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49)

28 Ngawo adəyen awo samma kərma cerənaro asuyenniya, awo kitawulan ruwuwada wakkajoro, Isaye: «Ngudu fakki,»† yeno.
29 Nadən kalwo curonjun diben comcom mbeji. Daji sojiyadə soso ngojane dibendəro ləpcagane cattuluwe karo lassagane cinjuro sayeyera.
30 Isa cujungenniya, tiye: «Cədəna!» yeno. Daji kəla cidiyaro cakke ro kirəmbo.
31 Yim adə yim dabbarduye,‡ koro wajənanjua yim tustuye kura. Bare kaminna kəla kəskayen yim tustuyea dasanniro, yaudiyadə siyelnjadəa nanamja kaminnadəa casadoro Bilatussa keworo.
32 Daji sojiyadə isane burwoyedəyea kam ti-a rokko kəskaro jajaanadəye siyelnju namgera, yindiyedəye ye ngai.
33 Na Isayero kadiranniya, siyelnju namjanni, ti bawo bawojənaro caruna nangaro.
34 Amma sojiyadəye falnja sisinjua kajaalan sukkeno. Sadəman bu-a ingi-a keluwo.

---

† **19:24** 19.24 Jaw 22.18 † **19:28** 19.28 Jaw 22.15; 69.21 ‡ **19:31** 19.31 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.

35 Kam awo adəa curunadə nayi ye kasaddoworo sheda
cədəna. Shedanju jire, koro awo wuljənadəa jirero nojəna.
36 Adəgaima awo ani wakkajana, kitawulan ruwuwadadə
gai: «Sillanju falma namjaiwawo,»†
37 koro na gade yen kitawulan ruwuwadadə: «Ti suk-
canadəa carui,»† cənna.

Sittəra Isaye
(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56)

38 Ngawo adəyen Isuwu kam Arimatiyaye leje kamin
Isayedəa ngojoro Gomna Bilatussa kiworo. Ti ye fuwura
Isaye, amma asərlan, yaudiyadəa rijəna nangaro. Daji
Bilatus amari tiro kenniya, ise kamindəa ngoyeno.
39 Nikodimus kam calan na Isayero bune isənadə ye ise
kawudi laa mir-a alus-a canilan kəllada kilo fiakku gai
kiwudo.
40 Daji kamin Isayedəa ngojane kəla adanja sittəra
yaudiyayedən kawudidə-a rokko batta linnen kəleyera.
41 Na Isaa kəskaro jajaanadəyen jərwu laa mbeji, koro
curo jərwudəyen kauri bəɽin laa curonjuro wundumaa
casakkənni mbeji.
42 Yimdə yim dabbarduye, koro kauri adə karənnin
dəgana nangaro, curonjuro Isaa kesakko.

20

Karmolan cidu Isaye
(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12)

1 Mawuye yim burwoyea* fajar Meram Magdala kau-
ridəro leje kau kuradə ci kauridəyen təmballada kiro.
2 Daji cəgase na Siman Biturus-a fuwura gade Isa jauro
cəraanadə-ayero leje tayiro: «Kəmadəa kauridən ngojana,
koro na casakkənadəa noniyende!» yeno.
3 Daji Biturus-a fuwura gadedə-a kəla kauridənna leyera.
4 Tayi yindi samma cagasi lejai ngai, amma fuwura faldə
Biturussa ngərəmnin koje burwoje kauridəro kadio.
5 Nguje lotkeyenniya, batta linnedəa nadən gənaada kiro,
amma curodəro ngaanni.
6 Daji Siman Biturus tia jəgaidə ye ise kauridəro kərgawo.
Batta linnedəa nadən gənaada kiro,
7 koro batta duwon kəla Isayero casakkənadə batta gade-a
rokko gəni, na gaden kəleyaada.
8 Daji fuwura duwon burwon isənadə ye kauridəro ngaye
cure kasatkeno.

---

† **19:36** 19.36 NL 12.46; KI 9.12; Jaw 34.20 † **19:37** 19.37 Jak 12.10 * **20:1** 20.1 mawuye yim burwoyea - Ladu.

9 Amma Ala kadarjəna Isa karmolan cijidəa kitawulan
ruwuwadadə gairo koroma asujanni.
10 Daji fuwurawadə fannjaro walladara.

Isaye Meram Magdalaro fəleduwu

11 Meram deyan ci kauridəyen daada so badiyeno. Ciri
ngai duwon, nguje kauridəa lotkeyenniya,
12 malaiya yindi kajəmu bulla na calan kamin Isaye
gənajanadən napkada kiro, faldə kəlakajinjulan, faldə ye
sinjulan.
13 Tayiye: «Kamu, awiro yirəmi?» cane tia keworo.
Tiye: «Kəmania ngojana, koro na tia casakkənadəa nokkəni
nangaro,» yeno.
14 Adəa wulyenniya, suworde Isaa nadən daada kiro,
amma tiro asujənni.
15 Isaye tiro: «Kamu, awiro yirəmi? Wundua manəmi?»
cəne kiworo. Amma ti jərwumadəro təmaje tiro: «Maləm,
nima tia ngonəmbo walyenoa, na tia yakkəmmadəa
wulsəgəne, wu ye tia ngokki,» yeno.
16 Isaye tiro: «Meram!» yenniya, kanji Isayero su-
worde təlam yaudiyaudin: «Rabbuni!» yeno, maananjudə
sayinna.
17 Isaye tiro: «Bare rosəmmi, koroma na Bawadəyero
waldəkkəni nangaro. Amma kəramiyaniro lene tayiro: “Na
Bawani-a Bawando-ayero, Alani-a Alando-ayero waldəkki,”
wulgəne!» yeno.
18 Daji Meram Magdala na fuwurawadəyero leje tayiro:
«Kəmadəa rukkəna!» cəne awo tiro wuljəgənadəa tayiro
wulyeyeno.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu
(Mat 28.16-20; Mar 16.9-20; Luk 24.36-49)

19 Yim adə yim burwoye mawuye kajiri magariwu cinna
na fuwurawa dasaanayedə yaudiyadəa riduro cuwuramnin
jakkada duwon, Isa ise dawunjan daje tayiro: «Salam
aleikum!» yeno.
20 Adəa wulyenniya, tayiro mukkonju-a sisinju-a
fəleyeyeno. Fuwurawadə kəla Kəmadəa carunadəyen
karwunja jauro kəjiyeno.
21 Koro Isa walde tayiro: «Salam aleikum! Bawadə wua
sunodənadə gai, wu ye nayia njanodəkki,» yeno.
22 Adəa wulyenniya, tayiro kasam fujiye: «Ruhu Alayedəa
mowowo!
23 Am tayiro biwunja gawurnuwia, biwunja gawurdəna.
Am tayiro biwunja gawurdu wanuwia, biwunja
gawurdənni,» yeno.

Isaye Tomaro fəleduwu

24 Fuwurawa mewun yindindəye falnja cunju Toma kam
tiro Kawu canidə sa Isa isənadən ti nanjan bawo.
25 Daji fuwurawa gadedəye tiro: «Kəmadəa ruiyena!»
yera. Amma Tomaye tayiro: «Balo kusaye mukkonjun
rukke ngulondoni curo balo kusayedəro yakkəkke mukkoni
ye sisinjuro yakkəkkənia, təmmaro kasaddəkkiwawo,»
yeno.
26 Ngawo kawu wuskuyen fuwurawa Isaye caye gai curo
fadodəyen duwon, Toma ye tayi-a rokko mbeji. Cinna
fadoyedə cuwuramnin jakkada yaye, Isa ise dawunjan daje
tayiro: «Salam aleikum!» yeno.
27 Daji Tomaro: «Ngulondonəm na adəro yakke, mukkoni
rui, mukkonəm sane sisiniro yakke! Bare shekku dimmi,
kasadde!» yeno.
28 Tomaye tiro: «Kəmani ye, Alani ye!» yeno.
29 Isaye tiro: «Wua surumma nangaro, kasatkem? Bar-
ganja am carunni kasaccanamadə!» yeno.
30 Isa fuwu fuwurawanjuyen alama kada kitawu adən
ruwudənni kido.
31 Amma dalil awo ani ruwudənayedə, Isadə tima Al-
masiwu Tada Alayedə woro kasaddowo, kasadduwilan ro
sawisoye cunjulan fandowo nangaro.

21

Isaye fuwurawanjuye tulurro fəleduwu

1 Ngawo adəyen Isa koro walde fuwurawanjuro ci bərəm
tiro Tiberiyas canidəyen* fəleyaada. Akko jiɾi tayiro
fələdəgənadə:
2 Sadən Siman Biturus-a Toma kam tiro Kawu canidə-a
Nataniyel kam Kana cidi Galileyedə-a tadawa Jabadiye-a
fuwura Isaye gade yindi-a rokko mbeji.
3 Siman Biturusse tayiro: «Buni taro lekki,» yenniya, tiro:
«Andi ye ni-a rokko leniye!» yera. Daji caluwe maararo
kasargawo, amma bune adən awima cadanni.
4 Dunia wayenniya, Isa ci bərəmdəyen dayeno, amma
fuwurawadə ti Isaro asujanni.
5 Daji Isaye tayiro: «Tadawa, buni tawwa wa?» cəne
kiworənniya, tiro: «A'a,» yera.
6 Tayiro: «Buni taramdəa kəmboram maaradəyero
gəpkənowo, fanduwi,» yeno. Gəpkeyeranniya, nanngəwu
bunidəyedəro tuluwo tikkero.

---

* **21:1** 21.1 bərəm tiro Tiberiyas cani - Bərəm Galileye.

7 Daji fuwura Isa tia jauro cəraanadəye Biturusso: «Tima
Kəmadə wo!» yeno. Siman Biturus ti Kəmadə woro fan-
genniya, ɾingada nangaro kalwunju luje səkte bərəmdəro
gəpkaadano.
8 Fuwurawa gapcanadə tayi ci ingiyen kuruwun gəni
metər mia gai nangaro maaradən taram buniadəa gərjane
kadira.
9 Cidiro jəpkeranniya, nadən kannu kanduwalle buni
kəlanjun gənaada-a burodi-a mbeji kero.
10 Isaye tayiro: «Buni kərma tawwadəye laanja kudowo!»
yeno.
11 Daji Siman Biturus juwane taramnja bunin cap
cəmbəɾənadəa cidiro gəryeno. Curodən buni kura kura
mian fiwun yakkun mbeji. Buni kada kadami yaye,
taramnja kardənni.
12 Isaye tayiro: «Arowo buiwo!» yeno. Wundunjamaye
tiro: «Ni wundu?» cəne cuworənni, ti Kəmadəro asujana
nangaro.
13 Daji Isa ise burodidəa ngoje tayiro kaino, buni ye ngai.
14 Isa karmolan cijənaye ngawon, adəma yakkuyero
fuwurawadəro fəleduwunjudə wo.

Isa-a Biturus-a

15 Gewunniya, Isaye Siman Biturusso: «Siman tada
Yahayaye, tayi ania kojənaro wua səraamma wa?» cəne
kiworo. Biturusse tiro: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənaro
nonəmma,» yeno. Isaye tiro: «Dimiyania ambane!» yeno.
16 Koro Isa kənyindiyero tiro: «Siman tada Yahayaye,
səraamma wa?» cəne kiworo. Tiye: «Aaa, Kəma. Nia
njəraakkənaro nonəmma,» yeno. Isaye: «Dimiyaniro
kiskəne!» yeno.
17 Koro Isa kənyakkuyero tiro: «Siman tada Yahayaye,
səraamma wa?» cəne kiworənniya, Biturusse karwu
kuttayeno, Isa kənyakkuyero tiro: «Səraamma wa?» cənna
nangaro. Tiye: «Kəma, ni awi yaye nonəmma, nia
njəraakkənaro nonəmma,» yenniya, Isaye tiro: «Dimiyania
ambane!
18 Jiremaro niro wulnjəgəkki, gananəmlan ni kəlanəmbo
kalwu lugəme na raammaro lenəmi. Amma kiarinəmiya,
mukko sagəme kam gade kalwu lunjiye na raammiro
njadi,» yeno.
19 Isa adəa wuldunjudə, karmo jiɾi fiyen Biturus daraja
Alaro cidəa tiro fəleyeyeno. Adəa wulyenniya, Isaye tiro:
«Wua səgai!» yeno.

Isa-a fuwuranju jauro cəraana-a

20 Biturus suworgadanniya, fuwura Isa jauro cəraanadə
tayia jəgai kiro, ti duwon sa masəna cadidən karənje Isaro:
«Kəma, wundu nia sərənjiyi?» cəne cuworənadə.
21 Biturus tia kirunniya, Isaro: «Kəma, ti adə ye nda?»
yeno.
22 Isaye tiro: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgaro
raakkənaa, awi lambonəm? Ni wua səgai!» yeno.
23 Adəma nangaro lawar fuwura adə nuiwawoye
kəramiyadəro tatargada. Adə yaye Isaye Biturusso kamdə
nuiwawo cənni, amma tiye: «Kawu waldəkke isəkkiro roa
dəgaro raakkənaa, awi lambonəm?» cənnadə.
24 Fuwura adəma kam kəla awo aniyen sheda ce kitawu-
lan ruwujənadə wo. Koro shedanju jirero noniyena.
25 Awo gade kada Isa cədəna ye mbeji. Ca fal fallen ruwu-
jaia, təmakkəna duniama rakce kitawuwa ruwudənadəa
ngojiwawo.